

TRIVANDRUM SANSKRIT SERIES

No. CXXIV, 124

Śrī Oltrodayamañjarī

No. XIII.

हरमेखला

[अध्यायः — २, ३, ४ परिच्छेदाः ।]

III

HĀRAMEKHALĀ

(Part I. — 2, 3 & 4 Chapters.)

EDITED BY

K. SĀMBASIYA ŚĀSTRĪ,

*Curator of the Department for the Publication of
Oriental Manuscripts, Travancore*

PUBLISHED UNDER THE AUTHORITY OF THE GOVERNMENT OF
HIS HIGHNESS THE MAHARAJA OF TRAVANCORE

TRIVANDRUM SANSKRIT SERIES.

No. CXXIV.

Śrī Citrodayamañjarī.

No. XIII.

THE
HARAMEKHALĀ
OF
Māhuka
with commentary

EDITED BY

K. SĀMBASIVA ŚĀSTRĪ

*Curator of the Department for the Publication
of Oriental Manuscripts, Trivandrum.*

(Part I.)

PUBLISHED UNDER THE AUTHORITY OF THE GOVERNMENT OF
HIS HIGHNESS THE MAHARAJA OF TRAVANCORE.

TRIVANDRUM:

PRINTED BY THE SUPERINTENDENT, GOVERNMENT PRESS,

1936.

अनन्तरायनसंस्कृतग्रन्थावलिः।

ग्रन्थाङ्कः १२४.

श्रीचित्रोदयमञ्जरी ।

ग्रन्थसङ्ख्या ११.

हरमेखला

माहुकविरचिता

सटीका

पौरस्त्यग्रन्थप्रकाशनकार्याध्यक्षेण

फे. साम्बशिवशास्त्रिणा

संशोधिता ।

[प्रथमभागः।]

सा ष

अनन्तरायने

महोत्तममहामहिमश्रीचित्रायतारमाहाराजशामनेन

राजकीयमुद्रणपन्थालये तदध्यक्षेण

मुद्रयित्वा प्रेषयिता ।

॥ श्रीः ॥

श्रीमूलावनिपालमौलिमणिना सङ्कल्पितश्रीरिव
श्रीमूलात्मजनिस्तथा सहजया लक्ष्म्या च सम्भावितः ।
स्वातिज्योतिरिवादितः समुदितश्चित्रावतारः स्वयं
मार्तण्डाप्रसरो विराजति महाराजः स रामाभिधः ॥

भास्वद्वर्णमणिः प्रवालमृदुला श्रुत्याघलङ्कारिणी
श्रीमद्वञ्चिसुन्धरानवयशोराशिप्रकाशात्मिका ।
उत्फुल्लसुकृतिप्रसाधनधृतामोदोन्नदङ्घ्रिण्डिमा
श्रीचित्रोदयमञ्जरी सुमनसां सर्वस्यमुज्जृम्भताम् ॥

के. साम्प्रशिवशास्त्री.

P R E F A C E.

This work namely Haramekhala is a Talisman for all living things. Its scope is really very great as it protects the humanity at large as well as the Animal

Subject. Kingdom. Though it is supposed to comprise of five chapters the first one could not be availed of. So the department that was busily engaged in trying all possible means in the hope of bringing the first chapter as well to light, had to postpone its publication. But all endeavours proving futile, this work of so many invaluable and essential informations has been belated in its publication, by us whose duty it is to preserve all that are extant. And the final result is this publication of the first part with no more delay. Three chapters - from the second to the-fourth - have been included in it. They more or less deal with Ripudamana (suppression of enemies), Vidagdhadayita (allurements) and Cikitsitayoga (medicinal treatments) in order. I hope that the addition of the contents showing the details of the subjects treated in each chapter will prove of great use to the students of the work. This book which deals with various Dhūpas and others that will cause delusions at some places, the suppression of elephants belonging to enemies at other places, the destroying of mosquitoes and bugs at others, enchanting the whole world at certain others, the avoiding of tormenting caused by planets at certain places and the treatments for diabetes at still other places, and such many other Prayogas, cannot be called a treatise on Tantra, incantations, medicines or worldly experience. Thus it defies all attempts of giving a name so as to denote the subject matter individually or collectively. Rather it gives in a nut shell all the essential sciences of such kind. So it is said at the close "हरमेवञ्च प्रयोगमाला रचिता ॥"

Thus we are made to understand that this Haramekhala is otherwise called Prayogamāla.

This Mekhala comprises of original Kārikas in Prakrit, Chhāyas - the renderings, and Tika - the notes, in Sanskrit, and as such is quite understandable to the reader. The fact that it was written

Nature. during a period when Prakrit was the current spoken language and that it was commented in Sanskrit on a later occasion amply testifies to its great antiquity. The historians are of opinion that Sanskrit originated from Prakrit. From the following passages found at the close of the work :-

“धरणिबराहरज्जे
कविमण्डणतणभमाहवसुपुण ।
रट्टभा चित्तउट्टे
माहुण्ण हरमेहला ॥”

(प्राकृतम्)

“धरणेबराहराज्जे
कविमण्डनतनयमाधवसुतेन ।
रचिता चित्रकूटे
माहुकेन हरमेहला ॥”

(छाया)

“माधवाख्यस्य तनयेन चित्रकूटे निवात्मिना माहुकाख्येनैषा हरमेहला
प्रयोगमाला रचिता”

(व्याख्या)

it is clear that the author is Māhuka who lived at Citrakūṭa and that he was the son of Mādhava, the grand-son of Kavimāṇḍana.

“एत्थरमाए असुत्ताए
समाहमामम्मि ।
सत्तमदिणे समत्ता
विअब्रह्मजणमुणिअपरमत्था ॥”

(प्राकृतम्)

“वत्सर(सु ? श) तेष्वष्टसु
समाधमासस्य ।
सप्तमदिने समाप्ता
विदग्धजनज्ञातपरमार्या ॥”

(छाया)

“श्रीविक्रमादित्यकालात् सहासीत्याधिके धर्मशताष्टगते माघसप्तम्यामेषां
हरमेहला श्रुत्यन्नलोकैरेवावगतत्तत्त्वा निष्पादिता टीका”

From such passages in the original, rendering, and commentary it is assumed that the date of Māhuka is the 9th century A. D., corresponding to 887 of the Vikrama Era, in which year the Mēkhālā was completed. The fact that such an antiquity is ascribed to the work is in itself sufficient excuse for the publication of this work by our department.

The place, date, name etc., of the commentator are not to be known either from internal or external evidences nor from other catalogues. Thus the method

The Com-mentator. of Sanskrit rendering and commentary adopted in this work is unrivalled and unknown.

That he mentions no other author, nor is he mentioned by others is the result of his living at Citrakūṭa.

and his performing penance that seems quite in keeping with his life. So this publication which throws light on both is indeed an asset to our department which was fortunate enough in getting access to the work. I cut short my remarks, hoping that I shall discuss what remains in the second volume which is expected to be published shortly.

In this *Haramekhala* there appears to be another work after 181 Kārikas in the fourth chapter, and its name is *Puttalikāpañcavimśati*. In it are discussed the various rites for killing the enemies connected, etc., with the necessary incantations and medicines.

“शुद्धमापाद्यसंयुक्तं

कुर्यात् पुत्तलिकां शुभाम् ।

स्त्रीपुंसयोः स्वरूपेण

माने द्वादशके स्वके ॥”

(शुद्धम् ८९.)

As the Prayogas of the Mantras begin in such a manner it is but proper to call it *Puttalikāpañcavimśati*. I don't consider that this work that by some chance has fallen in, is out of place in such a work as *Haramekhala* which abounds in so many diverse rites. Even though we were aware of the existence of such an interpolation, the *Puttalikāpañcavimśati* is published along with *Haramekhala* as there is striking coincidence between the two in the actual practice of the rites accompanied by medicinal applications. Besides no other manuscript copy of the work has been obtained as yet. It is hoped that Māhuka himself had such an idea of both being compiled together and our duty being just to preserve what exists it will not be improper to publish the work as it is.

The only original manuscript that forms the basis of the publication of this *Haramekhala* of invaluable merits was obtained from Brahmācāri C. Narayanan Bhatatiri Avl. of Parambārillom in Tiruvalla. The manuscript was very old, written about 800 years before and was deplorably worn and unreadable. Sincerely thanking the generous owner of the manuscript, who gave it up for publication, I place the work before the enlightened public.

Trivandrum, }
26-1 1112. }

K. SĀMBAŚIVA ŚĀSTRĪ.

॥ श्रीः ॥

ध्वतारिका ।

इयं हरमेखला नाम कापि रक्षामेखलैव लब्धजनुषाम् । न केवलम-
नया मानवाः किन्तु पश्चादयोऽपि रक्षणीया अभिमता इति महत्स्यस्या अधि-
कारव्याप्तिः । पञ्चपरिच्छेदापरिपुष्टितात्माप्यसौ प्रथमस्य परिच्छेदस्यानुपलब्धेः

प्रत्याशावद्भ्रमतिभिः प्रबलतरप्रयत्नमुखैः पूर्वमेव प्रकाश-
प्रकृतिः ।

नाय नोपादायि । प्रयत्नवैफल्यभेवोदाहरता तु गच्छता
कालेन स्थितपरिरक्षणधर्मणामस्माकमवश्यप्राद्यवहुसारसम्पुटेयमचिरप्रसद्धीकृतिं
प्रत्यैक्षिष्ट । फलमिदमस्याः प्रतीक्षाया यत् साम्प्रतमयमाविर्भावः प्रथम-
भागस्य । अत्र द्वितीयादितस्तुरीयान्तास्यः परिच्छेदा घटिताः । ते च —
रिपुदमनः विदग्धदयितः (वशीकरणयोगः) चिकित्सितयोगः इति यथाक्रमं
सामान्येन प्रमितपमेया इष्टाः । प्रतिपरिच्छेदगतसर्वांशसङ्ग्रहणसद्यद्वा कापि
स्वियानुक्रमणी च समायोजितेह मन्ये प्रतिपत्पूर्णां सौकर्यमायहति । क्वचन
मोहोत्पादकधूपविशेषादिभिः, कुहचन परगजदर्पनिवारणादिभिः, कुत्रचिन्मश-
कमल्कुणादिनाशोपायैः, कापि च भुवनवशीकरणादिभिः, एकतश्च ग्रहबाधा-
परोहारादिभिः, अन्यतः प्रमेहादिनिवारणचिकित्सितैरन्यैश्च विविधकार्यसम-
र्पणप्रवणैः प्रतिपाद्यैरियं मेखला, न तन्त्रस्य, न वा मन्त्रस्य, नापि चिकि-
त्सितस्य, नचापि लोकयात्रानियमस्येति सर्वसारसमुच्चयप्रादिका न विविच्य
विषयतो नामप्राहं शक्यप्रहा भवति । अत एवोच्यतेऽन्ते “एषा हरमेखला
प्रयोगमाला रचिते”ति । तस्मात् प्रयोगमालापरनामेयं हरमेखलेति ज्ञायते ॥

प्राकृतमयीभिर्मूलकारिकाभिः संस्कृतमयीभिश्छायाभिः संस्कृतभाषा-
टीकया च कयाचन कृताकृतिरियं मेखला जिघृक्षवे सुग्रहा प्रकाशते ।

प्राकृतसंख्यवहारे प्रचुरप्रचारे जाप्रति विरचिता समया-
भाकृतिः ।

न्तरे संस्कृतच्छायाटीकाभ्यां कृतविष्टम्भा तामिमामाकृतिं
प्रतिपलेति विचिन्तनीयेयमात्मनः प्रावतनतामभिव्यनक्ति । प्राकृतादेव संस्कृत-
मिति तु निश्चयचञ्चरित्रकाराणाम् ॥

अन्धसमाप्ती ~

“धरणिवराहरज्जे

कविमण्डणतणअमाहवसुण्ण ।

रैहँथा चित्तउडे :

माहुण्ण हरमेहळा ॥

(माहृतम्)

धरणिवेराहंराज्ये

कविमण्डनतनयमाधवसुतेन ।

रचिता चित्रकूटे

माहुकेन हरमेखला ॥

(छाया)

माधवाख्यस्य तनयेन चित्रकूटे निवासिना माहुकाख्येनैषा हरमेखला
प्रयोयमाला रचिता इति दृश्यमानाभिः पङ्क्तिभिरस्या
ग्रन्थकारः ।
मेखलाया निबन्धा कविमण्डनपौत्रो माधवपुत्रश्चित्रकूट-

निवासी माहुक इत्यदगम्यते ॥

“एत्थरसाए थलुत्ताए

समाहमासम्मि ।

सत्तमदिणे संमघा :

विश्ववज्जणमुणिअपरमत्या ॥

(माहृतम्)

वत्सर(सु ! थ)तेप्पवसु

समाप्तमासस्य ।

सत्तमदिने समाप्ता

विदग्धजनज्ञातपरमार्था ॥

(छाया)

धर्माविष्णुमादित्यकालान् सप्ताशीत्याधिके धर्मशताष्टगते मायसप्तम्यामेवा
जीवितसमयः । हरमेखला व्युत्पन्नलोकैरेवावगततत्त्वा निष्पादिता ।”

अनया मूलपद्धत्या छायाया टीकया च विक्रमादित्यवत्सरेभ्यः
सप्ताशीत्याधिकाष्टशताब्द्यामस्या मेखलायाः पारित्तमार्ति गमयन्त्या किस्वव्दीय-
नवमशताब्दस्य माहुकस्य जीवितसमयः प्रत्येतव्यः । सिद्धमेवावता मार्चीन-
द्वमस्यानुगुणमस्मदधिकरणप्रकाश्यताभूषणम् ॥

व्याख्यातुश्च देशानामधेयादिकं न किमप्युपलभामहे ग्रन्थात्,
न वा सूचिकान्तरेभ्य इति सिद्धमपूर्वविशतं गौरवमस्य छामाकरणे

विवरणकरणे च । अन्यैरयमनेन चान्ये ग्रन्थकारा नास्मारिष्यतेति फलमिदं
चित्रकूटनिवासस्य समनुगुणस्य तपसश्चेति सम्प्रत्युभयप्रकाशाय कृतभामि-
मस्मदाधिकरणं मन्ये धन्यधन्यम् । अचिरेण च प्रचिकाशयिषितेऽस्य द्वितीय-
भागे यच्च यावच्च शेषं विचारयित्तेति सद्यः सद्ब्रह्मकुतुबी विरमामि ॥

अस्यां हरमेखलायां चतुर्थपरिच्छेदे एकाशीत्यधिकशततम्याः कारि-
शत्रुयुद्धं कायाः समनन्तरं कियत्यपि ग्रन्थपाते किमपि ग्रन्थान्तरं
ग्रन्थान्तरम् । प्रत्यक्षीभवति, यत् पुत्तलिकापञ्चविंशत्यभिधानम् । यत्र
मन्त्रसंयुक्तैरौषधैर्विधिषां प्रयोगपरिपाटी प्रपन्नैः शत्रुमारणादिकं साध्यते ॥

"शुक्लमापाष्टसंयुक्तां

कुर्यात् पुत्तलिकां शुभाम् ।

स्त्रीपुंसयोः स्वरूपेण

माने द्वावशके स्वके ॥"

(पृष्ठम् ८९.)

इति मन्त्रोपक्रमदर्शनाद् युक्तमिदमभिधेयं पुत्तलिकापञ्चविंशतीति ।
बहुप्रयोगसंरम्भसम्भिश्चितेऽस्मिन् हरमेखलाग्रन्थे मन्ये पातयतितमपीदं
नास्थाने । औषधोपयोगिमान्त्रिकप्रयोगस्योभयतः साम्याद् बिज्ञातमपि प्रागेव,
मातृकान्तरानुपलम्भादुपाहितग्रन्थान्तरसाहायकस्य माहुकसङ्कल्पनापातितत्वशङ्क-
यापि यथास्थितमेव प्रकाश्यमानमिदं पुत्तलिकापञ्चविंशत्याख्यं भवत्यनागसे
स्थितपरिपालनाक्षतेः ।

अस्या हरमेखलाया विशिष्टगुणभूषणाया एवं प्रकाशनेऽवलम्बभूतो
मातृकाग्रन्थः तिरुवल्ल परम्पूरिहं ब्रह्मश्री सि. नारायणन् मट्टतिरिस्वामिकः
जरत्तमतमो माफीमष्टशताब्दीपर्युषितोऽक्षरैः प्रायः सक्षरैरेव खिरुपातबहुलै-
रद्वितीयः । तमिमं ग्रन्थं प्रसाधनाय समर्पितवतेऽसौ ग्रन्थस्वामिने बहून् धन्य-
वादानुपहरन्नास्मि मेखलां महाजनसमक्षमवतारयामि ॥

अनन्तशयनम्, }
२९-४-११२.)

के. साम्बशिवशास्त्री.

विषयानुक्रमणिका ।

विषयाः.	पृष्ठम्.
द्वितीयपरिच्छेदे—	
कुट्टिन्या मद्योत्पादनम्	१
मनस्तापकरणम्	”
छर्द्युत्पादनम्	२
विरेचनसाधनम्	”
रुधिरातिसारोत्पादनम्	”
मुखरोगोत्पादनं तत्प्रतिक्रिया च	३
मूकत्वात्पादनम्	”
कटिपवनोत्पादनम्	४
कुष्ठरोगोत्पादनम्	”
लूतोत्पादनं तत्प्रतिक्रिया च	५
रजःस्रावणं तत्प्रतिक्रिया च	६
मलनिरोधनं तत्प्रतिक्रिया च	”
मूत्रनिरोधनम्	७
फाकादिजन्तुभिः पीडोत्पादनम्	”
घराङ्गदुःखोत्पादनम्	८
उन्मादोत्पादनम्	”
पुरुषाणां लिङ्गप्रसरनिरोधनम्	”
स्त्रीणां पुंश्चिद्देन सङ्गमनिरोधनं, तत्प्रतिक्रिया च	”
योनिस्तम्भनम्	९
स्त्रीणां रतिनिरोधनं तत्प्रतिक्रिया च	”
पुरुषान्तररमणप्रतिबन्धनं तत्प्रतिक्रिया च	१०
योनिस्तम्भनं तत्प्रतिक्रिया च	”
पुरुषस्य षण्डत्वात्पादनं तत्प्रतिविधानं च	११

विषयाः.	पृष्ठम्.
— सुवनवशीकरणे उपायान्तरम्	३३
— कामिनीबालभ्यकरणम्	३४
— पशुपतिसृष्टो महावशीकरणाख्यस्तैलविशेषः	३४
— सुगन्धिकुसुमाघ्राणनेन वशीकरणम्	३४
— वशीकरणे लेपविशेषः	३५
नरकालसारहयमत्तगजवशीकरणम्	३५
योषिद्वशीकरणे लेपविशेषः	३५
योषितां दीर्घप्रीतिसम्पादको रुद्रदत्तो योगराजः	३५
— कामिनीवशीकरणे लेपान्तराणि	३५
— पतिवशीकारकं गुह्याभ्यञ्जनतैलम्	३९
तादृशो धूपविशेषः	४०
✓ लिङ्गदार्व्यसम्पादकलेपविशेषाः	४१
— तादृशं चरणाभ्यञ्जनतैलम्	४१
— वीजस्तम्भको लेपविशेषः	४१
दुष्टधेनुवशीकरणेऽञ्जनविशेषः	४२

चतुर्थपरिच्छेदे —

— खल्वाटस्य कुञ्चितकेशोत्पादनम्	४३
— इन्द्रलसाख्यव्याधिजातगमनम्	४४
— कचस्थिरीकरणम्	४४
— संहतरम्यकेशोत्पादनम्	४५
त्वक्चटनरूपशिरोव्याधिशमनम्	४५
सकलशिरोरोगनिवारकतैलानि	४५
दारकाख्यशिरोव्याधिशमनम्	४६
शिरस्युत्पन्नसूक्ष्मपिटकानाशनम्	४६
जटीभूतकेशस्य विविक्तत्वापादनम्	४७
यूकसङ्घाताकार्पिणी चीरिका	४७
लीक्षायूकनाशकस्तैलविशेषः	४७

विषयाः.

पृष्ठम्.

पलितकेशकृष्णाकरणे लेपविशेषाः

४८

तत्रैव नस्यत्वेन प्रयोक्तव्यास्तैलविशेषाः

”

शिरोवेदनापसारणम्

५०

कर्णशूलपरिहारः

”

सर्वकर्णरोगनाशकस्तैलविशेषः

”

कर्णशूलपरिहारकस्तोयविशेषः .

”

कर्णपूतिरोगपरिहरणम्

५१

कर्णपालीवृद्धिकरणेऽभ्यङ्गसाधनानि

”

कर्णकुचवृद्धिकरणेऽभ्यङ्गसाधनम्

५२

कर्णकरकुचलिङ्गस्कन्धानां वृद्धिकरणे उद्धर्तनविशेषः

”

लिङ्गमहत्त्वदृढत्वसाधनानि

५३

नेत्रव्यथापरिहारसाधनानि

५४

नीलिकारोगनाशकोऽञ्जनविशेषः

५५

पित्तोन्मूलितपद्मनेत्रपद्मलीकरणम्

५६

नयनरोगनाशिनी वर्तिकादिः

”

वांयुजनितनेत्रशूलपसारणम्

”

पटलादिनेत्ररोगनाशकमञ्जनम्

५७

पुष्पकरोगनिवारणम्

”

तत्रैव वर्तिविशेषः

”

रात्र्यन्धतानिवारणम्

५८

— तिमिरव्याधिशमनम्

”

— पटलव्याधिशमनम्

”

अञ्जनपिटकव्याधिशमनम्

”

कामिलाव्याधिपरिहरणम्

५९

नासाशोनाशनम्

६०

अधरोपसर्गनिवारणम्

”

मुखप्रवृत्तरक्तविनाशनम्

६१

मुहुरोगनाशनम्

”

विषयाः.

पृष्ठम्.

—भुवनवशीकरणे उपायान्तरम्	३३
—कामिनीबालभ्यकरणम्	”
—पशुपतिसृष्टो महावशीकरणाख्यस्तैलविशेषः	”
—सुगन्धिकुसुमाघ्राणनेन वशीकरणम्	३४
—वशीकरणे लेपविशेषः	”
नरकालसारहयमत्तगजवशीकरणम्	३५
योपिद्वशीकरणे लेपविशेषः	”
योपितां दीर्घप्रीतिसम्पादको रुद्रदत्तो योगराजः	”
—कामिनीवशीकरणे लेपान्तराणि	”
—पतिवशीकारकं गुह्याभ्यञ्जनतैलम्	३९
तादृशो धूपविशेषः	४०
—लिङ्गदार्ढ्यसम्पादकलेपविशेषाः	”
—तादृशं चरणाभ्यञ्जनतैलम्	४१
—बीजस्तम्भको लेपविशेषः	”
दुष्टधेनुवशीकरणेऽञ्जनविशेषः	४२

चतुर्थपरिच्छेदे —

—खल्वाटस्य कुञ्चितकेशोत्पादनम्	४३
—इन्द्रलताख्यव्याधिजातशमनम्	”
—कचस्थिरीकरणम्	४४
—संहतरम्यकेशोत्पादनम्	४५
त्वक्चटनरूपशिरोव्याधिशमनम्	”
सकलशिरोरोगनिवारकतैलानि	”
दारकाख्यशिरोव्याधिशमनम्	४६
शिरस्युत्पन्नदूक्षमपिटकानाशनम्	”
जटीभूतकेशस्य विविक्तत्वापादनम्	४७
यूकसद्वाताकर्षिणी चीरिका	”
लीक्षायूकनाशकस्तैलविशेषः	”

विषयाः.

पृष्ठम्.

पलितकेशकृष्णीकरणे लेपविशेषाः	४८
तत्रैव नस्यत्वेन प्रयोक्तव्यास्तैलविशेषाः	"
शिरोवेदनापसारणम्	५०
कर्णशूलपरिहारः	"
सर्वकर्णरोगनाशकस्तैलविशेषः	"
कर्णशूलपरिहारकस्तोयविशेषः .	"
कर्णपूतिरोगपरिहरणम्	५१
कर्णपालीवृद्धिकरणेऽभ्यङ्गसाधनानि	"
कर्णकुचवृद्धिकरणेऽभ्यङ्गसाधनम्	५२
कर्णकरकुचलिङ्गस्कन्धानां घृद्धिकरणे उद्वर्तनविशेषः	"
लिङ्गमहत्त्वद्वयसाधनानि	५३
नेत्रव्यथापरिहारसाधनानि	५४
नीलिकारोगनाशकोऽञ्जनविशेषः	५५
पिछोन्मूलितपक्ष्मनेत्रपक्ष्मलीकरणम्	५६
नयनरोगनाशिनी वर्तिकादिः	"
वांयुंजनितनेत्रशूलपसारणम्	"
पटलादिनेत्ररोगनाशकमञ्जनम्	५७
पुष्पकरोगनिवारणम्	"
तत्रैव वर्तिविशेषः	"
रात्र्यन्धतानिवारणम्	५८
— तिमिरव्याधिशमनम्	"
— पटलव्याधिशमनम्	"
अञ्जनपिटकव्याधिशमनम्	"
कामिलव्याधिपरिहरणम्	५९
नासाशोनाशनम्	६०
अधरोपसर्गनिवारणम्	"
मुखप्रवृत्तरक्तपिनाशनम्	६१
मुखरोगनाशनम्	"

विषयाः.

	पृष्ठम्.
मुखदुर्गन्धपरिहरणम्	६१
मुखवेदनापरिहरणम्	६२
मधुरस्वरापादनम्	"
ताम्रपृष्ठास्त्र्यव्याधिशनम्	६३
गलरोगशीर्षवेदनाशनम्	"
दन्तवेदनापरिहरणम्	"
दशनकृमिपातनम्	"
मुखवैषर्प्यनाशका लेपाः	६४
मुखशोभातिशयसम्पादका लेपाः	६५
तत्रैवाभ्यङ्गसाधनतैलविशेषाः	६८
गण्डमालाव्याधिपरिहरणम्	६९
बाहुशूलस्तम्भादिपरिहरणम्	७०
अपबाहुकनिवारणम्	"
स्तनयुगलपीनोत्तुङ्गमनोहरत्वसम्पादनेऽभ्यङ्गसाधनम्	७१
श्रवणपयोधरलिङ्गानां स्थूलत्वसम्पादको-लेपः	"
प्लीहास्त्र्यव्याधिनिवारणम्	७२
विद्रधिस्त्र्यव्याधिपरिहरणम्	७४
सर्वजठररोगपरिहरणम्	"
उदरकृमिपरिहरणम्	"
तीव्रत्वग्दोषनिवारणम्	"
कुष्ठहरो लेपविशेषः	७५
चरणदद्रुपरिहरणम्	"
श्वसरोगनिवारणम्	"
क्षिप्रनाशनम्	७६
पामास्त्र्यरोगनिवारणम्	७७
पीतापित्तपरिहरणम्	"

विषयाः.	पृष्ठम्.
सिध्मरोगनिवारणम्	७८
अङ्गशोभासम्पादको लेपविशेषः	७९
शरीरदौर्गन्ध्यनिवारक उद्धर्तनविशेषः	१
रक्तापित्तकामिलापाण्डुरोगपरिहरणम्	८०
पीनसपरिहरणम्	८१
कण्ठवैस्वर्यनाशनम्	"
कासपरिहरणम्	८२
द्विककाश्वासविनाशनम्	८३
क्षयनाशनम्	"
शोषक्षपणम्	८४
शरीरपीनत्वापादनम्	"
परिणामशूलपरिहरणम्	"
हृदयपृष्ठशूलपरिहरणम्	८५
अतिसारप्रतिक्रिया	"
रुधिरातिसारप्रतिक्रिया	८६
सर्वातिसारग्रहणीरोगप्रतिक्रिया	"
विप्लुचिकाप्रतिक्रिया	"
सर्वमेहनिवारणम्	८७
प्रमेहनिवारणम्	"
मूत्रकृच्छ्रपरिहरणम्	"
वृश्मरीव्याधिहरणम्	"
शर्कराव्याधिनिस्सारणम्	८८
गण्डमालापरिहरणम्	"
[आभिचारिकमन्त्राः]	८९
समस्तज्वरप्रतिक्रिया	९६
सन्निपातज्वरे कषायविशेषः	९८
च्युरपीनसमन्वानलधासकासशूलहरः काभः	"

विषयाः.	पृष्ठम्.
श्लेष्मज्वरहरः कषायः	९८
मूर्छापित्तज्वरदाहविपशमनः कषायः	९९
विषमज्वरकासहृद्रोगप्रतिक्रिया	"
घनसुप्तिनाशनम्	१००
निद्रोत्पादनम्	"
ज्वरदाहपवनशोणिततापहरो लेपः	"
ऊरुस्तम्भप्रतिक्रिया	१०१
रङ्गणीवातप्रतिक्रिया	१०२
अस्थिभङ्गप्रतिक्रिया	"
चरणतापहरो लेपः	"
पादिकादोषपरिहरणम्	१०३
चर्मफीलविनाशनम्	"
मशकाख्यव्याधिप्रतिक्रिया	१०४
अग्निदग्धशामको लेपः	"
शस्त्रप्रहारजघ्नणप्रतिक्रियाः	१०५
शस्त्रक्षतात् शल्योद्धरणम्	१०७
घ्नणगतिशामकास्तैलादयः	१०८
रक्तमण्डलनिवर्तकस्तैलविशेषः	१०९
अर्बुदाख्यव्याधिप्रतिक्रिया	"
गण्डग्रन्थिनाशनम्	"
घ्नणक्षिणग्रन्थिविलयकरणम्	११०
अपस्मारपरिहरणम्	"
भूतग्रहविद्रावणो नस्यप्रयोगः	"
ब्रह्मराक्षसादिनाशको नस्यप्रयोगः	१११
भूतदोषनिवारकोऽञ्जनविशेषः	"
भूतविद्राविणी अञ्जनगुलिका	"
चातुर्थिकज्वरप्रतिक्रिया	११२

विषयाः.

पृष्ठम्.

ज्वालागर्दभव्याधिप्रशामको लेपः	१२१
शीतल्लिकाव्याधिनिवारणम्	"
प्रदरव्याधिनिरोधनम्	१२२
रक्तगुल्मपरिहरणम्	१२४
स्त्रीणां रजःप्रवर्तने वर्तिविशेषः	"
गर्भग्रहणयोगाः	१२५
गर्भधारणनिरोधनम्	१२६
गर्भपातनिरोधकाः	१२७
गर्भिण्याः शोणितप्रस्रावनिरोधनम्	१२८
गर्भच्युतिवेदनानिवारणम्	"
सुस्तप्रसवकरा योगाः	"
गर्भस्य पुंस्त्वस्तीत्वपरिज्ञानम्	१२९
विपक्षगर्भपातनम्	१३०
प्रसूतानां वराङ्गशूलनाशनम्	"
प्रसूताया दुग्धवृद्धिसम्पादनम्	१३१
स्तनकीटकहरणद्वारा स्तन्यवृद्धिकरणम्	१३२
स्तनवेदनापरिहरणम्	"
स्त्रीणामुदरतनूकरणम्	"
किक्किसिकाप्रशाननम्	"
योनिशूलापहारणम्	१३३
वहिःप्रसृतस्य स्त्रीवराङ्गस्य स्वस्थानप्रापणम्	"
स्त्रीवराङ्गस्य शैथिल्यपरिहरणम्	"
वराङ्गदौर्गन्ध्यनाशनम्	१३४
वराङ्गकुहरस्म सुन्दरत्वापादनम्	१३५
वराङ्गधूपनम्	"
वराङ्गस्त्रोमशातनम्	"

विषयाः.

नवनीतरक्षाकरणम्
 तुरगस्य नेत्ररोगनाशकोऽञ्जनविशेषः
 वेसरहयानां वारिस्फोटपरिहरणम्
 तुरङ्गाणां गात्रकण्ठनिवारणम्
 तुरङ्गाणां स्ववत्सेषु प्रीत्युत्पादनम्

॥ श्रीः ॥

हरमेखला

• सटीका ।

अथ द्वितीयः परिच्छेदः ।

खलखुद्ववञ्चना कज्जसज्जणञ्भत्थणा विणिमवि+अम् ।
कुट्टणिवरसुहाणविलम्बणाहिआरं णिसामेह ॥ १ ॥

खलकुट्टिनीप्रजुघा(?)विलम्बनाधिकारं निशामयत ।

द्वितीयस्याधिकारस्य रचने हेतुः फलं च गाथयानया प्रतिपादितमिति

॥ १ ॥

समघअमहुहरिअपईवगहिअकज्ज(ळ)विमिस्सिआ दि-
[ण्णा ।

खुट्टीण कुणइ महरा म(अअ?हामअं) जम्मपेरन्तम्
[॥ २ ॥

समघृतमधुभरितप्रदीपगृहीत(कज्जळवि)मिश्रि(तं?ता) द-
(च्चा?त्ता) ।

कुट्टनीनां करोति मदिरा महापदं जन्मपर्यन्तम् ॥

तुल्यमात्रा(भ्यां) क्षौद्रघृताभ्यां पूरितो यः प्रदीपः ततो गृहीतेन कज्ज-
लेन संयुक्तः सुराद्यासवः पानाय दत्तः क्षीणं महान्तं मदमुत्पादयतीति ॥ २ ॥

समहुघअतिमितिलभरिअणाइं खदित्तकत्तीइ ।

कुट्टीण देहकाले कुणस अणइं यणम्महरा ॥ ३ ॥

समधुघृतवित्तिलभरितप्रदीपकान्त्या ।

कुट्टनीनां दीर्घकालं करोति मनस्तापि ॥

.... पूर्वोक्तद्रव्याभ्यां सममात्रेण मत्स्यानुकाथस्नेहेन पूरितस्य प्रदीपस्य समृद्धा ये ..... सुराद्यासवमुक्तं कार्यं करोति । अत्र द्रव्याणि सममात्राणीति ॥ ३ ॥

तम्माघअं सळोणं दसाहमेक्कं वराहरसअं वा ।

पाऊण मुञ्च(इ मअं) छाअच्छीरं व णासाइ ॥ ४ ॥

ताम्राघृतं सलवणं दशाहमेकाहं (वा? वरा) हरसकं वा ।

पीत्वा मुञ्चति मदं छागक्षीरं वा नासिकया ॥

पूर्वोक्तभागद्वयेनारभ्य मदनेन प्रयोगत्रयेण निवर्तते । ताम्रागोघृतसैन्धव-संयुक्तमथवा छागक्षीरं दश दिनानि नस्येनोपयुज्यत इ(त्य)र्थः ॥ ४ ॥

धवलहयमारमूलं रम्भाकुसुमाइ विळइहळमज्जा ।

दिण्णो भोअणसमए खळकुट्टणीअणं वमइ ॥ ५ ॥

धवलहयमार(मूलं रम्भाकुसुमानि) विल्वफलमज्जा ।

दत्तो भोजनसहितं खलकुट्टनीजनं वमयति ॥

श्वेतस्य हयमारस्य करवीरस्य मूलम् । रम्भा कदली तत्पुष्पाणि विल्व-मज्जा च एतत्संयुक्तभोजनेन सह दत्तं छर्दयतीति ॥ ५ ॥

सरकेण च चाणेण च दिण्णं तम्बोळमीसिअ ।

अहवा कंगुष्ठं अविणअकुट्टणीओ दिअहे विरेएइ ॥ ६ ॥

सरकेन वा पानेन वा दत्तं ताम्बूलमिश्रितम् ।

अथवा कङ्गुष्ठं (स? अ)विनयकुट्टनी(दि? दि)वसे विरेचयति ॥

सरकमकृत्रिममद्यादि । पानं कृत्रिमं सुरादि । काङ्गुष्ठं तिक्तदुग्धिका ।

शिष्टं स्पष्टम् ॥ ६ ॥

च्छीरळिळदुद्धमीसिअराहिअपीएहि ।

..... ॥ ७ ॥

(क्षीरळिळ? क्षीरवल्ली)दुग्धविमिश्रितरूपिकावीजः ।

गुळसनार्घ्यैर्भवति रुधिरातिसारः ॥

खादनेन वा दत्तः क्षीरवल्लीमुषाक्षीरात् क्षीरेण विमिश्रितेन रुधिरकस्या-र्घ्यैर्वृक्षस्य बीजैर्गुलसंयुक्तैः । शिष्टं स्पष्टम् ॥ ७ ॥

पसाडकसिणिहिते तंबोले कुट्टणीणं मुहरोओ ।

ता होइ जा ण मुचइ विभवद्धिअहिअअपरिओसो ॥ ८ ॥

स्थूलकृकलासकृत्तिनिहिते ताम्बूले कुट्टनीनां मुखरोगः ।

तावद् भवति यावन्न मुच्यते विभवद्धितहृदयपरितोषः ॥

सरलः कृकलासः प्रशब्दो विशेषणे तच्चर्मणि यदीयास्ताम्बूलवीटा निब-
ध्यन्ते तस्य तावन्मुखरोगो भवति यावत् पुनर्न मुच्यते । (युक्ते तु न? मुक्ते तु)
निवर्तत इति ॥ ८ ॥

भळ्ळाअअकट्टकरणडअम्मि आमेळपूरिए जस्सह ।

अहिवअणे व णिहिप्पइ मुहरोओ तस्स संभवइ ॥ ९ ॥

भल्लातककाष्ठकरण्टके आवेतपूरिते यस्य ।

अहिषदने वा निधीयते मुखरोगस्तस्य (स?) सम्भवति ॥

भल्लातकस्यारुष्करस्य सम्बन्धि(नो) दारुणः सम्बन्धि यत् समुद्रादि
तत्र घृतसर्पमुखे वा यस्य सम्बन्धी तन्मूला पीडा धारा सपीडः पत्रिकाघटक(!)
इति प्रसिद्धो निक्षिप्यते तस्य मुखरोगो जायत इति ॥ ९ ॥

वग्गलिवअणणिहिते तंबोले वैरिणो महाघोरो ।

घोणसमुहविच्छूदे दन्तधावणे होइ मुहरोओ ॥ १० ॥

वल्गुलिवदननिहिते ताम्बूले वैरिणो महाघोरः ।

गोन(समुखवि)न्यस्ते दन्तपवने भवति मुखरोगः ॥

वल्गुलिश्चर्मशकुनिः । वृक्षदलतले क्वचित् प्रसिद्धः । तन्मुखे यदीय-
स्ताम्बूलापीडो न्यस्यते तस्य मुखरोगो भवति । तथा गोनासमुखे यच्चर्वितं
दन्तधावनं न्यस्यते तस्या मुखरोगो जायत इति ॥ १० ॥

कणअसिहि णिमिअमहुअरधूमा ऊरिअकुटोअरणिहित्तम् ।

कुणइ जळं दिण्णं कुट्टणीण मोअत्तणमसज्झम् ॥ ११ ॥

कनकशिखिनिर्मितमधुकरधूमापूरितकुटोदरन्यस्तम् ।

करोति जलं दत्तं कुट्टनीनां मूकत्वमसाध्यम् ॥

कनको मातुलुङ्गम् । तत्काष्ठजन्मोपरि निक्षिप्तभ्रमरशरीरजेन धूमेनापूरि-
स्य घटस्य कुशौ निक्षिप्तं यज्जलं तत् पीतमसाध्यं चाग्वैकल्पं करोति ॥ ११ ॥

*माळइपसूअकअवासकुम्भपरिवसिभसळिल्लम् ।

सुप्पसइसोअत्तणमिणमो दुद्धरं पि सत्ताहमत्तेण ॥ १२ ॥

मालतीप्रसूनानि सुमनःपुष्पाणि तैः कृताधिवासो यो घटः तत्परिवसितजलं सूत्रपर्युषितं रात्रिमेकां स्थितं मदिति (?) ॥ १२ ॥

चण(य ? ए)हि समं खइआ पाउं दिण्णञ्चसेअजळेण ।

अह कुणइ कुट्टिआ कुट्टणीण कडिपवणम् ॥ १३ ॥

चणकैः समं खादिता पातुं दत्ता वासितजलेन ।

अथ करोति कुम्भीका कुट्टनीनां कटिपवनमतिमुखरम् ॥

कुम्भीका ओषधिविशेषः ॥ १३ ॥

मा + ह्य जे भमन्ति सळिल्लोपरि मुडफुळ्ळआ ।

कसणा भसगह्य अच तारुअ इत्ति पसिद्धिआ ॥ १४ ॥

इको कीडोळ्ळआण ताणअ मुण्डिअदेहओ दिण्णो ।

सह चुण्णइण काडिमारुअञ्जापओ ॥ १५ ॥

अतित्वरिततरं ये भ्रमन्ति सलिलस्योपरि मूक्षमाः ।

कृष्णा भ्रमरा इव तारुका इति प्रसिद्धाः ॥

एकः कीटानां तेषां चूर्णीकृतदेहो दत्तः ।

सह चूर्णेन कटीमारुतो एकः (?) ॥

ये लघुप्रमाणाः कृमिविशेषाः जलस्योपरि चतुरं कृत्वा कृष्णवर्णाः भ्रमन्ति तेषां मध्यादेकः सुपिष्टशरीरस्ताम्बूलरागे सहदत्तः पूर्वोक्तं कार्यं करोति ॥ १४, १५ ॥

सरडिन्दिन्दिरविजरपुअचुण्णभिक्केसु होइ अङ्गेषु ।

खळकुट्टणीण कुट्टं सवेअणं कण्डुसञ्जुत्तम् ॥ १६ ॥

सरडिन्दिन्दिरवृश्चिकचूर्णस्पृष्टेषु भवत्यङ्गेषु ।

खलकुट्टनीनां कुट्टं सवेदनं कण्डुसंयुक्तम् ॥

कृकलासभ्रमरवृश्चिकानां शरीरचूर्णेन यस्य गात्रं लिप्यते तस्य यथोक्तं कार्यं करोति कुट्टं जनयतीति ॥ १६ ॥

* अस्य छाया मातृकायां नोपलभ्यते ।

फणिनो घरगोहाइव मुहम्मि सत्ताहसण्ठिआ गुञ्छा ।
खइआ जणेइ कुष्ठं चार जइन्त समुप्पुसइ ॥ १७ ॥

फणिनो गृहगोधाया मुखे सप्ताहसंस्थिता गुञ्जा ।
खादिता जनयति कुष्ठं चारं तत्समुत्पुंसयति ॥

गुञ्जारक्तिकां सर्पस्य मुखोदरे वा, गृहगोधाया वा कुट्टमस्य इति
प्रसिद्धः कृमिविशेषस्तु वा, मुखे सप्तमात्राणि दिनानि निक्षिप्त्वा (उ?मु)क्त्वा
सती कुष्ठं जनयतीति । तत् कुष्ठं चारस्य प्रिया इदमस्य फल . उपयुक्त (!)
सन्निधारयतीति ॥ १७ ॥

सिद्धत्था अहिमुहम्मि क(ह)मकअपरिवारश्च पेक्का ।
णिधूमघोरिदारुसमुद्भवजळणणिक्खित्ता ॥ १८ ॥
सअणअळपिप्फं समुग्ग . . . . . आ ।
खळकुट्टि(णी)अणं खपित्ति कइमपरिअररहिआ ॥ १९ ॥

सिद्धार्था अहिमुखे कर्दमकृतपरिवारके पेक्के ।
निर्धूमकदलीदारुसमुद्भवज्वल(न)निक्षिप्त्वाः ॥
शयनतले स्पर्शसमुद्भूतस्फोटकाम् ।
खलकुट्टनीजनं क्षपयन्ति कर्दमपरिकररहिताः ॥

सिद्धार्थाः सर्पपाः सर्पस्य मुष्ट्यादयस्तं! क्षपयन्ति यदि पङ्केनासौ
सर्वाङ्गीणकृत(कृत!)परिकरे दत्तलेपो भवति । तस्मिन् दत्तकृतस्य(!) स्फोटः
शाम्यन्तीति युगलकम् ॥ १८, १९ ॥

भह्लादअरसकविअच्छुरोमहि जीअहरजळणगुञ्जाहि ।
भिक्कम्मि होइ अंगे लूआ खरदिणअरे काले ॥ २० ॥

भह्लातकरसकपिकच्छुरोमजीवहरज्वलनगुञ्जाभिः ।
स्पृष्टे भवत्यङ्गे लूता खरदिनकरे काले ॥

भह्लातकम् आरुप्करम् । कपिकच्छुरोमाण्यात्मगुणापर्णानि । जीवहरं
विषम् । ज्वलनः चित्रकः । गुञ्जा रक्तिका । एतैर्द्रव्यैः समैः कृतेन चूर्णेन
स्पृष्टेऽङ्गे ग्रीष्मकाले लूता जायन्ते इति ॥ २० ॥

तत्रत्यानपनमाह —

सा धारितं ण जीयइ सामारुणमळअचन्दतअरेहि ।
वि लूआ (?) पसरन्ती मन्तसहिणहि ॥ २१ ॥

फणिनो घरगोहाइव मुहम्मि सत्ताहसण्ठिआ गुञ्जा ।
खइआ जणेइ कुट्टं चार जइन्त समुप्पुसइ ॥ १७ ॥

फणिनो गृहगोधाया मुखे सप्ताहसंस्थिता गुञ्जा ।

खादिता जनयति कुष्ठं चारं तत्समुत्पुंसयति ॥

गुञ्जारक्तिकां सर्पस्य मुखोदरे वा, गृहगोधाया वा कुटमत्स्य इति
प्रसिद्धः कृमिविशेषस्तु वा, मुखे सप्तमात्राणि दिनानि निक्षिप्त्वा (उ! मु)क्त्वा
सती कुष्ठं जनयतीति । तत् कुष्ठं चारस्य प्रिया इदमस्य फल .... उपयुक्त (!)
सन्निधारयतीति ॥ १७ ॥

सिद्धत्था अहिमुहम्मि क(ह)मकअपरिवारश्च पेक्का ।

णिधूमधोरिदारुसमुद्भवजळणणिक्खिवात्ता ॥ १८ ॥

सअणअळपिप्फं समुग्ग . . . . . आ ।

खळकुट्टि(णी)अणं खपित्ति कइमपरिररहिआ ॥ १९ ॥

सिद्धार्था अहिमुखे कर्दमकृतपरिवारके पक्के ।

निर्धूमकदलीदारुसमुद्भवज्वल(न)निक्षिप्त्वाः ॥

शयनतले स्पर्शसमुद्गतस्फोटकाम् ।

खलकुट्टनीजनं क्षययन्ति कर्दमपरिकररहिताः ॥

सिद्धार्थाः सर्पपाः सर्पस्य मुष्टत्यादयस्तं? क्षययन्ति यदि पक्केनासौ
सर्वाङ्गीणकृत(कृत!)परिकरे दत्तलेपो भवति । तस्मिन् दत्तकृतस्य(?) स्फोटाः
शाम्यन्तीति युगलकम् ॥ १८, १९ ॥

भल्लादअरसकविअच्छुरोमहि जीअहरजळणगुञ्जाहि ।

भिक्कम्मि होइ अंगे लूआ खरदिणअरे काले ॥ २० ॥

भल्लातकरसकपिकच्छुरोमजीवहरज्वलनगुञ्जाभिः ।

सृष्टे भवत्यङ्गे लूता खरदिनकरे काले ॥

भल्लातकम् आरुष्करम् । कपिकच्छुरोमाप्यात्मगुतापर्णानि । जीवहरं
विषम् । ज्वलनः चित्रकः । गुञ्जा रक्तिका । एतैर्द्रव्यैः समैः कृतेन चूर्णेन
सृष्टेऽङ्गे ग्रीष्मकाले दत्ता जायन्ते इति ॥ २० ॥

तत्प्रस्थानयनमाह —

सा धारितं ण जीवइ सामारुणमळअचन्दतअरेहि ।

चि लूआ (?) पसरन्ती मन्तसहिण्णत्ति ॥ २१ ॥

विच्छअकण्ठअमहिए मअणफळान्तळिळविणिहिए
[होइ ।

विसमं पर(ह ? इ) दुःखं महिळाणं मुत्तचिक्खिळ्ळो
[॥ २९ ॥

वृश्चिककण्ठकसहिते मदनफलेऽन्तर्विनिहिते भवति ।

विषमं वराङ्गदुःखं महेलानां मूत्रकर्दमे ॥

स्त्रीणां स्वमूत्रोत्पन्ने पक्के एवंविधे क्रियमाणे दुःसहयोनिवेदना भवति ।
कीदृशे । वृश्चिकस्य सम्बन्धि यत् कण्ठकं येनासौ दशति तत्संयुक्ते मदन-
फलस्यान्तर्निक्षिप्त इति ॥ २९ ॥

विच्छअकण्ठअविद्धं खळकुट्टणिपुरिसमइअसणाहम् ।
कुणइ कुसारणिहित्तं वराङ्गदुःखं महाघोरम् ॥ ३० ॥

वृश्चिककण्ठकविद्धं खलकुट्टनी(पु)रीपमार्द्रकसनाथम् ।

करोति भूतलगर्भनिहितं वराङ्गदुःखं महाघोरम् ॥

स्त्रीणां पुरीपमेवं क्रियमाणं तासामेव घोरां योनिव्यथां करोति । कथं
क्रियमाणम् । वृश्चिककण्ठकेन विद्धं तथार्द्रकेण सनाथं तादृ(शेन ? शं) सद् भू-
तलगर्भन्यस्तमिति । खलशब्दः कुट्टनीविशेषणं स्त्रीविषयत्वात् प्रयोगस्य ॥ ३० ॥

दिअडोंवकाअकोसिअकइमज्जरछाअणउळरोमेहि ।
पच्छाइए पुरीसे रिउणो सम्भवइ उम्माओ ॥ ३१ ॥

द्विजटोम्बकाकौशिक(कपि)मार्जारच्छागनकुलरोमभिः ।

प्रच्छादिते पुरीपे रिपोः सम्भावत्युन्मादः ॥

द्विजटोम्बयोः केशौ काकोलकयोः पक्षौ मर्कटादीनां रोमभिर्यस्य पुरीप-
मवच्छाद्यते तस्योन्मादो जायते इति ॥ ३१ ॥

सुरगोवअभूअळआ(चु)ण्णं महिळाण छहइ जो गुज्जे ।
तस्सेअ लत्थ वसरो पडइ(ध)ओ सेसपुरुसाण ॥ ३२ ॥

चूर्णं सुरगोप(क)भूल(त)योर्महेलानां क्षिपति यो गुह्ये ।

तस्यैव तत्र प्रस(रः) पतति ध्वजः शेषपुरुषाणाम् ॥

सुरगोपकः इन्द्रगोपकाख्यः कौटः । (भूलता) गण्डपदः । ध्वजं लिङ्गम् ।

शिष्टं गतार्थम् ॥ ३२ ॥

वरडीघरचुण्णसणाहसळिळविच्छोळिए वरंगम्मि ।

णरळिंगसंगमो महिळाणं महिअं विणा णत्थि ॥ ३३ ॥

वरटीगृहचूर्णसनाथसलिलप्रक्षालिते वराङ्गे ।

नरलिङ्गसङ्गमो महेलानां मथितं विना नास्ति ॥

वरटी क्षामोदरी, तस्या गृहमास्पदं, तच्चूर्णेन संयुक्तं यज्जलं तेन प्रक्षालिते गुब्बे स्त्रीणां पुंश्चिद्देन सङ्गमो नास्ति यावन्मथितदध्ना तन्न पुनः प्रक्षालितमिति ॥ ३३ ॥

अविणट्टसिप्पिसंपुटळेवो थंभेइ कामिणिवरंगं ।

सुरभिस*ळि(ळरसे ? ळा)भिसेओ पुणो वि (उ)त्थंभणं

[कुणइ ॥ ३४ ॥

अविणट्टशुक्तिसंपुटलेपः स्तम्भयति कामिनीवराङ्गम् ।

सुरभिमथिताभिपेकः पुनरप्युत्तम्भनं कुरुते ॥

अविणट्टः अविघटितो यः शुक्तिसम्पुटः अविस्लिष्टकपुटद्वयमित्यर्थः । तेना विश्लिष्टेन लेपः योनेः स्तम्भनं करोति सम्प्रयोगायोभ्यंतां करोति । तस्योत्तम्भनं निवारणं (म)थितगोदधिसेकः करोति । शुक्तिरत्र गदीसम्भवेति ॥

होन्ति अहोहुत्तंमुहसुरभिविसाणग्गळेविणं क्रमसो ।

महिळाण वरंगे रइणिरोहपसरं जाहिच्छाइ ॥ ३५ ॥

भवतोऽधोमुखोन्मुखसुरभिविषाणाग्रलिप्तं क्रमशः ।

महिलानां वराङ्गे रतिनिरोधप्रसरौ यथेच्छया ॥

स्त्रीणामधोमुखस्य गोशृङ्गस्य अग्रेण घृष्टेन येनिलेपे कृते रतिनिरोधः सुरतव्यापाराभावो जायते । ऊर्ध्वगतशृङ्गाग्रलेपे रतिप्रसरः पुनः सुरतयोग्यता प्रयोक्तुरिच्छावशाज्जायत इति ॥ ३५ ॥

तंवाए धइळळस्स व ओणअसिंगग्गळेविअं पइइ ।

उत्थाइ पुरुससाहणमुम्मुहसिंगग्गळेवेण ॥ ३६ ॥

ताम्राया बलीवर्दस्य वा अबनतशृङ्गाग्रलिप्तं पतति ।

उत्तिष्ठति पुरुषसाधनमुन्मुखशृङ्गाग्रलेपेन ॥

गोदान्तस्य वा पूर्ववदधोमुखशृङ्गाग्रलेपे नरध्वजः पतति न रतिकार्यक्षमो भवति । ऊर्ध्वशृङ्गाग्रलेपेन पुनरुत्तिष्ठति रतिकार्यक्षमो भवतीति ॥ ३६ ॥

गअणगहिअवग्गुळिपुरीसकअळिगळेवेण रमिअं (?) ।
अण्णेण सा णतीरइ सिविणेम्मि रमाविउं रमणी ॥ ३७ ॥

गगनगृहीतवल्गुलिपुरीपकृतलिङ्गलेपेन रमिता ।
अन्येन (सा) न शक्यते स्वप्नेऽपि रमयितुं रमणी ॥

वृक्षचरस्य वल्गु(व ?)लेः चर्मचटकस्य गगनादेव गृहीतेन भूमिमप्राप्तेन
शकृता कृतसाधनलेपेन पुरुषेण प्रयुक्तरता सा अन्येन पुरुषान्तरेण कथञ्चिद्
रमयितुं न शक्यते ॥ ३७ ॥

*तञ्चैअ अदडुसरावपुडधूममच्छारणाइपरिपिटं ।
ळेवेण पुरोपि करेइ रइधरुत्तंभमथळाणं (?) ॥ ३८ ॥

तदेव यथाक्तं वल्गु(व ?)लिपुरीपम् आमपात्रसंपुटादावर्तधूमतया दग्धं
सत् पश्चान्निर्मलकाञ्चिकपिष्टं लिङ्गलेपेन प्रयुक्तं पूर्वप्रयोगकृतवराङ्गबन्धं स्त्रीणां
निवारयतीति ॥ ३८ ॥

याळेअवीअवट्टिअकरिकेसरळित्तळिगरमिआण ।
रन्तुं रमणीण णरो तीरइ (?) अण्णो सअहो वि ॥ ३९ ॥

बालेयवीजवर्तितकरिकेसरळित्तळिगरमितानाम् ।
रन्तुं रमणीनां नरो न तरत्यन्यः सत्पुणोऽपि ॥

सरजरसधातुभावितेन नागकेसरेण लिप्तलिङ्गो यः पुरुषः तेनारमिता
प्राः स्त्रियस्तास्तदन्यः पुरुषः सामिलापोऽपि रमयितुं न शक्नोतीति ॥ ३९ ॥

होइ अहोमुहवससिग्गळेविण् णाहिमण्डळे महिळा ।
यद्धवरंग्गा उम्मुहविसाणळेवं अवाचन्ति ॥ ४० ॥

भवत्यधोमुखवृषशृङ्गलिप्ते नाभिमण्डले महिला ।
यद्धवराङ्गा उन्मुखविषाणलेपं प्राप्नुवन्तीति (?) ॥

अधोमुखस्य दा(र ?)शृङ्गाप्रस्य निषर्पणेन लिप्ते नाभिमण्डले स्त्री
स्तम्भितयोनिर्भवति । ऊर्ध्वमुखशृङ्गाप्रलेपं यदा नाभिमण्डले करोति तदा निवृ-
चयोनिस्तम्भा भवतीति ॥ ४० ॥

वीअमळत्तअपडगाढवेडिअं सरळुविक्खतळणिहिअं ।
सट्टापाददळे वा णरस्स सण्ठत्तणं कुणइ ॥ ४१ ॥

बीजमलक्तकपटगाढवेष्टितं शेलुवृक्षतलनिहितम् ।
खट्वापादतले वा (न्य ? नर)स्य पण्डत्वं करोति ॥

पुरुषसम्बन्धि रेतः लाक्षारसरक्तवस्त्रनिविडवद्धं शेलुवृक्षस्य श्लेष्मातक-
तरोरधस्तात्रिक्षिप्तं तस्यैव वा पुरुषस्य सम्बन्धिन्याः खट्वायाः पादस्याधस्तात्रि-
क्षिप्तं तस्य पुरुषस्य पण्डत्वं स्त्रीभोगाक्षमत्वं करोतीति ॥ ४१ ॥

सौवण्णे तामरसे व्व भाअणे धौअमोत्तिअजळेण ।
पडिअं पि पुरुसळिगं पुणोण्णअं होइ पीएण ॥ ४२ ॥

सौवर्णे तामरसे वा भाजने धौतमौक्तिकजलेन ।
पतितमपि पुरुपलिङ्गं पुनरुन्नतं भवति पीतेन ॥

पूर्वोक्तयुक्तिप्रतिविधानमेतत् । रूप्यमये (ताम्रमये) वा भाजने धौतानि
यानि मौक्तिकानि मुक्ताफलानि तत्सम्बन्धि यद् वारि तेन पीतेन सता पण्डी-
भूतोऽपि पुरुषः पुनः पुंस्त्वं लभत इति ॥ ४२ ॥

उड्विन्दणिसाचुण्णं पसुवइसळिळेण साहिअं बहुसो ।
पाणम्मि भोअणे वा दिण्णं सण्ठत्तणं कुणइ ॥ ४३ ॥

पद्मबिन्दुनिशांचूर्णं पशुपतिसलिलेन भावितं बहुशः ।
पानेन वा भोजनेन वा दत्तं पण्डत्वं करोति ॥

पद्मबिन्दुरिति बिन्दुपदको विवक्षितः कृमिविशेषः क्षणिरिति क्वचित्
प्रसिद्धः । (निशा) पिण्डहरिद्रा । पशुपतिसलिलं छागमूत्रं, तेन भावितं बहुशः
शोधितं शुष्कं सदाद्रीकृतम् । पण्डत्वं रतिकार्याक्षमत्वम् । शिष्टं स्पष्टम् ॥ ४३ ॥

समतिलगोक्षुरचुण्णं छाअच्छीरेण साहिअं ससिअं ।
खइअं महुसञ्जुत्तं णइमो सण्ठत्तणं हरइ ॥ ४४ ॥

समतिलगोक्षुरचूर्णं छागक्षीरेण साधितं ससितम् ।
खादितं मधुसंयुक्तपिदं पण्ड(करो ? त्वं) हरति ॥

गोक्षुरकं श्वदंष्ट्रा, तच्चूर्णं तिलेन सममात्रं छागक्षीरेण पक्वं सितशर्करया
सहितं शीतीभूतं माक्षिकेण सह युक्तं पूर्वप्रयोगकृतं पण्डत्वमपहरतीति ॥ ४४ ॥

करहृद्दृष्टिविवराणिहिआणरपरसुआकीळिण्ण मिहृणस्स ।
सअणासिरुद्देसपरिदृष्टिण्ण वन्धो रण होइ ॥ ४५ ॥

करभास्थिविवरनिहितनरपरशुकाकीलकेन मिथुनस्य ।

शयनशिरोदेशपरिष्ठितेन वन्धो रते भवति ॥

करभास्थि उष्टक(द्वा)ळक, तच्छिदे निक्षिप्तो योऽसौ पुरुषपरशुका-
शङ्कुः, तेन मिथुनस्य स्त्रीपुंसयोः शयनशिरोभागि न्यस्तेन मुरतकाले वन्धः
अन्योन्याविरूप. सम्भवतीति ॥ ४५ ॥

कीळअकअगवअपुरीमगोळओं मिहृणतणिमविणिहित्तो ।

कुणइ रण लिङ्गवरंगवन्धमोसारितो मोक्ष्वं ॥ ४६ ॥

कीटककृतगवलपुरीपगोलको मिथुनशयनविनिहितः ।

करोति रते लिङ्गवराङ्गवन्धमपसारितो मोक्षम् ॥

गवलाः कीटाः कृमिविशेषाः, ते. कृतो (!) य. ग्वण्डशः कृतः परिवर्तुलः
पिण्डः स स्त्रीपुंसयोः शय्यायां निक्षिप्तः पूर्ववद् रते वन्ध करोति । अपसारितो
वन्धनिवृत्तिं करोति । पूर्वगाथोक्तस्यापि वन्धस्यैवमेव निवृत्तिरिति ॥ ४६ ॥

*डवळधरगोळिआ(भुत्त)जिण्णणवण्णित्ताळळित्तेण ।

हत्थेण हरइ जुचईपओहरे मुट्टिवन्धेण ॥ ४७ ॥

धवला यासौ गृहगोलिका कुड्यमत्स्य इति व्याख्याता, तथा भुक्तं
सजीर्णं यन्नवर्तितं, तद्युक्तं यत् हरितालं तेन लिप्तकरो मुष्टिवन्धं कुर्वन् स्त्रीणां
स्तनं हरति । उक्तेन द्रव्येण लिप्तहस्त. स्त्रीस्तनसाम्मुख्येन मुष्टिवन्धं कुर्वन्
स्त्रीणां स्तनावदृश्यौ करोतीत्यर्थः ॥ ४७ ॥

चिळ्ळ(अ)सभिहृदसअं रिट्टमहासउणसोणिआरुणिअं ।

णामेण (जाण) हुचइ नाण महावेरमुब्भवइ ॥ ४८ ॥

चिहृकसमिदृष्टशतं रिष्टमहाशकुनशोणितारुणितम् ।

नाम्ना ययोर्हृयते तयोर्महावेरमुद्भवति ॥

चित्तको वृक्षविशेषः तत्सम्बन्धिनीनां समिधामष्टोत्तरशतं काकोलकस्य
रक्तेन लिप्तं ययोर्नाम्ना हृयते तयोः परम्परद्वेषः उत्पद्यते । होमविधिस्तत्रान्तरा
इति ॥ ४८ ॥

हच्छन्ति जाण णामेण काअकाआरिपक्खपिञ्जाइ ।
पणअपरूढं पि खणेण ताण पेम्मं विसंघट्टइ ॥ ४९ ॥

दहन्ते ययोर्नाम्ना काककाकारिपक्षपिञ्जानि ।
प्रणयप्ररूढमपि क्षणेन तयोः प्रेम विसंघटते ॥

ययोर्द्वेष्ययोर्नाम्ना वायसकौशिकपक्षाः पावकेन दहन्ते भस्मीक्रियन्ते,
तयोरन्योन्यप्रणयस्थिरापि प्रीतिस्तत्काल एव निवर्तत इति ॥ ४९ ॥

हअमहिषवसापूरिअपईवगहिअञ्जण(ञ्जिअ)च्छीणं ।
णिअजणणी वि विरज्जइ अइरा वट्ठन्तसन्तावा ॥ ५० ॥

हयमहिषवसापूरितमदीपगृहीताञ्जनाञ्जिताक्षणां ।
निजजनन्यपि विरज्यति अचिराद् वर्धमानसन्तापा ॥

अश्वस्य महिषस्य च सम्बन्धिन्या वसया स्नेहेन पूरितो यो दीप-
स्ततो गृहीतेन कज्जलेन रञ्जितनेत्राणां (यदह सन्धानेन तत्प्रयुक्तः ?) स्वस्य
मातापि सती तं प्रति विरागं भजते शीघ्रमेव वर्धमानानुशयेति ॥ ५० ॥

धिरवेरजीअरुहिरेण जस्स मिहुणस्स णिंवपत्तम्मि ।
णामक्खराइ लिखन्ति ताण अ प(र)प्परं वेरं ॥ ५१ ॥

स्थिरवैरिजीवरुधिरेण यस्य मिथुनस्य निम्बपत्रे(ण ?) ।
नामाक्षराणि लिख्यन्ते तयोः परस्परं वैरम् ॥

परस्परं नित्यं वैरं नैसर्गिकत्वात् । यस्य युग्मस्य स्थिरभाजीवं विरोधः,
तस्य काकोलकस्य अश्वमहिषस्य वा अन्यस्य वा कस्यचिद् रक्तेन पित्तुमन्द-
पद्भवे (ययोः) संज्ञावर्णा लिख्यन्ते तयोः परस्परं प्रति वैरं भवतीति ॥ ५१ ॥

केसेहि दिअदिअम्यर मूसअमज्जाररोमसहिण्हि ।
अहासु (क)ओ धूओ पिअविस्सेसं जणं कुणइ ॥ ५२ ॥

केशैर्द्विजदिगम्बरयोर्मूपिकमार्जाररोमसहितैः ।
(आर्द्रासु कृतो) धूपः प्रियविश्लेषं जनं कुरुते ॥

ब्राह्मणक्षपणकयोः सम्बन्धिभिः केशैः, तथा उल्लूकवृषदंशयोः रोमभिः
सहितैर्आर्द्रासु रौद्रनक्षत्रे कृतो धूपो यस्य विद्वे(प ?)स्य शरीरे वा सर्वापे वा
दीयते तं प्रथमविद्वेष्यं करोतीति ॥ ५२ ॥

सुरदारुतअरसुरसासुमुहृप्पळगुळवआविसाणेहि ।
एसो पुणो पि णिद्धं करेइ मुणिणिम्मिओ धूओ ॥ ५३ ॥

सुरदारुतगरसुरसा(सु)मुखफलगुळवचाविषाणैः ।
एष पुनरपि स्निग्धं करोति मुनिनिमित्तो धूपः ॥

सुरदारु देवदारु । तगरं कुटिलम् । सुरसा मञ्जाकम् (?) । सुमुखं बृहत्पत्रं
तद्बीजानि । वचा उग्रगन्धा । विषाणं कुष्ठम् । एतैर्मुनिसंख्यैः सप्तभिर्द्रव्यै-
र्मुनिनिर्मितो मुनिभिस्तपोधनैः कैश्चित् प्रणीतोऽयं धूपो नष्टमपि प्रीतिं पुन-
रुत्पादयति । पूर्वोक्तप्रयोगप्रतिविधानमेतदिति ॥ ५३ ॥

घेत्तूण जस्स णामे णिक्खिक्खप्पइ हम्मिओअरे णिहुअं ।
मअण(र)शरणाअहुणरज्जू सो णूणमुज्ज(इ ? स)इ ॥ ५४ ॥

गृहीत्वा यस्य नाम निक्षिप्यते हर्म्योदरे निभृतम् ।
मृतनरचरणाकर्षणरज्जुस्तन्नूनमुद्रमति ॥

हर्म्योदरे उपरितनमन्दिरस्याभ्यन्तरे यन्नामग्रहणपूर्वकं परासुपुरुषपादा-
कर्षणदाम निक्षिप्यते तद्गृहमुद्रसतीति ॥ ५४ ॥

अइरा वड्डन्तुदामदुःखसन्दावन्वविअजणणिवहं ।
उच्चसइ घरं पुरिसाट्टिसंकुणा दाराणिहिण्ण ॥ ५५ ॥

अचिराद्वर्धमानोद्दामदुःखसन्तापक्षपितजननिवहम् ।
उद्भसति गृहं पुरुषास्थिशङ्कुना द्वारनिहितेन ॥

यस्य गृह(स्य) द्वारदेशे नरकीकसकीलको निखन्यते तद् गृहमुक्तविशे-
षणमुद्रसतीति ॥ ५५ ॥

मज्झण्णखुट्ठिअखरभूमिहाणे (?) वामहस्त्यणिहिण्ण ।
कुट्टणिघरम्मि कळ्हो अणुदिहअ अणुट्ठिअं होइ ॥ ५६ ॥

मध्याह्नलुठितखरभूमिरजसा वामहस्तनिहितेन ।
कुट्टनीगृहे फलहोऽनुदिवममनुष्ठितो भवति ॥

मध्याह्नकाललुठितः परिवर्तितशरीरः खरो रासभो यस्यां भूमौ तद्भू-
ल्लिख्यमानं गृहे वामहस्तेन गृहीत्वा क्षिप्यते (तत्र) सततं कलिर्भवति ॥ ५६ ॥

*हरदइअसहण्डिपुरीसहळिणिजीअहरविरइओ धूओ ।
मूळच्छरुहिरसहिओ जणेइ मोहं विअंहन्तो ॥ ५७ ॥

हरदमित(!)शिल्पण्डिपुरीपः मयूरशकृत् । हल्ली लाङ्गली । जीवहरं
विपम् । तैर्महियरुधिरसहितैर्धूपो विजृम्भमाणः प्रसरन् मोहं निस्संभ्रवं करो-
तीति ॥ ५७ ॥

मूळच्छरुहिरकळपि(कि)अकणअपञ्चप्लविसकळासहिओ ।
धूओ गिसासु मोहं जणेइ पुरमीसिओ दिण्णो ॥ ५८ ॥

सलाक्षा(?)रुधिरार्द्राकृतकनकपञ्चाङ्गविपकलासहितः ।

(धूपो) निशासु मोहं जनयति पुरामिश्रितो दत्तः ॥

महियरुधिरैर्णाद्राकृतानि कनकस्य कितवस्य यानि मूलस्कन्धपत्रपुष्प-
फलानि पञ्चाङ्गानि तैर्विपकलया विपस्य षोडशांशेन सहितः तथा गुल्गुलुना
मिश्रितो निशासु प्रयुक्तो धूपो मोहं जनयतीति ॥ ५८ ॥

अजअरपुरीसधूओ तारा(?)जळुआयदळचुण्णधूओ वा ।
दिण्णो जणेइ मोहं ता जा रविदंसणं जाअं ॥ ५९ ॥

अजगरपुरीपधूपस्तृणजलौकोवहलचूर्णधूपो वा ।

दत्तो जनयति मोहं तावद् यावद् रविदर्शनं जातम् ॥

अजगरस्य सर्पस्य मांससम्बन्धिना शकृता कृते धूप, तथा स्थूला(यां
?नां) जलौकसां कृमिविशेषाणां प्रभूतेन शरीरचूर्णेन कृतो यो धूपः, स प्रयुक्तः
सन् आ सूर्योदयान्मोहं जनयति । तेन रात्रौ प्रयोक्तव्य इत्युक्तं भवतीति ॥ ५९ ॥

दिण्णुहतेळुळळाळत्तवत्तिंणिम्मिअपर्इवकन्तीण ।

हिस्स(स्स) होइ णूणं मइमोहो सअळळोअस्स ॥ ६० ॥

जलसर्पतैलार्द्राकृतालक्तकवर्तिनिमित्तप्रदीपकान्त्या ।

स्पृष्टस्य भवति नूनं मतिमोहः सकललोकस्य ॥

जलसर्पशरीराद् गृहीतेन तै(ल ! लेन) सिक्ता यासां लाक्षारसलिप्ता वस्त्रमयी
वर्तिः, तथा निमित्तः प्रज्वालितो यो दीपन्तस्य दीप्त्या स्पृष्ट(स्य) जन्तोश्चि-
मोहो जायत इति ॥ ६० ॥

महिअं णच्चणविहिणा पुच्छं सरळीइ धूवजुत्तीण ।
णच्चावेइ जणं स हि पञ्चङ्गुम्मत्तअसणाहं ॥ ६१ ॥

गृहीतं नर्तनविधिना पुच्छं सरल्या धूपयुक्त्या ।
नर्तयति जनं + + पञ्चाङ्गोन्मत्तकसनाथम् ॥

सरली प्राणिविशेषो धर्मनीति क्वचित् प्रसिद्धा । तस्या लाङ्गूलं पञ्चाङ्ग-
मातुलसहितं नृत्यता पुरुषेण गृहीतं धूपयुक्त्या प्रयुक्तं सद् यं जनं प्रतियुज्यते
सं नर्तयतीति ॥ ६१ ॥

पुच्छं हाळाहळस्स जा फन्दइ विच्छिण्णअं ।
ता मुक्कणिअसणो हि णच्चिज्जइ सविळासअं (?) ॥ ६२ ॥
तं भवणप(व?) ईवस्स वत्तीमज्झणिहित्तअं ।
खल्लोअं वत्तिआ णच्चावेइ च्छिवन्तअं (?) ॥ ६३ ॥

पुच्छं हालाहलस्य (यव ? यावत्) स्पन्दते विच्छिन्नकम् ।
तावन्मुक्त(नि)वसनो नृत्यति सविलासकम् ॥
तद् भवनप्रदीपकस्य (वर्ति) मध्यनिहितम् ।
खल्लोकं कान्त्या(वर्ति) नर्तयति स्पृशन् ॥

हालाहलस्य प्राणहा इत्युक्तस्य प्राणिविशेषस्य पुच्छमुच्छिन्नं सद् याव-
च्चलत् तिष्ठति तावद् दिगम्बरैः प्रयोक्तृभिः नर्तितव्यम् । ततो निवृत्तस्पन्दं
तद् गृहीत्वा गृहप्रदीपकवर्तिमध्ये विक्लेप्तव्यम् । तत्कान्त्या लोकं संस्पृशन्
नर्तयतीति ॥ ६२, ६३ ॥

जावअपडपरिवोद्धिअजळसन्पिण्णुण्णरइअवत्तीइ ।
कअगञ्भपर्इवसिहा करेइ विणिअंसणं महिळं ॥ ६४ ॥

यावकपट(परि)वेष्टितजलसर्पिणीचूर्णरचितवर्त्या ।
कृतगर्भप्रदीपशिखा करोति विगतनिवसनां महेलाम् ॥

लाक्षारञ्जितवस्त्रवलिता (या ?) यासौ जलसर्पिणी त(या ? स्या) जलौकसः
शरीरचूर्णेन रचिता वर्तिस्त्रया कृतगर्भया ततो ज्वलिता दीपज्वाला स्त्रियं
निजालोकस्पृष्टां दिगम्बरां करोतीति ॥ ६४ ॥

*वर्तिधूपप्रयोगा निवातभवनोदरे प्रयुज्यन्ते ।

निजरक्षा क्रियते गोघृतेन नासिकाया अभ्यङ्गम् ॥

वर्तीनां धूपानां प्रयोगाः वातरहितगृहाभ्यन्तरे प्रयुज्यन्ते । आत्सरक्षा च गन्धघृतेन प्राणाभ्यन्तरलेपान्निवाते । येन प्रयोक्तुः प्रयोगफलमात्मनि न याधत इति । अनेनोक्तवर्तीधूपप्रयोगाणामितिकर्तव्यतोक्तेति ॥ ६५ ॥

निहुडुंगिदुद्धभाविअळोइअतिळतेळळमळिळआचिहुरा ।

णवणिग्गअकासपम्असच्छहा ह्योन्ति ळाअस्स ॥ ६६ ॥

निहु(डु)द्गुग्धभावितलुचित(?)तिलतैलभाविताधिहुराः ।

नवनिर्गतकाशप्रसूनसदृशा भवन्ति लोकस्य ॥

निहुडुङ्गी सुधावृक्षः तत्क्षीरेण भावितानामार्द्राकृताना ततः शुष्काणां तिलानां (सं)वन्धि यत् तैलं तेनाभ्यक्ताः केशाः शुक्ला भवन्तीत्युपमार्थः ॥ ६६ ॥

अक्खसिअकडुअदुद्धिअमज्झविओ पक्खमत्थपरिवासि-

ळेवेण (कु)णइ तअरो चिहुरचअं ससिअरसरिच्छं ॥ [ओ ।

अत्रुटितकडुक(द्वि? दुग्धि)कामध्यविनिहितः पक्षमात्रपर्युषितः ।

लेपेन करोति तगरधिहुरचयं शशिकरसदृक्षम् ॥

अत्रुदितायामेव स्थिता यासौ कडुदुग्धिका या तिक्कालाबुस्तुम्बिका सन्मध्ये तदभ्यन्तरे निक्षिप्तं सत् तत्रैवं पक्षमात्रं पर्युषितं तगरं कुटिलं पिष्टं सन् तस्य लेपेन केशसमूहं शुक्लीकरोतीत्युपमार्थः ॥ ६७ ॥

आआसि(अ)धधळतुरंगमस्स मेओळिळण सिअं कुणइ ।

अहरं अळत्तओ ना जा ण ळहर (?)ळमिच्छिआनेळळं

[॥ ६८ ॥

आयासि(त)धवलतुरङ्गमस्य स्वेदाद्रांकृतः सितं करोति ।

अधरमलक्तकस्तावद् यावन्न लभने तमिस्रातैलम् ॥

आयासितस्य बहुपायासितस्य श्वेताधस्य गात्रस्वेदेन आर्द्रांकृतः सन् लाशारसो लेपनाधरं शुक्लीकरोति । तमिग्वीर्जतैलेनैव पुनः प्रकृतिमापादयतीति ॥ ६८ ॥

* अस्य प्राकृतं मातृचार्यं नाप्यभ्यने ।

हरदइअकुसुमरअकुण्डिआण कुसुमाण पडेइ गन्धेण ।
पअळं पावेइ णरो सोधीर(अ)णामणे दिण्णे ॥ ६९ ॥

हरदयितकुसुमरजांगुण्डि(तां?तानां) कुसुमानां पतति गन्धेन ।
प्रकृतिं प्राप्नोति नरः सौधीरकनावने दत्ते ॥

हरदयितो मातुलः तत्पुष्पमकरन्देन परिवन्तितानि यानि कानिचित्
पुष्पाणि तेषामाश्रायमाणेनामोदेन मोहाधिष्ठः पतति । सौधीरकं शैलाज्जनम् ।
तेन नस्ये दत्ते स्वस्थो भवति ॥ ६९ ॥

कुलिशतरुद्वभाविअपिप्पळिचुण्णेण चिहुरपम्भारो ।
णासइ मज्जणममण आमळमज्जम्मि दिण्णेण ॥ ७० ॥

कुलिशतरुद्वभावितापिप्पलिचूर्णेन चिहुरप्राग्भारः ।
नश्यति मज्जनसमये आमलकमध्ये दत्तेन ॥

कुलिशतरुः सुधावृक्षः तर्क्षारभाविनेन मागधिकानण्डुलचूर्णेन लिप्तः
केशकलापो नश्यति उन्मूलयितुमायाति । स्नानसमये आमलकैः सह दत्तेनेति
गोपनार्थप्रकारनिर्देश इति ॥ ७० ॥

*छीरळिळअदुद्धभाविअरोहिअनिमिपिसिअसाहिअं हरइ ।
तेळळभंग(अ)विहिणा सहसचिअ रोमसंघाआ ॥ ७१ ॥

क्षीरलतायाः सुधाक्षीरेण भावितं यत् तद् रोहितकाख्यस्य मत्स्य(स्य) मांसं
तेन साधितं यत् तैलं तदभ्यङ्गे रोमाणि ज्ञातेति ज्ञातयति । साधनप्रकारो यत्
साध्यते मांसं तच्चतुर्गुणं जलं काथयित्वा तैलमेव प्राद्यमिति । अनुक्तसाधन-
प्रकाराणामयमेव साधनविधिः प्रायेणेति ॥ ७१ ॥

णासाणओज्जविणिहिअचुच्छुन्दरिचुण्णअम्मि णिव-
[इन्ति ।

उट्ठन्ति मळअणामणपाणेण तुरंगमा तुरिअं ॥ ७२ ॥

नामानिकुञ्जविनिहितचुच्छुन्दरीचूर्णे निपतन्ति ।

उत्तिष्ठन्ति मलयनावनपानेन तुरङ्गमास्त्वग्नि(ते?तम्) ॥

नासिकानिक्षिप्तं गन्धगूषिकाविवरचूर्णे मति अथ. पतति । चन्दनेन
दत्ते नस्वपाने त उत्तिष्ठन्तीति ॥ ७२ ॥

विगअतुसकसणजीरअचुण्णञ्चिअळोअणां ण पेच्छन्ति ।
तद् पुणो विअ(?) तुरंगमा तक्रहरिअच्छा ॥ ७३ ॥

विगततुपकृष्णजीरकचूर्णाञ्चितलोचनाः (न) प्रेक्षन्ते ।

ततः पुनरपि खलु तुरङ्गमास्तक्रभरिताक्षाः ॥

निस्तुपीकृतं यत् कृष्णजीरकं कालोपकुञ्चिका तच्चूर्णेन दत्ताञ्जनानि
नेत्राणि येषां तादृशाः सन्तो वाजिनोऽन्धीभवन्ति । ते पुनरपि तत्रेण गोरसेन
पूरितनेत्राः सन्तः प्रेक्षन्ते निवृत्तान्व्या भवन्तीति ॥ ७३ ॥

णिअमअजळञ्चिअच्छो समरे सुरवारणं पि रभसेण ।

णासेइ गळिअदप्पं पत्तिअपडहो वि माअंगो ॥ ७४ ॥

निजमदजलाञ्जिताक्षः समरे सुरवारणमपि रभसेन ।

नाशयति गलितदर्पं प्रतीतिस्सूक्ष्मोऽपि मातङ्गः ॥

खदानाम्भसा दत्ताञ्जननेत्रः कुञ्जरः पुरावतमप्युद्योगेन प्रशान्तदर्श
करोति, किमुतान्यम् । अत्र प्रतीतिं प्रत्ययं भावयन् सूक्ष्मोऽपीत्यतिशयोक्ति-
रिति ॥ ७४ ॥

करगहिअसुअन्धुन्दुरिचुण्णपचाहावा ण सम्मुहो होइ ।

आळाणं पि हु परिहरइ वारणो तेण कअळेयं ॥ ७५ ॥

करगृहीतसुगन्धोन्दुरीचूर्णमभावान्न सम्मुखो भवति ।

आलानमपि खलु परिहरति वारणस्तेन कृतलेपम् ॥

सुगन्धोन्दुरी चुच्छुन्दुरी तत्कायचूर्णस्य हस्तगृहीतस्य प्रभावाद् गजो न
सम्मुखीभवति पलायत इत्यर्थः । तथा तेन चूर्णेन लिप्तमालानं बन्धनस्तम्भं
परिहरति ततोऽपि पलायत इत्यर्थः ॥ ७५ ॥

कर(ण)कखचुप्पाडिअळंगिळिआकन्दळेविअमरीरो ।

भीमस्स (वि)भीमपरकमस्स दप्पं णरो हरइ ॥ ७६ ॥

करनक्षत्रोत्पाटितलाङ्गलिकाकन्दलेपितशरीरः ।

भीमस्यापि भीमपराक्रमस्य दर्पं नरो हरति ॥

करनक्षत्रेण हस्तनक्षत्रेण उत्पाटितं यद्वाङ्गलीकन्दं फलिनीमूलं तेन
पिष्टेन समालब्धसकलग्रात्रः पुरुषो भीमसेनस्यापि भीमपराक्रमस्य दर्पं (नरो) !
हरति । किमुतान्यस्येत्यतिशयोक्तिरिति ॥ ७६ ॥

चरणेण समं दिपणं सुरवारुणिमूलविरइआ गुळिआ ।
चिरआळपोसिअस्स वि हरइ वळं तंवचूडस्स ॥ ७७ ॥

चरणेन समं दत्ता सुरवारुणीमूलविरचिता गुळिका ।
चिरकालपोपितस्यापि हरति वलं ताम्रचूडस्य ॥

चरणमाहारद्रव्यं तेन सह दत्ता यासौ सुरवारुण्या विशा(ल?ला)या
मूलेन कृता गुळिका सा कुक्कुटस्य चिरकालपोपितशरीरस्यापि वलं शमयतीति ॥

मज्जारवसाल्लित्तो चम्मेण व तस्स धूविअसरीरो ।
जज्झम्मि तम्मचूळो णिहणइ पेळ्ळिअं पि पडिपक्खम् ॥

मार्जारवसाल्लित्त(स्य?ः)चर्मणापि तस्य धूपितशरीरः ।
युद्धे(त?) ताम्रचूडो निहन्ति वलिनमपि प्रतिपक्षम् ॥

मार्जारः वृषदंशः । तद्वसया लिप्तस्तथा तच्चर्मणा वा दत्तधूपः कुक्कुटो
युद्धे बलाधिकमपि प्रतिपक्षकुक्कुटं निपृदयतीति ॥ ७८ ॥

फळ्ळालावणविणिहित्तवहुळनरुकामरुक्खवफळअम्मि ।
सुरसा वि होइ मइरा सह(स)विअ कच्चिअसरिच्छा ॥७९॥
फ(ल्या?ल्य)(वा?पा)लावणविनिहितवहुळतरुकामवृक्षफ(ले?लके) ।
सु(रा?र)सापि भवति मदिरा सहस्रव काञ्चिकसदृशा ॥

कल्य(वा?पा)लस्य सौनिकस्यापणे विक्रयस्थाने निक्षिप्ते वकुल(तरु-
कामवृक्ष)फलके केसरवृक्षे जातस्य वृक्षान्तरस्य वन्दाक इति प्रसिद्धस्य फलके
सति तत्रापणे स्थिता सुरसापि युग काञ्चिकतुल्या भवतीति । तस्मिन्नुद्धृतं
प्रकृतिमापद्यत इति ॥ ७९ ॥

फाऊण कइकवाळे वृद्धंमकरञ्जवीअम्मञ्जुत्तं ।

जीए मइराण धोअं नाविज्जइ गूरकिरणेहि ॥८०॥

सा गळ्ळिआणिअरमा ता ण मुअट+ अम्मिळत्तणममेमं ।
जा तम्मि क(इ)अवाळे ण कअं जळ्ळमिस्सिअं वृद्धं ॥८१॥

कृत्वा कपिकपाले दुःस्पर्शकरञ्जवीजसंयुक्तम् ।

(यस्या) मदिरायाः स्नोक्तं ताप्यते सूर्यकिरणैः ॥

सा गळ्ळितनिजग्ना (भा?ता)वन्न मुअ(न्युपण?त्यम्)न्वमजेपम् ।
(यदि?यावन) तस्मिन् कपिकपाले न कृते जलमिथितं दुग्धम् ॥

युगलस्यायमर्थः — यस्याः सुरायाः क्वचिद् भाण्डकादौ स्लोकमुद्धृत्य
(कः म) कटशिरःकर्परे विनिक्षिप्तं सद् दुःस्पर्शकरञ्जस्य बीजमिथितं च
(भूरि ? सू) किरणैस्तापितं कियते सा सुरा भाण्डस्थिता नष्टस्वरसा तावदन्लस्त्वं
समग्रं न त्यजति, यावत् तस्मिन् कपिकपाले सजलं क्षीरं निक्षिप्यते । तस्मिंश्च
निक्षिप्ते सा सुरा प्रकृतिस्वा भवतीति । युगलकम् ॥ ८०, ८१ ॥

वाळेअरुहिररञ्जिअ(रू)विअसिचएण दाराणिहिण्ण ।
कळ्ळाळाचणमज्झट्टिआ चि विरसा सुरा होइ ॥ ८२ ॥

वालेयरुधिररञ्जितरूपिकांशुकेन द्वारनिहितेन ।

कल्पपालापणमध्यस्थितापि (वि)रसा सुरा भवति ॥

खररुधरेणालिप्तं यद्रूपिकार्कवृक्षस्य सम्बन्धि कार्पासप्रायं फलं तद्गतं
द्रव्यं तेन निर्मितं यद् यस्तं तेन सौनिकगृहद्वारस्थितेन सा विक्रयस्थानान्त-
र्गतापि सुरा विरसा भवतीति । वन्नापासने पुनः प्रकृतिमापद्यत इति ॥ ८२ ॥

रअसङ्गमकामकिसोरवालकटके भुजळआचद्धे ।
होइ दिअंधरळ्ळिगं उद्ध(सा ? ममा)रोधिण थड्ढं ॥ ८३ ॥

रतमङ्ग(म)कामकिशोरवालकटके भुजलतावद्धे ।

भवति दिगम्बरलिङ्गमूर्ध्व(ध्व)समारोपिते स्तब्धम् ॥

करलग्नस्य वासस्थितस्य (?) कामकिशोरकस्य खरस्य पुच्छाद् वालाद्
(रोमाणि) गृहीत्वा यः कटको निर्मितः तस्मिन् बाहुशिखरमानीते दिगम्बरस्य
नगक्षपणकस्य ध्वज उत्थितो भवतीति । प्रयोक्त्रा तस्मिन् कटके बाहोराकृष्टे
सति पुनः पततीति ॥ ८३ ॥

सुरतट्टिअखरपुच्छरुहगुप्पजंभुअपुरीसवदरैहि ।

करकडअमुद्धणीअं कडिळ्ळमचणेट भहिळ्ळाण ॥ ८४ ॥

सुरतस्थितखरपुच्छरुहमोनजम्बुकपुरीपवदरैः ।

(कर)कटकमूर्ध्वनीतमधोवस्त्रमपनयति महेलानाम् ॥

पूर्ववत् खरपुच्छरोमाणि गृहीत्वा मृगालामेव्यनिष्क्रान्तैर्वदराण्डैः यत्
कटकं विनिर्मितं तत् बाहुन्यस्तं पूर्ववद्मूर्ध्वनीतं सत् स्त्रीणामधरवसनमुत्क्षिप-
तीति ॥ ८४ ॥

करादिअसगहिअमहिरोविआइ हलिणीइ मुट्टिओ वअइ ।
गवभो गवभवईण ना जा मा णुक्खआ थद्धो ॥ ८५ ॥

करादिवसगृहीतमही(रो)पितया हलिन्या मुद्रितस्तिष्ठति ।
गर्भो गर्भवत्या(स्तावद् यावत्) सा नोत्खाता ततः ॥

गर्भवत्या गर्भोऽन्तर्गतो जन्तुस्तिष्ठति न प्रवर्तते । कीदृशः सन् । हलिन्या
लाङ्गल्या मुद्रित. मन्मित. । कीदृश्या सत्या ; हस्तनक्षत्रयुक्तदिनकरगृहीतया
तदनु (देवताया गर्भ. स्तब्धो भवतीति ।^८) तद्गृहभूमौ निक्षिप्तया । तावत्
तिष्ठति, यवदसौ हलिनी भूमे पुनर्नादधृता । उद्धृतायां तु गर्भः प्रवर्तते इति ॥

महिसमहामउणासिमसिद्धन्ध(अ)नेळळसाहिअं रमअं ।
जा भुञ्जइ गवभवई नीण मुओ होइ जचन्धो ॥ ८६ ॥

महिप(महा)शकुनामिपमिद्धार्थकतैलसाधितं रसकम् ।
या भुङ्क्ते गर्भवती तस्याः सुतो भवति जात्यन्धः ॥

महिपस्य शूलाक्षस्य तथा महाशकुनस्य कांशिकस्य च मांसेन तथा
सर्षपतैलेन साधितं यूपं या भुङ्क्ते गर्भवती, मा जात्यन्धं सूत इति ॥ ८६ ॥

होइ महाणम(वि?)णिहिण चिळळअभवकामवृक्षफलळ-
[अम्मि ।

सिद्धं तिक्तममेमं पि भोअणं ओक्खण सुरसं ॥ ८७ ॥

भवति महानसनिहिने चिल्लकभवकामवृक्षफलके ।

सिद्धं तिक्तमशेषमपि भोजनमुत्खाते सुरसम् ॥

चिल्लकं वृक्षविशेषः तदुद्धवस्य कामवृक्षस्य वृक्षान्तरस्य फलकं पचन-
स्थानन्यस्ते तत्र सिद्धं सर्वमेव भोजनं तिक्तं सम्पद्यते । उत्खाते तु तस्मिन् मृष्टं
भवतीति ॥ ८७ ॥

सिसुमारद्विपरिद्विअवेनसनरुदारुमहणसंभूओ ।

जळसिचन्नो चि सिही पळिळज्जइ विज्जजळणो व्व ॥ ८८ ॥

शिशुगारास्थिपरिस्थितवेतसतरुदारुमथनसम्भूतः ।

जलसिच्यमानोऽपि शिखी प्रदीप्यते विद्युज्ज्वलन इव ॥

शिशुमारो मत्स्यविशेषः तत्संघन्धिकीकमे निवेशितं यद्वेतनतरुदारु
तन्मथनेन सम्भूतोऽग्निः जलेनाभिवृष्टोऽपि प्रज्वलति, नतु शाम्यति, विद्युद-
मिवत् । स हि जलमध्ये ज्वलतीति ॥ ८८ ॥

सलिलपुवङ्गविहङ्गाद्विकल्पण्डकअमन्थणाहि उप्पण्णो ।
बाडवजळणो व्व जळे वि(जळइ)जळणो णिरासंको ॥८९॥

सलिलपुवङ्गविहङ्गास्थिखण्डकृतमन्थनादुत्पन्नः ।

बडवाज्वलन इव जलेऽपि ज्वलति ज्वलनो निराशङ्कः ॥

जले पुवङ्गा जलचराः पक्षिण इत्यर्थः । तेषां सम्बन्धिना अस्त्रा अस्थि-
खण्डेन यत् कृतं मथनं परस्परनिवर्षः ततः उत्पन्नोऽग्निरैवानलवद् जलेऽपि
ज्वलति निस्संशयमिति ॥ ८९ ॥

सिहितं वचूळकळरवपुरीसहरिआळकणअतरुचुणं ।
उम्मत्तं कुणइ जणं ता जा(से?णो) मुण्डिअं सीसं ॥९०॥

शिखिताम्रचूडकलरवपुरीपहरितालकनकतरुचूर्णम् ।

उन्मत्तं करोति जनं तावद् यावन्(नो)मुण्डितं शीर्षम् ॥

मयूरकुक्कुटपारावतानां पुरीष तथा हरितालधुर्धूरचूर्णम् एतत् पुरुषस्य
शिरसि दत्तं सदुन्मादं जनयति । मुण्डिते शीर्षेऽसौ निवर्तत इति ॥ ९० ॥

जाहअपुरीसगन्भा सिहण्डिरुहिरण भाविआं वत्ती ।

अवहरइ विलगआण वि जळिआ जीअं भुअंगाण ॥

जाहकपुरीषगर्भा शिखण्डिरुधिरेण भाविता वर्ती ।

अपहरति विलगतानामपि ज्वलिता जीर्षं भुजङ्गानाम् ॥

जाहकः प्राणिविशेषः, तत्पुरीषेण सगर्भा पूरितान्तरा मयूररक्तेन सिक्ता
या वर्ती सा ज्वलिता सती विलस्थानगतानामपि सर्पाणां जीवम(प)हरति
किमुत वहिःस्थितानामिति ॥ ९१ ॥

घरपडळन्तरविणिहिअचक्कंजडप्पभावविहळंगा ।

मुञ्चन्ति खणेण महाविसा(णि?वि)फाणिणो तमावासं ॥

गृहपटलान्तरविनिहितचक्राङ्गजटाप्रभावविह्वलाङ्गाः ।

मुञ्चन्ति क्षणेन महाविषा अपि फाणिनस्तमावासम् ॥

गृहस्य पटलमाच्छादनं तदन्तरनिक्षिप्तायाः चक्राङ्गजटायाः मूलस्य
प्रभावात् विसंस्थुलगात्राः सन्तः सर्पाः तद्गृहं तत्कालमेव परिहरन्तीति
॥ ९२ ॥

तेल्लोल्लपल्लमीसिअधोहिअदुद्धं समासकुम्मासं ।
रुविअदलेनु दिज्जइ वरसाण कअगरुअदोसाणं ॥९३॥

ते तं म्वाऊण चिरं सुयन्ति मअपसिदिळेहि अङ्गेहि ।
कहकहवि लद्धसण्णा पुणो ण दधन्ति तम्मि कए ॥

तैलार्द्रपल्लमिश्रितमुधाक्षीरं समापकुल्मापम् ।
रूपिकादलेषु दीयते वृषाणां कृतगुरुकदोषाणाम् ॥
ते तत् खादिन्या चिरं स्वपन्ति यदप्रशिक्षितैरङ्गैः ।
कथंकथमपि लब्धसंज्ञा पुनर्न दौकन्ते तत्र गृहे ॥

तैलेन सिक्तं यत् तैलचूर्णेन मिश्र मुधाक्षीरं तत् मापकृतैः कुन्मापैः रक्त-
पूपकैः सहितं वृषाणा मृषिकाणाम् अर्कपत्रेषु दीयते । कीदृशानाम् । कृतगुरुदो-
षाणाम् । ततश्च किं भवतीत्याह — ते वृषाः तत् मुधाक्षीरं तथाविधं भुक्त्वा
चिरं स्वपन्ति मोहमनुभवन्तीति । कीदृशी मूर्छा । नि सहगात्रा । अनन्तरं
कथमपि प्राप्तप्रबोधा तद् गृहमत्यन्तं परिहरन्तीति । युगलकम् ॥९३,९४॥

पसुपइजल्लोल्लहरिआल्लपल्लमज्जरपुरीसकअलेवो ।
उन्दुरुणिउरुवं हरइ मूसिण्ण गेहवित्थारे ॥ ९५ ॥

पशुपतिजलार्द्रहरितालपल्लमार्जारपुरीषकृतलेपः ।
उन्दुरुनिडुरुम्भं हरति मृषिकाङ्गविस्तारे(?) ॥

छागभूत्रपट्टीकृतैः हरितालनिलचूर्णवृषदंशमलैः कृतो लेपो मृषिका-
समूहेमेव गृहामोगगतं नाशयति ॥ ९५ ॥

णासन्ति तुग्गिअतुरिअं जीअं घेत्तुण मक्ककुणा झत्ति ।
आल्लोल्लऊण मअणे वद्धं थल्लकुम्भिअआमूलं ॥ ९६ ॥

नश्यन्ति त्वरितत्वरितं जीवं गृहीत्वा मक्ककुणा झटिति ।
आलोफप शयनवद्धं स्थलकुम्भिकामूलम् ॥

स्थलकुम्भिका ओषधिविशेष । अग्न्या मूलं शयने वद्धं स्पृष्ट्वा न
केवलं तत्र न दौकन्ते, यावज्जीवितरक्षार्थं पलायन्ते । त्वरितत्वरिनमिति नाग-
क्रियाविशेषणम् । अटितीत्यालोकनक्रियाविशेषणमिति ॥ ९६ ॥

*ककडअचसापूरिअकुलीरकप्परअविरइओ सहसा ।

आकरिसेइ पईवो पज्जळिओ भक्कुणसमूहं ॥ ९७ ॥

कर्कटकः कुलीरो मत्स्यविशेषस्य पर्यायः । तत्र कर्कटकस्य सम्बन्धिभ्या
वसया पूरितो योऽसौ कुलीरस्यास्थिखण्डः तत्र विरचितः समुज्ज्वलितो दीपो
मत्कुणसमूहमाकर्षति रसन्निकर्षमाकर्षयतीति ॥ ९७ ॥

रइतूलरइअजावअसरिसपतेळ्ळोळ्ळवत्तिआगव्वा ।

हरइ पईवो गेहम्मि भक्कुणे जाभिणीगळिओ ॥ ९८ ॥

रवितूलरचितयावकसर्पपतैलाद्रवतिक्कागर्भैः ।

हरति प्रदीपो गेहे मत्कुणान् यामिनीज्वलितः ॥ ९८ ॥

रवितूलः अर्कवृक्षफलान्तर्वर्ति कार्पासरूपं द्रव्यं तेन रचिता तथा
लाक्षारसतैलसर्पपतैलाभ्यामाद्रां वर्तिर्गर्भेऽन्तरे यस्य तादृशः प्रदीपो गृहे रात्रौ
ज्वलितः सन् मत्कुणं हरति निर्वासयतीति ॥ ९८ ॥

धवलापराइआमूळककुभकुसुमफलपुरविळंगेहि ।

सिसिवाळअभळ्ळाअअळक्वासज्जरससञ्जुत्तेहि ॥

धूवो भवणाभ्यन्तरप्रसरतोद्दाममासलामोओ ।

णासेइ भुअंगोन्दुरुघुणमक्कुणमसअजूआओ ॥ १०० ॥

धवलापराजितामूलककुभकुसुमफलपुरविहङ्गैः ।

श्रीवासकभल्लातकलाक्षासर्जरससंयुक्तैः ॥

धूपो भवनाभ्यन्तरप्रसरदुद्दाममांसलामोदः ।

नाशयति भुजगोन्दुरुघुणमत्कुणमशकयूकान् ॥

धवलापराजिता श्वेतगिरिकर्णिका तस्या मूलं ककुभस्यार्जुनस्य पुष्प-
फलानि तथा धूपो गुग्गुलुः विहङ्गं कृमिघ्नम् एतैः तथा श्रीवासकेन तथा
भल्लातकेन तथा लाक्षया तथा सर्जरसेन च कृतो धूपो गृहान्तःप्रसर्पदुत्कट-
घटगन्धः स्पर्शादिहिभूषककाष्ठकृमिमत्कुणमशकयूकान् नाशयतीति । युगलकम्
॥ ९९, १०० ॥

* अस्व छाया मातृकायां नोपलभ्यते ।

तेल्लोल्लपल्लमीसिअधोहिअदुद्धं समासकुम्मामं ।
रुविअदल्लेसु दिज्जइ वसाण कअगरुअदोसाणं ॥९३॥

ते तं ग्वाऊण चिरं सुवन्ति मअपस्सिठिल्लेहि अङ्गेहि ।
कहकहवि लद्धसण्णा पुणो ण दक्खन्ति तम्मि कए ॥

तैलार्द्रपल्लपिश्रितसुधाक्षीरं समापकुल्मापम् ।

रूपिकादलेषु दीयते वृषाणां कृतगुरुकदोषाणाम् ॥

ते तत् खादिन्वा चिरं स्वपन्ति मदप्रश्लिथिलैरङ्गैः ।

कथंकथमपि लब्धमंजा पुनर्न दौकन्ते तत्र गृहे ॥

तैलेन सिक्तं यत् तैलचूर्णेन मिश्रं सुधाक्षीरं तत् मापकृतैः कुम्भापैः रक्त-
पूपकैः सहितं वृषाणां रूपिकाणाम् अर्कपत्रेषु दीयते । कीदृशानाम् । कृतगुरुदो-
षाणाम् । ततश्च किं भवनीत्याह — ते वृषाः तत् सुधाक्षीरं तथाविधं भुक्त्वा
चिरं स्वपन्ति मोहमनुभवन्तीति । कीदृशी मूर्च्छा । निःसहगात्रा । अनन्तरं
कथमपि प्राप्तप्रबोधा तद् गृहमत्यन्त परिहरन्तीति । युगलकम् ॥९३,९४॥

पसुपइजळोल्लहरिआळपळळमडजरपुरीसकअळेवो ।

उन्दुरुणिउरुंवं हरइ मूसिए गेहवित्तारे ॥ ९५ ॥

पशुपतिजलार्द्रहरितालपल्लमार्जारपुरीपकृतलेपः ।

उन्दुरुनिकुरुम्बं हरति मूपिकाङ्गविस्तारे(?) ॥

छागमूत्रपट्टीकृतैः हरितालतिलचूर्णवृषपदंशमलैः कृतो लेपो मूपिका-
समूहेमेव गृहाभोगगत नाशयति ॥ ९५ ॥

णासन्नि तुरिअतुरिअं जीअं घेत्तुण मक्कणुणा इत्ति ।

आळोल्लऊण सअणे वद्धं थळकुम्भिमआमूळं ॥ ९६ ॥

नश्यन्ति त्वरितत्वरितं जीवं गृहीत्वा मक्कणुणा इदिति ।

आलोकय शयनवद्धं स्थलकुम्भिकामूलम् ॥

स्थलकुम्भिका श्लेषविशेष । अस्या मूल शयने वद्धं स्पृष्ट्वा न
केवलं तत्र न दौकन्ते, यावज्जीवितरन्तार्थं पलायन्ते । त्वरितत्वरितमिति नाग-
त्रित्याविशेषणम् । इद्वितीत्यालोकनक्रियाविशेषणमिति ॥ ९६ ॥

*कृष्णडअवसापूरिअकुलीरकप्परअविरइओ सहसा ।

आकरिसेइ पईवो पज्जाळिओ भक्कुणसमूहं ॥ ९७ ॥

कर्कटकः कुलीरो मत्स्यविशेषस्य पर्यायः । तत्र कर्कटकस्य सम्यग्निभ्या
वसया पूरितो योऽसौ कुलीरस्यास्थिसण्डः तत्र विरचितः समुज्ज्वलितो दीपो
। मत्कुणसमूहमाकर्षति रसन्निकर्षमाकर्षयतीति ॥ ९७ ॥

रइत्तुळरइअजावअसरिसपतेळ्ळोळ्ळवत्तिआगळ्मा ।

हरइ पईवो गेहम्मि मक्कुणे जाभिणीगळिओ ॥ ९८ ॥

रवितूलरचितयावकसर्पतैलार्द्रवतिकागर्भैः ।

हरति प्रदीपो गेहे मत्कुणान् यामिनीज्वलितः ॥ ९८ ॥

रवितूलः अर्कवृक्षफलान्तर्वर्ति कार्पासरूपं द्रव्यं तेन रचिता तथा
लाक्षारसतैलसर्पतैलाभ्यामार्द्रा वर्तिर्गर्भेऽन्तरे यस्य तादृशः प्रदीपो गृहे रात्रौ
। ज्वलितः सन् मत्कुणं हरति निर्वासयतीति ॥ ९८ ॥

धवळापराइआमूळककुभकुसुमफलपुरविळंगेहि ।

सिसिवाळअभळ्ळाअअळक्खासज्जरससञ्जुत्तेहि ॥

धूपो भवणाभ्यन्तरप्रसरतोद्दाममांसलामोदः ।

णासेइ भुअंगोन्दुरुघुणमक्कुणससअजूआओ ॥ १०० ॥

धवलापराजितामूलककुभकुसुमफलपुरविहङ्गैः ।

श्रीवासकभल्लातकलाक्षासर्जरससंयुक्तैः ॥

धूपो भवनाभ्यन्तरप्रसरदुद्दाममांसलामोदः ।

नाशयति भुजगोन्दुरुघुणमत्कुणमशकयूकान् ॥

धवलापराजिता श्वेतगिरिकर्णिका तस्या मूलं ककुभस्यार्जुनस्य पुष्प-
फलानि तथा धूपो गुग्गुलुः विहङ्गं कृमिघ्नम् एतैः तथा श्रीवासकेन तथा
भल्लातकेन तथा लाक्षया तथा सर्जरसेन च कृतो धूपो गृहान्तःप्रसर्पदुत्कट-
घटगन्धः स्पर्शादिहिमूपककाष्ठकृमिमत्कुणमशकयूकान् नाशयतीति । युगलकम्
॥ ९९, १०० ॥

* अस्य छाया मातृकायां नोपलभ्यते ।

तिहृळाभळळाअककुभकुसुमसालजउविहंगेहि ।
रणमीसिएहि धूवो मयकुणमसआण विहवणो ॥ १०१ ॥

त्रिफलाभल्लातकककुभकुसुमसालजतुविहङ्गः ।

रणमिश्रितैर्धूपो मत्कुणमशकानां विद्रावणः ॥ १०१ ॥

सालः सर्जरसः जतु लाक्षा । रणम् उशीरम् । शिष्टं गतार्थम् ॥ १०१ ॥

इअ गळिअदप्पपसरा रिउणो एएहि विविहजोएहि ।

कीरन्ति णिअजणो विहु रक्खिखज्जइ परपउत्ताण ॥ १०२ ॥

इति गळितदर्पप्रसरा रिपव एतैर्विविधयोगैः ।

क्रियन्ते निजजनोऽपि खलु रक्ष्यते परमयुक्तेभ्यः ॥

स्पष्टार्था गाथा ॥ १०२ ॥

*एसो एत्थ समप्पसइ कअन्नदूओव्व दारुणसरुवो ।

हरमेहळाए विइवो रिउजणदमणो परिच्छेओ ॥ १०३ ॥

इति हरमेखलाया द्वितीयः परिच्छेदः ॥

अथ तृतीयः परिच्छेदः ।

वेसाण कए धुत्ता करेह खुड्डीइ विविहभंगेहि ।

जइ तात्तच्चिअ ण वसे ता किं खुड्डीहि खधिणहि ॥ १ ॥

वेश्यानां कृते धूर्ताः क्षपयन्ति कुट्टनीविविधभङ्गिभिः ।

यदि ता एव न वशे तत् किं कुट्टनीभिः क्षपयिताभिः ॥

पूर्वपरिच्छेदोक्तस्य कुट्टनीक्षपणस्य यद्यपि वेश्यावशीकरणोपा^(य)तयो-
पन्यासः कृतः, तथापि वेश्यानामेव वशीकरणं मुख्यमिति तत्प्रयोजनं तृतीय-
परिच्छेदोपन्यासस्य प्रतिपादयितुमेव । गाथा स्पष्टार्था ॥ १ ॥

अह दुच्चियअट्टवेसासोहग्गविहडणसमत्थं ।

अविहेअवसीअरणं भणिमो तइअं परिच्छेअं ॥ २ ॥

अथ दुर्विदग्धवेश्यासौभाग्यविघटनसमर्थम् ।

अविधेयवशीकरणं भणामस्तृतीयं परिच्छेदम् ॥

प्रस्तुतपरिच्छेदप्रशंसाप्रयोजनप्रतिपादनार्थं स्पष्टार्थेयं गाथा ॥ २ ॥

उ(म्म)त्सुणहदाहिणादिद्वीफलभस्मि लिङ्गखण् जीए ।
णाम अर्कं गारेण एइ सा कामिणी तुरिअं ॥ ३ ॥

उन्मत्तश्वदक्षिणदिगस्थिफलके लिख्यते (तया ? यस्याः) ।
नामार्काङ्गारेण एति सा कामिनी त्वरितम् ॥

उन्मत्तश्वा अलर्कं इति प्रसिद्धः । तस्य कायदक्षिणभागास्थिपट्टके अर्का-
ङ्गारेण येन तेन कज्जलेन अमुकं वशमानयत्विति नाम लिख्यते, सा वशी-
कर्तुमिष्टा स्त्री क्षिप्रमागच्छतीति ॥ ३ ॥

अह कहवि णएए वसं पुब्बभणिए विहिम्मि णीसेसं ।
तत्ताविअम्मि मन्दाणळेण णामे धुवं एइ ॥ ४ ॥

अथ कथमपि नैति वशं पूर्वभणिते विधौ निश्शेषे ।
तत्तापिते मन्दानलेन नास्ति धुवगोति ॥

मन्दानलः कुकूलाम्निः । पूर्वगाथार्थविशेषणार्थं पा गाथा स्पष्टार्थेति ॥ ४ ॥

अदसणसिसुळाळारोअणाहि पूसम्मि विरइओ विहिणां ।
भंगरअमूळसहिओ कुणइ वसे तिभुअणं तिळओ ॥ ५ ॥

अदशनशिशुलालारोचनाभ्यां तिप्ये विरचितो विधिना ।
भृङ्गरजोमूलसहितः करोति वशे त्रिभुवनं तिलकः ॥

अजातदन्तवा(लला)लारोचनाभ्यां मार्कवमूलेन सह पुन्वर्शे पिष्टाम्या
कृत्वा विशेषकः उक्तं कार्यं करोति । विधिरत्र कुमारी द्रव्यं पिनष्टीति ॥ ५ ॥

गोरोअणासिळारुणदळरइअविसेसओ विळित्तो व्व ।
णरणारिणरिन्दपिओ होइ असज्जो विसाणं च ॥ ६ ॥

गोरोचनाशिलारुणदलरचितविशेषको विलिप्तो वा ।
नरनारीनेन्द्रप्रियो भवत्यसाध्यो विषाणां च ॥

गोरोचना प्रसिद्धा । शिला मनश्शिला । अरुणं कुङ्कुमम् । दलं तमा-
लपत्रम् । गन्धं पत्रमिति प्रसिद्धम् । कृत(स्ति ? ति)लकः समालब्धाङ्गो वा
पुंसां स्त्रीणां राज्ञां च बल्लभो भवति । विषाणां च स्थावरदीनामनाक्रमणीयो
भवति ॥ ६ ॥

भङ्गरअदेविधवलापराइआसिअवआहि णिम्मविओ ।
गोरोअणासणाहो तिळओ भुवणं वसे कुणइ ॥ ७ ॥

भृङ्गरजोदेविधवलापराजिताश्वेतवचाभिर्निर्मितः ।

गोरोचनासनाथस्तिलको भुवनं वशीकरोति ॥

मार्कवसहदेवाश्वेतगिरिकर्णिकाश्वेतवचागोरोचनाभिः कृतस्तिलकः उक्त-
मेतत्कार्यं करोतीति ॥ ७ ॥

कुणइ वसे वर्त्ती (पी?मी)णपित्तगोरोअणाधिणिम्मविआ ।
सव्यकरकणिट्टविरइणण तिळणण नेळ्ळोक्कं ॥ ८ ॥

करोति वशे वर्त्ती (पी?मी)नपित्तगोरोचनाविनिर्मिता ।

सव्यकरकनिष्ठाविरचितेन तिलकेन त्रैलोक्यम् ॥

मत्स्यपित्तगोरोचनकृता या वर्त्ती सा निघृष्टवामहस्तकनिष्ठाइमुल्या विर-
चिततिलकोक्तं कार्यं करोति ॥ ८ ॥

*गोरंभापित्तुवभवसिहिभूळामोहणीसिळारइओ ।

तेळ्ळोक्कं वसिअकरिणो मुहम्मि णिव्वाट्टिओ तिळओ ॥

गोरम्भापित्तोद्भवगोरोचना तथा समयूरशिखा तथा मोहनी विटपत्रिका
शिला मनःशिला एताभिर्विरचितस्तिलको यथोक्तं कार्यं करोतीति ॥ ९ ॥

दिहणुक्कन्ताअंगरअदेविधवलापराइअजटाहि ।

पूसम्मि रोअणापाणीण कुमारिपिट्टाहि ॥ १० ॥

कारूण तिळअमिभिणा ममरद्धअगिद्धवन्धसमेण ।

कुणह वसं जीअळोअं दंसगरिवट्टिआणन्दं ॥ ११ ॥

विष्णुकान्ताभृङ्गरजोदेविधवलापराजितजटाभिः ।

पुष्ये गोरोचनापानीयेन कुमार्या पिष्ठाभिः ॥

कृत्वा तिलकममुना मकरध्वजस्निग्धवान्धवसमेन ।

कुरुत वशे जीवलोक्तं दर्शनपरिवर्धितानन्दम् ॥

विष्णुकान्ता भीलुपुष्पा तथा मार्कवेन सहदेव्या श्वेतगिरिकर्णिकामू-
लेन चेत्यनेन द्रव्येण गोरोचनाजलारजितेन कन्यकापिष्टेन तिलकं कृत्वा कार्यं
सम्पादयन्तीति युगलकम् ॥ १०, ११ ॥

बहुसोरं अरिसोणिअभाविआण् गोरोअणाए कअतिळ-
[आ ।

जं जं पेच्छइ पुरुसं तं तं महिल्ला वसे कुणइ ॥ १२ ॥

बहुशरीर्यत्तशोणित(भावित)या गोरोचनया कृततिलका ।

यं यं प्रेक्षते पुरुषं तं तं महेला वशीकुरुते ॥

तन्तुरजसबहुवारमिश्रितया गोरोचनया रचितविशेषका वधूः (यं) यमि-
च्छति तं तं दृष्टमात्रं वशीकुरुत इति ॥ १२ ॥

रक्तहअमारकुसुमं सिद्धत्यअकुट्टगअमउम्मीसं ।

हरवळ्ळहोद्वारुणसिअमक्खवमूळसञ्जुत्तं ॥ १३ ॥

भूअदिणे पूसे वा सीअळसळिळेण वड्ढिअं विहिणा ।

सइ गुरुभआरम्भे तिलअमेअं(क)रज्जासु ॥ १४ ॥

रक्तहयमारसिद्धार्थककुष्ठगजमदोन्मिश्रम् ।

हरवल्हभोष्ट्वारुणसितमार्कवमूलसंयुक्तम् ॥

भूतदिने पुष्ये वा शीतलसलिलेन वर्धितं विधिना ।

सदा सर्वभयारम्भेषु तिलकमेतं कुर्यात् ॥

लोहितकरवीरकुसुमं सर्पपावाप्यकरिदानमिश्रितधुर्धरकारतवारुणीसित-
मार्कवसंयुक्तं शीताम्बुना पिष्टं तिष्ये चतुर्दश्यां वा नित्यं सर्वभयनिवृत्त्यै
तिलकमेतं कुर्यादिति युगलकम् ॥ १३, १४ ॥

एअं विअ पागे भोअणे च्व पूसम्मि पञ्चमळमिसिअं ।

दिण्णं भुवणम्मि वसे कुणइ सआ दासपंडिरुवं ॥ १५ ॥

एतदेव पाने भोजने वा पुष्ये पञ्च(म)लयुक्तम् ।

दत्तं भुवनमपि वशीकरोति सदा दासप्रतिरूपम् ॥

एतदेव पूर्वोक्तं द्रव्यं देहजैः पद्ममिस्तत्र मुखवारजैश्चतुर्भिस्त्वद्मलेन
त(दा ! था) पद्ममेव मिश्रितं पाने भोजने वा दत्तं सदुक्तं कार्यं करोतीति ॥ १५ ॥

सिअसरिसवमसिअभुजंगमच्छए गजमएण सञ्जुत्तं ।

पुटदड्डं चुण्णइअमञ्जणामिणमो वसीअरणं ॥ १६ ॥

सितसर्पपमसितभुजङ्गमस्तके गजमदेन संयुक्तम् ।

पुटदग्धं चूर्णीकृतमज्जनभिदं वशीकरणम् ॥

गौरसर्पपाख्यं द्रव्यं कृष्णसर्पमस्तकाभ्यन्तरे न्यस्तं करिमदामिश्रितं पुट-
पाकदग्धं सत् पिण्डमित्येवं कृतमिदमज्जनं वशीकरणमिति । आममृन्मयपात्र-
द्वयस्याभ्यन्तरे द्रव्यं तस्य सन्धिस्थाने च लेपने च निर्विवरं कृत्वा पादद्वयपा-
कपर्यन्तं पच्यते पुटपाकदग्धमित्युच्यते इति ॥ १६ ॥

होइ सिळाणाएसरपिअंगुरोअण(खिआ)च्छीणं ।

णिससेसतरुणिजणवळ्ळभत्तणं सामिसम्माणं ॥ १७ ॥

भवति शिलानागकेसरप्रियङ्गुगोरोचनाञ्जिना(क्षी ? क्षा)णाम् ।

निश्शेषतरुणीजनवलभत्वं स्वामिसम्मानम् ॥

मनश्शिलानागकेसरदयामगोरोचनाभिः कृताज्जनेनाञ्जितनेत्राणां पुंसा-
मुक्तं फलं भवतीति ॥ १७ ॥

समतुळ्ळिअज्जनचन्दनपङ्कजदलरोअणापिअंगूहि ।

अञ्जिअणअणो जं जं पेच्छइ तं तं वसे कुणइ ॥ १८ ॥

समतुलिताज्जनचन्दनपङ्कजदलोचनाप्रियङ्गुभिः ।

अञ्जितनयनो यं यं द्रक्ष्यति तं तं वशीकुरुते ॥

समतुलिताभिस्तुल्यभागाभिः सौवीराज्जनचन्दनपद्मतमालपत्रगोरोच-
नाभिः कृतेनाज्जनेनाञ्जितनेत्रो दर्शनमात्रेण परं वशीकुरुते इति ॥ १८ ॥

वहुसो वराहसोणिअभाविअजावअ(रञ्जिअ)कआण ।

सौवीरञ्जणमहुअरचुणसगवभाए वत्तीए ॥ १९ ॥

कोळवसाभरिअपईवगहिअकज्जळकअज्जणा होंति ।

सअळजणहिअअदइआ विहडिअपडिपक्खमाहप्पा

[॥ २० ॥

वहुशो वराहशोणितभावित(परिभावित ?)यावक(रञ्जित)कृतया ।

सौवीराज्जनमधुकरचूर्णसगर्भया वर्या ॥

कोलवसाभरितप्रदीपशृहीतकज्जलकृताज्जना भवन्ति ।

सकलजनहृदयदयिता विघटितप्रतिपक्षमाहात्म्याः ॥

गाथायुगलस्यायमर्थः—बहुशो बहून् (व!वा)रान् सूकरमांसरयासृजा भावितं सत् शुष्कं यद् यावकं लाक्षारसरञ्जितं यास उपचारात् । तेन निर्मितया वर्त्या । तथा सौवीराङ्गनेन शुष्कभ्रमरचूर्णेन सगर्भया पूरितान्त(रा!रया) सूकरस्नेहेन पूरितप्रदीपगृहीतेन कञ्जलेन कृताङ्गनेत्रा उक्तफलभागिनो भवन्तीति । युगलकम् ॥ १९, २० ॥

*सज्जरसविसाणवआभुअंगभुडिकाभिणीहि णिम्मविओ ।
सिअसिद्धत्थसणाहो धूवो सव्वत्थसि(द्वि)अरो ॥ २१ ॥

सर्जकुष्ठवचानागकेसरसूक्ष्मिकाप्रियङ्गुभिः निर्मितः तथा गौरसर्पपैर्युक्तो धूपः सर्वार्थान् साधयतीति ॥ २१ ॥

जळवाहमळअमहीअरजोइअसमभाअ(वि?)मीसिओ
[पूसे ।

णिअळाळासञ्जुत्तो धूवो सोहग्गसञ्जणणो ॥ २२ ॥

जलवाहमलयमहीधरयोजितसमभागमिश्रितः पुष्ये ।

निजलालासंयुक्तो धूपः सौभाग्यसञ्जननः ॥

पुष्यक्षे मुस्ताचन्दनशैलेयानां योजितैः समैर्भागैर्मिश्रीकृतस्तथा स्वमुख-
निप्यन्दसहितो धूपः सौभाग्यं जनयतीति ॥ २२ ॥

कंकुतएणाएसरपउमअमालूरकुडिळमंसीहि ।

सव्वत्थ कुणइ सिद्धिं धूवो नमभाअणिम्मविओ ॥ २३ ॥

कङ्कत्वङ्नागकेसरपद्मकमालूरकुटिलमांसीभिः ।

सर्वत्र करोति सिद्धिं धूपः समभागनिर्मितः ॥

कङ्कु प्रियङ्गु । त्वक् मृद्गः । नागकेसरपद्मके प्रसिद्धे । मालूरं पिल्वम् ।
कुटिलं तगरम् । मांसी नलदः । एतैर्द्रव्यैस्तुल्यांशैः कृतो धूपः... .. ॥ २३ ॥

अथ नरेन्द्रभवनं यदीच्छथ वशीकर्तुम् ॥

लघु कृष्णागरु । मलयं च(न्द)नम् । कुष्ठं विपाणम् । कुङ्कुमं फारसीरम् ।
सुरदेवदारु करिनागकेसरं वन्यं परिपेलयम् । कुमुमसलिलं माक्षिकम् । एतैः
कृतो धूपो यैस्तथाविधाः सन्तो राजगृहं गच्छत, यदि राजानं वशीकर्तुं काम-
येति ॥ २४ ॥

* अस्य छाया मातृशाला नोपलभ्यते । † अत्र क्रियाविद् ग्रन्थो गन्ध्र इति प्रतिभाति ॥

कण्णाव(रेण ? रणे) काशिलि त्रिनागसे पण्णाविक्रुण तुरिअं ।
एसोच्चिअ सिद्धिअरो धूवो चिन्तारणी णाम ॥ २५ ॥

कन्यावरणे कापिनोसमागमे पण्यविक्रये त्वरितम् ।

एष एव सिद्धिकरो धूपश्चिन्तामणिर्नाम ॥

अस्यैव फलान्तरप्रतिपादनार्था स्पष्टा गद्येति ॥ २५ ॥

कररुहकळळकुन्दकालाउरुदळळवखासणाहओ ।

दळमालाविषाणमळडम्भवविरइअसमभाओ ॥ २६ ॥

मअणमहाणारिन्दणवणिमिअसराणिपुट्टुमदूअओ ।

कुणइ वसम्मिअ सअळं भुवणं । ये हु एस सअन्धधूपओ ॥

कररुहकलळकुन्दकालागसुदललाक्षासनाथः ।

दलमालाविषाणमलयोद्भवविरचितसदृशभागः ॥

मदनमहानरेन्द्रनवनिशितशराशनिप्रथमदूतः ।

करोति वशे (सकलं) भुवनमपि खल्पेप सगन्धो धूपः ॥

कररुहो नक्षम् । कललं मांसी । कुन्दं कुन्दुरुष्कः । कृष्णागरु लघु ।

दलं गन्धपत्राणि । लाक्षा प्रसिद्धा । एतैः सहितं दलं सहकम् । माला सृष्टा ।

विषाणं कुष्ठम् । मलयोद्भवं चन्दनम् । एतैर्विरचितागुल्यभागा यस्य समांशैः

एतैः सर्वैरित्यर्थः । सुगन्धधूपोऽयमत्यन्तसौभाग्यप्रदत्वात् स्मरशरामदूतकल्पः ।

उक्तार्थक्रियाकर इति । सुगल्कम् ॥ २६. २७ ॥

मळआरुणगिरिभिअंककन्दलीसमकअभाअओ ।

गअदाणसिळापिअंगुरससरिसयमञ्जुत्तओ धूवो ॥

मअरद्वओच्च धिटटिअजणमाहप्पओ भुअणं ।

ससुरासुरं पि कुणइ वसे विळमन्तओ ॥ २७ ॥

मलयारुणगिरिमृगाङ्गकन्दलीकृतसमभागः ।

गजदानशिलाप्रियदुरसगर्पपमंयुक्तो धूपः ॥

मकरध्वज इव विघटितजनमाहान्म्यं भुवनम् ।

ससुरासुरमपि करोति वसे विळमन्त् (?) ॥

मलयं चन्दनम् । अरुणं कुङ्कुमम् । गिरेः शिलापुष्पम् । मृगाङ्गः

कर्पूरम् । कन्दली ओषधिविशेषो देशान्तरे प्रसिद्धः । गजमदः । शिला मन-

शिशला । प्रियङ्गुः कामिनी । रसो गोलः । सर्पपः सटहः । एतैः समभागैः
कृतो धूपः उक्तं कार्यं करोतीति ।

“द्वादशाङ्गयुतो धूपो (ह्र)त्यन्तविबुधप्रिय ।

(द ? दा) रकर्मणि विल्यातः सम्यग्बिधिनियोजितः” ॥ २८, २९ ॥

णिअवाहर्विअसोणिअमळमीसुम्मत्तसुणहजीहाए ।

खाणेण व पाणेण व (पु ? कु)णइ वसे तिभ्रुवणं सअळं ॥

निजवाप्पशोणितमल(य ?) मिश्रोन्मत्तश्वजि(ह्वया ? ह्वायाः) ।

खादनेन वा पानेन वा करोति वशे त्रिभ्रुवनं सकलम् ॥

वाप्पादीनि प्रसिद्धानि । तान्येव त्रीणि समानि एतैर्मिश्रिता उन्मत्त-
शुनोऽलर्कस्य जि(ह्वया ? हा) खादनपानदत्ता उक्तं कार्यं करोतीति । एतानि
द्रव्याणि साधको यस्मै प्रयुक्ते तं तं वशीकरोतीत्यर्थः ॥ ३० ॥

रइसमए णिअवीअं घेत्तूण करेण कामिणीचरणं ।

जो (वा ? आ) छिणइ वामं सो तीए चिरं वळ्ळहो होइ ॥

रतिसमये निजवीजं गृहीत्वा करेण कामिनीचरणम् ।

य आलिम्पति वामं स तस्याश्चिरं वल्लभो भवति ॥

सम्प्राप्तयोगे भावप्राप्त्यवसरे स्ववीर्यं वामकरेण गृहीत्वा कामिन्या
वामं चरणं लिम्पति स तां वशीकरोतीति ॥ ३१ ॥

माअंगणिहअणरणअणणासिआहिअअळ्ळिगजीहाहि ।

पक्कं पिणाइभवणे तेळ्ळं पूसम्मि रअणीए ॥ ३२ ॥

मअणंकुस त्तिणामेण सिद्धमिणमो महावसीअरणं ।

फस्सेण वि किं बहुणा कुणइ वसं वणगइ(न्दो ? न्दं)पि ॥

एअं पुरा सुरमणिमउडमऊहच्छुरिअचळणेण ।

सिद्धं पसुवइणा पव्वईए तेळ्ळं पसण्णेण ॥ ३४ ॥

खाणेण व पाणे(ण) व दिण्णं पूसम्मि कामिणिजणस्स ।

पञ्चङ्गमळसणाहं कत्तो अण्णं वसीअरणं ॥ ३५ ॥

एअं गुरुआराहणपविअसिअळ्ळोअणारविन्देण ।

काहिअं दणइन्दपुरोहिएण सुरमन्तितणअस्स ॥ ३६ ॥

मातङ्गनिहतनरनयननासिकाहृदयलिङ्गजिह्वाभिः ।
पक्वं पिनाकिभयने तैलं पुष्ये रजन्याम् ॥
मदनाङ्कुश इति नाम्ना सिद्धमिदं महावशीकरणम् ।
स्पर्शेनापि किं बहुना करो(ति) वशं वनगजेन्द्रानपि ॥

एतत् पुरा सुरमकुटमणिमयूखच्छुरितचरणेन ।
सृष्टं पशुपतिना पार्वत्यास्तैलं प्रसन्नेन ॥
खादनेन वा पोनेन वा दत्तं पुष्ये कामिनीजनस्य ।
पञ्चाङ्गमलसनाथं कुतोऽन्यद् वशीकरणम् ॥

एतद् गुर्वाराधनप्रविकसितलोचनारविन्देन ।
कथितं दानवेन्द्रपुरोहितेन सुरमन्त्रितनयस्य ॥

गाथापञ्चकेन कुलकस्येदं तात्पर्यं — गजेन व्यापादितस्य पुंसो नेत्र-
प्राणहृदयपद्मध्वजलालाभिस्तैलं पुष्ये रात्रौ रुद्रालये पंके शुद्धास्वस्थित्या (?)
उक्तं कार्यं करोतीति । एतदेव पञ्चभिः कुलकम् ॥ ३२—३६ ॥

णिअवीअसुभाविअकइवराङ्गचुण्णेण कसळिअदळाई ।
दिण्णाइ कुणन्ति वसे अघाउं सुराहिकुसुमाई ॥ ३७ ॥

निजर्वाजसुभावितकपिवराङ्गचूर्णेन लिप्तदलानि ।
दत्तानि कुर्वन्ति वश आघातुं सुरभिकुसुमानि ॥

निजर्वाजसंयुक्तेन एवङ्गध्वजचूर्णेन अवकृतपत्राणि सुगन्धिकुसुमान्यामो-
दग्रहणाय यस्मै दीयन्ते तं वशीकुर्वन्तीति ॥ ३७ ॥

पुत्तञ्जारिच्च कअञ्जालिच्च मोहच्च वर्हिचूळोच्च ।
कुणइ वसे गोरम्भच्च पञ्चमळमीसिआ दिण्णा ॥ ३८ ॥

पुत्रञ्जारी वा कृताञ्जलिया (मोहा वा) वर्हिचूडा वा ।
करोति वशे गोरम्भा वा पञ्चमलमिश्रिता दत्ता ॥

पुत्रञ्जारी स्थितिभिः कृताञ्जलिर्नतिकृत् मोहा मोहनी वर्हिचूडा मयूर-
शिखा । गोरम्भानि सुमनस्य(?) चूर्णमिश्रनवनीतगतिशयप्रसिद्धम् अविधेयवशी-
करणं चरणतलाभ्यङ्गयुक्त्या । गोरम्भा ओषधिविशेषः । तदीयसूक्ष्मचूर्णभावितं
नवनीतं वशीकार्यस्य पादतललेपात् सुप्रसिद्धं वशीकरणमिति ॥ ३८ ॥

णरकाळसारहयमत्तकुञ्जरा होन्ति दासपरिरूपा ।
चण्डालिआइ कमसो वहुन्तएक्कपत्ताइ ॥ ३९ ॥

नरकालसारहयमत्तकुञ्जरा भवन्ति दासप्रतिरूपाः ।
चण्डालिकया क्रमशो वर्धमानकैकपत्रया ॥

चण्डालिका रक्तकञ्जुकाख्या ओषधिः तथा नरस्य कृष्णसारस्य
मृगस्य तुरगस्य मत्तवारणस्य एकैकपत्रवृद्धया दत्तया ते नरादयो दासप्रतिरूपा
भवन्ति ॥ ३९ ॥

गन्धभसिन्धाविलेविअसोसिअचुण्णीकअं महुम्मीसं ।
लेवेण (वसे महिळां) कुणइ रए कुळिसतरुखण्डं ॥ ४० ॥

गन्धकशिलाविलेपितशोपितचूर्णीकृतं मधुन्मिश्रम् ।
लेपेन वशे महेलां करोति (रते) कुलिशतरुखण्डम् ॥

कुलिशः सुधावृक्षः तस्य खण्डः एकदेशः गन्धपापाणमनाशिशिलाख-
ण्डाभ्यां शोपितस्ततश्चूर्णीकृतः पश्चात् क्षौद्रभाविता रतिसमये ध्वजलेपाद्
योपितं वशीकरोतीति ॥ ४० ॥

दिच्छिन्दिअमहुकप्पूरळित्तिळिंगा रमन्ति जे सुरए ।
हिअए महिळाण णरा वसन्ति ते दिघघअं काळं ॥ ४१ ॥

एस किळ जोअराओ दिण्णो रुहेण मूळएधेस्स ।
भइस्स देवअत्ता(ए?) वस्सम्मि सम सडिआणेण ॥ ४२ ॥

दक्षे(न्द्र? न्द्रिय)मधुकर्पूरलिप्तलिङ्गा रमन्ते ये सुरते ।
हृदये महेलानां नरा वसन्ति ते दीर्घं कालम् ॥

एष किल योगराजो दत्तो रुद्रेण मूलदेवाय ।
भद्राय देवदत्ता(य?) वशेऽस्य संस्थितानेन ॥

दक्षः प्राणिविशेषो मातृक इति प्रसिद्धः । तद्वीयेनेन्द्रियेण पिष्टेन तथा
माक्षिकघनसाराभ्यां लिप्तसाधना ये रमन्ते निधुवने क्रीडन्ति ते कामिनीनां
चिरं कालं हृदये वसन्ति । सदा भवन्तीत्यर्थः । अर्यैवानुशंसार्था स्पष्ट ।
द्वितीया गाथा । भद्रशब्दो मूलदेवविशेषणमिति । युगलकम् ॥ ४१, ४२ ॥

मुणिकुसुमसालिलघृतमधुजालिनीफलरेणुपारतहिमैः ।
कीरइ विअदृदइओ कअअकळुम्भीसिओ ळेओ ॥ ४३ ॥

मुनिकुसुमसालिलघृतमधुजालिनीफलरेणुपारतहिमैः ।

क्रियतां विदग्धदयितः कतकफलोन्मिश्रितो ळेपः ॥

मुनिरगस्त्यतरुः तत्कुसुमजलेन तद्रसेनेत्यर्थः । तथा घृतमाक्षिकाभ्यां तथा जालिन्या देवताब्ज्याः सम्बन्धिना फलचूर्णेन तथा सूतेन चन्दने दत्तैः कतक-फलचूर्णमिश्रैर्नागरप्रियो ध्वजलेपः कामिनीवशीकारहेतुः क्रियतामिति ॥ ४३ ॥

जस्स मणे कज्जं सामळिण् दासत्तणं पवण्णाए ।

सो कुणइ ळिङ्गळेवं कळरवमळसिन्धवमहूहि ॥ ४४ ॥

यस्य मनसि कार्यं श्यामलया दासत्वं प्रपन्नया ।

स करोतु लिङ्गलेपं कलरवमलसैन्धवमधुभिः ॥

कलरवमलं पारावतशकृत् । सैन्धवमधुनी प्रसिद्धे । शिष्टं गतार्थमिति । ४४ ॥

ससिस्तरुणकइळिङ्गकणअमहुळित्तळिङ्गरमिआओ ।

कुणइ वसे ळडहचिळासिणीओ विरहे ण जीअन्ति

[॥ ४५ ॥

शशिस्रुतारुणकपिलिङ्गकनरुमधुलिप्तलिङ्गरमिताः ।

करोति (वशे) लटहविलासिनीर्विरहे न जीवन्ति ॥

पारतकर्पूरकुङ्कुमवानरध्वजमातुलक्षौद्राभ्यक्तेन लिङ्गेन कामिता सु-भगकामिनीः पुरुषो वशीकरोति । एवं नाम (काश्यपाः ता वश्या) भवन्ति, यत् तद्विप्रयोगे न जीवन्तीति ॥ ४५ ॥

ससिरसळअणिमअगअणपिप्पळिसिन्धुतुंबु(रु)महूहि ।

ळेचिअधआण महिळा होन्ति रए णिज्झरसरिच्छा

[॥ ४६ ॥

शशिरसलवनामदगगनपिप्पलिसिन्धुतुम्बुरुमधुभिः ।

लेपितध्वजानां महेला भवन्ति रते निर्झरसदृशाः ॥

कर्पूरपारताभ्यां तथा लयनिमदेन (?) लताकस्तुरिकया तथा गगनेनाभ्र-केण तथा मागधिकया तथा सैन्धवेन तथा तुम्बुरुफलैः प्रसिद्धैस्तथा माक्षिकेण

एतैरभ्यक्तलिङ्गानां निधुवनसमये वनिता बहुमदस्यन्दिन्यो भवन्ति । ततश्च वश्यत्वमापद्यन्त इत्यर्थः स्थित एवेति ॥ ४६ ॥

हरिआळञ्जनपारअमागाहिआकुट्टसेन्धवमहूहि ।

कळरचपुरीसमीसो लिं(ग ? गे)ळवो कओ विहिणा ॥ ४७ ॥

सोहृग्गमअपरचसतरुणिअणहिअअमत्तमाअंगो ।

सुरए रभसेण वसे करेइ मअणंकुसो णाम ॥ ४८ ॥

हरितालाञ्जनपारतमागत्रिकाकुपुसैन्धवमधुभिः ।

कलरवपुरीपमिश्रैलिङ्गलेपः कृतो विधिना ॥

सौभाग्यमदपरवशतरुणीजनहृदयमत्तमातङ्गम् ।

सुरते रभसेन वशे करोति मदनः कुशो नाम ॥

हरितालसौवीराञ्जनहरवीर्यपिप्पलीविषाणलक्षणमाक्षिकैः पारावतमलसं-
युक्तैः विधिना मदसमांशरूपेण विधानेन कृतो ध्वजाभ्यङ्गो सुरते रभसेन सामि-
लापत्वेनोक्तविशेषणविशिष्टास्तास्तरुणीर्वशीकरोतीति युगलकम् ॥ ४७, ४८ ॥

जाइ (व) काइ व घेत्तूण पञ्च कुसुमाइ रत्तवण्णाइ ।

समतलिअपिअंगुभीसिआइ अइमसिणपिट्ठाइ ॥ ४९ ॥

एएण लित्तलिंणो जं जं कामेइ कामिणिं कुसळो ।

सोभग्गरूवगुणगट्ठिवअं तरुणिं वसे कुणइ ॥ ५० ॥

यानि वा कानि वा गृहीत्वा पञ्च कुसुमानि रक्तवर्णानि ।

समतुलितमियङ्गुमिश्रितान्यतिमसृणपिट्ठानि ॥

एतेन लिप्तलिङ्गो यां यां कामयते कामिनीं कुशलः ।

सौभाग्यरूपगुणगर्वितां (तरुणीं) वशीकुरुते ॥

यानि वा कानिचित् प्रभि(न्न)जातिपुष्पमिति पञ्च लोकहितानि पुष्पाणि
गृहीत्वा तत्तुल्यपरिमाणगन्धप्रियङ्गुमिश्रितानि कृत्वा एतेन द्रव्येण कृतध्वजा-
भ्यङ्गो यां यां योषितं रमयति सा सा सुभगत्ववपुःप्रकर्षगर्वितापि तस्य वश्य-
त्वमापद्यत इति युगलकम् ॥ ४९, ५० ॥

घअघट्ठ(रत्त)कइळिंण(लित्त)ळिंणोणळडह(वणिदाओ)।

होइ वसे मअरद्धअसर(सोअर)सळळविहुराओ ॥ ५१ ॥

एअस्स मूळसिरिणा मअरद्धअसरसहोअ(र)समस्स ।
 ठेवस्स पट्टवन्धो कओ महाआळभुवणम्मि ॥ ५२ ॥

घृत(भृ? पि)ष्ट(रक्त)कपिलिङ्गलिप्तलिङ्गानां लटहवनिताः ।
 भवन्ति वशे मकरध्वजशरसोदरशल्यविधुराः ॥

एतस्य श्रीमूलदेवेन मकरध्वजशरसहोदरसमस्य ।

लेपस्य पट्टवन्धः कृतो महाकालभुवने ॥

घृतपिष्टेन रक्तस्य कपेर्मकटस्य मेद्रेण लिप्तसाधनानां सुन्दरस्त्रियः
 स्मरशरनिकरशल्यव्यथिताः सद्यो वशीभवन्ति । अस्यैवानुशंसार्था स्पष्टार्था
 गाथा । मकरध्वजशराणां सहोदरतुल्यस्य समानार्थकारित्वाद् भ्रातृतुल्यस्य
 योग(स्य) पट्टवन्धः कृत इति युगलकम् ॥ ५१, ५२ ॥

जाळिणिफळरेणुरसिन्दकणअळोअणखण्डसहिण्हि ।

सुरअम्मि ओट्टवारुणिदुद्धेण करंभिओ ठेवो ॥ ५३ ॥

एसो विअ गुरुजोच्चवणसोभग्गोत्ताणकामि(णि)जणस्स ।

हरइ मअरट्टं मअरद्धओ व्व भुवणे विअंभन्तो ॥ ५४ ॥

जालिनिफलरेणुरसेन्द्रकनकलवणाम्लवेतस(स?)हिमैः ।

सुरते उष्ट्रवारुणिदुग्धे मिथ्रीकृतो लेपः ॥

एषोऽपि गुरुर्यौवनसौभाग्योत्तानकामिनीजनस्य ।

हरति गर्वं मकरध्वज इव भुवने विजृम्भमाणः ॥

देवतालीफलचूर्णेन पारतेन च हरदायितेन सैन्धवेन अम्लवेतसेन चन्द-
 नेन च एतैः करभवारुण्याः क्षीरेण च आलोलितो लेप एषोऽपि सुरतसमये
 प्रयोगः प्रकृष्ट (वारुण्या? तारुण्य) सौन्दर्या? यो?)जतस्य विलासिनीलोकस्य
 साक्षात् कन्दर्प इव दर्प (जनयति विजयमानो?) हरतीति युगलकम् ॥ ५३,
 ५४ ॥

हअळाळासिअसरिसवमज्जिटाजाइकुसुमदळमीसं ।

जो कुणइ लिङ्गलेपं सोधिअ कुसुमाउहो होइ ॥ ५५ ॥

हयलालासितसर्पपमज्जिष्ठाजातिकुसुमदलपिश्रम् ।

यः करोति लिङ्गलेपं स एव कुसुमायुधो भवति ॥

सुरगमुखनिःप्यन्दो गौरसर्पपः मज्जिष्ठा जातिकुसुमं सुमनःपुष्पाणि
 तमालपल्लवानि एतानि मिश्रयित्वा कृतो ध्वजलेपः प्रयोक्तुः साक्षात् कुसुमा-
 युधत्वमापादयतीति ॥ ५५ ॥

हरवीअधुसिणघणसाररोअणामळअहेमरअरइओ ।

सुरअम्मि हरइ हिअअं छेवो सुरसुन्दरीणं पि ॥ ५६ ॥

हरवीजकुङ्कुमघनसाररोचनामलयहेगरजोरचितः ।

सुरते हरति हृदयं लेपः सुरसुन्दरीणामपि ॥

पारतः काश्मीरकपूर्गोरोचनाचन्दनमातुलचूर्णैर्निर्मितः साधनलेपोऽप्सरसामपि चित्तं हरतीति ॥ ५६ ॥

तइतअरकळळकेसरकुसुम्भसेळेअविरइअं कुणइ ।

सोभग्गमणणसमं वामाण विलेवणं सुहअं ॥ ५७ ॥

त्वक्तगरतकळकेसरकुसुम्भशैलेयविरचितं करोति ।

सौभाग्यमनन्यसमं वामानां विलेपनं सुखदम् ॥

यत्कलकुटिलमांसीनागरकेसरमहारजनीपरपुष्टैर्विरचितः वधूनां वराङ्गलेपः परमं सौभाग्यं करोति सुखदत्वादिति ॥ ५७ ॥

सिन्धुवआसोवचळसोवीर(अ)मच्छपित्तवरणीहि ।

घअमहुक(ळा ? णा)सणाहो भअळेओ कुणइ सोभग्गं ॥

सैन्धववचासौवर्चलसौवीरकमत्स्यापित्तवरणीभिः ।

घृतमधु(कृतोऽसौ ? कणासनाथौ) भगलेपः करोति सौभाग्यम् ॥

लवणोऽग्न्याकृतकशैलाञ्जनमत्स्यापित्तैस्तथा वरण्या सौराष्ट्रमृत्तिकया चेत्येतैः कृतः सर्पिर्माक्षिकपिप्पलीचूर्णयुतः स्त्रीणां वराङ्गाभ्यः (क्तः ? ङः) सौभाग्यमावहतीति ॥ ५८ ॥

(सिअ)सिद्धत्थअतेळळं दाळिमपञ्चङ्गसाहिअं विहिणा ।

गुज्झब्भङ्गेण रए कुणइ वसे णिअपइं महिळा ॥ ५९ ॥

सितसिद्धार्थकतैलं डाडिमपञ्चाङ्गसाधितं विधिना ।

गुह्याभ्यङ्गेन रते करोति वशे निजयति गहेला ॥

गौरसर्पवतैलं डाडिमस्य पञ्चभिरंशैर्दलादिभिर्विधानेन साधितं पक्वं वराङ्गलेपेन प्रयोज्य स्त्री कामुकं वशीकरोति । विधिरत्र द्रव्यचतुर्गुणं तैलं तच्चतुर्गुणं जलं पक्वं लेपमात्रमिति ॥ ५९ ॥

माळइपसूणसाहिअतेळळब्भ(ङ्गो ? त्ते) वरङ्गकुहरम्मि ।

महिळाण सुरअसमए होइ पई दासपडिस्वो ॥ ६० ॥

मालतीप्रसूनसाधिततैलाभ्यक्ते वराङ्गकुहरे ।

महेलानां सुरतसमये भवति पतिर्दासप्रतिरूपः ॥

सुमनःपुष्परुक्तेन विधिना साधितं यत् तिलतैलं तेन सुरतसमये क्षिते
संसारमार्गविवरे कामिनी कामुकमत्यन्तवश्यं करोतीति ॥ ६० ॥

पसुवइजळवट्टिअणिं वदारुगुगुलुरसञ्जणकण्ण ।

महिळा वरङ्गधूपण णिअदइअं वसे कुणइ ॥ ६१ ॥

पशुपतिसलिलवर्तितनिम्बदारुगुगुलुरमाञ्जनकृतेन ।

महेला वराङ्गधूपेन निजदधितं वर्गीकरोति ॥

छागमूत्रपिष्टैः पित्रुमन्ददेवदारुपुरभागैः कृतो निर्मितो यो धूपः तेन
महेला वराङ्गं धूपयति कामुकं वशे करोतीति ॥ ६१ ॥

दप्पिअपसुवइजळपिट्टवाणरीमूळळेविउम्मळिअं ।

ण पडइ ळिङ्गं खरकोरिखररआ (आ) ससुडिअं पि ॥ ६२ ॥

दर्पितपशुपतिजलपिष्टवानरीमूललेपितोद्धर्तितम् ।

न पतति लिङ्गं खरखारीखररतायासम्बुदितमपि ॥

मत्तवस्तप्रसवेण निष्टुष्टयद्वानार्याः कपिकच्छ्वा मूलं तेन लिप्तं यदु-
द्धर्तितं चिह्नं कर्कशाधमदासीनिधुवनक्लेशकदार्यैतमपि पुंश्चिह्नं स्तब्धत्वं न जहा-
तीति ॥ ६२ ॥

सत्ताहं पसुवइसळिळभाविअं करहवारुणीमूळं ।

गाहोव्वट्टणाविहिणा कुणइ रए साहणत्थम्भं ॥ ६३ ॥

(सप्ताहं) पशुपतिसलिलभाषितं करभवारुणीमूलम् ।

गाहोद्धर्तनविधिना करोति रते साधनस्तम्भम् ॥

सप्त दिनानि छागमूत्रेण भावितमुष्टवारुणीमूलं पिष्टं सद्बहलैर्नो-
द्धर्तनकर्मणा सुरते ध्वजस्तम्भ(म! मु)पहरतीति ॥ ६३ ॥

कमपरिवट्टिअट्टेकणपिप्पळितण्डुळविसेहि पिट्टेहि ।

ळेविअधोण्ण णरो ळिङ्गेण चिरं रए मळइ ॥ ६४ ॥

क्रमपरिवर्धितटङ्कणपिप्पळितण्डुलवि(पयीः ? पैः पिष्टैः) ।

विलिप्तर्थातेन नरो लिङ्गेन चिरं (ओरमओ ? रते मिलति) ॥

दङ्कणं सुवर्णपादिका, पिप्पलीतण्डुलं मागधिकार्वाजानि, विषं मुस्तादि,
एतैरुत्तरोत्तरवृद्ध्या गृहीत्वा पिष्टैः प्रथमं लिप्तेन पश्चाद्द्वैतेन ध्वजेन बहलं
निधुवने क्रीडतीति ॥ ६४ ॥

मण्डोक्त्रसाकुरुविळ्ळखण्डखण्डेहि काट्टिअं दुद्धं ।

भअधूमधअत्थंभं करेइ चरणअळळेवेण ॥ ६५ ॥

मण्डोक्त्रसाकुरुविळ्ळखण्डखण्डैः कथितं दुग्धम् ।

(ध्वज)धूमध्वजस्तम्भं करोति चरणतललेपेन ॥

दुर्दुरस्नेहेन तथा कुरुविळ्ळस्य कुलीराख्यस्य मत्स्यस्य (खण्ड)खण्डैः
पिशितशकलैः सह कथितं क्षीरं (ध्वजस्य धूम) ध्वजस्य वाग्नेः स्तम्भं करोति ।
तेन लिप्तपादश्चिरं स्तब्धध्वजो भवति अग्निना च न दक्षत इत्यर्थः ॥ ६५ ॥

सिद्धं कुसुम्भतेळ्ळं भूमिळ्ळाचुण्णमीसेअं विहिणा ।

चळणव्भंगेण रए (करेइ) ण(रिंरं) ख(रअ)रुच्छाह्णं ॥ ६६ ॥

सिद्धं कुसुम्भतैलं भूमिलताचूर्णमिश्रितं विधिना ।

चरणाम्यङ्गेन रते करोति नरं खरतरोत्साहम् ॥

कुसुम्भस्य पद्मकस्य बीजोद्भवं तैलं गण्डूपदचूर्णेन (कुरु' खर) पचन-
विधिना साधितं पादलेपेन रतिविषये पुरुषं तरुणरासभं करोतीति ॥ ६६ ॥

णीळुप्पळासिअपंकअकेसरमहुसक्कराविळ्ळित्तेण ।

सुरअग्नि चिरं कीळ्ळइ दढळिंणे णाहिविवरेण ॥ ६७ ॥

नीलोत्पलसितपङ्कजकेसरमधुशर्कराविलिप्तेन ।

सुरते चिरं क्रीडति दृढलिङ्गो नाभिविवरेण ॥

कुवलयेन तथा श्वेतपद्मकिञ्जल्केन तथा मधुशर्कराम्यां लिप्तेन नाभि-
कुहरेण पुरुषः स्तब्धलिङ्गः सन् सुरते चिरं रमत इति ॥ ६७ ॥

सिअवाअसजंघामूळोम्मीसकमळकेसरमहूहि ।

णाहीहि कओ ळेयो बीअत्थम्भं रए कुणइ ॥ ६८ ॥

श्वेतायाः काकजहाया मूलेन तथा किञ्जल्केन तथाच मधुना एतैर्मिश्रैः
सम्पादितो नामिविवराभ्यङ्गो रतौ वीर्यनिरोधं करोति चिरं रम(य)तीत्यर्थः ॥६८॥

शीरळिळ्चुळुं पाहुद्धव(त्ति)अं च ळणजुअळ्ळेवेण ।

कुणइ समंगामूळं धीअत्थम्भं रण सुइरं ॥ ६९ ॥

शीरळिगविकादुग्धवर्तितं चरणसुगळविलेपेन ।

करोति समङ्गामूलं धीजस्नम्भं रते सुचिरम् ॥

सुधायास्तथा छगल्याः क्षीरेण पिष्टं लज्जालुकाया मूलं पादद्वयलेपेन
रतौ पूर्वोक्तं कार्यं करोतीति ॥ ६९ ॥

सिअसरिसवमिरिअवआविसाणसुरसाविळङ्गवीणहि ।

दुस्सीळ्गोवसीअरणमज्जनं पसुवइजळेण ॥ ७० ॥

सितसर्पपमरिचवचाविपाणसुरसाविळङ्गवीजैः ।

दुश्शीलगवीवशीकरणमज्जनं पशुपतिजलेन ॥

गौरसिद्धार्थकृष्णोद्गन्धाकुष्ठखञ्जकाकुनिम्बवीजैः छागमूत्रपिष्टैः कृत-
मज्जनं दुष्टानां धेनूनां दमनमिति ॥ ७० ॥

इअणस परिसमत्तो विविहवसीअरणजोअसंपुण्णो ।

हरमेहळाण तइओ विअदुदइओ परिच्छेओ ॥ ७१ ॥

इत्येव परिसमा(प्यते? सौ) विविधवशीकरणयोगसंपूर्णः ।

हरमेखलावास्तुतीयो विदग्धदयितः परिच्छेदः ॥

स्पष्टमेतत् ॥ ७१ ॥

इति हरमेखलाया तृतीयः परिच्छेदः ।

अथ चतुर्थः परिच्छेदः ।

वेसाण विअड्डाण अ सरीरपरिअम्मजणिअपरिओसं ।

साहेमि चउत्थमहं सम्पइ विउळं पारेच्छेअं ॥ १ ॥

वेश्यानां विदग्धानां च शरीरपरिकर्मजानि(त)परितोषम् ।

साधयामि चतुर्थमहं सम्प्रति विपुलं परिच्छेदम् ॥

वेद्याविदग्धग्रहणं पूर्वपरिच्छेदक्रमानुसरणमात्रम् । वक्ष्यमाणं तु सर्व-
साधारणम् । शिष्टः सुबोधः ॥ १ ॥

करिदसगामळअमसीभअगरअविपक्कतेळळकळळविआ ।
लेवेण कुणइ फुडं खळळीवि कुञ्चिण चिहुरे ॥ २ ॥

करिदशनामळकमपीभृङ्ग(राजो ? रस)विपकतैलाद्रीकृतान् ॥
लेपन करो(ते) स्फुटं खलतेरपि कुञ्चितान् विकुरान् ॥

हस्तिदन्तं धात्रीफलं च पुटपाकेन मपीकृत्य मार्कवरसेन विपकं तेन
मिश्रित(धाम ?) रालेपः खलवाटस्यापि कुण्डेलान् केशानापादयति । किं पुनर-
न्यस्य । तैलपाकविधिः समूलस्य मार्कवस्य च पले तत्त्वरसस्य द्वात्रिंशत् पलानि
तिलतैलपलान्यष्टौ तान्येव ग्राह्याणीति रसरसपाकेन सर्वत्रैपैव स्थितिः ॥ २ ॥

छाअच्छीररसञ्जनपुडदड्ढुगइन्ददन्तमसिळित्ता ॥
जाअन्ति सत्तरत्ता खळळीउवि कुञ्चिआ केत्ता ॥ ३ ॥

छागक्षीररसाञ्जनपुटदग्धजेन्द्रदन्तमपीलिताः ।
जायन्ते सप्तरात्रात् खलतेरपि कुञ्चिताः केशाः ॥

अजादुग्धरसाज्जनाभ्यां मिश्रितया पुटपाकदग्धकरिदशनमप्या लिताः
केशाः पूर्ववत् श्रेष्ठा भवन्तीति ॥ ३ ॥

भंगरअरसोर्मासिअगुञ्जाफळ(चुण्ण)साहिअं तेळळं ।
कुणइ सिरोरुहरिद्विं कुष्ठमुरातुडिजडासहिअं ॥ ४ ॥

भृङ्गर(जो ? सो)न्मिश्रितगुञ्जाफलचूर्णसाधितं तैलम् ।
करोति शिरोरुदृष्टिं कुष्ठमुरातुटिजटासहितम् ॥

मार्कवरसेन गर्भीकृतरक्तिकाचूर्णेन पूर्वोक्तपरिमाणस्थित्यादिना नि-
(च ? चितं) तैलं विपाजेन मधुरया सुगन्धमुरया तु(ल्या ? टिमिः) सूक्ष्मैलमि-
जटया मांया च तैर्मिश्रीकृतचूर्णैः सहितं केशसन्धिं करोतीति ॥ ४ ॥

भळ्ळाअअबुहईफळगुञ्जामूळप्फळाण एक्केण ।
महुसाहिण्ण विल्लित्तं सुरवइळुत्तं समञ्छाइ ॥ ५ ॥

भल्लातकवृहतीफलगुञ्जामूलफलानामेकेन ।
मधुसाहेतेन विलिप्तं सुरपतिलुप्तं श(मय ? मं या)ति ॥

भङ्गातकमरुत्करम् । वृहतीफलं कण्टकालिकाफलम् । गुञ्जाया रक्ति-
काया मूलं फलं वा । एतेषां मध्यादन्यतमेन चूर्णाकृतेन माक्षिकेसति तेना-
भ्यक्तमिन्द्रलुप्तसंज्ञया प्रसिद्धं गिरसि श्मश्रुणि वा लुप्तलोमरूपव्याधिजातं शर्म
यति विनश्यतीति ॥ ५ ॥

पिट्टेहि कसणरोहिणिनुत्तुम्प्रसिद्धेहि जवअकुत्तुमेहि ।

कअळेवमिन्द्रलुप्तं घणाचिहुरमणोहरं होइ ॥ ६ ॥

पिट्टैः कृष्णरोहिणीमूत्रमिथैर्जपाकुमुपैः ।

कृन्लेपमिन्द्रलुप्तं (कनक ? वन)चिकुरमनोहरं भवति ॥

जपापुष्पाप्युद्गुष्पाणीति प्रसिद्धानि । तैः पिट्टैः कृष्णाया रोहिण्या धेनोः
प्रसवेण मिश्रितैलिसं पूर्वोक्तमिन्द्रलुप्ताह्वयं व्याधिजातं पुनर्जातमनोहरकेशं भ-
वतीति ॥ ६ ॥

बुद्धईफलरसघट्टं गुञ्जामूलं फलं च लेवेण ।

कश्चणणिहृद्वयाच्छिममराहियमुण्डितं हरइ ॥ ७ ॥

वृहतीफलरसघट्टं गुञ्जामूलं फलं वा लेपेन ।

काञ्चननिघृष्टमच्छितममराधिपमुण्डितं हरति ॥

कण्टकालीफलरसेन पिट्टं रक्तिकानां मूलं फलं वा लेपेन पूर्वोक्तमिन्द्र-
लुप्तं हरति । कीदृशमिन्द्रलुप्तं, पूर्वं सुवर्णेन निघृष्टं पश्चात् सूक्ष्मशस्त्रेण कृत-
क्षतमिति । सर्वेषामिन्द्रलुप्तलेपानां निघर्षणप्रच्छादनविधिः साधारणः ॥ ७ ॥

पशुगन्धानीलुप्पळतिळकळिफळमज्जमहुअछळळीहि ।

गुण्डितसिराण चिहुरा ण पडन्ति पिअंगुसहिण्णिहि ॥ ८ ॥

पशुगन्धानीलोत्पलतिळकलिफल(मज्ज)मधुकत्वग्भिः ।

गुण्डिताशिरसां केशा न पतन्ति प्रियङ्गुसहितैः ॥

पशुगन्धा अविगन्धा पूतिपर्वरक इति प्रसिद्धः । नीलोत्पलं कुबलयम् ।
तिलाः प्रसिद्धाः । कलिफलं विर्भातकफलं तस्य मज्जा अण्डसारः । मधुकस्य
मधुयष्ट्यास्त्वगेतैः श्यामया सहितैः लिप्तमूर्धा कचा न पतन्ति स्थिरीभवन्ति ।
अत्र लेपत्वापादनाय द्रवद्रव्यं जलमेव भाह्यम् । विशेषानुक्तौ सर्वत्रैपव स्थिति-
रिति ॥ ८ ॥

आमलककुष्ठकुचलअमंसिवळाळेविअम्मि सीसम्मि ।

अइरा विरळा वि घणा जाअन्ति मनोहरा चिहुरा ॥ ९ ॥

आमलककुष्ठकुचलयमांसीवलालिप्ते शीर्षे ।

अचिराद् विरला अपि घना जायन्ते मनोहराश्चिकुराः ॥

धात्रीफलविपाणोत्पलनलदैस्तथा वलया अनयैव संज्ञया प्रसिद्धया कृतलेपेन लिप्ते मस्तके लुप्तत्वाद्विरला अ(पि) केशाः संहता रम्याश्च पुनर्जायन्ते इति ॥ ९ ॥

माअन्द्वाअमीसिअह्णाणामळएहि गुण्डिआ चिहुरा ।

ण पढान्ति दढवद्धमूळघणदीहरसिणिद्धा ॥ १० ॥

आम्रवीजमिश्रितस्नानामलकैर्गुण्डिताश्चिकुराः ।

न पतन्ति भवन्ति दढवद्धमूलघनस्निग्धदीर्घाः ॥

आम्रफलमज्जाम्यन्तरवर्ति यत् सारं तेन मिश्रितैः स्नानार्थमुपसाधितैः सुगन्धामलकैर्लिप्ते शिरसि सति केशा न केवलं न पतन्ति, यावत् सर्वैः स्वगुणैः संयुक्ता भवन्तीति । स्नानामलकविधिं पद्येन वक्ष्याते ॥ १० ॥

समणीळोप्पळकेसरळट्टिमहुतिलेहि सरिसामळअं ।

सीसाभेम चिरपरुढं पि उप्पिआसं समुप्पुसह ॥ ११ ॥

समनीलोत्पलकेसरयष्टिमधुतिलैः सदृशामलकम् ।

शीर्षे चिरप्ररुढमपि दारणं समुन्मूलयति ॥

समानैस्तुल्यभागीः कुचलेन नागकेसरेण मधुयष्टया तिलेन चेत्येतैः सर्वैः समानैर्धात्रीफलं शीर्षे दत्तं सत्वकूचदनरूपं व्याधिजातम् उप्पियास-मिति देशोपदे व्याख्यातं निवारयति ॥ ११ ॥

रविदुद्धोळन्तरधूमददुसुहमासचुण्णमसिमसिं ।

ळेवेण सअळसिररोअधिउडणं कुणह कट्टुनेळं ॥ १२ ॥

रविदुग्धार्द्रान्त(र)धूमनिदग्धशुभमापचूर्णमर्षामिथम् ।

लेपेन सकलशिरोरोगविघटनं करोति कट्टुतैलम् ॥

अर्कक्षीरेणार्द्राकृताः सन्तो धूपेन पुटपाकेन विदग्धा विशोपिता ये (मा)-पास्तचूर्णजा यासां मर्षा तया मिथं कट्टुतैलं सर्पपतलं तदलाभे गुल्गुन्धुर्वी-जतैलं लेपेन शिरोभ्यङ्गेन सर्वेषां शिरोरोगाणां विनादां करोति इति ॥ १२ ॥

आमलकफलकृतमालकिसलयप्रपुन्नाटवीजलाक्षाभिः ।
लेओ सीसम्भि कओ दारुणमवि हरइ दारणअं ॥ १३ ॥

आमलकफलकृतमालकिसलयप्रपुन्नाटवीजलाक्षाभिः ।

लेपः शीर्षे कृतो दारुणमपि हरति दारकम् ॥

धात्रीफलमारग्वधप्रवालमेळकबीजं दीप्तिश्चेत्येतैः लेपो घोरमपि दारुणं
शीर्षित्वग्विकारमुष्पियासमिति प्रागुक्तं निवारयतीति ॥ १३ ॥

लेओ घणचण्डासुरविषाणतनुदलणिसाहळहीहि ।

दारणअपमुहसिररूढचिहुररिउणो विणासेइ ॥ १४ ॥

लेपो घनचण्डासुरविषाणतनुदलनिशाहरिद्राभिः ।

दारणकप्रमुखशिरोरूढचिकुररिपून् विनाशयति ॥

घनो मुस्ता चण्डा चोरकभेदः काष्ठगुग्गुलरिति प्रसिद्धः, असुरः, (सुरः)

विषाणं कुष्ठं, तनुदलं तमालपत्रं, निशा दारुहरिद्रा पिण्डहरिद्रेत्येतैः कृतो-
ऽसावलेपः प्रागुक्तान् दारणप्रमुखान् सर्वाश्विरप्ररूढानपि केशव्याधीन् विना-
शयति ॥ १४ ॥

गिग्गुण्डिफ(ळि)णिरूचिआसिद्धं सिद्धञ्च मोरअफळेहि ।

तेळळं सिररो(अ)हरणमअभंगजुर्त्ताए ॥ १५ ॥

निर्गुण्डीफलिनिरूपिकसिद्धं सिद्धं वा मखरकफलेः ।

तैलं शिरोरोगहरणमभ्यङ्गयुक्त्या ॥

निर्गुण्डी भूतकेशो । फलिनी लाङ्गली । रु(णो? पि)कोऽर्कवृक्षः एतैः
पूर्वोक्त...प्यां विधिना सिद्धम् अथवा अपामार्गफलसिद्धं तिलतैलं शिरो-
रोगहरणं लेपयुक्त्या मूर्धरोगाणां समूहोत्सादनं भवतीति ॥ १५ ॥

खप्परभज्जणा वा चुण्णिणण कुट्टेण तेळळसहिण्ण ।

चिररूढरूसिआदाहकण्डुविअणाओ णासेन्ति ॥ १६ ॥

खर्परमर्जना(इ) वा चुण्णितेन कुष्ठेन तैल(मुलिमे ? सहिते)न ।

चिररूढपिटकादाहकण्डुवेदना (नाशय ? नश्य)न्ति ॥

खर्परे मृत्पात्रकपाले भृष्टं यत् कुष्ठं तेन तैलेन च सहितेन शिरोभ्य-

ज्ञात् तज्जानां रुपकास्यानां मूक्षमपिटकानां सम्वन्धी यो दाहः कण्डूश्च त-
त्कृता वेदना नश्यन्तीति ॥ १६ ॥

अतरुणविल्वसिरेण व धोभो गुळपाणिण व जहिच्छं ।
मूढो वि होइ सहसा विसंखळो चिहुरपभारो ॥ १७ ॥

अतरुणविल्वशिरसा वा धौतो गुळपानीयेन वा यथेष्टम् ।
मूढोऽपि भवति सहसा विमृङ्खलश्चिकुराग्रभारः ॥

अतरुणरय पव २५ विल्वफलस्य मज्जा वा शोधितस्य गुलस्य जलेन
वा अभ्यक्तः केशसमूहो जटीमूतोऽपि विविक्तो भवतीति ॥ १७ ॥

फणिवळ्ळीदळरसमिल्लेअमासेणपरअविळेविआ चेळी ।
(आअर)सेइ णिवद्धा सिराम्मे णीसेसजूअसंघाओ ॥ १८ ॥

फणिवळ्ळीदळरसमिलितममृणपरतविलिप्ता चारिका ।
आकर्षति निवद्धा (शिरसि निशेषयूकसङ्घातान् ॥)

तद्गतान् यूकाल्यान् जन्तूनाकर्षति ततो विद्वेषयतीति ॥ १८ ॥

सविळंगगन्धआसिळासिद्धं सुर(भि? भी)जलेन कटुनेळळं ।
आजम्म णेइ खअं लिक्खासहिआउ जूअसंघाउ ॥ १९ ॥

सविळङ्गगन्धकशिलासिद्धं सुरभिजलेन कटुतैलम् ।
आजन्म नयति क्षयं लीक्षासहितान् यूकसङ्घातान् ॥

कृमिधेन सह गन्धपापाणमनश्शिलाभ्यां गर्भक्षिप्ताभ्यां गोमूत्रेण पू-
वोक्तशुद्धाम्बुयुक्त्या सिद्धं सम्पन्नं कटुतैलं केशाम्यङ्गाद् यावज्जीवं सलीक्षा
यूकाः क्षपयन्ति । पुनस्ता न भवन्तीत्यर्थः ॥ १९ ॥

णवधदूसंखचुण्णआणिहट्टसीसअविळेविआ चिहुरा ।
ससिकिरणकन्तिधवळा वि होन्ति अमरउळसच्छाआ ॥
[२० ॥

नवदग्धशहचूर्णकनिष्ठृष्टसीस(क)विलिप्ताश्चिकुराः ।

शशिकिरणकान्तिधवळा अपि भवन्ति भ्रमरकुलसच्छायाः ॥

तत्कालं पुटयाकदग्धस्य शहस्य कच्चोर्यकचूर्णकेन निष्ठृष्टं समरसी
कृतं यत् सीसकं नागं तेन लिप्ताः केशाः पलितशुद्धा अपि अमरवत् कृष्णी-
भवन्तीति ॥ २० ॥

भंगरअळोहतिहळावीअअकणवीरणीळिसमभाअं ।
बहुसो कअगुळधूपं करेइ कसणाइ पळिआइ ॥ २१ ॥

भृङ्गरजोलोहंत्रिफलावीजककणवीरनीलीसमभागम् ।

बहुशः कृतगुलधूपं करोति कृष्णानि पलितानि ॥

मार्कवशस्त्रचूर्णत्रिफला असनहयमारनीलीनां समभागा यस्मिन् तत्र
तथाविधं द्रव्यं बहुवारं गुलधूपेन कृताधिवासं लेपेन जराशुक्लान् कृष्णय-
तीति ॥ २१ ॥

माअन्दवीअतिहळाणीळीभंगरअपंकळोहेहि ।

पळिआइ कुणइ लेवो सकाश्चिओ अळिउन्दणीहाइ ॥ २२ ॥

आम्रवाजत्रिफलानीलीभृङ्गर(जः ? स)पङ्कलोहैः ।

पलितानि करोति लेपः सकाश्चिकोऽलिकुलनिभानि ॥

आम्रास्थिसारं त्रिफला तथा तेकराजरसः पङ्कः पत्रिनीतले कर्दम. श-
स्त्रचूर्णमित्येतैः काश्चिकसंयुक्तैर्लेपो जरां नाशयतीति ॥ २२ ॥

कच्चूरतअरसामासेळेहि समं सुवट्टिआ रअणी ।

रञ्जेइ धवळचिहुरे जणस्स गुळधूपेण बहुसो ॥ २३ ॥

कच्चूरतगरश्यामाशैलैः समं सुवर्तिता रजनी ।

रञ्जयति धवलचिकुरान् जनस्य गुलधूपितान् बहुशः ॥

कच्चूरं कळयमिति प्रसिद्धं, तेन, तथा कुटिलं तथा प्रियङ्गूः तथा
शैलं शिलापुष्पम् पूतैः सह सुषिष्टा हरिद्रा । किमुक्तं भवति । कच्चूरादीनां
चतुर्णां समांशानां यावत् परिमाणं तावत् प्रमाणं हरिद्रा, सा बहुशो गुळ-
धूपकृताधिवासा पलितं नाशयतीति ॥ २३ ॥

शेळुशिवाखंभ शीकाअणिकळिहक्कण्णिम्प्रतेळेण ।

णासेइ पळिअविउडणभेक्केकं दुद्धणिरअस्स ॥ २४ ॥

शेळुशिवाखंभारीकाकनिरुलिदृक्षनिम्बतलानाम् ।

नस्येन पलितविघटनमेकैकं दुग्धनिरत्तस्य ॥

क्षीराहारस्य सतः पुरुषाश्च शैलवादिफलानां सम्बन्धि तैलं नस्येनोपयुक्तं
पलितं नाशयति । तत्र शेळुः श्लेष्मातकः । शिवा हरीतकी । खम्भारी श्रीपर्णी

काकनी गुञ्जा कलिवृक्षो विभीतकः निम्बः पिचुमन्दः एतेषामेकतमस्यापि फलसारनिर्गतेन तैलेन नस्यप्रयोगाद् उक्तफलसम्पत्तिरिति ॥ २४ ॥

समतिळकाकाणिआचीअचुण्णतेळ्ळेण णावणं दिण्णं ।

कुणइ घणकसणकुडिलं सुसिणिद्धं कुन्तळकळावं ॥ २५ ॥

समनिलकाकनिकावीजचूर्णतैलेन नावनं दत्तम् ।

करोति घनकृष्णकुटिलं (सुस्निग्धं) कुन्तलकलापम् ॥

समास्तुल्यभागा यस्य तिलास्तादृशं यद् गुञ्जाफलान्तर्वर्तिसारचूर्णं तदुद्भवेन तैलेन प्रयुक्तं नस्यं चिकुरचयं सर्वं निजगुणैः संयुक्तं करोतीति ॥ २५ ॥

कश्चिअवट्टिअपरिपक्कसेलुफलमज्जळित्तताविआहि ।

खररविअरेहि तेळ्ळं परिच्चुअं लोहतण्णाहि ॥ २६ ॥

अब्भंगणासविहिणा सिहिगळ्ळण्णाइ कुणइ पळ्ळिआइ ।

गळ्ळदसणसवणणासामुहणअणविआरसमणञ्च ॥ २७ ॥

काश्चिकवर्तितपरिपक्वशुफलमज्जलिप्तमात् ।

खररविकरैस्तैलं परिच्युतं लोहभाण्डात् ॥

अभ्यङ्गनस्यविधिना शिखिगळ्ळनीलानि करोति पलितानि ।

गळ्ळदशनश्रवणनासामुखनयनविकारशमनं च ॥

काश्चिकेन आरनालेन पिष्टो योऽसौ श्लेष्मातकस्य फलस्य मज्जासारः तेनाभ्यक्तं! क्तात् शस्त्रमयाद् भाजनात् तीक्ष्णार्करश्मिस्तापिताद् यैत्थं प्रसवति, तेन नस्याभ्यङ्गभयुक्तेन मयूरकण्ठकृष्णानि पलितानि संप्रयन्ते । तथा तत् तैलं कण्ठादिविकारान् शमयतीति युगलकम् ॥ २६, २७ ॥

विहिणा सिहिसिहभङ्गरअसरससिद्धेण सुरहिसारेण ।

कअणावणाण णासन्ति सत्तरत्तेण पळ्ळिआइ ॥ २८ ॥

विधिना शिखिशिखाभृङ्गराजस्वरसिद्धेन सुरभिसारेण ।

कृत्तनावं(ना)नां नश्यन्ति सप्तरात्रेण पलितानि ॥

शिखिशिखा मयूरशिक्षा मार्कवस्वरसे हि कल्पीकृत्य सिद्धं यत् सुरभिसारं धृतं तेन नस्यप्रयोगेण सप्तरात्रं प्रयुक्तं जरां विनाशयति । सिद्धिरत्र स्वरसिद्धतैलस्य पूर्वमुक्तो यः स (एवमि!वे)ति ॥ २८ ॥

अइकम्मळकश्चिअवट्टिण्हि एरण्डमूळकुट्टेहि ।

पउणाडळेविआ या सिरविअणा दूरमोसरइ ॥ २९ ॥

ओस(रह) ससिन्धवमीसमुत्तपरिपूरिआण सवणाण ।
विअळन्तपूअविअणातुराण दुक्खं मुहुत्तेण ॥ ३३ ॥

अपसरति (स)सैन्धवमेपमूत्रपरिपूरितयोः श्रवणयोः ।

विगलत्पूयवेदनातुरयोः दुःखं मुहूर्तेन ॥

मेपशब्देनात्र छागो विवक्षित इत्याचार्यास्तेन सैन्धवयुक्तलवणेन छाग-
मूत्रेण कृतपूरणयोः कर्णयोः स्यन्दमानपूतिजनितव्यथयोरपि घटिकाद्वयमात्र-
पूरणात् शूलं निवर्तत इति ॥ ३३ ॥

माळइदळकुसुमरसेहि पूरिअं गोजळेण भरिअं पि ।

दूरेण परिहरिज्जइ सवणजुअं पूइरोएण ॥ ३४ ॥

मालतीदलकुसुमरसाभ्यां पूरितं गोजलेन भरितं वा ।

दूरेण परिह्रियते श्रवणयुगं पूतिरोगेण ॥

सुमनःपल्लवाभ्यां (कुसुम)रसेन च माक्षिकेण च अथवा गोमूत्रेणैव च
पूरितं कर्णयुग्मं कर्णस्रावव्याधिना वर्ज्यते । स तस्य पुरुषस्य पुनर्न भवती-
त्यर्थः ॥ ३४ ॥

माहिसणवणिअजुअं सत्ताहं धण्णरासिपरिवासिअं ।

णवमुसळिकन्दचुण्णं विद्धिअरं कण्णपाळीण ॥ ३५ ॥

माहिपनवनीतयुतं सप्ताहं धान्यराशिपर्युपितम् ।

नवमुसलीकन्दचूर्णं वृद्धिकरं कर्णपालीनाम् ॥

नवायाः प्रत्यग्राया मुसल्याः क्षुरिकाया मूलस्य चूर्णं माहिपीनवनीतेन
संयुक्तं सप्ताहोरात्रं व्रीहिकूटमध्ये स्थापितं तदभ्यङ्गाभ्यासात् कर्णपाली वर्धते
इति ॥ ३५ ॥

गुज्जाफलचुण्णममीसजाअमाहिसपउब्भवं कुणइ ।

घअमणुदिणमब्भंणेण कण्णविद्धिं जाहिच्छाइं ॥ ३६ ॥

गुज्जाफलचूर्णोन्मिश्रितजातमाहिपपयोद्भवं करोति ।

घृतमनुदिनपभ्यङ्गेन कर्णवृद्धिं यथेच्छया ॥

रक्तिकाफलसारचूर्णेन सहितं यन्माहियं पयः कथितं ततो दधिभृता-
दुत्पन्नं यन्नवनीतं तस्मिद्धं यद् घृतं तदभ्यङ्गाभ्यासाद् यथारुचि श्रोत्रपालीवृद्धिं
करोति ॥ ३६ ॥

अत्यम्ल स्राञ्चिक वर्तिताभ्यामेरुण्डमूल कुष्ठाभ्याम् ।

प्रपुत्राटलिप्ता वा शिरोवेदना दूरमपसरति ॥

चुक्रारनालपिष्टाभ्यां गन्धर्वविषाणमूलाभ्यां शिरआर्तिर्नश्यति । अथवा
एळकवीजिन पूर्वोक्तद्रव्यपिष्टेन लेपान्प्रदश्यतीति ॥ २९ ॥

तेळळोळवत्थवेडिअसुरविळळकिळिअण एकस्स ।
जळणादीपिअगळिआ सिमिसिमा हरइ सुइसूळं ॥३०॥

तैलार्द्रवस्त्रवेष्टितसुरविल्वसूक्ष्मदारुणोरेकस्य ।

ज्व(लिता ? लना) दीपितगळिता सिमिसिमा हरति श्रुतिशूलम् ॥

तिलतैलेनार्द्राकृतं यद् वलं तेन वेष्टितयोर्देवदारुमाळरससूक्ष्मकाष्ठयो-
र्मध्यादेकत(म ? र)स्य सम्वन्धिनी अग्निप्रज्वलिता सती गळिता प्रमुता
यासौ सिमिसिमाशब्दोपलक्षिता स्नेहकणिका सा कर्णान्त प्रविष्टा कर्णरुजं
हरतीति ॥ ३० ॥

हिङ्गुवआमिसिसिन्धवणाअरसुरदारुकुष्ठपरिपक्कं ।

गोमअरसेण तेळळं समत्थसुइरोअविहवणं ॥ ३१ ॥

हिङ्गुवचामिसिसैन्धवनागरसुरदारुकुष्ठपरिपक्कम् ।

गोमयरसेन तैलं समस्तश्रुतिरोग(निर्मळनम् ?) ॥

राम(ठाश्व ? ठोअ)गन्धाभ्यां तथा मिस्या शतपुष्पया लवणेन शुण्ठया
देवदारुणा वा चव्येन च गोशकृद्रसकलिकतेन सिद्धं तैलं श्रवणगदविनाशनम् ।
पचनीवीधिरत्र स्वरससाध्यतैलवादिति ॥ ३१ ॥

रूविअदळवेडिअजळणासिण्णळसुणंबु सवणासूळहरं ।

सवणाण भरणाविहिणा गोसे णिहुडुंगिनोयं वा ॥ ३२ ॥

रूपिकादलवेष्टितज्वलनस्विन्नलशुनाम्बु श्रवणशूलहरम् ।

श्रवणानां भरणाविधिना प्रभाते निहुडुङ्गितोयं वा ॥

अकपल(वरस ? वे)न वेष्टितं यद् रसोनमूलं ज्वलने मन्दाग्नौ कुकूले स्विन्नं
द्रवो निष्पीडनान्निष्क्रान्तः तेन कर्णपूरणात् श्रवणशूलहरः । अथवा मुधावृ-
क्षजलं श्रवणपूरणविधिना शूलमपहरति । मुधावृक्षस्य यावद(रुण)स्योदयो न
जातस्तावद्यज्जलं स्रवति, तस्यायं प्रयोग इति ॥ ३२ ॥

ओस(रइ) ससिन्धवमीसमुत्तपरिपूरिआण सवणाण ;
विअळन्तपूअविअणालुराण दुखं मुहुत्तेण ॥ ३३ ॥

अपसगति (स)सैन्धवमेपमूत्रपरिपूरितयोः श्रवणयोः ।
विगलत्पूयवेदनातुरयोः दुःखं मुहूर्तेन ॥

मेपशब्देनात्र छागो विवक्षित इत्याचार्यास्तेन सैन्धवयुक्तलवणेन छाग-
मूत्रेण कृतपूरणयोः कर्णयोः स्पन्दमानपूतिजनितव्यथयोरपि घटिकाद्वयमात्र-
पूरणात् शूलं निवर्तत इति ॥ ३३ ॥

माळइदळकुसुमरसेहि पूरिअं गोजळेण भरिअं पि ।
दूरेण परिहरिज्जइ सवणजुअं पूइरोएण ॥ ३४ ॥

मालतीदलकुसुमरसाभ्यां पूरितं गोजलेन भरितं वा ।
दूरेण परिहियते श्रवणयुगं पूतिरोगेण ॥

सुमनःपल्लवाभ्यां (कुसुम)रसेन च माक्षिकेण च अथवा गोमूत्रेणैव च
पूरितं कर्णयुगं कर्णस्त्रावव्याधिना वर्ज्यते । स तस्य पुरुषस्य पुनर्न भवती-
त्यर्थः ॥ ३४ ॥

माहिसणवणीअजुअं सत्ताहं धण्णरासिपरिदासिअं ।
णवमुसळिकन्दचुण्णं विद्धिअरं कण्णपाळीण ॥ ३५ ॥

माहिपनवनीतयुतं सप्ताहं धान्यराशिपुर्णपितम् ।
नवमुसलीकन्दचूर्णं वृद्धिकरं कर्णपालीनाम् ॥

नवायाः प्रत्यग्राया मुसल्याः क्षुरिकाया मूलस्य चूर्णं माहिपीनवनीतेन
संयुक्तं सप्ताहोरात्रं व्रीहिकूटमध्ये म्यापेतं तदभ्यङ्गाभ्यासात् कर्णपाली वर्धते
इति ॥ ३५ ॥

गुञ्जाफलचुण्णम्मीसजाअमाहिसपउब्भवं कुणइ ।
घअमणुदिणमब्भंगेण कण्णविद्धिं जहिच्छाहं ॥ ३६ ॥

गुञ्जाफलचूर्णोन्मिश्रितजातमाहिपयोद्भवं करोति ।
घृतमनुदिनमभ्यङ्गेन कर्णवृद्धिं यथेच्छया ॥

रक्तिकाफलसारचूर्णं सहितं यन्माहिपं पयः कथितं ततो दधिभूता-
दुत्पन्नं यन्नवनीतं तस्मिन् यद् घृतं तदभ्यङ्गाभ्यासाद् यथारुचि श्रोत्रपालीवृद्धिं
करोति ॥ ३६ ॥

विसगडभस्त्रिताळाडतेळळयट्टुडणखरजळविपकं ।
एकचभंगेण धि कुणइ कणणपाळीउ विडळाउ ॥ ३७ ॥

विपगर्भतिकाळावुर्तलमष्टगुणखरजलविपकम् ।
एकाभ्यङ्गेनापि करोति कर्णपालीर्विपुलाः ॥

कट्टुमुख्या रीजोद्भूतं तैलमष्टभागमात्रं विपसंयुक्तं तैलादष्टगुणेन
रासभमूत्रेण पकं सकृदभ्यङ्गात् कर्णपालीवृद्धिं करोतीति ॥ ३७ ॥

सिअसरिसवबुहईफळरोहिअज्ञसिपित्तसुरभिपिसि-
[एहि ।

होइ धणसदणविद्धी भाहिसणवणीअसहिएहि ॥ ३८ ॥

सितसर्पपवृहतीफलरोहितज्ञपपित्तगोपिश्रितैः ।
भवति स्तनश्रवणवृद्धिर्माहिपनवनीतिसहितैः ॥

गौरसिद्धार्थकण्टकालीफलान्यां सह रोहिताख्यस्य मत्स्यस्य पित्तं
रोहिपीद्रव्यं चैताभ्यां शुष्कचूर्णांकृताभ्यां तथा माहिपनवनीतेन युक्ताभ्याम-
भ्यङ्गान्यां कर्णकुचवृद्धिर्भवतीति ॥ ३८ ॥

कुसुमरसतअरमोरअसिअसरिसवबुहईपिप्पळिति-
[ळैहि ।

हयगन्धसिन्धवमरीअकुट्टजवमासमीसेहि ॥ ३९ ॥

उम्मळअमिन्नमो सवणपाणिधणळिंगवाहुसिहराण ।
कुणइ सई किरमाणं विद्धिं णिउणो गुणाण द्य ॥ ४० ॥

कुसुमरसतगरमयूरकसितसर्पपवृहतीपिप्पलीतिलैः ।
हयगन्धसैन्धवमरीचकृष्टयवमापमिश्रैः ॥

उन्मलनमिदं श्रवणपाणिस्तनलिङ्गवाहुशिराणाम् ॥
करोति सदा क्रियमाणं दृष्टिं निपुणो गुणानामिव ॥

माक्षिकं तथा कुटिलं तथा अपामार्गः तथा गौरसिद्धार्थः तथा कण्टकाली
तथा कणा तथा तिलाः तथा अथगन्धा तथा लवणं तथा मरिचं तथा व्याधिस्तथ

यवास्तथा माषाश्चेत्येतैः समभागैः कृतमुद्वर्तनं कर्णकरकुचध्वजस्कन्धानां
सदाभ्यस्यमानैः नं वृद्धिं करोति गुणानां श्रुतानामभियुक्तो यथेति युगलकम्
॥ ३९, ४० ॥

भळ्ळाअअबुहईफळळाळिमछळ्ळीहि(ता? का)दिअं
[कुणह ।

सरिसवतेळ्ळं लिङ्गं जणस्स ह्यल्लिङ्गपडिस्सवं ॥ ४१ ॥

भल्लातकबृहतीफलडाडिमत्वक्कथितं करोति ।

सर्पपतैलं लिङ्गं जनस्य ह्यल्लिङ्गप्रतिरूपम् ॥

अरुष्करफण्टकारीफल(दाडिम)त्वक्साधितं यत् पूर्वोक्तशुद्धाप्सुयुक्त्या
सम्पादितं सिद्धार्थकतैलं तल्लोकस्याभ्यासात् महासाधनतां करोतीति ॥ ४१ ॥

पुडडदृपुडइणीदळभळ्ळाअभसळिळकळ्ळोणाण ।

भूर्हअ काळपरिणअबुहईफळवारिपिढाण ॥ ४२ ॥

महिपीपुरिसुम्मळिअं णरसाहणभणुविळे होइ ।

मुसळव्व भम्महाउरजुअईजणदप्पविहवणं ॥ ४३ ॥

पुट(पाक ?)दग्धपुटकिनी(दळ)भल्लातकसलिलकृष्णलवणानाम् ।

भूत्या कालपर्युपितबृहतीफलवारिपिष्टानाम् ॥

महिपीपुरीपोन्मळितं नरसाधनमनुलितं भवति ।

मुसलमिच मन्मथातुरयुवतिजनदर्पविद्रवणम् ॥

पुटपाकदग्धस्य (पुटकिनीदलस्य) तथा अरुष्करस्य तथा सलिलस्य
वालकस्य तथा कृष्णलवणस्यार्कस्य चेत्येतेषां भसना सुपकफण्टकारीफलरस-
मिश्रितेन प्रागिव शूलाक्षशकृतोद्धतितमभ्यङ्गानन्तरं वराङ्गं महत्त्वादुक्तकार्यक्षमं
भवतीति युगलकम् ॥ ४२, ४३ ॥

जळसूअरोहिणीपिसिअचुण्णमाहिसघडम्मळिज्जन्तं ।

ळिङ्गं तरुणतुरंगमळिङ्गसमाणं समुच्चहइ ॥ ४४ ॥

जलशूकरोहिणीपिशितचूर्णमाहिपघृतोन्मळ्यमानम् ।

लिङ्गं तरुणतुरङ्गमलिङ्गप्रमाणमुद्रहति ॥

शैवालेन तथा ताम्रापलस्य शुष्कस्य चूर्णेन माहिपघृतेन चोद्धृत्यमानं
लिङ्गमुक्तप्रमाणं भवतीति ॥ ४४ ॥

बुहईफळभळ्ळाअअणळिणीदळसिन्धुसळिळसूएहि ।
 माहिसणवणीअकरंभिएहि ह्यपरिमळाच्छन्दो ॥ ४५ ॥
 सत्ताहमेत्तवसिएहि सेरिहीकानकअदुम्मळअं (?) ।
 लिंनं इमेहि जाअइ ळहुइअखरसाहणं लिंणं ॥ ४६ ॥

पूर्वं महिषीनवनीतकृतोन्मलनम् (?) ।

लिसमेतैर्जायते लघूकृतखरसाधनकं लिङ्गम् ॥

पूर्वं महिषीशकृता गाढमुद्वर्तितं पश्चादेतैः सर्पिरश्वगन्धाया मूलमुत्कीर्णनं
 अन्तर्निहितैः (?) पश्चात् सप्ताहमात्रपर्युषितमिति युगलकम् ॥ ४५, ४६ ॥

कणअरसमसिणवट्टिअह्यगन्धाकन्दमीसिअं थविअं ।
 माहिसणवणीअम्मि विगंअविअधुत्तीरफळम्मि ॥ ४७ ॥

गोमअगाढुव्वट्टिअमेएण विळेविअं तिरत्तेण ।

होइ ह्यळिगसरिसं लिंणं काढिणंगणादइअं ॥ ४८ ॥

कनक(रस)मसृणवर्तितह्यगन्धाकन्दमिश्रितं पर्युषितम् ।

माहिषनवनीतं विगतवीजधुर्धूरकफले ॥

गोमयगाढोद्वर्तितमेतेन विलिप्तं त्रिरात्रम् ।

भवति ह्यलिङ्गसदृशं लिङ्गं कठिनाङ्गनादायितम् ॥ .

पूर्वं गोशकृता इढोन्मलितं साधनं पश्चादेतेन द्रव्येण त्रिरात्रं लिप्त-
 मुक्तरूपं भवति । केन द्रव्येण । मातुलरसेन श्लक्ष्णपिष्टेनाश्वगन्धाकन्देन मिश्रितं
 महिषीनवनीतमुद्वीजस्य हरदयिताफलस्यान्तर्निहितमहोरात्रमेकं पर्युषितं कृत्वा-
 नेनेति युगलकम् ॥ ४७, ४८ ॥

धवळकणवीरकिसळअछेउअभववहळसळिळसंपुण्णं ।

णअणजुअं णीरुज्जइ सहसचिअ तक्खणुककुविअं ॥ ४९ ॥

धवलकणवीरकिसलयच्छेदोद्भववहलसलिलसम्पूर्णम् ।

नयनयुगं नीरुजीभवति सहसैव तत्क्षणोत्कृषितम् ॥

श्वेतहयमारवालपल्लवत्रोटनादुद्भवो यस्य तादृशेन घट्टुना जलेन त-
 द्रसेनेत्यर्थः । सम्पूर्णं भरितं तत्कालं विकृतं नेत्रयुगं तत्क्षणमेव विगतव्यथं
 भवति ॥ ४९ ॥

मोरैरमूलं तम्ममअभाअणे थोअसिन्धवोम्मिसं ।

मन्थणिहितं भरणेण हरइ णवळोअणुक्कोवं ॥ ५० ॥

मयूरकमूलं ताम्रमयभाजने स्तोकसैन्धवोन्मिश्रम् ।

मस्तुनिघृष्टं भरणेन हरति नवलोचनोत्कोपम् ॥

अपामार्गमूलं ताम्रभाण्डे ईषतसैन्धवयुक्तं दधिमण्डेन निघृष्टं कृत्वा तेन
पूरितयोनैत्रयोस्तरुणो विकारस्तत्कालमेव शाम्यतीति ॥ ५० ॥

कण्णणिविट्ठासहएविमूलिआ हरइ लोअणुक्कोवं ।

भरणे (अ?)ण सिग्गुपळवरसो व्व मधुणा समुम्मि-
[स्तो ॥ ५१ ॥

कर्णनिविष्टसहदेवीमूलिका हरति लोचनोत्कोपम् ।

भरणेन शिग्गुपल्लवरसो वा मधुना समुन्मिश्रः ॥

सहदेव्या दण्डोत्पलाया मूलं श्रोत्रपालीभृतं तत्क्षणात् कुपितयोनैत्रयो-
र्विकारं संशमयति । अथ सौभाग्ननकिसलयस्थन्दो माक्षिकसहितो नेत्रपूरणेन
पूर्वोक्तं कार्यं करोतीति ॥ ५१ ॥

अणुदिअसं गोसे लोअणाइ जो धुवइ तीणि वाराओ ।

विमळजळभरिअवअणो सो मुचइ णअणरोएहि ॥ ५२ ॥

अनुदिवसं प्रभाते लोचने यो धावति त्रान् वारात् ।

विमलजलभरितवदनः स मुच्यते नयनरोगैः ॥

सुप्रभाते निशिरनिर्मलस्वादुजलयूरितास्यः अञ्जलित्रयैः प्रतिदिवसं
लोचने प्रक्षालयन् सर्वनेत्ररोगैः न कदाचिद् बाध्यते । स्वस्थवृत्तस्य च नित्या-
भ्यासार्थमयं प्रयोगो न तु विकृतनेत्रस्य इति ॥ ५२ ॥

हरइ तुरंगमजळघट्टमसिणकरवळिळआजडा णीळि ।

अञ्जणजुत्तीए णरा(ण) णीअमेत्तिव्व माहृप्पं ॥ ५३ ॥

हरति तुरङ्गमजलघृष्टमसृणकारवल्लीनटा नीलिकाम् ।

अञ्जनयुक्त्या नराणां नीचमैत्रीव माहात्म्यम् ॥

अश्वप्रसवेण सूक्ष्मपिष्टा कारवल्लीद्याव्या या ओपधी निष्पर्याया या, (?)
तस्या यन्मूलम् अञ्जनयोगेनोपयुक्तं नीलिकां पटलार्प्यं नेत्ररोगं हरति ।
अन्धनीलिकाशब्दोऽपि पटलपर्यायः । यथा निकृष्टेन सह सौहार्दं गुणगति-
माप्नोति ॥ ५३ ॥

शाम्यति । क्षीरस्य साधनयुक्तिः — एरण्डमूलपत्रयोः पलं पानीयपलैः षोडशभिः काथयित्वा चतुर्भागशेषं पानीयं कृत्वा तत्र क्षीरपलानि चत्वारि मिथीकृत्य पुनः काथयित्वा क्षीरपलान्येव चत्वारि ग्राह्याणीति ॥ ५७ ॥

कमपरिवद्धिअचन्दणसिन्धवपत्थापळासखइरेहि ।

अञ्जणामिणमो पडळन्धकुसुमणीलिहरं भणिअं ॥ ५८ ॥

क्रमपरिवर्धितचन्दनसैन्धवपथ्यापलाशनिर्यासैः ।

अञ्जनमिदं पटलान्धकुसुमनीलिहरं भणितम् ॥

उत्तरोत्तरभागवृद्ध्या चन्दनादिभिः साधितमञ्जनं पटलादीन् नेत्ररोगान् नाशयतीति सम्बन्धः । तत्र रक्तचन्दनं श्वेतमेव लवणं हरीतकी किंशुकनिर्यास इत्येतैरेकैकांशवृद्ध्या श्लक्ष्णचूर्णितैरुक्तफलसिद्धिः पटलार्दः पुष्पितार्दः । शेषौ प्रसिद्धाविति ॥ ५८ ॥

वासाहुसेअगिरिअणिणआण मूळाइ जवसणाहाइं ।

जळवट्टिआइ णोळेन्ति फुळ्ळअं लोअणगआइ ॥ ५९ ॥

वर्षाभूश्वेतगिरिकर्णिकयोर्मूलानि यवसनाथानि ।

जळवर्तितानि लुडन्ति पुष्पकं लोचनगतानि ॥

वर्षाभूः पुनर्नवा श्वेतगिरिकर्णिका शुक्लकटभी तयोर्मूले सूक्ष्मयवचूर्णयुक्ते सलिलपिष्टे नेत्रन्यस्ते पुष्पाख्यं तद्रोगं निवास्यति । एकैकमनयोः कार्यकरणमिति ॥ ५९ ॥

किंसुअरसभाविअकरञ्जतरुयीअविरइआ वत्ती

चिरजाअं वि पउत्ता फुळ्ळअमइरा समुप्पसइ ॥ ६० ॥

किंशुकरस(परि ?)भावितकरञ्जतरुयीजविरचिता वर्तिः ।

चिरजातमपि प्रयुक्ता पुष्पकमचिरात् समुत्पुंसयति ॥

पलाशनिर्यासेन मिश्रितं यत् करञ्जबीजं करञ्जस्य नक्तमालस्य बीजानां चूर्णं तन्निर्मिता वर्तिः बहुकालोत्पन्नमपि पुष्पाख्यं नेत्ररोगं शीघ्रमञ्जनेनापसारयति ॥ ६० ॥

धणणेण मसिणपत्थरघट्टाइ विभीअअस्स मज्जाए ।

णासइ फुळ्ळअमइरा णिसामुहे अञ्जिअच्छस्स ॥ ६१ ॥

स्तन्येन मसृणप्रस्तरघृष्टया विभीतकस्य मज्जया ।

नश्यति पुष्पमचिरान्निशामुखे अञ्जिताक्षस्य ॥

खीर्शरेण सुश्लक्ष्णदृढपापाणपिष्टो यः कलितरुक्लस्य मज्जासारस्तेन
दत्ताञ्जननेत्रस्य पुष्पाख्यरोगो नश्यतीति ॥ ६१ ॥

महुमीसिअकण्णअळञ्चिण्हि णासइ जणस्स णअणेहि ।

णत्तन्धं कडुआळअमसिणमसिअञ्जणेण व जहिच्छं ॥ ६२ ॥

मधुमिश्रितकर्णमलाञ्जिताभ्यां(नश्यति जनस्य नयनाभ्याम् ।)

नक्तान्ध्यं लघुमत्स्यमसृणमप्यञ्जनेन वा यथेच्छम् ॥

माक्षिकभाविनेन स्वश्रवणगूधेन दत्ताञ्जनाभ्यां नेत्राभ्यां रात्र्यन्धता
निवर्तते । अथवा सूक्ष्ममत्स्यं पुटपाकदग्धं कृत्वा तत्कायजेन मपीचूर्णेन मा-
क्षिकमिश्रेणवाञ्जनान् । यथेच्छमिति पूर्वप्रयोगापेक्षया बोद्धव्यमिति ॥ ६२ ॥

पसुसळिळघट्टगुञ्जाभूळञ्जिअळोअणस्स तिमिराइ ।

जळघट्टजळहराञ्जिअणअणस्स व झत्ति णासन्ति ॥ ६३ ॥

पशुसलिलघृष्टगुडामूलाञ्जित लोचनस्य तिमिराणि ।

जलघृष्टजलधराञ्जितनयनस्य वा झटिति नश्यन्ति ॥

तिमिराख्या नानानिदाने(ना)नेत्ररोगा. छागमूत्रपिष्टेन रक्तिकामूलेन
दत्ताञ्जनस्य निवर्तन्ते । अथवा पानीयघृष्टेन मुस्तेन कृ(त्वा)ता)ञ्जनस्य
अचिरेणैव विनश्यन्तीति ॥ ६३ ॥

तण्डुलधुअणसुचट्टिअपडगाळिअदोणफुळिळमूलेण ।

विउडिज्जइ पडलं लोअणाण णामेइ दिण्णेण ॥ ६४ ॥

तण्डुलधावनसुवर्तितपटगाळितद्रेणपुष्पिकामूलेन ।

विहन्यते पटलं लोचनयोर्नस्ये दत्तेन ॥

द्रेणपुष्पिका कुमुम्भयोनिस्तन्मूलेन तण्डुलक्षालनजलसू(क्षमेण!क्ष्म)वि-
ष्टेन पटगाळितेन वस्त्रपूतेन नस्यप्रयुक्तेन पटलाख्यो नेत्रव्याधिर्नश्यतीति ॥ ६४ ॥

सुष्पाडणीळघटा अहवा कणण्ण रूप्पणं व ।

णासइ अञ्जणगुळिआ गिरिणो काणच्छण्णं व ॥ ६५ ॥

शूर्पाटव्या घृष्टा अथवा कनकेन वा रूप्येण वा ।

नश्यत्यञ्जनगुळिका गिरेः काणाक्षकेण वा ॥

अञ्जनगुलिका अञ्जनपिटकाह्यो नेत्रव्याधिः । शूर्पस्य अटव्या भ्रान्तेन सुवर्णेन रूप्येण वा निघृष्टा सा विनश्यति अथवा पर्वतकटास्यैर्निरीक्षणेनेति ॥ ६५ ॥

अंकोळळावकजडाणं एककं ओहरइ कामळावाहिं ।

तण्डुलजलेण णात्रणमध्घाअं जालिणिफलं वा ॥ ६६ ॥

अङ्गोलाकजटयोरेकं हरति कामिलाव्याधिम् ।

तण्डुलजलेन नावनमाघ्रातं जालिनीफलं वा ॥

अङ्गोलस्य चिरिविल्वस्य वृक्षस्य रूपकस्य ये जटे मूले तयोर्मध्यादेकं तण्डुलधावननिघृष्टं नस्येनोपयुक्तं कामिलां शमयति । अथवा जालिन्या जीमूतकाव्यस्य ओषधिविशेषस्य सम्बन्धि फलं मर्दयित्वाघ्रातं पूर्वाक्तं कार्यं करोतीति ॥ ६६ ॥

जालिणिफलं गरिभापिअंबुनानगं हरइ कामळावाहिं ।

सिसिरजळमसिणवट्टिअकुमारिकन्देण च विइण्णं

[॥ ६७ ॥

जालिनीफलपर्युपिताम्बुनावनं हरति कामिलाव्याधिम् ।

शिशिरजलमसृणवर्तितकुमारिकन्देन वा वितीर्णम् ॥

देवताल्याः फलस्यान्तः पर्युपितं यज्जलं तेन दत्तं नस्यं कामिलारोगं शमयति । अथवा शीतजलसुसूक्ष्मपिष्टेन कुमार्या अफलायाः कर्कोट्या मूलेन दत्तं नस्यमुक्तफलं करोतीति ॥ ६७ ॥

ओसरइ दोणफुळ्ळीरसरञ्जिअळोअणारविन्दस्स ।

हिङ्गुविहिअञ्जणस्स च दारुणमवि कामिलादुःखं ॥ ६८ ॥

अपसरति द्रोणपुष्पिकारसरञ्जितलोचनारविन्दस्य ।

हिङ्गुविहिताञ्जनस्य वा दारुणमपि कामिलादुःखम् ॥

द्रोणपुष्पिकारसेन दत्ताञ्जननेत्रस्य अथवा रामठेनाजिताक्षस्य तीव्रापि कामिलवेदनापसरतीति ॥ ६८ ॥

पच्छाळत्ताअडाडिमपसूअदुव्वारसो णिवारेइ ।

णाराविहिणा खुंखुणअसोणिअ सइपअइं पि ॥ ६९ ॥

पथ्यालक्तकडाडिमप्रघ्नदूर्वारसो निवारयति ।

तत्रायं विशेषः । डाडिमपुष्पदूर्वारसावेकैकं नस्येन प्रयुक्तायुक्तकार्य-
करौ । हरीतकीलाधारसावित्येकम् । गताभ्यां द्वाभ्यां रसाभ्यां सहितौ कार्य-
करौ । चतुर्थवि द्रव्याणि सहसा प्रयुक्तान्युक्तकार्यकराणीति ॥ ६९ ॥

परिवसिअसळिळवट्टिअकड्डुहुञ्चकन्दणासेण ।

णासरिणाउ णासं पच्चान्नि कअं व अउळ्ळीण ॥ ७० ॥

पर्युषितमल्लिवर्तितकड्डु(हु)म्बीकन्दनस्येन ।

नासार्शासि नादा व्रजन्ति कृतमिवाकुलीनेन ॥

अहोरात्रस्थापितेन जलेन पिष्टं यत् परिपक्वायाः कड्डुहुम्ब्या निष्पयाया
(या) मूलेन नस्योपयुक्तेन प्राग्विरोत्पन्ना अनामिका नश्यन्ति उपकारो
दुर्जन इवेति । फलाविसंवादनार्थमुपमानमिति ॥ ७० ॥

मञ्जिष्ठातुत्थअकमळसाळिजीवन्तिदारुरअणीहि ।

सिद्धं सदुद्धमहरोपसग्गाविणिवारणं मअणं ॥ ७१ ॥

मञ्जिष्ठातुत्थककमलशालिजीवन्तीदारुरजनीभिः ।

सिद्धं सदुग्धमधरोपसर्ग(वि)निवारणं मदनम् ॥

मदनं सिक्थकं दुग्धेन सह मञ्जिष्ठया मित्रबल्या तथा तुत्थकेन मयूर-
प्रविणे किटिभास्वनेन कार्परिकेनामृतासङ्गेन वा तथा कमलशालिना तथा जी-
वन्त्या जीवनीयया तथा दारुरद्वया एतैश्चूर्णितैः समांशैः सम्पन्नमोष्ठस्फुट-
नादिदोषनिवारणम् । साधनं त्वस्य क्षीरं काथयित्वा तन्मध्ये सिक्थकं गाल-
यित्वा मञ्जिष्ठादिचूर्णकं क्षिप्त्वा तेनाधराभुपलिम्पेदिति ॥ ७१ ॥

सज्जरसकणअगेरिअफाणिअघअतेळ्ळसेन्धुसञ्जुत्तं ।

सिद्धं सिक्थअमहरफफुडिओच्छडिआइवणहरणं ॥ ७२ ॥

सर्जरसकनकगैरिकफाणितघृततैलसैन्धवैर्युक्तम् ।

सिद्धं सिक्थकमधरस्फुटितोच्छटितव्रणशमनम् ॥

मदनं सिद्धं सिक्थकं गालितं सदुक्तं कार्यं करोतीति । कथं गालितं
गल्या सुवर्णगैरिकेण तथा गुडकाथाप्रकल्केन फाणितास्येन तथा गव्यघृत-
तैलाभ्यां लवणेन च संयुक्तम् । अयं तु विशेषः । प्रथमं घृततैले काथयित्वा-

राजदिव्यं क्षिप्रं च नृत्तं चन्द्रोः स्फुटितयोस्तथा तच्चटि-
तयोरुद्गतत्वचोर्वादि क्वचिन्नृत्तं चन्द्रोः ॥ ७२ ॥

तण्डुलजत्रेण निष्टं काञ्चनचरित्राद् मृळमइमसिणं ।

पीतं वअणपत्रं चण्णं नद्विरं विणासेइ ॥ ७३ ॥

तण्डुलजत्रेण निष्टं काञ्चनचरित्राया मूलमतिमसृणम् ।

पीतं वदनपत्रं चण्णं नद्विरं विनाशयति ॥

काञ्चनचरित्रं चण्णं तन्मूलं तण्डुलधावनजलेन पिष्टं पीतं सन्मुख-
प्राप्तं दन्तवृद्धिं रन्तं दन्तवृद्धिं ॥ ७३ ॥

चन्विअचरिण्णि सुहे णासइ जाईदळेहि सुहरोओ ।

केसरधीण्णि पुणो चळिआ दन्ता धिरा होन्ति ॥ ७४ ॥

चर्वितवृत्तं (न?) नश्यति जातीदलैर्मुखरोगः ।

केसरधीजः पुनश्चलिता दन्ता स्थिरा भवन्ति ॥

सुमनःपर्वः पूर्वं चर्वितैस्ततः आस्याभ्यन्तरे धृतैः आस्यरोगो निव-
र्तते । वङ्गमुष्णफलस्य धीजः पूर्ववत् कृतैः शिथिलाः सन्तो दशना बद्धमूला
भवन्तीति ॥ ७४ ॥

घणकुट्टेलाधणिअअळट्टिमहुण्णलावाळुआकयळो ।

वअणाइ पूइगन्धं हरइ सुरालसुणगन्धञ्च ॥ ७५ ॥

घनकुट्टेलाधान्यकयष्टिमध्वेलावालुककवलः ।

वदनात् पूतिगन्धं हरति सुरालशुणगन्धं च ॥

* मुस्ताकुष्ठतुष्टिधान्यकफलैर्भस्मैलावालुकेन एरिगान्धैः च पूतैः पूतैः
कवलः आस्यान्तरसञ्चार्यमाणद्रव्यापीड आस्यात् महजदूर्गि (स्फ) निधोर्वा मभा
पीतस्य सुरादेरासवस्य तथा मुक्तस्य लशुनादः कर्कटगन्धाय इत्यस्य सम्भ-
न्धिनः दुरामोदमपसारयतीति ॥ ७५ ॥

नयाजळगादुक्काट्टिआओ मणिचिह्नकृद्धमिलिआओ ।
णामन्नि वअणदोसं सेविज्जन्तीओ पच्छाओ ॥ ७६ ॥

ताम्राजलगादोत्काथिता मणिचिह्नकृष्टमिलिताः ।

नाशयन्ति वदनदोषं सेच्यमानाः पथ्याः ॥

हरतित्रयोऽभ्यासेनोपयुज्यमाना दौर्गन्ध्याद्यास्यदोषं निवारयन्ति । की-
दृश्यः प्रथमं गोमूत्रेण गाढं घनत्वापत्तिपर्यन्तं कृतकाथाः पश्चान् शतपुष्पावा-
लुकवाप्पचूर्णेन मिश्रिताः सत्यः उपयुक्ता इति ॥ ७६ ॥

जाईफलकोशकुवळअयरंगमरुवअविणिम्मआ हरइ ।

घोरं(वि)पृङ्गन्धं मुहृदिवरपरिष्ठिता गुळिआ ॥ ७७ ॥

जातीफलकोशकुवलयवराङ्गमरुवकविनिमिता हरति ।

घोरमपि(हरति ?)पूतिगन्धं मुखविवरपरिष्ठिता गुलिका ॥

एतैर्द्रव्यैः सम्पादिता गुलिकास्यकुहरस्था दुर्निवारमपि तद्दुर्गन्धमपो-
हति । कैर्द्रव्यैर्निमिता जातीफलं प्रसिद्धम्, तस्य मज्जा, तथा कोशो जातिप-
त्रिका कुवलयं कुष्ठं, वराङ्गं स्वक्, मरुवकम् फणिज्जकम् इत्येतैः समांशैर्जलब-
र्तितैरिति । यत्र गुलिकावलेहत्वाद्यापादनया विशिष्टद्रवद्रव्यं नोक्तं तत्र मामा-
न्यमेव पानीयं ग्राह्यमिति सर्वत्र सिद्धिः ॥ ७७ ॥

विळडेइ पृङ्गन्धं मुहरोअं हरइ खयमणुदिअहं ।

दन्तहणन्तेळळजुअं कटुअन्नित्तं कसाअं व ॥ ७८ ॥

विघटयति पूतिगन्धं मुखरोगं हरति क्षयमनुदिवसम् ।

दन्तधावनं तैलयुतं कटु(कं) तिक्तं कपायश्च ॥

दन्तकाष्ठं कटुतिक्तकपायाणां रसानामन्यतमरसयुक्तं तैलसिक्ताग्रं नि-
त्यमभ्यस्यमानमास्यदौर्गन्ध्यं तद्ग्राध्यन्तराणि च शमयतीति ॥ ७८ ॥

तंबोळतिव्वचुपणअअन्नोउहे मुहम्मि गण्डूसो ।

तेळ्ळेण काश्चिण्ण व धरिओ वंअणं विणासेइ ॥ ७९ ॥

ताम्बूलतीव्रचूर्णकान्तर्द्वये गुणं गण्डूपः ।

तैलेन काश्चिदेन वा धृतो वेदनां विनाशयति ॥

अतिखरेण ताम्बूलचूर्णरोगेण दग्धस्यास्यम्य या व्यथा भवति तैले-
नारनालेन वा कृतो गण्डूपस्ता शमयतीति ॥ ७९ ॥

जाइदळेळापिप्पळिळाआमनुमाउलुंगदळ्ळेहो ।

किण्णरसममहुरसरं कुणइ णरं सइ पउज्जन्तो ॥ ८० ॥

जातिदलेलापिप्पळिलाजामधुमानुलुङ्गदलेहः ।

किञ्चरसमपधुरस्वरं करोति नरं मदा प्रयुज्यमानः ॥

एतैर्द्रव्यैः कृतो लेहोऽवलेहद्रव्यं नित्यं प्राग्भक्तगमनेनाभ्यस्यमानं कि-
म्पुरुषतुल्यश्राव्यध्वनिं पुरुषं करोति । कैर्द्रव्यैः कृतो तुट्या तथा मागधिकया
(जातीवलैः) लाजैस्तथा माक्षिकेण तथा मातुलुङ्गवृक्षस्य पत्रैः तत्र माक्षिकमव-
लेहस्य द्रवद्रव्यमिति ॥ ८० ॥

सेहाळिआजडाचव्वणेण गळसुण्ठ(आ)समो सरइ ।

उवजंभिआवि णासाविवरसिरासोणिण गळिण ॥ ८१ ॥

शेफालिकया स्ताम्रवत्तारुषो व्याधिर्निवर्तते यो शिरव्याध्यादियुक्त्य
नासिकापातिसिरामार्गेण रक्ते विगलिते सर्ताति ?) ॥ ८१ ॥

सुरतरुयीअसगव्वं हअळद्धिद्धिरसेण साधिअन्नेळ्ळं ।

गळरोअसीसपिअणाओ णावणविहिणो विणासेइ ॥ ८२ ॥

सुरतरुयीजसगर्भं दृश्यशकृद्रसेन साधिं तैलम् ।

गलरोगशीर्षवेदना नस्यविधिना शमयति ॥

तैलमेतन्नस्येनोपयुक्तमुक्तं कार्यं करोति । कीदृशम् अश्वशकृद्रसेन
स्वरसयुक्त्या गर्भाकृतं तदेव दारुफलान्तर्वर्तितसारेण सिद्धं पक्वमिति ॥ ८२ ॥

गुआवराहकण्णीण मूलमेक्कक्कमं समुप्पसइ ।

चव्विअदन्तक्कन्तं घुणदन्तअवेअणादुःखं ॥ ८३ ॥

गुआवराहकण्ठीर्मूलमेकैकमुत्पुंमयति ।

चर्वितदशनाक्रान्तं घुणदन्तवेदनादुःखम् ॥

रक्तिकायास्तथा वराहकण्ठी मूषिककण्ठी एकतरस्या मूलं चर्वितं सत्
सरजा दशनेनाक्रान्तं सत् तत्रैकं धृतमित्यर्थः । तादृशं सद् घुणदन्तव्याधिवि-
शेषम् मम्बन्धिनी व्यधामणमारयतीति । अन्तर्गतकृमिदन्तो यत्र घुणदन्त-
काल्यो व्याधिरिति ॥ ८३ ॥

णिह्णुंणिणीलीजंघादुद्धिआमृळिआण एक्काण ।

दसणक्कन्ताण किर्माणि पटइ दसणुच्चन्वो णिउणं ॥ ८४ ॥

णिह्णुद्धिनीलीजंघादुग्धिहामृळिकानामेकरुया ।

दशनाक्रान्तया कृमिणः पतन्ति दशनेन्द्रया निपुणम् ॥

सुधावृक्षस्य तथा नील्या नीलिन्यास्तथा जङ्घायास्तथा दुग्धिकाया
कंपुष्पिकाया अलालिकामूलानि सामान्यतमया सरुजा दशनेनाक्रान्तया(व
ब्धया दन्तजा कृमिनिर्देशेण निपततीति ॥ ८४ ॥

अंगुष्ठमण्डलं क्रीडं फलितं जम्भ पासम्भि ।
ततो आवरादिगुब्धवधुणदन्तम क्रीडओ पडइ ॥ ८५ ॥

अङ्गुष्ठे नखलेपः क्रियते फलिन्या यस्मिन् पार्श्वे ।

ततोऽपरदिगुब्धवधुणदन्तात् क्रीटकः पतति ॥

फलिन्या लाङ्गलिकया जलपिष्टया चरणाङ्गुष्ठे यस्मिन् दक्षिणे वा
लेपः क्रियते तत्कल्पनया तदन्यदिग्भागधुणदन्तकारणव्याधिज. कृमिनिर्पत
तीति ॥ ८५ ॥

दुद्धोम्मीसिअकटकडअचळणपरि(पक्क)घअकअब्भंगा ।
णहु कडअन्ति दन्ता केवलतचळणाल्लितं व ॥ ८६ ॥

दुग्धोन्मिश्रितकर्कटकचरणपरिपकघृतकृताभ्यङ्गाः ।

न खलु कटकटायन्ते दन्ताः केवलतचरणलिप्ता वा ॥

कर्कटकस्य कुरुबिल्वारव्यस्य मत्स्यविशेषस्य पादास्ते गोक्षरेण पानीय-
स्थाने प्रयुक्तेन पश्चात् सिद्धं यद् घृतं तेन कृताभ्यङ्गाद् बालोर्दन्ताः कट-
कटाशब्दं न कुर्वन्ति । अथवा कर्कटकस्य पादं परिपिष्टैर्लिप्तामस्नन्तथा
(न) कुर्वन्ति ॥ ८६ ॥

णासन्ति नक्खणाहअसससोणिअळेविआइ वंगाइ ।

सजळ्ळाए व जाईफळवाहिच्छळ्ळीण लित्ताइ ॥ ८७ ॥

नश्यन्ति तत्क्षणाद्वनशशोणितलिप्तानि व्यङ्गानि ।

सजळया वा जातीफलवाद्यन्वया लिप्तानि ॥

व्यङ्गानि मुख्यवैवर्ण्यकारीणि प्रमृतरूपाणि श्यामानि मण्डलानि त्वग्नि-
कारस्थानि तत्क्षणव्यापादितशशरुधिराभ्यक्तानि निवर्तन्ते । यदि वा पानीय-
पिष्टया जातीफलस्याण्डपरिहारण बाह्यस्वचा केवलया लिप्तानि निवर्तन्त इति
॥ ८७ ॥

इंगुडफळमज्जा सिसिरसळ्ळिपिटा निरत्तीमत्तेण ।

ळेवेण हरइ वंगं गंगासंगो व्व डुरिआइं ॥ ८८ ॥

इह्नुदीफलमज्जाशिशिरसलिलपिष्टस्त्रिरात्रमात्रेण ।

लेपेन हरति व्यङ्गं गङ्गासङ्ग इव दुरितानि ॥

इह्नुदी पिल्बकः तत्फलसारस्य सलिलेन पिष्टस्य लेपेन व्यङ्गं निवारयति । कार्याविसंवादार्थमुपमानं स्पष्टमिति ॥ ८८ ॥

कसणतिळकसणजीरअसिद्धत्थअजीरएहि मुहसासिणो ।

दुद्वेण कओ केवो वंगकळकं समुप्पसइ ॥ ८९ ॥

कृष्णातिलकृष्णजीरकसिद्धार्थकजीरकैर्भुखशशिनः ।

दुग्धेन कृतो लेपो व्यङ्गकलङ्कं समुत्पुंसयति ॥

कृष्णातिलाः प्रसिद्धाः । कृष्णजीरकं कालोपकुञ्चिका । तथा गौर-सर्पपाः तथा जीरकं सिताजाजी एतैः समांशैः पिष्टैर्गोक्षीरभावितैर्लेपो मुख-चन्द्रव्यङ्गमपसारयति । चन्द्रस्य यथा कलङ्को दुर्भरस्तथैव यो मुखस्य व्यङ्ग-फलङ्कः तमप्ययं प्रयोगो हरतीत्युपमानप्रयोजनमिति ॥ ८९ ॥

अवहरइ धोरमज्जा गुळमहुणवणीअसञ्जुआ वंगं ।

पसुदुद्धमसिणापिष्ठा चारुणिछळिळव्व केवेण ॥ ९० ॥

अपहरति बदरमज्जा गुळ(मधु)नवनीतसंयु(तो ? ता) व्यङ्गम् ।

पथ्यदुग्धमसृणपिष्ठा चारुणीत्वगिव लेपेन ॥

बदर(स्य) कर्कन्धोरस्थिसारं गुळं तथा मधुनवनीतमिश्रितं व्यङ्गमप-हरति । तथा छागक्षरेण सूक्ष्मपिष्ठा विशालात्वक् लेपेन पूर्वप्रयोगकार्यं करो-तीति ॥ ९० ॥

तुसरहिअमसिणजवरअसरिसचमहुळट्टिकोद्वळेवेण ।

होन्ति मुद्दाइ विणिज्जिअचामीअर(चारु)सोहाइ ॥ ९१ ॥

तुपरहितमसृणयवरजस्तर्पणधुयाष्टिलोभ्रलेपेन ।

भवन्ति मुत्तानि विनिज्जितचामीकरचारुशोभानि ॥

निस्तुर्पाकृत्य पिष्टानामक्षतानां सूक्ष्मचूर्णेन तथा गौरसिद्धार्थैश्च तथा मधुपिष्टया तथा लेपेण शबरेण एतैरपि सूक्ष्मपिष्टैः पानीयभावितैः कृत-ले(पो ? पेन) मुत्तान्यतिगौराणि सर्वकलङ्कदोषरहितत्वाद् भवन्ति । चामीकरं मुवर्गमिति ॥ ९१ ॥

वितुपमसूरनिशाद्वयमधूकलोधैः सलिलपिष्टैः ।

लेपः करोति यदनं लघूकृतमृगलाञ्छनच्छायम् ॥)

एतैर्द्रव्यैलेपो मुखमातिशयितपूर्णशशिशोभं करोति । कैर्द्रव्यैः । काश्मीरकतृतीयचन्दनसुवर्णच्छविकलशोशोरचन्दनैर्गौरीचनाबदरास्थिसाराप्रियङ्गुनागकेसरवाप्यैस्तथा वितुपमसूरसूक्ष्मचूर्णहरिद्राद्वयमधुयष्टिशावरैरित्येतैः समांशैर्जलिपिष्टैरिति युगलकम् ॥ ९५, ९६ ॥

महुसारकंगुसरिसवपउम(अ)क्वाळेअळोद्धरअणीहि ।

पहऊण घअं विधिणा सिचअञ्च(ळ) गालिअं पच्छा

[॥ ९७ ॥

णिम्मळपवणुग्मीसं जळवट्टिअपउरकुङ्कुमसणाहं ।

सिसिरजळम्मि णिहित्तं मउआणळताविअं णिहुअं

[॥ ९८ ॥

घण्णअघएण इमिणा सिसिरे वि हुरन्तकन्तिसुहआइ ।

घअणाइ चिळा(स) वईण ह्योन्ति तामरससोहाइ ॥ ९९ ॥

मधुसार(कुङ्कुम ? कङ्कु)सर्षपपद्मकफालेयकलोधरजनीभिः ।

पक्त्वा घृतं विधिना (सिचयाञ्चल)गालितं पश्चात् ॥

निर्मलपवनोन्मिथं जलवर्तितप्रचुरकुङ्कुमसनायम् ।

शिशिरजले निक्षिप्तं मृद्वनलतापितं निभृतम् ॥

वर्णकघृतेनागुना शिशिरेऽपि स्फुरत्कान्तिसुभगानि ।

यदनानि विलासवतीनां भवन्ति तामरसशोभानि ॥

त्वगस्थिता(?) मधुयष्टिः(?) (कुङ्कुम ! कङ्कुः)प्रियङ्गुस्तथा गौरसिद्धार्थः

पद्मकं तथा कालेयकं पीतचन्दनं तथा शावरं तथा पिण्डहरिद्रा(या ?) इत्येतैः

करुकद्रव्यैः समांशैरुक्तपानीयमात्रापकैर्घृतमुक्तमात्रं साधयित्वा कर्षट्पूतं कृत्वा

ततः निष्कलीकृत्य सिद्धथके घृतपले कर्ष इति भावितं सत् श्रेष्ठकाश्मीरेण

तदर्धपरिमाणेन सहितं कार्यम् । ततः शीतलपानीये निक्षिप्तं तत उद्घृतकाले

अनुत्कटाग्निना शनैर्दापितं कार्यमित्येवं साधितेनानेन वर्णकघृताभिधानेन घृतेन

सुन्दरीणां मुखानि अभ्यक्तानि वैवर्ण्यकारिणि शिशिरकालेऽपि विलसद्दीप्ति-

सुन्दराणीति । युगलकम् (?) ॥ ९७—९९ ॥

कुङ्कु(म)मह् अचन्दणमञ्जिष्टातरुविआरकरिसेहि ।
 तेळळकुङ्कुवं विपकं विउणिअपसुहुद्वसञ्जुत्तं ॥ १०० ॥
 पळितिलअवंगरहिआइ मासळळावणणगण्डसुहआइं ।
 कुणइ समभंगेण सप्ताहा कामिणिमुहाइं ॥ १०१ ॥

कुङ्कुममधुकचन्दनमञ्जिष्टातरुविकारकपंः ।

तेलकुङ्कुवं विपकं द्विगुणितपशुदुग्धसंयुक्तम् ॥

पळितिलकव्यङ्गरहितानि मांसललावण्यगण्डसुभगानि ।

करोति समभ्यङ्गेन सप्ताहात् कामिनीमुखानि ॥

अरुणेन तथा मधुयष्ट्या तथा चन्दनेन तथा मञ्जिष्टया अरुणया तथा तरुविकारेण लाक्षया एतैः प्रत्येकं कर्षपरिमाणैस्तैलपलाष्टकद्विगुणच्छागक्षीरसहितं विपकं साभितं सप्त सप्ताहात् सम्यगभ्यङ्गप्रयोगेण विलासिनीनां वदनानि त्वक्संकोचेन तथा कृष्णैर्विन्दुभिस्तथा भृङ्गैर्मुखत्वयैवर्ष्यरूपैर्मण्डलैः रहितानि परिपूर्णगौरकपोलसुभगानि करोतीति युगलकम् ॥ १००, १०१ ॥

कळधोअमसिणवट्टिअटंकणकोविअकअकमळगळं ।

तंचादुद्धेण चउगुणेण मन्दाणळे सिद्धं ॥ १०२ ॥

जुत्तीइ विमळसित्थअसञ्जोइअथोअकुंकुमउमिस्सं ।

अइकुणइ वअणसोहं तेळळं सिसिरम्मि सविसेसं ॥ १०३ ॥

कलधौतमसृणवर्ति(त)टङ्कणकोपितकमलकृतगर्भम् ।

ताम्रादुग्धेन चतुर्गुणेन मन्दानले सिद्धम् ॥

युक्त्या विमलसित्थकसंयोजितस्तोककुङ्कुमोन्मिश्रम् ।

अतिकरोति वदनशोभां तैलं शिशिरेऽपि सविशेषम् ॥

एतत्तैलमुक्तक्रमेण मृदुसौ सिद्धं सच्छिशिरफाले वातप्रधानेऽपि मुखाभ्यङ्गेन प्रयुक्तं वधूनां वदनमेकविंशतिदिनाभ्यासादात्सुन्दरारं करोति । कीदृशम् । कमलं ताम्रं तच्चूर्णं गर्भं यस्य । कीदृक्चूर्णं प्रथमटङ्कणेन मुवर्णम् । एवंविधं ताम्रचूर्णगर्भं तत्तैलं चूर्णचतुर्गुणपरिमाणं तच्चतुर्गुणगोक्षीरसंयुक्तं युगपच्च मुखं (!) ततो युक्त्या वैदग्ध्येन विमिश्रीकृतं यन्मधुच्छिष्टं तैलपलमेकत्वमात्रपरिमाणमष्टभागमात्रकुङ्कुमसंयुक्तं तेन तैलमिश्रं सं(यु!यो)ग्यमिति युगलकम् ॥ १०२, १०३ ॥

अवहरइ गण्डमाळं सुरहीसळिळेण सञ्जुअं पीअं ।
गिरिकर्णिकापुरन्दरवारुणिमूळमे ? ळेसु ए)ककं ॥ १०४ ॥

अपहरति गण्डमालां सुरभिसलिलेन संयुतं पीतम् ।
गिरिकर्णिकापुरन्दरवारुणीमूलयोरेकैकम् ॥

श्वेतस्पन्दायास्तथा पुरन्दरवारुण्या विशालायाश्च सम्बन्धिनोर्मूलयोरेक-
तमं गोमूत्रेण पिष्ट्वा पीतं सन्मालारूपां गण्डमुपचीति प्रसिद्धां नाशय-
तीति ॥ १०४ ॥

सरिसेहि जवाकुसुमकदुद्धतिलतेळळजावअरसेहि ।
णासेह गण्डमाळां ळेषो कोवं पणामो व्व ॥ १०५ ॥

सदृ(जै ? शै)र्जपाकुसुमार्कदुग्धतिलतैलयावकरसैः ।
नाशयति गण्डमालां लेपः कोपं प्रणाम इव ॥

तुल्यमात्रैर्जपाकुसुमस्य जापकाख्यया लोके प्रसिद्धस्य पुष्पस्य रसेन
तथार्कवृक्षस्य क्षीरेण तथा तिलतैलेन तथा लाक्षारसेनेत्येतैर्मिश्रितैः कृतो लेपः
पूर्वोक्तं कार्यं करोतीति । उपमानं फलाविसंवादाथमिति ॥ १०५ ॥

विउडेइ गण्डमाळं (दवि ? गहि) अं पूसम्मि कन्धरावद्धं ।
पीअं व घउम्मीसं सिअपव्वअकण्णिआमूळं ॥ १०६ ॥

विघटयति गण्डमालां गृहीतं पुष्ये कन्धरावद्धम् ।
पीतं वा घृतोन्मिश्रं सितपर्वतकर्णिकामूलम् ॥

श्वेतगिरिकर्णिकामूलं तिप्यक्षगृहीतं व्याधितस्य ग्रीवाग्रयितं पूर्वोक्तं
व्याधिं नाशयति । अथवा तदेव गोघृतेन सहावलीढमुक्तं कार्यं करोतीति
॥ १०६ ॥

सुच्छुन्दरिसाहिअतेळळतुप्पिआ दारुणा वि वेएण ।
परिहरइ गण्डमाळा धणरहिअं धुत्तगोहि व्व ॥ १०७ ॥

सुच्छुन्दरीसाधिततैलाभ्यक्ता दारुणापि वेगेन ।
परिहरति गण्डमाला धनरहितं धूर्तकुट्टिनीव ॥

बुच्छुन्दरी गन्धमूपिका तथा पद्मं यत् तैलं तेनाभ्यक्त्वा सती गण्डमाला
रो(गं न ? गिणं) वेगेन शीघ्रमेव घोरपि परित्यजति । न तं वाधत इत्यर्थः ।
उपमानं गाथापूरणार्थमेवेति । अत्र साधनयुक्तिः(ः) शुद्धाम्बुयुक्त्या ॥ १०७ ॥

(जं ? जो) खाअइ ब्रेळळतळळं पियइ कसाअं व्व सेळुरु-
[कखस्स ।

फुटिआ वि गण्डमाला तस्स फुडं णिव्वणा होइ ॥ १०८ ॥

(यत् ? यः) खादति पल्लवतैलं पिबति कषायं वा शैलवृक्षस्य ।
स्फुटितापि गण्डमाला तस्य स्फुटं निर्घ्रणा भवति ॥

पल्लव इति देशान्तरप्रसिद्धसंज्ञो निष्पावाख्यः शिम्बधान्यविशेषः । तं
तैलेन सह योऽश्नाति तस्य भग्नापि गण्डमाला रोहति । निवृत्तव्याधिरसौ
भवतीत्यर्थः । अथवा श्लेष्मातकतरोः कषायं काथ यः पिबति तस्यापि पूर्वोक्त-
फलसंपत्तिरिति ॥ १०८ ॥

कपिकच्छुमूलमीसिअजिंणिणितरुस्वरससीसअजळेहि ।

णावणमववाहुअकण्ठकन्धरारोअ(वि ? णि)इळणं ॥ १०९ ॥

कपिकच्छुमूलमिश्रितजिह्विणीतरुस्वरसशीतलजलैः ।

नावनमपवाहुककण्ठकन्धरारोगनिर्दलनम् ॥

कपिकच्छुवा आत्मगुप्ताया मूलं तथा जिह्विण्याश्च तथा मौचक्या
निर्यासः तथा शीतोदकमैतैः कृतं नस्यमपवाहुकस्य बाहुशूलस्तम्भादिलक्ष-
णस्य बाहुव्या(धि ? धेः) तथा गलगण्डव्याधीना विनाश(न)मिति । नस्यविधि-
रत्रायुर्वेदोक्तः ॥ १०९ ॥

जिह्विणीरिसोडुम्बरदुग्धहिङ्गुकपिकच्छुमूलणासेण ।

अववाहुअरोओ नसिओ व्व दूरं समोसरइ ॥ ११० ॥

जिह्विणीनिर्यासोडुम्बरदुग्धहिङ्गुकपिकच्छुमूलनस्येन ।

अपवाहुकरोगो रुपित इव दूरं समपसरति ॥

जिह्विणीनिर्यासेन तथा उडुम्बरस्य वृक्षस्य वृमिफलाख्यस्य क्षीरेण
तथा बाहिकेन कपिकच्छुवा आत्मगुप्ताया मूलैर्नैतैः कृतेन नस्येन हेतुना पू-
र्वोक्तः अपवाहुकरोगो निवर्तते । उपमानं गनार्थमिति ॥ ११० ॥

सूक्ष्मखकोळकुञ्जरमेपहि वसाहि (ज ? वि)ळणिवासीण ।
अब्भंगो पीणुजुंगमणहरं कुणइ धणजुअळं ॥ १११ ॥

शूलाक्षकोलकुञ्जरमेदोभिर्वसाभिर्विलनिवासिनाम् ।
अभ्यङ्गः पीनोत्तुङ्गमनोहरं करोति स्तनयुगलम् ॥

महिपसूकरकिणां मेदोभिस्तथा सर्पादीनां वि(ल ? ले)शयानां पूर्वो-
क्तयुक्तिगृहीताभिर्वसाभिश्चमुटनं (?) स्त्रीणां कुचयुग्मं पीवरोलतत्वेन सुन्दरं
करोतीति । शरीरान्तर्गत आश्यानस्नेहो मेदः, द्रवरूपस्नेहादियुक्तिप्राप्त्युद्ध-
मांसस्नेहो वसा इति ॥ १११ ॥

माहिसणवणीअवभागअपिप्पळिकुट्टुरअगन्धाहि ।
सवणपओहरळिगाण कुणइ थोरत्तणं छेयो ॥ ११२ ॥

माहियनवनीतवचागजपिप्पळिकुट्टुरगगन्धाभिः ।
श्रवणपयोधरलिङ्गानां करोति स्पृष्टत्वं लेपः ॥

महिपीनवनीतेन सहोद्गन्धाहस्तिसिप्पलीविषाणाध्वगन्धाभिः कृतो
लेपः कर्णपारी(स्तन)नरविह्वानां श्मैल्यं वनयतीति ॥ ११२ ॥

तण्डुळजळेण परमञ्जणेण महिळाणं णावणं दिवणं ।
कुणइ पओहरजुअळं थिरथोरमणोहरुत्तुंगं ॥ ११३ ॥

तण्डुलधावनेन परमाञ्जनेन महिलानां नावनं दत्तम् ।
करोति पयोधरयुगलं स्थिरस्पृष्टमनोहरोत्तुङ्गम् ॥

तण्डुलधावनेन सह सौतोञ्जनेन स्त्रीणां नस्तं प्रयुक्तं स्तनौ कठिनौ
पीवरो सुस्पर्शवर्णयुजतौ च करोतीति ॥ ११३ ॥

माहिसणवणीअजुअं कुट्टवआगअपळोब्भवं चुण्णं ।
ळेवेण कुणइ जुवईण पीणयणमपुहरे यणए ॥ ११४ ॥

महिपीनवनीतपूतं कुट्टवचागजवकोद्भवं चूर्णम् ।
लेपेन करोति युवतीनां पीन(घन)ननोहरो स्तनौ ॥

माहियनवनीतेन मयितं कुट्टवचागजवकोद्भवं सन्धिवि चूर्णं स्त्रीणां
स्तनयुक्तं सुस्पर्शवर्णयुजतौ च करोतीति ॥ ११४ ॥

दादिमयङ्गभाविजमिदन्धजनं चतुर्विजा बहुसो ।
होनि धजा थिरथोर नवना वि हृ नासळपळं ॥ ११५ ॥

दाडिमवल्कलसाधितसिद्धार्थकतैलाभ्यक्ता बहुशः ।

भवन्ति स्तनाः स्थिरस्थूलाः श्रवणान्यपि मांसलप्रलम्बानि ॥

दाडिमफलस्य रक्तबीजस्य वल्कलेन त्वचा शुद्धाम्बुस्थित्या पक्वं यद् गौरसर्पपतैलं तेनाभ्यक्ताः स्तनाः श्रवणानि चोक्तरूपा(णि) भवन्तीति ॥११५॥

गोमहिषीघसहिअं तेळळं सामाकअञ्जळिवआहि ।

कडुअणिसासञ्जुत्ताहि सा(हि)अं णामणे दिण्णं ॥ ११६ ॥

कुणइ वअपरिणआण वि म(हि)ळाण तिसत्तरत्तळित्तेण ।

थणजुअळं पीणुत्तुंगथोरिथरमणहरच्छाअं ॥ ११७ ॥

गोमहिषीघृतसहितं तैलं श्यामाकृताञ्जलिवचाभिः ।

कडुकनिशासंयुक्ताभिः साधितं नावने दत्तम् ॥

करोति वयःपरिणतानामपि महेलानां त्रिःसप्तारात्रेण ।

स्तनयुगलं पीनोत्तुङ्गस्थूलस्थिरमनोहरच्छायम् ॥

गव्येन माहिषेण घृतेन तुल्यमात्रं तैलं प्रियङ्वा तथा कृताञ्जल्या प्र-
सिद्धया तथोग्रगन्धया तथा कडुकरोहिष्या तथा पिण्डहरिद्रया एताभिस्तुल्य-
मात्राभिः पक्वं सत् नस्ये प्रयुक्तं स्त्रीणामुक्तरूपान् स्तनान् करोति । अत्र पा-
कयुक्तिद्रव्येभ्यः षोडशगुणं जलं द्रव्यचतुर्गुणं स्नेहं त्रयं क्षिप्त्वा शेषं ब्राह्म-
मिति युगलकम् ॥ ११६, ११७ ॥

मुण्डितकपायचूर्णाभ्यां साधितं पाननावनवितीर्णम् ।

तेळळं पडिअथणाणं वि कुणइ पीणुण्णए थणए ॥ ११८ ॥

मुण्डितकपायचूर्णाभ्यां साधितं पाननावनवितीर्णम् ।

तैलं पतित(स्थूला ? स्तना)नामपि करोति पीनोन्नतौ स्तनौ ॥

श्रवणशीर्षकाथेन च सम्पादितं तैलं पाननस्याभ्यां युक्तमुक्तं कार्यं
करोतीति । अत्र पाकयुक्तिकपायद्रव्यपलं षोडशगुणेन जलेन पक्त्वा चतुर्भाग-
शेषे तस्मिन् जले कपायद्रव्यमुद्धृत्य गर्भस्नेहे पले तत् पड्भागं चूर्णस्य च
दत्त्वा तैलशेषं ब्राह्ममिति ॥ ११८ ॥

णिअदसणखुण्णागिरिअंविअडवि(ळासा ? साळा)ण वा-

[णपुंत्वा(इ ? ण) ।

चूळं पिहिळिअसवणं विळीविआ भोअणरअस्स ॥

निजदशनक्षुण्णनिर्गीर्णपिचटविशालाया चाणपुङ्खायाः ।

मूलं प्लीहकशमनं विलेपिकाभोजनरतस्य ॥

शरपुङ्खाया धोपधिप्रतानविस्तीर्णाया मूलं स्वदन्तनिर्दलितं कृत्वा अस्तं
सद् वामपार्श्वान्तर्व(ती ? ति)कृष्णमांसविकारात्मकप्लीहाव्याधिनिवर्तकम् । की-
दृशस्यातुरस्य, धनप्राया विलेपिकेत्युच्यते, तदशनरतस्य । भोजनान्तरपरिण(?)
इत्यर्थः ॥ ११९ ॥

घेत्तूण जस्स णामं णिक्खिप्पइ इन्द्रवारुणीमूलं ।

फालेऊण सुदूरे णासइ पिळ्ळिहो(अ)रं तस्स ॥ १२० ॥

गृहीत्वा यन्नाम निक्षिप्यते इन्द्रवारुणीमूलम् ।

पाद(लि ? यि)त्वा सुदूरे नश्यति प्लीहोदरं तस्य ॥

यस्य पुरुषस्य देवदत्तस्य प्लीहोदरं विनष्टमिति संज्ञायामुच्चार्य वि-
शालामूलं द्विधा कृत्वा दूरे क्षिप्यते, तस्य प्लीहप्रधान उदरव्याधिनिवर्तत इति
॥ १२० ॥

अन्तरधूमे++ऊण लोणसहिआइ रूविअदळाइ ।

खाआइ म(धु ? ध्यु)णा मिसिआइ पिळ्ळिहोअरहराइ

[॥ १२१ ॥

अन्तर्धूमेन दग्ध्वा लवणसहितानि रूपिकदलानि ।

(खादि)तानि मस्तुना मिश्रितानि प्लीहोदरहराणि ॥

अर्कवृक्षपत्राणि सैन्धवेन सह पुटपाकदग्धानि कृत्वा मस्तुना सह
मिश्रयित्वा पीतानि पूर्वोक्तकार्यकराणि । अत्र मात्रा भेष्टद्रव्ययोः शशांशयोः(?)
फर्षो मस्तुपलानि त्रीणि ॥ १२१ ॥

पिप्पळि(मूल ?)चुण्णं णिहुडुंणिदुद्धपारिभाविअं (ति)

[सत्ताहं ।

दिण्णमपहरइ उअरं मधुरासणपाणाणिरअस्स ॥ १२२ ॥

पिप्पलीचूर्णं सुधाक्षीरपरिभावितं त्रिसप्ताहम् ।

दत्तमपहरत्युदरं मधुराशनपाननिरतस्य ॥

मागधिकाचूर्णं सुधाक्षीरेण एकविंशतिरात्रिकृतमावनं सक्षीरादिद्रव्य-
भोजनरतस्य उदरव्याधिं विनाशयतीति ॥ १२२ ॥

एङ्गेण सिअंपुणणवपाढाचक्रंकिआणं मूळेण ।

उवसअइ छत्ति विदिही पीएण सतण्डुळजळेण ॥ १२३ ॥

एकेन सितपुनर्नवपाठाचक्राङ्कमूलानांम् ।

उपशाम्यति द्रागिति विद्राधिः पीतेन सतण्डुलजलेन ॥

श्वेतवर्षाम्बस्तथा पाठया वङ्ग्यास्तथा सुदर्शनायाः सम्बन्धिनां मूलानां
(पय्या ! मध्या)द्वेकतमेन तण्डुलधावनेन सहितेन शीघ्रमेव विद्राधिव्याधिर्निव-
र्तत इति ॥ १२३ ॥

कअळिदळभूइगाळिअजळसिद्धविलेविआं विणांसेइ ।

खंडआउअरुभवसअळरोअजाळं तिरत्तेण ॥ १२४ ॥

कदलीदलभूतिगालितजलसिद्धविलेपिका विनाशयति ।

खादितोद्भवसकलरोगजाळं त्रिरात्रेण ॥

रम्भापत्राणां पुटपाकदग्धानां भस्मना मिश्रीकृतं सत् पटपूतं यत्
पानीयं तेन पक्वविलेपिकावलेहप्राया पेया भुक्ता सती दिनत्रयेण सर्वज(ठर)-
रोग(मा)भयसमूहं क्षपयति ॥ १२४ ॥

कन्दळिआकन्दअगुळ..... ।

(चारेन्ति तक्ख)णचिअ किमिजाळअमुअरंसभूर्अ ॥ १२५ ॥

कन्दलिकाकन्दगुलघृतानि सितापीतानि खादितानि ।

चारयन्ति तत्क्षणमेव कृमिजाळमुदरसम्भूतम् ॥

कन्दलिन्या निष्पर्यायाः तस्या मूलानां पलं गुलपलानि चत्वारि घृत-
पलानि चत्वारि पानीयपलानि षोडश एतत् सर्वमग्निना पक्वं लेहीकृत्य मात्रया
खादितं जठरजान् सर्वकृमीन् पातयति ॥ १२५ ॥

जो ळिहइ रअणिविरमे णिणदळामळअचुण्णामणुदिअंहां

सो गाढकुट्टविउडिअदेहो वि पुणो णचो होइ ॥ १२६ ॥

यो लंढि रजनिविरामे निम्बदलामलकचूर्णमनुदिवंसम् ।

स गाढकुष्ठविषटितदेहोऽपि पुनर्नवो भवति ॥

व्यपगततुपगुञ्जाफलचूर्णमिश्रनवनी(तलेपि)तं विधिना ।
नश्यति सतक्रतात्रकिट्टेन वा लेपितं वृष्टम् ॥

अथवा गोरसयुक्तताम्रमलेन कृतलेपो विनश्यतीति ॥ १३० ॥

दुब्बासिन्धवहरिआळरअणिगोमुत्तमेळिअं सहसा ।

ददुदुं खलरश्च तद्वा णासइ चिरआळजाअं पि ॥ १३१ ॥

दूर्वासिन्धवहरितालरजनीगोमूत्रमिश्रितं सहसा ।

दद्रुं खसरं च तथा नाशयति चिरकालजातमपि ॥

शाद्वरुः सैन्धवं लवणं हरितालं पिण्डहरिद्रा चैतत् समांशचूर्णीकृतं
गोमूत्रेण मिश्रितं सदुपयुक्तं बहुकालोपचापि दहृखसराख्यौ त्वग्विकारी श-
यिति नाशयतीति ॥ १३१ ॥

ससिरेहाचुण्णमीसजापिअदुद्धोवभवं सुणचणीअं ।

सिअकुट्टहरं मधुणा लीढं तफ्फाणुपाणेण ॥ १३२ ॥

शशिरेनाचूर्णमिश्रितपापितदुग्धोद्भवं सुनयनीतम् ।

मितवृष्टहरं मधुना लीढं तक्रानुपानेन ॥

शशिरेखाया मोमराज्याचूर्णेन भाण्डमुपलिप्य कृतदधिभादमापादितं
गव्यक्षारं तन्मथित्वोत्पादितं शोभनं यत्नयनीतं तन्माक्षिकेण सहावलीढं तत्रेण
सानुपानेन सितवृष्टं धित्र नाशयतीति ॥ १३२ ॥

जलवद्विअसेअप्फन्दमृळपंकेण लिस्तमणुदिअहं ।

पफखेण च मासेण च सिअकुट्टं वसइ दिणासं ॥ १३३ ॥

जलवतितमितश्वेतस्पन्दामूलपट्टेन लिप्तमनुद्विवसम् ।

पक्षेण वा मासेन वा सितवृष्टं घ्रजनि विनाशम् ॥

श्वेतगिरिकर्णिकाया मूलं पानीयेन पिष्ट्वा पाशीरुतं लेपेनोपयुज्यमान-
मभ्यासात् पश्चाद् मासाद् वा सितवृष्टं नाशयतीति ॥ १३३ ॥

माअंगवत्तिचित्तअचन्मममीतेळळपंकळेधेण ।

सिअकुट्टद्विसिआड पि छोन्नि सयण्णाइ अंगाइ ॥ १३४ ॥

मातङ्गकृनिधिजकृचर्ममपीतलपङ्कलेपेन ।

सितवृष्टद्विपिणान्यपि भवन्ति सवर्णान्यद्धानि ॥

हस्तिद्वीपिनोश्चर्मणी पुटपाकदग्धे कृत्वा तिलतैलमिश्रितेन तत्कज्जल-
फर्दमेन यो लेपस्तेन श्वित्रकलङ्कितानि गात्राणि स्ववर्णमचिरेणासादयन्ति,
निवृत्तश्वित्राणि भवन्तीत्यर्थः । एतयोरेकैकमपि कार्यकरमिति ॥ १३४ ॥

सिन्दूरपुररसज्जनतुत्थालसचुण्णमीसिअं कढिअं ।

कडुहळ्ळं चिरआळुअंभवं पि पामं विणासेइ ॥ १३५ ॥

सिन्दूरपुररसाज्जनतुत्थालसचूर्णमिश्रितं (कथितम्) ।

कटुतैलं चिरकालोद्भवामपि पामां विनाशयति ॥

सिन्दूरमिनपिष्टं तथा गुग्गुलुः तथा कृत्रिमाज्जनं तथा तुत्यकं मयूर-
ग्रीवाकारयोरन्यतमं तथा लसं सिक्थकं तेषां समांशानां चूर्णेन शुद्धाम्बुस्थित्या
पक्वं सर्पपतैलं लेपात् प्ररूढामपि पामारूपां त्वग्विकृतिं विनाशयति । अथवा
कटुतैलं सुतप्तं कृत्वा तन्मध्ये द्रव्याणि मिश्रांकृतानि लेपेनोपयुज्यमानमित्यर्थः ।
पामालक्षणम् —

“विस्फोटपिटका पामा कण्डूक्केदरुजाधिका ।

सूक्ष्माख्या वारु(णो ? णा) बहुयः प्रायः स्फिकपाणिकोर्परे ॥” १३५ ॥

माहिसणवणीउम्मीसमिरिसिन्दूरळेविआ बहुसो ।

णासइ पामा खळकुट्टिणिव्व धुत्तचिडंविआ वूरं ॥ १३६ ॥

(माहिपनवनीतोन्मिश्रमरिचसिन्दूरलेपिता बहुशः ।

नश्यति पामा खलकुट्टिनीव धूर्तपिडम्बिता दूरम् ॥)

सिन्दूरमरिचयोः समांशं चूर्णं माहिषेण नवनीतेन मिश्रितं यत् तेन
बहुवारं कृतलेपा पामात्यर्थं विनाश(मुप)यति घूर्तवञ्चिता कुट्टनीवेति ॥ १३६ ॥

खंभारितरुफळाई परिणअसुक्खाइ दुद्धसिण्णाइ ।

खइआइ पीअपिप्तं ह(रइ ? रोन्ति) पच्छासिणो विहिणा ॥

खम्भारीतरुफलानि परिणतशुष्काणि दुग्धस्विन्नानि ।

खादितानि पीतपिचं हरन्ति पच्छासिनो विधिना ॥

खम्भारी श्रीपर्णी, काम्पर्याख्यानि फलानि परिपक्वानि ततः शोषितानि
दुग्धेन सह स्विन्नानि सन्ति मुक्तानि पीतपिचं पीतवर्णं पिचं यद् दृश्यते त-
च्छमयन्ति क्षीरादिपय्यादिनः । विधिरत्र काय्यद्रव्यफलं पानीयं च पलैरष्टभिः
क्षीरपलान्यष्टौ सह काययित्वा चतुर्भागशेषं प्राहम् । तत्कथितानि (प ? फ)-
लानि मु (का ? क्त्वा) तेन क्षीरेणानुपानं कर्तव्यमिति ॥ १३७ ॥

फइरोअफळिणिचन्दणमूळअवीभाइ कुट्टस(म)भाअं ।
उव्ववृणअं सिह्माइ हरइ गन्धञ्च सुसुअन्धं ॥ १३८ ॥

कपिरोगफलिनचन्दनमूलकबीजानि कुट्टसमभागम् ।
उद्धर्तनं सिध्मानि हरति सुसुगन्धगन्धं च ॥

कपिरोगः कपिकच्छूः तथा प्रियङ्गुः तथा श्वेतचन्दनं तथा मूल-
कस्य बीजानि तथा नागकेसरं तथा कुष्ठानि एतानि समांशानि पानीये
लेपीकृतान्युद्धर्तनप्रयोगेन सिध्मारूप्यं त्वग्विकारं शमयन्ति । अतिसुभगं च
सौ(रं! रमं) भवतीति ॥ १३८ ॥

फळहोइदळमूळअवीअमीसजंघाजटा(कि)ओ ळेवो ।
महिण्ण मंगळदिणे दुब्भित्तसमूहविद्वणं ॥ १३९ ॥

कार्पासीदळमूलकबीजमिश्रजङ्गाजटाकृतो लेपः ।
मथितेन मङ्गलदिने दुर्भित्तसमूहविद्रवणम् ॥

फलनीदळं (हीदळं!) कार्पासलतापत्रं तथा मूलकबीजं ताभ्यां सहितेन
काकजङ्गामूलेन (मास्या ।) तत्रेण सम्पादितो लेपो भौमवारे प्रयुक्तं सिध्ममिति
(म)सिद्धं दुर्भित्ताख्यं त्वग्विकारं नाशयतीति ॥ १३९ ॥

मोअन्दअरसपिद्वेहि ळेविअं मूळअस्स धीणहि ।
णासइ सिह्मारंभा खारुम्मीसाइ व णिसाइ ॥ १४० ॥

मयूरकर(स)पिटैलेपितं मूलकस्य बीजैः ।
नश्यति सिध्मारम्भः क्षारोन्मिश्रपेव निश्चया ॥
नश्यति तर्धवेति द्वितीयः प्रयोग इति ॥ १४० ॥

मोरअफअळिखारं सतेळ्ळमेष्णमं समुप्पसइ ।
कुंभण्ड(ण)ळखारं व(जो! गो)जळुम्मीसिअं सिध्मं
[॥ १४१ ॥

मयूरककदलीक्षारं सतैलमेकैकं समुत्पुंसयति ।
कूष्माण्डनालक्षारं वा गोजलोन्मिश्रितं सिध्मम् ॥

अपामार्गस्यान्तर्धूमदग्धस्य भस्मनः, अथवा रम्भायाः पूर्ववद् गृहीतेन
भस्मना द्वयोरैकतरस्य तैलमिश्रितस्य लेपः सिध्मं नाशयति । अथवा कूष्मा-
ण्डकं पुष्पफलं तस्य वृन्तं पूर्ववत् कृत्वा क्षारेण गोमूत्रसहितेन लेपः सिध्मं
नाशयतीति तृतीयः प्रयोग इति ॥ १४१ ॥

जळपिट्टमाहिसच्छअणवेड्ढिआ मउअजळ(ण)संसिद्धा ।
अंगाणि कुणइ रअणी रोमाणि अ क(स?)णअगोराइं
[॥ १४२ ॥

जलपिष्टमाहिसच्छर्गणवेष्टिता मृदुलज्वलनसंसिद्धा ।

अङ्गानि करोति रजनी (रोमाणि च) तापितकनकगौराणि ॥

पिण्डहरिद्रा चूर्णाकृता पानीयेन गुलिकात्वमापादिता ततो दर्मेण
वेष्टिता ततो मंहिपीपुरीषेण पृष्ठतोऽवकुण्ठिता मृद्भूमौ पक्त्वा ततो निष्कृष्य
रूपैर्नोपयुक्तां गात्राणि पामानिष्क्रान्तहेमोज्ज्वलानि करोति ॥ १४२ ॥

(जौं मंजंजइ) तिळसरिसंवरअणिणिसाकुट्टंळेविअसरीरो ।

सो होइ सुरहिदेहो मणुहरचणुज्जळाचंअंयो ॥ १४३ ॥

यो गज्जति तिलसर्पपरजनिनिशाकुष्ठलेपितशरीरः ।

स भवति सुरभिदेहो मनोहरवर्णोज्ज्वलावयवः ॥

रजनी पिण्डहरिद्रा । निशा दारुहरिद्रा । शिष्टं गतार्थमिति ॥ १४३ ॥

जंजूदंळंककुभपसूंअंसवरसमभाअमेळिअं कुणह ।

उंच्वट्टणअं गिम्हे शरीरदुग्गन्धविदवर्ण ॥ १४४ ॥

जम्बूदलंककुभमसूजंशबरसमभागमेलितं कुरुते ।

उद्वर्तनकं ग्रीष्मे शरीरदौर्गन्ध्यविद्रवणम् ॥

जम्बूदलानि सुरभिपत्रपल्लवानि तथा अर्जुनकुसुमानि तथा लोघ्नमैतैः
समांशैर्मिश्रितैरुद्वर्तनं निदाघे घर्मादिजनितदेहदुरामोदशमनं कुरुते ॥ १४४ ॥

ळामंज्जंअहेमसिरीसंसंवरचुण्णेण मळिअदेहस्सं ।

तअदोसंसेअपसरां गिम्हे विणिहोन्ति लोअस्स ॥ १४५ ॥

ळामज्जकंहेमशिरीषशबरचूर्णेन मलितदेहस्य ।

(त्वग्दोषस्वेदप्रसरान् ग्रीष्मे विनिघ्नन्ति लोकस्य ॥)

त्वग्दोषस्वेदयोर्दोषा अपसरन्ति ॥ १४५ ॥

दंळंजंळंरुणमंळंआरुणविळेवणं हरइ देहदुग्गन्धं ।

विमळारणाळसहिअं(पीअं) वाळंबुसांचुण्णं ॥ १४६ ॥

दंळंजलारुणमंलयारुणविलेपनं हरति देहदौर्गन्ध्यम् ।

विमलारनाळसहितं पीतं वाल्म्वुसाचूर्णम् ॥

दलं सुगन्धपत्रं, जलं बालकम्, अरुणमुशीरं, मलयं चन्दनम्, अरुणं कुष्ठम् एतैः कृतं विलेपनं शरीरदुरामोदं हरति । अथवा श्रमणशीर्षस्य चूर्णं निर्मलकाञ्चिकपीतमुक्तं कार्यं करोतीति ॥ १४६ ॥

एकको किरिमाळअणिंबदुद्धदाडिमसिरीसच्छळीहि ।

जळहर(सा)मारअणीहि मणोहरसळिळपिट्टाहि ॥१४७॥

अण्णो णिंबदळासिवाढाडिममाअन्दवक्कळरसेहि ।

महिळाण अंगराओ णराण जंघाकसाओ व्व ॥ १४८ ॥

ए(तैः ? कः) किरिमालकनिम्ब(दुग्ध)डाडिमसिरीपत्वग्भिः ।

जलधरश्यामारजनीभिर्मनोहरसलिलपिट्टाभिः ॥

अ(न्यो) निम्बदलशिवाडाडिमात्रवल्कलरसैः ।

महेळानामङ्गरागो नराणां जङ्घाकपायश्च ॥

किरिमालस्यारग्वधस्य तथा पिचुमन्दस्य तथा शावरस्य तथा डाडिम-फलस्य वल्कलैस्तथा कीरसरोस्त्वग्भिः तथा मुस्ताप्रियङ्गुपिण्डहरिद्राभिरेतैः सर्वैः समांशैर्जलपिष्टैः कृतो रम्यो महेळानामङ्गरागोऽङ्गशोभाजनकमुद्वर्तनं भवत्येक आद्यः । अन्योऽपरः पिचुमन्दपत्रैस्तथा हरीतकीडाडिमरसानां विस्वरसेन कृतकपायः पुरुषाणां जङ्घावर्णप्रकर्ष इति पूर्वापरगाथापठितौ स्त्रीपुरुषविषयौ द्वौ प्रयोगाविति ॥ १४७, १४८ ॥

वा(अ?आ)रसोळळट्टिमहुसक्करामहुविमीसिओ पीओ ।

अवहरइ रक्तपित्तं सकामळं पण्डुरोअञ्च ॥ १४९ ॥

वाशारसार्द्रयष्टिमधुशर्करामधुविमिश्रितं पीतम् ।

अपहरति रक्तपित्तं सकामिळं पाण्डुरोगं च ॥

वाशाया आटरूपस्य निव्यन्देन आर्द्रा यासौ मधुयष्टिः तथा श्वेतश-करा तथा माक्षिकम् एतद्विमिश्रीकृतं सत् पीतं रक्तपित्तं कामिलां पाण्डुरोगं च नाशयति । पानद्रव्यं वाशानिष्यन्द एव । तस्य पलत्रयेण मधुयष्टिशर्करयोः कर्षं माक्षिककर्षद्वये इत्युपयोग इति ॥ १४९ ॥

वासअपळ्ळव(सु)रसं (कु)सुमरसुम्मीसिअं पिअन्तस्स ।

उवसमइ रक्तापित्तं सळिळेण हुआसपुञ्जो व्व ॥ १५० ॥

वाशापल्लवस्वरसं कुमुमरनोन्मिश्रितं पिवतः ।

उपशाम्यति रक्तपित्तं सलिलेन हुताशुपुञ्ज इव ॥

आटरूपकस्य पत्राणां स्वरसं चतुष्पलमात्रं मात्रिककर्पमात्रेण सह पि-
बतो रक्तपित्तं क्षणात् शाम्यति । आशुकार्यकरत्ववतिपादनार्थमुपमानमिति
॥ १५० ॥

अहिणवपीणसदुहिओ समरिअगुळदहिअपाणमत्तेण ।

पण्णम्मइ गोहुमपळ्ळवत्तिरघअभोअणे(ण)व्य ॥ १५१ ॥

अंभिनवपीनसदुःखितः समरिचगुलदधिपानमात्रेण ।

स्वस्थीभवति गोधूमपल्लवकृसरभोजनेन वा ॥

तत्कालेन प्रतिपन्नेन प्रतिदयायेन कदर्थितो दध्नो गुलमरिचयुक्तस्य
पानमात्रात् पुरुषो निरामयीभवति । अथवा निस्तुपीकृतेन गोधूमेन तथा
निष्पावाख्येन शिम्बधान्यविशेषेण सिद्धं गव्यघृतसंयुक्तं कृप्रमदनतः पूर्वोक्त-
कार्यसम्पत्तिरिति । घृतक्षीरनवनीतदधिमथितादीनामविशेषोक्तौ गव्यमेव सर्वत्र
बोद्धव्यमिति ॥ १५१ ॥

जो पिवह सअणकाळे सअणारूढो ससिअळत्थोअ ।

सळि(ळेण ? कं) पीणसदुहिओ पण्णप्पइ सो निरत्तेण ॥ १५२ ॥

यः पिवति शयनकाले शयनारूढः सशीतलमस्तोकम् ।

संलिलं पीनसदुःखिनः स्वस्थीभवति (स त्रिरात्रेण) ॥

स्पष्टार्था गाथा ॥ १५२ ॥

कळिनरु(फळ)सिन्धुऊणाचुण्णं चुक्केण लीढमवहरइ ।

सरसेअं तंवाडुद्ध(नीअमासळो ? पीअमामळ)अचुण्णोळ्व

[॥ १५३ ॥

कलिनरुफलसैन्धवकगाचूर्णं चुक्केण लीढमवहरति ।

स्वरभेदं ताम्रादुग्धेन पी(ता ? तपा)मरुचूर्णं वा ॥

विभक्तकफलं तथा सैन्धवं लवणं तथा विष्मलीचूर्णं समांशमेकैकस्य
(शुक्लेना ! चुक्केणा) वलीढं सत् कण्ठवैस्वर्यं नाशयति । अथवा गोक्षीरेण पीतं
घात्रीचूर्णमिति ॥ १५३ ॥

समतुल्लिअकुलंमीसिअजणाणिवसेकोळपळ्ळवसिहाहि ।
विउणा वि चळाभूळाधूमो कासं समुप्पसइ ॥ १५४ ॥

समतुलितपुरोन्मिथितजननी(वाशा)कोलपल्लवशिखाभिः ।
द्विगुणपि बलामूलाधूपः कासमुत्पुंसयति ॥

जनन्याः सुमनसो वृक्षस्य वाशयास्तथा कोलम्याम्बूवदनस्य पत्रमूला-
भ्यामित्येतैः समांशैः एतेषां तुल्येन गुग्गुलुना कृतो धूपः । कीदृशः । (एतेषां
पुवज्यै?) सर्वेषां द्विगुणपरिमाणं नागबलाया मूलं यस्मिन् तथाविधः कासव्याधिं
शमयति । अस्य धूमपानेन प्रयोग इति तस्य विधिर्जान्वोः समे मुखासने
स्थित्वा शरावसम्पुटेऽन्तस्थमृद्धःशिक्षिचूर्णस्तोकादुत्थितं धूमम्(ध्वे)शरावम-
ध्यकृतामलकाण्डपरिमाणच्छिद्रयोजितदशद्वादशाङ्गुलप्रमाणदीर्घे(धः ण) नळि
निकादिना निराकुलं कृत्वा वक्षःप्रदेशपर्यन्तं तुङ्गवत् प्रपीत्वा तथैव तत्कालमेव
मुखेनोद्धमेत् । ततो निष्ठीवनशान्तौ पुनरेव पिबेत् यावद् वारत्रयम् । ततः
श्लेष्मशान्तौ सत्यामनुपानं गुलदुग्धमिति ॥ १५४ ॥

पुरजाइजटाकिसळअमोरअफळकोळ्ळपळ्ळवसिळाहिं ।
वत्ती सरीरधूवाहि हरइ खारगिण कखासं ॥ १५५ ॥

पुरजातिजटाकिसलयमयूरफलकोलपल्लवशिलाभिः ।
वर्तितैः शरीरधूपाद्धरति बदराभिना कासम् ॥

गुग्गुलुना तथा सुमनोमूलपल्लवाभ्यां तथापामार्गफलैस्तथा बदरपत्रै-
स्तथा मनश्शिलाभिः एतैः समांशैर्जलवर्तितैः कृता वर्तिर्बदरकाष्ठाभिना गन्धा
धूपेन देह धिवासनादेव कासमपहरतीति ॥ १५५ ॥

भोअणसमए महुणा पिप्पळित्तिहळाण चुण्णमवळीढं ।
स्तिम्भुच्चमवजडपीणत्तसो(स)मएसासविह्वणं ॥ १५६ ॥

भोजनसमये मधुना पिप्पलिव्रिकलायाश्च चूर्णमवलीढम् ।
श्लेष्मोद्भवजळपीनसशोपमहाश्वासविद्रावणम् ॥

मागधिकात्रिकलयोर्द्विव्यचतुष्टयस्य समांशस्य चूर्णं माक्षिकेण सहाप्र-
भोजनेऽवलेहनोपयुक्तं कफोत्थं जाल्यं (प्रति चतुष्टयस्य समांशस्य चूर्णं माक्षि-
केण सह !) प्रतिशयायं तथात्सुद्धं श्वासमपसारयतीति ॥ १५६ ॥

पवकं पि हरइ हिकं सासम(दि)प्पसरिअं णिवारेइ ।
सिहिपिञ्जहूइपिप्पळिचुण्णं महुमीसिअं ङीढं ॥ १५७ ॥

प्रबलामपि हरति हिकां श्वासमतिप्रनिहतं विनासयति ।
शिखिपिञ्जभूतिपिप्पलीचूर्णं मधुभिथितं लीडम् ॥

करिसं काळहळचुण्णसस ङीढमघन्तमीसिअं नहुणा ।
गुरुसासवाहि विउढणमुट्टंसिहरअ जिमिअन्नि ॥ १५८ ॥

कर्षं कलिफलचूर्णस्य लीडमत्यन्तमिथितं मधुना ।
गुरुश्वासव्याधिविघटनमूर्ध्वशिहरश्च जिमिते ॥

विभीतकफलचूर्णस्य विलाळपदकं माक्षिकसंयुक्तं मुक्तेवरन्वरेहृन्ने-
मृद्धश्वासकासहरमिति ॥ १५८ ॥

घअकुसुमसारळीढं खअं खअं णेइ गअवळ.मुट्टं ।
पसुजुद्धेण (च ? व) पीए कुरङ्गपत्तुपळरओ विहिणा ॥ १५९ ॥

घृतकुसुमसारलीढं क्षयं क्षयं नयति गजवज्रामूर्चम् ।
पशुदुग्धेन वा पीतं कुरङ्गपशुपलरजो विधिना ॥

गन्धसर्पिषा माक्षिकेण च सह नागवज्राचूर्णनवदेद्गोत्रुचं ह्यच-
राजयक्ष्माणं क्षपयति । अथवा छागशीरेण पीतं कुरङ्गपत्तुस्य तथा छाग-
पलरजः शुष्कमांसचूर्णमुक्तं कार्यं करोति ॥ १५९ ॥

घअसहिअं कइ(कचयं) णीळीमूळ वव जुद्धसञ्जुत्तं ।
विउढेइ राअमन्दं दन्तिसमूहं मइन्द वव ॥ १६० ॥

घृतसहितं कपि(द्र ? क्र)व्यं नीलीमूलं वा दुग्धसंयुक्तम् ।
विघटयति राजप्रान्थं दन्तिसमूहं मृगेन्द्र इव ॥

गन्धसर्पिषा मर्कटमांसमयवा नीलीमूलं गन्धशीरसहितमुच्यते ह्य-
व्याधिं राजयक्ष्माणं नाशयति । सहृत्करत्वप्रतिपादनार्थं उन्नानिदिः ॥ १६० ॥

चुण्णं महुसञ्जोइअह भगन्वाकन्दगो।कसुरफळाणं ।
सोसमोसिरिअपळाणं इट्टं पी(ति ? ए) वळं कुण्ड ॥ १६१ ॥

चूर्णं मधुसंयोजितहयगन्धाकन्दगो।कसुरफलोः ।
शोषम(ए)सूतवसानां दुग्धं पीतं बलं कुरुते ॥

हरीतकीविभीतामलकानि त्रीणि यावत्प्रमाणानि, तावत्प्रमाणैरेव शक्य-
चूर्णेन सहितानि माक्षिकेण सहोपयुक्तानि अन्नपरिणामकालजं हृच्छूलमप-
हरति । अथवाशीततोयेन मिलितं सत् पीतं सूक्ष्माणां नलादिप्रदेशज्ञानां
शङ्खानां पुटपाकदग्धानां भस्मोक्तकार्यं करोति ॥ १६५ ॥

डहूमणिग्गअधूअं मअसंगं गोघहीण सह पीअं ।
हिअअणिरिप्पासूळं हरइ सिही दारुणिवहं व्व ॥ १६६ ॥

दग्धमनिर्गतधूपं मृग(व्य ? शृ)ङ्गं गोघृतेन सह पीतम् ।

हृदयपृष्ठ(वर्तिशूलं) हरति शिखी दारुनिवहमिव ॥

हरिणविषाणमन्तर्धूमदग्धं गोघृतेन सह पीतं हृत्पृष्ठवर्ति शूलमपहरति ।

उपमानमाशुकार्यकरत्वप्रतिपादनार्थम् इति ॥ १६६ ॥

सौचचळहिङ्गमहोसहेहि पीएहि (का ?)कादिअजळेण ।
दोग्गचेण सुहाइ व णासन्ति समत्थसूळाइं ॥ १६७ ॥

सौचर्चलहिङ्गमहोपधैः पीतैः कथितजलेन ।

दौर्गत्येन सुखानीव नश्यन्ति समस्तशूलानि ॥

रुचकरामठनागैः गृहपानीयपीतैः सर्वशूलानि निवर्तन्ते । व्यक्तार्थ-
मुपमानमिति ॥ १६७ ॥

णासइ फुडमइसारो वरजळपिठ्ठेहि तक्कपिएहि ।
वडपाअपप्परोहंकुरेहि कुळमविणअं व ॥ १६८ ॥

नश्यति स्फुटमतिसारो वरजलपिष्टस्तक्रपीतैः ।

वटपाद(प)परोहाङ्कुरैः कुलमविनयमिव ॥

वटपादपस्य न्यग्रोधवृक्षस्य ऊर्ध्ववृत्तशाखोद्गतैर्पूर्वाङ्कुरैस्तण्डुलोदक-
पिष्टैः पश्चाद् गोरसेन पीतैः निश्चितमतिप्रवृत्तं नश्यतीति सुबोधार्थमुपमान-
मिति ॥ १६८ ॥

जळमसिणपिठ्ठकोमळयन्धूळदळेहि पीअमत्तेहि ।
सइ पसरिओ (वि) थक्कइ अइसारो मुट्टिगाहिओ व्व ॥ १६९ ॥

जलमसृणपिष्टकोमलयन्धू(ल)दलैः पीतमात्रैः !

सदाप्यतिसृतोऽपि तिष्ठत्यतिसारो मुष्टिगृहीत इव ॥

जलेन सूक्ष्मपिष्टानि यानि बन्धूलकम्य किञ्चिरातस्य पत्राणि तैः
पीतमात्रैः नित्यं प्रवृत्तोऽप्यतिसारो निरुध्यते । यथा मुष्ट्यावष्टब्धः के(न)चिद्
बलवता कश्चिन्निरुध्यत इति ॥ १६९ ॥

मधुसर्करासणाहं तण्डुलधुअणेण पीअनणुदिअहं ।
हरइ रुहिराइसारं घणरवम्वुळं तिरत्तेण ॥ १७० ॥

मधुसर्करासनाथं तण्डुलधुवनेन पीतमनुद्विसम् ।

हरति रुधिरातिमारं वनरवमूलं त्रिरात्रेण ॥

माशिकसितसर्कराभ्यां युक्तं घनरवस्य लोहिलसस्य मूलं गोष्ठोदकेन
पेष्ट्वा पीतं रक्तातिप्रवृत्त त्रिरात्राभ्यासान्निवारयतीति ॥ १७० ॥

तण्डुलजळपिष्टंकोळळमूळकरिसाद्धाणस(व)हरइ ।

सव्वाइसारगहणीरोअसम्वुहं महाघोरं ॥ १७१ ॥

तण्डुलजळपिष्टाङ्गोळमूलरुपर्धि(मात्र ? पान)मपहरति ।

सर्वातिसारग्रहणीरोगसमूहं महाघोरम् ॥

वरजलेन पिष्टमिरिकिल्लम्य मूलं तालकमात्रपरिमाण पीतं सत सर्वेषा-
मतिसाराणां च वृन्द विनाशयति । १७१ ॥

चुण्णं मरिअमहोसद्धकुडअजटाविजणभाअकमवधिअं ।

गुळमीसमहिअपीअं गहाणिसायाहेचिद्धवणं ॥ १७२ ॥

चूर्णं मरिचमहौषधकूटचत्वग्भिर्द्विगुगभागक्रमवृद्धम् ।

गुळमिश्रमथितपीनं ग्रहणीमहाव्याधिप्रिद्ररणम् ॥

ऊपगतस्य तथा नागरस्य तथा कुटचस्य एगामुत्तरेत्तद्विगुगभाग-
नया वृद्धं चूर्णं गुळमिश्रेण तत्रेण पीनं ग्रहणीशोधयत्यत्मकं महाव्याधिं द्रा-
वयति इति ॥ १७२ ॥

मोरअतण्डुलमाहूअसारगिरिकिणिआहळदीहि ।

अञ्जनगुळिआ णिहणइ रिस्सुइअं तिअट्टसणाहा ॥१७३॥

मयूरकतण्डुलमाधूरुमारगिरिकणिंकाहग्निभिः ।

अञ्जनगुलिका निहन्ति विपूचिकां त्रिकटु रनाथा ॥

एभिर्द्रव्यैः कृताञ्जनगुलिका विपूचिकारूपमजीर्णरोगं नाभ्यञ्जनेन ना-
शयति । कै. । अपामार्गस्य बीजं सत्रकगृहीतया मधुयष्ट्या तथाटव्या तथा
पण्डहरिद्रया तथा शुण्ठिमरिचपिप्पलीभिरित्येतैः समंशैर्जलपिष्टेरिति ॥ १७३ ॥

तिहळाळोहसिळाजउहरडइचुण्णाण लीढमेककेकं ।
महुणा ग(ळू) इसुरसो व्व (सव्व)मे(हे ? हं) णिवारेइ ॥ १७४ ॥

त्रिफलालोहशिलाजतुदरीतकीचूर्णानां लीढमेकैकम् ।

मधुना गुल्चीस्वरसो वा सर्वमेहं निवारयति ॥

त्रिफलायास्तथा शक, चूर्णं ? ,स्य तथा मनशिलानिःप्यन्दस्य तथा
पथ्यायाः मम्बन्धिनां चूर्णानामेकैकं माक्षिकेण सहावलीढं सर्वमेहान् बहुमूत्र-
रूपव्याधिभेदान् अपवारयतीति । अथवा गुल्च्या अमृतायाः स्वरसः पीतः
सन् पूर्वोक्तं कार्यं करोति ॥ १७४ ॥

अच्चन्दमसिणमहिणवणिम्मळमहुमीसिअं णिसाचुण्णं ।

आमळअरसोम्मीसं णासेइ पमेहसन्दोहं ॥ १७५ ॥

अत्यन्तमष्टणमभिनवनिर्मलमधुमिश्रितं निशाचूर्णम् ।

आमलकरसोन्मिश्रं नाशयति प्रमेहसन्दोहम् ॥

विण्डहरिद्राचूर्णमतिस्क्ष्मपिष्टमपुराणनिष्कलहमाक्षिक तथामलकरसेन
सह पीतमुपयोगात् प्रमेहव्याधीन् सर्वान् निवारयति इति ॥ १७५ ॥

गोधावईइमूळं कढिअं घअतेळ्ळगोरसुम्मिसं ।

शुत्तमइरुद्धयसरं (वि) पीअमत्तं पवट्टेइ ॥ १७६ ॥

गोधावतीमूलं कथितं घृततैलगोरसोन्मिश्रम् ।

मूत्रमतिरुद्धप्रसरमपि पीतमात्रं प्रवर्तयति ॥

गोधावत्याः (स्त्रीःश्रीः)पर्ण्या मूलं गोरसेन तथा घृततैलाभ्यां मूहं
पीतमत्यन्तगाढमूत्रकृच्छ्रमाशु निवर्तयति । पूर्वं घृततैलमृष्टं पश्चाद् गोरसेन
पक्वमिति ॥ १७६ ॥

पाणाहवाहिपीडं सोचच्चळमीसिआ सुरा हरइ ।

महुदुद्वेहि तिरत्तं पीआ तिळणाळमूह व्व ॥ १७७ ॥

अश्मरीव्याधिपीडां सौवर्चलामश्रिता सुरा हरति ।

मधुदुग्धाभ्यां त्रिरात्रं पीता (वृण ? तिल)नालभूतिर्वा ॥

अश्मरीरोगजं वारुणी रुचकसंयुक्ता पीता सती नाशयति । अथवा ति-
रुकाण्डानां भस्म माक्षिकक्षीराभ्यां सह पीतमेतत्कार्यं करोति इति ॥ १७७ ॥

वच्छककटिका मूलं परिवसिअजळेण पीअमणुदिअहं ।
एऽडेइ पच्छणिरअस्स सकरं तइअंदिअहम्मि ॥ १७८ ॥

वच्छककटिकामूलं पर्युपितजलेन पीतमनुदिवसम् ।
पातयति पथ्यनिरतस्य शर्करां तृतीयदिवसे ॥

वच्छककटिकाया गोपाया (ककटिकाः) मूलं पर्युपितेन रात्रिपूर्वस्थापि-
तेन जलेन पिष्टं प्रातः प्रातः प्रत्यहं तेनैव सह पीतं सत् पथ्याशिनः शर्कराख्यं
प्राथिविशेषं निस्सारयति तृतीयेऽह्नीति ॥ १७८ ॥

पीआ दुग्धुम्भीसा कम्मओडिजडा दसाहमत्तेण ।
अइकण्डसकरं हित्तिऊण कडिअं पि पाडेइ ॥ १७९ ॥

पीता दुग्धोन्मिश्रा कपोटिजटा दशाहमात्रेण ।
अप्यण्डशर्करां भित्त्वा कठिनामपि पातयति ॥

कपोट्या(अ) कपुप्प्या मूलं गव्यक्षीरेण सह पीतं (दधि! दिन)दशरुमा-
त्राभ्यासादतिककशामप्यण्डगतां शर्करां विदार्य पातयति इति ॥ १७९ ॥

गिह्मुप्पोडिअमाळइमूलं पसुदुद्धसाहिअं ससिअं ।
(पीअं) मुत्ताणिरौहण्डसकरादुक्खविइवणं ॥ १८० ॥

श्रीधोत्पाटितमालतीमूलं पशुदुग्धसाधितं ससितम् ।
पीतं मूत्रनिरोधाण्डशर्करा(दुःख)विद्रावणम् ॥

निदाघो (न्मी! न्मू) लितायाः सुमनोलताया मूलं छागक्षीरेण सितशर्कर्या
च साधितं सत् पीतं मूत्रकृच्छ्राण्डशर्कराख्यथानिवारणम् । अत्र साधनविधिः
पानीयपलानि षोडश द्रव्यपलेन सह काथयित्वा चतुर्भागशेषं ततो द्रव्य-
(मपा)स्य तेनैव जलेन सह क्षीरपलानि चत्वारि काथयित्वा क्षीरं ग्राह्यमिति ॥

गळगण्डगण्डमाळा कुरण्डरोआचिणेण णासन्ति ।
कअळेवातण्डुळधुअणपिट्टिदिअळ्ळं(?) ॥ १८१ ॥

[* नमः प्रयोगै(?) प्रयोगसम्बन्धैरौपधैर्मन्त्रसंयु(क्तैः ? तै)]

मिपग्वरकृतै. शालैस्तथान्यग्रन्थमि(धैः ? श्रितैः) ॥

मन्त्रैश्च विविधैः प्रोक्तं वामदक्षिणकैस्तथा ।

सर्वतः सारभूतं तु यच्छद् वक्ष्याम्यशेषतः ॥

नाम्ना मिश्रकृमित्युक्तं सर्वज्ञोत्तमसुखयम् ॥
 तत्र कर्म प्रवक्ष्यामि यथायोगसुखपदम् ।
 सिद्धयोगा यथा मन्त्रा धूलिकर्माणि त्रैव हि ॥
 पूपाश्च विविधाश्चान्ये ज्ञानवर्तिविलेपनम् ।
 विदग्धैर्विविधैः प्रोक्तास्तथान्यैः शास्त्रचिन्तकैः ॥
 तदहं चैकतो वक्ष्ये सुभाषितकरण्डकम् ।
 हर आगमलागते संज्ञावर्णसमन्वितम् ॥
 मारयस्वपदैर्युक्तं रेफत्सान्तरहसमम् ।
 कद्वितीयविसर्गेण हुंफुडन्तनियोजितम् ॥

अत्र मन्त्रः—

ॐ भूगोलगर्भे अमुके मारय ह्रीं स्तु हूं फट् ।
 शुष्कमापाष्टसंयुक्ता कुर्यात् पुचलिकां शुभाम् ।
 स्त्रीपुंसयोः स्वरूपेण माने द्वादशके स्वके ॥
 पुंसोऽस्थिकेन सम्मथ्य शरूकुं कुर्याच्चतुरङ्गुलम् ।
 हृदये निखनेचद्धि क्षाप्यश्चेयोद्भवे मृणा ॥
 स्थापयेद् वह्निसंस्थाने पूजयेद् दिनसप्तकम् ।
 त्रिपञ्चार्णयुतं मन्त्रं मारयेत् त्रिदशानपि ॥
 गुलाचीयनमेतद्धि विद्वेषे रिपुनिग्रहे ।
 किण्टं सप्तदिनोपितं सुनिहितं गोमूत्रतोये स्थितं
 रजश्मशानारिपुपादकण्टका सविषं सर्पकञ्चुकम् ।
 एतैः कण्टकवेधितां प्रतिकृतिं साम्ये रिपुं चालिखेत्
 पश्चाद्वा लिखितं च पूजय महाकालं ततोऽस्याः स्तनौ ॥
 सप्ताहं कुसुमानि चूर्णमपि तथा कृष्णं विषं धूपनं
 रक्तं पानमतिप्रसादय तथा काम मु(स)क्षुस्तथा ।
 अत्र मन्त्रं प्रवक्ष्यामि येन कर्म प्रसिद्धयति ॥

ॐ नमो गणपतये महाकालाय हन गृह तापय अमुं मारय मारय
 ग्लां हू फट् ।

अनेन मन्त्रेणालोह्य कारयेत् प्रतिमां ततः ।
 बुद्धीष्टे तथा अग्ने शये स्था(ने) तथा गृहे ।
 श्मशाने वान्यदेशे वा यत्र वा रोचते ननः ॥

तत्र स्थाने कृतं धेवं मृत्युरेप्यति तं नरम् ।

नरस्य दक्षिणा कार्या (स्त्रियाः स्त्रिया) वामेन कारयेत् ॥

भाष्यवतण्डुलपिष्टैः पुचलिकां कृत्वा शुकेनालोढ्य विपराजिकारैकले
पयेचतुरङ्गुलं मानुषास्थिमयं कीलकगतशूलमुत्पद्यते । अनुद्धृते मारयति ।
उद्धृते मोक्षः । अस्य मन्त्रं प्रवक्ष्यामि । ॐ त्रैशिवे ज्वालामुखि ह्रीं हाहा
मूं हहहै फट् हूं हूं नमः ओहन्नतमृफट्टितेष्ट शय त्रूं जूं हूं ह्रीं पाशहस्ते अ-
मुकं मारय फट् । (स्त्रियाः स्त्रिया)वा पुरुषस्य क्रियते । एषा सिद्धिः । मानुषास्थि-
चूर्णं गोधूमराजिकातण्डुलाढकैर्व्यामिश्रं शुकेनालोढ्य भादेशमात्रां पुचलिकां
कृत्वा खदिरकीलकां खात्वा रोहदि शिरासे बाहुद्वये च विधायाष्टसहस्रं जप्तं
कृत्वा सप्ताहपूजानाम्मारयति । गुह्यमातरं संपूज्य मन्त्रमेतमनुस्मरेत् ।

हे कालि काकरुदिते काकि पिण्डोपहारिणि ।

अमुकस्य हृदयं भित्त्वा गच्छ काकि यथामुखम् ॥

ॐ ह्रीं क्रां अमुकं मारय ह्रीं फट् । पुरुषस्य पुरुषास्थिभिः (स्त्रियाः स्त्रियाः)
स्त्रियास्थिभिः कार्यम् । एषा सिद्धिः ।

श्मशानास्थिमयं भस्म शत्रुपांसुपदच्युतम् ।

यवशिष्टं तु मोटाहा स्वरक्तेन क्षपेत् + + ॥

शत्रुनामयुतां कृत्वा याम्यायां स्थापयेद् दिशि ।

शुनोऽस्त्ना हृदये विद्ध्या नरकेशश्च वेष्टयेत् ॥

विलोमेनैव हृदये जप्तव्या साधकेन तु ।

ॐ जम्भे मोहे नमः ।

सप्ताहं तापयेद् यत्नाच्छत्रूणां नाशनाय च ।

निखनेद् यत्र संस्थाने मन्त्रेणानेन संयुताम् ॥

ॐ रुद्राय वज्रतुण्डाय गणेभ्यः । उद्धृते मोक्षः तापमध्ये स्वस्ती-
करणम् ।

मानुषास्थीनि संपूज्य विपेण सह पेपयेत् ।

रक्तेन बोधिकां कृत्वा सुरान् पुचलिकां शुभाम् ॥

साध्यनामाक्षरैर्युक्तां तस्य कर्णं तु बन्धयेत् ।

शुद्धिमध्यस्थितां कुर्यादुत्तमामुक्तगतिना ॥

वामेन पाणिना चैव अष्टधारा तु कारयेत् ।

ततस्तु ज्यलिते यही तत्क्षणाद् दहते भृशम् ॥

सस्त्रे पतति मोहात्तु यदि ब्रह्मा स्वयं भवेत् ।
 सिद्धमेवं प्रयोगं तुं कुर्यात् स्वे मन्त्रवित् तदा ॥
 ओं ह्रीं आजं अंमुकं नाशय फट् ।
 सर्पपानथ सञ्चूर्ण्य सिक्तकेन सहैवं तुं ।
 ततः पुर्वाङ्गिकां कृत्वा नामाक्षरसमान्विताम् ॥
 कपाले निहितामेतां मुक्तकेशो निशामुखे ।
 गृहीत्वा वांमहस्तेन मन्त्रमष्टशतं जपेत् ॥
 ओं ह्रीं जूं आं अं अंमुकं मे वशमानय स्वाहो ।
 अनेन मन्त्रराजेन योजनानां शतैरपि ॥
 आनयेद् यक्षकन्याश्च किं पुनर्मानुषस्यिः ।

पुरुषं वा,

चिताभसा गृहीत्वाथ पादपांसुसमन्वितम् ॥
 शुक्लेन भावयेदेतद् विषेण च समन्वितम् ।
 कृष्णाष्टम्यां चतुर्दश्यां कपाले कारयेत् कृतिम् ॥
 चित्यङ्गोर च पत्रे च शत्रुनाम निवेशयेत् ।
 विषेण सह संलिप्य मन्त्रेणानेन बुद्धिमान् ॥

ओं नमो भगवति कामरूपिणि माये महामाये स्फुटं स्फोटय रौद्र-
 कर्माणि साधनीकुरु । याम्ये यमान्तिके घातय ओं नमो भगवति अप्रति-
 हतशक्तिदमनि दारय शी(र्षः!घ्नं) नाशय हूं फट् ।

काकपक्षेण संलिख्य मन्त्रं हृदि निवेशयेत् ।
 शवकेशन संवेष्टेयं चीरिकां तत्र निक्षिपेत् ॥
 अग्निस्थाननिविष्टातो मन्त्रेशेनापतान्वितम् ।
 एवं विधानतः कुर्यात् प्रपन्नः साधकोत्तमः ॥
 मातृभिः सहितं पूज्यं भैरवं तु सं चाङ्कुशम् ।
 द्विसप्ताहं कृते वापि शत्रुः प्राणैर्वियुज्यते ॥
 इत्येतद् गुह्यमुद्दिष्टं न देयं यस्य कस्य चित् ।
 यवतण्डुलगोधूमचूर्णमाग्राणि योजितम् ॥
 दमशानभस्मना युक्तां कुर्यात् तद्रूपतत्कृतिम् ।

भावयेत् धमूत्रेण विषष्टं लिखेत्तु ता ।
 शवकेशेन संवेष्ट्य चीरिकान्ताति निक्षिपेत् ॥
 नरास्थि शङ्कुमीवायां द्वितीयं चैव वक्षसि ।
 कृत्वा यममयी शूली गुह्यदेशे तु निक्षिपेत् ॥
 सहस्रपरिजप्तानां कुर्यान्मन्त्रवरेण तु ।
 भैरवं च शिवादृतीं याम्यां ज्वालामुखीं तथा ॥
 मध्ये ह्यत्र कृता गौरी न विगर्भेह कर्हिचित् ।
 होमयोच्चितिकं भस्म विषमर्घ्यं यया सह ॥
 होमं कृत्वा त्रिसन्ध्यान्तं मारयेत् त्रिदशानपि ।
 मारयेदसुरान् क्रुद्धो यदि रक्षामुरक्षितः ॥
 मारयेद्धोमयेत् तां तु आहुत्यन्ते तु भैरवम् ।
 विनाप्ययुतहोमेन स्नायुशेषो भवेद् रिपुः ॥
 श्मशाने सिध्यति ह्येतद् यस्मात् कर्म सुदारुणम् ।

मन्त्रः

चितिभस्म तथा गृह्य पादपांसुं तथैव च ॥
 मापाष्टकेन संयुक्तां कुर्यात् पुत्तलिकां नरः ।
 आर्द्रा च भरणी चैव तिस्रः पूर्वास्तथैव च ॥
 ष्टे पुत्तलिकायोगा अन्येषां नैव योग्यता ।
 प्रादेशमात्राः कर्तव्याश्छागरकेन स्नापयेत् ॥
 रक्तपुष्पं तथा घूपे रक्तो देयो बलिस्तथा ।
 षटं त्रिसप्तवर्णेन सप्तरात्रं प्रपूजयेत् ॥
 ततोऽन्ते सप्तरात्रस्य दक्षिणायां दिशि स्थितः ।
 शुक्ल्या निवापयेत् प्राज्ञो मन्त्रराजं च पद्मजम् ॥
 ततोऽग्निवर्णां विकटा जायन्ते तस्य निग्रहे ।
 तोयमध्ये तदाक्षिप्य शोषं चैव न संशयः ॥
 गृहे तालुगतो शोषं दापं शुक्लस्य मध्यगः ।
 अं(ब)रीषे शिरोर्तिः स्याद् गोमये कृतसद्ययः ॥
 २८१ ते ईद २०६ : १२.६ २दि. नैच्छेत् मारणम् ।

ओं नमः कृष्णशबलाय ।

अन्यथा क्षिप्रकरणं योगं योगवरं शृणु ॥
सुरा..... कीमां कुर्याद् वश्यं तथा क्रमम् ।
हर्म्योपरिगृहे गोष्ठे यत्र वा जनवर्जिते ॥
देवदारुसमिद्धिर्वा होमयेद् विपमासुरीम् ।
प्रतिमां स्थापयेत् तत्र तादृगिच्छेदवेदना ॥
पानीये सतिले शोषं दाहं प्रस्फोद्य वह्निना ।
क्षीरेण शीर्यते मांसो गृहे ताल्वादिशोषणम् ॥
शुक्लमध्ये तदाधं गोमूत्रे शूलना सह ।
अम्बरीषे शिरोर्तिः स्याद् गोगये कृमिसञ्चयः ॥
उद्धृते कुरुते मोक्षं यदि नेच्छेत्तु मारणम् ।
घृतदुग्धतिलैर्होमाच्छान्तिः स्यात् सर्वकर्मसु ॥

ओं जं थं दीं ह्रीं शत्रुं नाशय । चीरिकाभ्यन्तरेण विषेण सुशिवा-
म्बुना घृष्ट्वा लेखनीय किण्ठेभ्येवत् भैरवो गौरी शिवा दूती याम्या ज्वालामुखी ।

यत् पूर्वं द्युतिवर्णान्यं पमेति च पदे तथा ।
उल्लखीति पदं पश्चात् कालीति + पदं पुनः ॥
विद्युज्जिह्वेति संयोज्यममुकं द्विहनेति च ।
दहेति च पदं द्वेषा उत्सादयपदं द्विधा ॥
दूतीद्वितीयबीजान्तं फट्कारान्तसमन्वितम् ।
चित्तिस्थं लोष्टकं गृह्य आग्नेये दिग्गतं प्रिये ॥
जपेदष्टशतं मन्त्री नमो मुक्तशिखस्तथा ।
स्थापयेत् त्रिमुवने पर्वतानपि चालयेत् ॥

ह्रीं धमत चूली कराली विद्युज्जिह्वे अमुकं हन दह उत्सादय हं फट् ।
संज्ञा दुर्वचसापौरन्दरमन्दिरे लट्टीभूतां मलउबीजविद्वाममुकवचो हनस्व प्र-
स्येकं नणनीवत् पुष्टितं स्यात् । वेधय तीक्ष्णाग्रकण्टकैः बीजभावेष्टनीयं रजसा
असारिचूणस्तर्था सुरायुक्तैः ।

स्युदसम्पुष्टितोऽयं वेधय तीक्ष्णाग्रकण्टकैर्बीजम् ।
वेद्यमे भुवि निहितं वागीशस्यापि संहरेद् वाचम् ॥

पुङ्गन्ते चित्तिनामिना यमदिने मुष्कान्तमध्ये रिपुः

भूयस्ते त्रोम तेजो भुवनं संलिरुयते सप्तधा ।

सण्डश्चापि सप्तधा दिक्षसंपंदाक्षिणो संस्थितः

सङ्घट्टं च तथात्र सप्तदिवसान्तो वर्णो मन्त्रनिर्घरे ॥

सप्ताहेन रिपुर्ज्वरेण म्रियते सत्यं वैदे नानृतं

भूयोभूय निघृष्यंते यदि रुषो सप्तत्रयं यावधिः ।

शत्रोर्वाथ बृहस्पतिर्दिनकरं स्वस्थं च सम्पातयेत्

..... ॥

ओं आमुटे प्रकृष्टे सप्तपुटके अमुकस्य अमुकेन सह विद्वेषमुत्पादयो-
रपादय । विपच्छागरुधिरश्मशानाङ्गारमृत्तिकां श्मशानादांनौर्यांस्थिना लिखेत्
काकपक्षलेखिन्या आंश्लेषानक्षत्रे नैर्ऋत्यां दिशि यक्षेर्नाणास्यैव होमं दिवसात्
सप्तसन्ध्यात्रयं काष्ठं रावरासुहृयं वा नैर्ऋत्यां दिशि वीक्षमाणो सन्ध्यबेलयां
नमोन्मुक्तशिखस्तु विपच्छागरुधिरणालोड्याहुतीनां शतभेकेनबंधिकं दद्यात् ।
देवताध्यानेन चण्डिका चिन्तनीया कुमारीद्वये भोजयेत् विनायकं यजेत्
पूर्वसेवा आसनं कृष्णभूर्धकं बहिः प्राणस्थः असितं ध्यानं काञ्चिकेन सहा-
लोड्य सर्वदुःखोपशमनी हस्तस्पर्शदुःखान्छिन्दन्ति इदं च कपालद्वयलिखितं
काकपक्षेण विपरुधरेण काञ्चिकेनालिख्य श्मशानमृत्तिका अंस्थि अङ्गारिका
पदपांसुं साध्यस्व बाधे कैशेनावेष्ट्य कुम्भकारामिमध्ये क्षेप्तव्यं पीठार्थं धरण्यां
खनित्वा क्षेपणीयं पृष्ठे अग्निं प्रश्वात्य विपपीडा उत्सादयति । ओं रुद्र शवरि
फु फु । एषां प्रदोषे आग्नेयमण्डलमध्ये ध्याये मध्यरात्रौ शय्यांभूत्रणंस्तर्ति-
श्याति ओं नमः परिव्राजकानां तद्यथा कथम ओमि । आरमीबलिहमभि-
मन्त्रयेद्वाराभ्यस्तवामहस्तेनावष्टभ्य ततो मैथुनं कुर्याद् यश्यो भवति । पूर्वसेवा-
लोहितपटाद्वर्तिसिरातैलेन कज्जळमध्ये मातुलुङ्गपञ्चाङ्गं वर्तमध्ये प्रदीपयेत् ।

एतेनाञ्जितमेत्रस्तु यद् व्रवीति स पश्यति ।

। अत्र मन्त्रः । ओं रक्ते रक्ताहुष्टे अवतर विवे । अनेनाष्टशंताभि-
मन्त्रितेनाङ्कुष्टे प्रलेपने प्रसेना दृश्यते । ओं दधिविवेकाय अमुंके मे वंश-
मानयं हुंफटे । पीठतासिद्धः पचथा वशीकरोति ।

- प्रियङ्गुरोचनालोभं पिप्पल्यथ मनश्शिला ।
 अश्वलासमायुक्तं प्रीतिकारकमुत्तमम् ॥
 अनेन तिलकं कृत्वा यावत् पश्यत्यसौ जनम् ।
 प्रियो ददाति सर्वेषां दर्शनादेव मानवाः ॥
 अमीषामौ समौ कृत्वा शुचिरमिं प्रपश्यति ।
 तत्रस्थस्तु जपेन्मन्त्रं विघ्नैर्नैवाभिभूयते ॥

रूपीविविकलास्या यदि जीरेण वेष्टिता तन्तुगुल्गुलु घपश्चित्रस्त्री-
 कर्षणश्रेष्ठ ओं भैरव भयसन्त्रासनिनत रक्षरक्षनार्थमिह देवियात्वं बलेन बलवति
 बलायिके त्वां नमस्तेस्तु बलायिकायै अमुकस्य जिह्वां स्तम्भय । पूर्वापाद-
 नक्षत्रं पूर्वमुखं चतुरश्रमण्डले दे पूज्या । अनेन मन्त्रेणार्घ्यपुष्पप्रापणकं विक्षे-
 पाद्यं श्मशानाङ्गारिकैः साध्यं वित्रस्तं जिह्वा निर्गत्यान्यछागजिह्वा तत्पृष्ठे कुम्भके
 सूचितव्यम् । कुष्ठे प्रदेशे चित्तिभस्मकण्टकैर्वेष्टयित्वात्मपृष्ठके दातव्यम् । घण्टा-
 कर्णाय नमः । अनेन मन्त्रेण सप्ताभिमन्त्रितं लोष्टं कृत्वा तेन वृक्षं ताडयेत्
 ग्रामे प्रविशते लभ्यते पूर्वसेवा । ओं नमो भगवति वामेश्वरि अनुपूर्वं ग्राम-
 प्रवेशे जपेच्छतमष्टाधिकं भक्तजामिकं लभ्यते । ओं विष्टिचिटिभाटिलि अने-
 नाष्टाङ्गलां काष्ठिकामभिमन्त्र्य कर्णे निक्षिपेत् ग्रामे प्रदेशे अयाचितमन्नं लभते ।
 ओं रक्ते देवदत्ते अवतर उच्छष्ममातङ्गिनि कृष्णाष्टम्यां शुचौ देशे अष्ट-
 सहस्रं जपेत् सिद्धा भवति । अङ्गुष्ठमलक्तके विलिप्य कुमारिका शुभाशुभं
 पश्यति प्रसेनेयम् । ओं नमो भगवते आर्द्रपटेश्वराय अनिले कालिका आर्द्र-
 जिह्वे चण्डशोषाणि रुद्रकापालिनि ज्वालामुखि सप्तजिह्वे सहस्रजिह्वे अमुकं ते
 पशुं ददामि तस्य जीवितं निवृन्त रुद्राय फट् अधोराय फट् विकलाय फट्
 चिण्डि चण्डमुखि गच्छ पशुपतिराज्ञापयति श्मशानमध्ये यावत्पटो न शु-
 ष्यति तावच्छत्रुं मारयति ।

न तिथिर्न च नक्षत्रं नोपवासेन च क्रिया ।

अथ मारयितुर्नाम ग्राहयेच्चितिभसना ॥

रुधिराक्तेन जुहुयात् सद्यो म्रियते । वशीकरणे पादपांसु जपेदष्टोत्तरशतं
 यस्य ददाति सर्वस्य उच्चाटन गौरसर्पपकाकजिह्वामर्कटरोमाणि निम्बपत्रलवण-
 गोपितं जपेदष्टोत्तरशतं शत्रुंद्वारे धूपः अथ श्मशानमस्मना पदमात्रं कृत्वा
 मध्याह्नं यावदादित्याभिमुखो जप्त्वा श्मशानमस्मन्या पटमार्द्रकृत्य देवाग्रे

जपेदुत्सादयति । ओं मुण्डे महापिशाचि । अहोरात्रोपोषितो जपेत् स्वप्नं क-
 लयति । अमुकमन्त्रं जपस्वेति । ओं ईगिळि पिङ्गिळि । भिक्षायाः प्रथम-
 पिण्डं सप्ताभिमन्त्रितं भूम्यां क्षिपेत् अपरिमितमनुभवति । पूर्वापादनक्षत्रे सा-
 ध्यपादपासुश्मशानाङ्गारविपराजिकाच्छांगरक्तहरिद्रा भौमवारे अथार्द्राभरणी-
 कृत्तिकापूर्वफलगुन्यां वा शरावद्वये मारणे कपालद्वये वा भौमचण्डकौ तुषके
 श्मशानाङ्गारकैः श्मशानास्थिभिः पूरणीयौ परस्परं पुटितौ अङ्गाररज्ज्वा अश्व-
 वालरज्ज्वा वा उपरिलिखितद्रव्यलिप्तयोर्बाह्वे वेष्टितव्यौ सन्ध्याकाले रात्रौ बहिः
 प्राणेन कृत्वा लिखितव्यौ दक्षिणादिङ्मुखः काकपक्षलेस्त्रिन्या तयोः पृष्ठौ
 स्तोकमात्रां मृत्तिका दत्त्वा मूत्रपुरीषौ कार्यौ तच्च राहुशिरसि शरावलिखिते
 द्वयीशराव अमु(क्त ! क)स्यवाचं स्तम्भय जिह्वा स्तम्भय अथवा अमुकं मारय
 अथवामु(क्त ! क)स्यान्नपान भक्ष पानीयं वा पानं स्तम्भय इति द्विधा लेख्य-
 माकारे वकारे ललौकारेणोभयसंपुटितेनावर्तन्तपृष्ठे लिखित्वा ठ तत्पृष्ठेन्द्रपुरं
 वज्रलान्छितं लकारचिहितं सपावं सपुटयोर्बाह्वे वज्रपुरं राहुशिरा नाममन्त्रः ॥

पुचलिकापञ्चविंशतिका समाप्ता ॥

तथा संवेषु त्रिष्वपि दोषेषु ज्वरनिमित्तेषु महौषधसूक्ष्मपत्रप(यो ! यः)-
 काथः पूर्ववत् सुखावहः । अस्य च दोषस्य वातिकादिज्वरेषु पृथगपि प्रयोग-
 मिच्छन्त्याचार्या इति युगलकम् ॥

जळजळहरधम्मासअरोहिणिसुण्ठीउ कादिअजळेण ।

पीआउ समत्तजरे हरन्ति उअरग्गिजणणीओ ॥

जलजलधरधन्वयापरोहिणीशुण्ठ्यः कथितजलेन ।

पीताः समस्तज्वरान् हरन्त्युदराग्निजनन्यः ॥

बालकमुस्तकदुरालभाकटुनागराणि काथक्रमेण जलसाधितानि पीतानि
 सन्ति सर्वदोषोद्भवान् व्यस्तसमस्तान् ज्वरान् नाशयन्ति जठराग्निं च दीपय-
 न्तीति ॥

छिण्णरुहाघणभूणिघ(सुण्ठि)कड्ढिअं जळं जरं हरइ ।

घणसुरणिदिडिआदि य सुणाळपाटाजळेहि च ॥

छिन्नरुहाघनभनिम्नशुण्ठीकथितं जलं ज्वरं हरति ।

घनसुरनिदिग्धिकाभिर्वा मृणालपाठाजलैर्वा ॥

गुळूचीमुस्तककिराततिक्तकविश्वौषधैः कथितं तोयं पीतं सत् ज्वरं
हरति । अथवा मुस्तदेवदारुकण्टकारीभिः कथितम् अथवा उशीरभङ्गीवालकैः
कथितम् । काथत्रयस्यास्य बलाबलं विचार्य सर्वज्वरेषु प्रयोग इति ॥ १८३ ॥

तिह्लापटोळजळहरलिप्णरुहार्णिवधाणिअकसाओ ।

हरइःसमत्ये, विअणं पीओ, महुसकरासहिओ ॥ १८४ ॥

त्रिफलापटोलजलधरछिन्नरुहानिम्बधनिककपायः ।

हरति समस्तानपि ज्वरा(न्) पीतो मधुशर्करासहितः ॥

हरीतक्यामलकविभीतकैः तथा पटोलेन कुल्केन तथा गुळूच्या
तथा पिचुमन्देन तथा धान्यकाफलैः कृतकाथो माक्षिकसितशर्कराभ्यां सह
शृतशीतं सत् सर्वज्वरान् निवारयतीति ॥ १८४ ॥

अपहरइ (स)मत्यजरे कुणइ खुहं मम्महं च दीवेइ ।

आमळअसिवाचित्तअपिप्पळिचुण्णो समभसिओ ॥ १८५ ॥

अपहरति समस्तज्वरान् करोति क्षुधं मन्मथं च दीपयति ।

आमलकशिवाचित्रकपिप्पळीमूलचूर्णं सपभ्यस्तम् ॥

धात्रीफलपथ्यामिकर्णानां समांशानां चूर्णमभ्यासेनोपयुक्तं सर्वज्वरा-
नरुचिं च क्षपयति, वृषकार्यं च करोतीति ॥ १८५ ॥

आमळअमळअवाळअ(मुणाल)पप्पडअघणगुळेईहि ।

कढिअजळं स(म)हुसिअ समत्यजरदप्पविइवणं ॥ १८६ ॥

आमलकमलयवालकमृणालपर्पटघनगुळूचीभिः ।

कथितजलं समधुसितं समस्तज्वरदर्पविद्रावणम् ॥

धात्रीफलचन्दनवालकफलोशीरतिक्तमुस्तामृताभिः कृतः काथः शृत-
माक्षिकसितशर्कराभ्यां सहितः सर्वज्वरवेगविद्रा(वण) इति ॥ १८६ ॥

किरिमाळअधम्मासअवसाणिंअमळअदक्खाहि ।

कढिअजळं पि तह्हाचिअ हरइ जरं सअळदोसभवं ॥ १८७ ॥

किरिमालकधन्वयावकवसानिम्बमलयद्राक्षाभिः ।

कथितजलमपि तथैव हरति ज्वरं सकलदोषभवम् ॥

आरग्वधदुरालभाटरूपककिराततिक्तकचन्दनमृद्रीकाभिः शृतं जलं-
वैबन्मधुसिताभ्यां सहितं पूर्वोक्तं कार्यं करोतीति ॥ १८७ ॥

मुत्थापडोळरोहिणितिहळासुरदारुणिंवरअणीहि ।
सळहन्ति सण्णिवाए कसाअभिणमो महावज्जा ॥१८८॥

मुरतापटोलरोहिणित्रिफलासुरदारुनिम्बरजनीभिः ।
श्लाघन्ते सन्निपाते कपायमेतं महावैद्याः ॥

घनकूलककटुकापथ्यामलकाक्षदेवदारुपिचुमन्दहरिद्राभिः नवभिः कृतो
यो जलकाथः, एनं भिषगवराः प्रशंसन्ति सन्निपातज्वरघ्नमिति ॥ १८८ ॥

पुक्खरगळोइणाअरणिडिड्विआकळइ तिमोसजरे ।
सपवणवळासविअणाखासुग्भअसासपीडसज्जणणे ॥१८९॥

पुष्करगलोजिनागरनिदग्धिकाकाथस्त्रिदोपज्वरान् ।
सपवनबलासवेदना(खा ? का)सोद्भवस्य श्वासपीडायाश्च ॥

निवृत्तिहेतुभूत इति । पुष्करस्य वायाहुमूलस्य तथा शुण्ठ्यान्तथा
कण्टकार्याः काथः सन्निपातज्वरे योज्यः । कीदृशी वातश्लेष्मसंयुक्ता या वेदना
तथा कासोद्भवस्य श्वासपीडायाश्च निवृत्तिहेतुभूत इति ॥ १८९ ॥

ह्मिणुग्भद्वामहोसहणिडिड्विआकाळओ कणासहिओ ।
पिज्जन्तो जरपीणसमन्दाणळकाससाससूळहरो ॥१९०॥

छिओद्भवामधौपधनिदग्धिकाकाथः कणासहितः ।
पीयमानो ज्वरपीनसमन्दानलश्वासकासशूलहरः ॥

गुळूचीशुण्ठीकण्टकारीणां सममानः काथः उपरि पिप्पलीचूर्णयुतः
पीयमानो ज्वरं प्रतिश्यायमभिकार्यं कासं श्वासं शूलानि च हरतीति ॥१९०॥

किरिमाळअ(मर?)सुण्ठिसिवाघणपिप्पलिमूळरोहिणि-
[कसाओ ।

(स)पवणसूळे वि बळासजरहरो दन्तिवाअवरो ॥१९१॥

किरिमालशुण्ठिशिवाघनापिप्पलीमूलरोहिणिकपायः ।
सपवनशूलेऽपि बलासज्वरहरो दन्तीपादवरः ॥

आरवधनागरपथ्यामुस्ताम्रन्थिकाकाथः सर्वेषां चतुर्भागमात्रेण निकु-
म्भेन संयुक्तः सवातशूलेऽपि आतुरे श्लेष्मप्रधानं ज्वरं हरतीति ॥ १९१ ॥

किरिमाळअरोहिणिदफखापप्पडअचेअइकसाओ ।
तण्णाउळाण मुच्छापित्तजरदाहविससमणो ॥ १९२ ॥

किरिमाळरोहिणीद्राक्षापर्पटकचेतकिकपायः ।
तृष्णाकुलानां मूर्च्छापित्तज्वरदाहविपश्मनः ॥

आरग्वधशीतकटुकावरतिक्कहरीतकीनां काथः तृपितानां हृद्रयथाकुल-
स्वं पित्तज्वरकृतं सन्तापं वमनं च शमयतीति ॥ १९२ ॥

मळअमुणाळमहोसहमुत्थापप्पडअवाळअसणाहं ।
जरतह्लादाहहरं काढिअसिसिरं जळं पीअं ॥ १९३ ॥

मलयमृणालमहौषधमुस्तापर्पटकशालकसनाथम् ।
ज्वरतृष्णादाहहरं कथितशिशिरं जलं पीतम् ॥

श्वेतचन्दनोशीरशुण्ठीपनवरतिक्ककद्दीवेरसंयुक्तं शृतशीतलं सलिलं पीतं
सज्वरं तृपं दाहमपनयति ॥ १९३ ॥

पिप्पळिचुण्णो घअमहुविमीसिओ कढिअदुद्धसञ्जुत्तो ।
पीओ विसमज्जरकासहिअअरोए विणासेइ ॥ १९४ ॥

पिप्पलीचूर्णं घृतमधुमिश्रितं कथितदुग्धसंयुक्तम् ।
पीतं विषमज्वरकासहृद्रोगान् विनाशयति ॥

मागधिकाचूर्णं सर्पिर्माक्षिकाभ्यां सहितं शृतशीतेन गोक्षीरेण सह
पीतं विषमज्वरास्तथा हृद्रोगान् नाशयति । विषमज्वरस्य यावन्तः प्रमेदाः
सम्भवन्ति, तेष्वयं प्रतिपक्षप्रयोगः । भेदाः सततोऽन्येद्युराश्रितस्तृतीयकश्चतु-
र्थको द्विधेति पञ्च विषमज्वरभेदाः । वैषम्यं च उद्भवति चिकित्साकालवैष-
म्यात् । तेषामुत्तरत्राहोरात्रे मध्ये द्वौ वारौ यौ भवति सतता सतत एकवार्यौ
भवति सोऽन्येद्युराश्रितः । एकाहान्तरितस्तृतीयकः । दिनमेकं भूत्वा दिनद्वयं न
भवति पुनश्चतुर्थे प्रवर्तत इति । तद्विपर्ययो दिनद्वयं भूत्वा एके दिने भवति,
पुनश्चतुर्थे प्रवर्तत इति । सर्वेषु व्याधिषु निदानादिपञ्चकं देशकालप्रवृत्त्या दि-
नादिविकारं च कृत्वा प्रयोगाः प्रयोक्तव्या इति ॥ १९४ ॥

गोमयरसंजुसं विसमज्जरपीडिआण गोदुद्धं ।

सुण्ठीसहिअं च कढिअं छाअच्छीरं सुहं देइ ॥ १९५ ॥

गो(म)यरससंयुक्तं विपमज्वरपीडितानां गोदुग्धम् ।

शुण्ठीसहितं वा क्वथितं छागक्षीरं मुखं ददाति ॥

गोक्षीरं क्वथितं त्रिभागमात्रेण गोशकृद्रसेन पश्चात् संयुक्तमुक्तप्रभेदैः सर्पशीतज्वरैः क्वथितानां पीतं स्वास्थ्यं करोति । अथवा नागरेण सहित-मजापयः क्वथितं वा तावदेवं करोति इति ॥ १९५ ॥

मोत्थाविहईफळसैन्धवेमद्भुत्तनिआसणाहेहि ।

दच्च(इ) पळिआ वि खअं णिहाणे सेसेविइणेहि ॥ १९६ ॥

मुस्तवृहतीफलसैन्धवमधुयष्टिसनाथैः ।

व्रजति बलवत्यपि क्षयं निद्रा नस्येव तिलैरैतैः ॥

सतैलैर्भावनेर्दत्तैः सुप्तिर्धनापि नश्यति । कैः मुस्तेन तथा कण्टकारि-काफलेन तथा सैन्धवलवणेन तथा मधुयष्ट्या एतैः समाश्रिति ॥ १९६ ॥

मरिअतुरंगमळाळापस्तूअसारज्जणं पणासेइ ।

चाअसजंघाजडिआ जणेइ सिरसण्ठआ णिहं ॥ १९७ ॥

मरिचतुरङ्गमलालाप्रसूनसाराज्जनं विनाशयति ।

वायसजङ्घाजटिका जनयति शिरःसंस्थिता निद्राम् ॥

ऊपणमध्वमुखनिप्यन्दो माक्षिकं चेत्यैतैः कृतमज्जनं नेत्रन्यस्तं निद्रां नि-वर्तयति । कालजङ्घामूलं तु मूर्ध्नि निबद्धं नष्टां निद्रामुत्पादयतीति ॥ १९७ ॥

तेळळं सज्जरत्तम्मिळपरिविक्रमथोअसिसिरजळम-
[ळअं ।

जरदाहपवणसोणिअतावहरं छेहमत्तेण ॥ १९८ ॥

तैलं सर्जरत्ताम्लं परिपक्वमस्तोकशिशिरजलमलितम् ।

ज्वरदाहपवनशोणिततापहरं लेपमात्रेण ॥

राज्याग्नेण काधिकेन यथोक्तमात्रया पक्वं सत् तैलं पश्चादतिशीतलेन बहुनोदकेन निर्मथितं लेपनोपयुक्तमेव ज्वरकृतं च वातकृतं च तापं हर-तीति ॥ १९८ ॥

चुण्णीकअजवकुडअइडरत्तवळळीयळद्धसञ्जुत्तं ।

तेळळस्स पत्थनेदकं सअगुणतुससळिळसंसिद्धं ॥ १९९ ॥

एअ जरदारुणदाहृप्पसमण तुहिणकिरणपडिखुअं ।

तेळळमुपयुज्जमाणं, पहुरिसजणगअ अंगाणं ॥ २०० ॥

चूर्णाकृतयवकुट्टा(क?)धरक्तवल्लीपलार्थसंयुक्तम् ।

तैलस्य प्रस्थमेतं शतगुणतुपसलिलसंयुक्तम् ॥

एतद् ज्वर(दारुण)दाहप्रशमनं तुहिनकिरणप्रतिरूपम् ।

तैलमुपयुज्यमानं प्रहर्षजननं चाक्षानाम् ॥

इदं तैलमभ्यन्तेनोपयुज्यमानं ज्वरकृतं दारुणं दाहं प्रशमयति ।
गात्राणि प्रहा(द)यत्यत एव शाशिकरसदशम् । कीदृशं चूर्णम् । इन्द्रेव चूर्णस्य
कुट्टार्थ(क?)लद्वयं तथा मञ्जिष्ठाया अर्धमूलम् एतद् गर्भीकृत्य द्वात्रिंश-
त्पलपारेमाणं तैलं शतगुणेन काञ्चिकेन सिद्धमिति युगलकम् ॥ १९९, २०० ॥

अळळाअअपिप्पळीमूळपिप्पळीकाढअं पिअन्तस्स ।

जूआरसिरिन्विअ ऊरुत्थंभं ण सण्ठाइ ॥ २०१ ॥

भ्रूतकपिप्पलीमूलपिप्पलीकार्थं पित्रतः ।

धूतकारश्रीरिव ऊरुस्तम्भो न सन्तिष्ठते ॥

अरुप्परअन्धिकमागधिकाभिः सिद्धं कार्थं पानेनाभ्यवहरतः ऊरु-
स्तम्भाख्यो व्याधिः शीघ्रं नश्यति । उपमानं गतार्थमिति ॥ २०१ ॥

मूलकवीणहि समं अस्सगन्धा रफ्फमट्टिआसहिआ ।

लेवं मळअविहिणा ऊरुत्थंभं समं णेइ ॥ २०२ ॥

मूलकवीजैः सममद्यगन्धा वल्मीकमृत्तिकासहिता ।

लेपो मदनविधिनोरुस्तम्भं शमं नयति ॥

मूलकस्य महाकन्दस्य वीजैः सह वाजिगन्धा वल्मीकमृदा सहिता ।
श्रीणि समांशानीत्यर्थः । सा जलेन सह लेपोद्धर्तनकर्मणा ऊरुस्तम्भं शमं नयति
इति ॥ २०२ ॥

अइगुरुणिंथमूळं सीअळजळवट्टिअं पिअन्तस्स ।

विहडइ रंघणि(व?वा)ओ वसणे अकुळीणा विद्योव्य

॥ २०३ ॥

अद्दकअरमूळं पिष्टं तक्षेण पीअमवहरइ ।
सेहाळिआदळेहि व फाडिअजळं रंघणीवाअं ॥ २०४ ॥

अतिगुरुनिम्बमूलं शीतलजलवर्तितं पिबतः ।
विषटयते रक्षणीवातो व्यरःनेऽकुलीनभृत्य इव ॥

आद्रार्द्रकतरमूलं पिष्टं तक्षेण पीतमपहरति ।
शेफालिकादलैर्वा कथितजलं रक्षणीवातम् ॥

पित्तुपन्दवृक्षस्य मूलं महदेव शिशिरोदकेन सह पिष्टं तेनैव सह क्षा-
यितजलै रक्षनिवानमतिसरसस्य विकुटितमूलं गोरसेन सह पिष्टं तेनैव सह
प्रतिदिवसं पीतं पूर्वोक्तं व्याधिं शमयति । अथवा शेफालिकायास्ताम्रवृतायाः
पल्लवैः पानेनोपयुक्तमेतदेव कार्यं करोति । पानेनोपयुञ्जानत्पात्रुरस्य रक्षयो-
र्जङ्घयोर्वातो गच्छत्युपमानं व्यक्तार्थमिति ॥ २०३, २०४ ॥

अण्णेण समं खअळ्ळआ पीआ वा पिमिअरससञ्जुत्ता ।
अपहरइ अट्टिभंगं पवणञ्च सिआळमेहळिआ ॥ २०५ ॥

अप्तेन समं खादिता पीता वा पिशिनरसमंयुक्ता ।
अपहरत्वस्थिभङ्गं पवनं च सृगालमेखलिका ॥

अस्त्रिगटारावरनाम्न ओदनेन सह व्यञ्जनीकृत्य भुक्तमांसरसेन सह
कथिता पीता वा भग्नस्थि रोहयति । व्याधिं विनाशयति ॥ २०५ ॥

घअमीसिअनसिणसत्तुअटाअच्छीरेण क्खित्तमत्ताण ।
सम्मळिल्लेवेणं वा पासइ षळणाण सन्तापो ॥ २०६ ॥

घृतमिश्रमष्टणमकतुकच्छागर्भरेण लिप्तमात्रयोः ।
शुल्मलिलेपेन वा नश्यति चरणयोः सन्तापः ॥

गव्यघृतेन मलिताः सूक्ष्माः यवमक्तयो यस्मिन् तादृशेन अजापचसा
लेपसमकालमेव पादयोर्वातरक्षादिजनितो दाहः शमयतीति । अथवा शुल्मल्या
फारयत्या जलेन विष्टया तत्रचा लेपनेत् कार्यं स्यादिति ॥ २०६ ॥

गुळगैरुअपुरराळासैन्धवमधुमअणघअकआळेवा ।

पुद्दावि होन्ति पत्नीअ कमळोअरकोमळा चरणा ॥ २०७ ॥

गुळगैरिकपुरराळासैन्धवमधुमदनघृतकृतालेपौ ।

स्फुटितावपि भवतः प्रतीहि कमलोअरकोमळा चरणौ ॥

गुळेन तथा गैरिकेण तथा गिरिमृशाल्येन घातुविशेषेण तथा गुग्गुलुना सर्जरसेन तथा सैन्धवलवणेन तथा माक्षिकेण तथा गोघृतेन च एतैस्तुह्यै-
धूर्णद्रव्यैर्द्रवद्रव्यैलेपैः कृतैः कृतोऽभ्यङ्गो ययोस्तादृशौ पादौ स्फुटितावपि
पादिकादूषितावपि पद्मगर्भसुकुमारौ सम्पद्यतामिति ॥ २०७ ॥

विअराल्लिअघरकुमारीदळद्वधद्वान तद्दअदिअहासि ।

उद्देशोपि वि हु कहकहापि णज्जए चम्मकीळाण ॥ २०८ ॥

विदारितगृहकुमारीदलार्धवद्वानां तृतीयादिवसे ।

उद्देशोऽपि खलु कथं कथमपि न ज्ञायते चर्मकीलानाम् ॥

परकुमार्या हठकुमार्याः पत्रेण विदलीकृत्य प्रच्छाद्यप्रथितानां
पादादिजातानां कठिनमन्थिरूपाणां व्याधिविशेषाणां चर्मकीलसंज्ञानां संबन्धा-
दनन्तरं तृतीये वर्षे नाम विनाशं सम्पद्यते यत्तु दीयते तद्देश उत्पत्ति-
स्थानमेव क्लेशेन ज्ञायत एतेन च सूक्ष्ममध्यसूक्ष्मरूपा जतुमणिचर्मकीला-
मशसंज्ञा प्रसिद्धा व्याधयस्त्रिविधा अप्यनेन योगेन वक्ष्यमाणानि रत्यैर्वास
सर्वे विनश्यति अर्दकीलादिसंज्ञाग्रहणम् उपलक्ष्यार्थमिति (!) ॥ २०८ ॥

घट्टाचणदफखाकन्दएण भाळिद्वदळेहि या तीए ।

णिपडन्ति चम्मकीळा सारेअड्डाविडाविड्व पूरेण ॥ २०९ ॥

घृष्टा वनद्राक्षाकन्देन मिळिता दळैर्वा तस्याः ।

निपतन्ति चर्मकीलाः सरित्तशविटपिन इव पूरेण ॥

वनद्राक्षया गोष्ठाश्लिकायाः मूलेन कृतनिर्घर्षणास्तस्या एव पत्रैर्वा मृदि-
ताः सन्तः पूर्वोक्ताश्चर्मकीला निपतन्ति नदीतीर इव ओषेन यथेति ॥ २०९ ॥

पयणारिपळ्ळवळेअगळिअशुण्णअणिहंससडिलंगा ।

पडुळसमुग्ग(अ)हहिरो सूर च्च रणे मसो पडः ॥ २१० ॥

पयनारिपल्लवच्छेदगृहीतवूर्णकनिघर्षशिथिलाङ्गाः ।

बहलसमुद्रतरुधिरः शु(इव रणे पतति मशकः ॥

पवनारेरे(२)ण्डस्य यः पल्लवस्तस्य छेदस्थाने वृन्तसन्धिरूपैर्गृहीतं यच्चूर्णं ताम्बूलरंगतेन यद् घर्षणं तेन मृदूभूतं गात्रं यस्य स तथा अत एव भुरिसमुद्भूतरक्तो मशकाख्यो व्याधिः स्वस्थानात् पतति निवर्तत इत्यर्थः । व्यक्तार्थमुपमानम् ॥ २१० ॥

णिसिविसिअसज्जिआजलविज्जविअशुडडुसंखअवि-
[ळिता ।
णस्सन्ति मसा दुग्गच्चणोळ्ळिआ सज्जणगुण व्व ॥ २११ ॥

निशोपितसर्जिकाजलनिधावितसुदग्धशङ्खविलिप्ताः ।

नश्यन्ति मशका दौर्गत्यनुन्नाः सज्जनगुणा इव ॥

रात्रिपर्युषितेन स्वर्चिकाक्षारस्य सुवर्चिकायाः कर्षमात्रप्रयुक्तेन पानीय-
कुडुयमात्रेण प्रशमितपुटपाकदग्धो यः कम्बुस्तेन पिष्टेन सता दत्तलेपाः
सन्तः प्रागु(सा?का) मशका अभावं यान्ति दारिद्रे अस्ता यथा साधुगुणाः
श्रुतशमादय इति ॥ २११ ॥

आदीविअपळहिकिळिव्वोअग्ग अंगारसेइआ बहुसो ।

पडइ मसा अहिकञ्चुअघट्टे वा तस्मि कोहविण ॥ ११२ ॥

आदीपितकार्पाससूक्ष्मदार्वग्राङ्गारस्वेदितो बहुशः ।

(पतति)अहिकञ्चुकघृष्टो वा तस्मिन् रुपिते ॥

कार्पासलतायाः सम्बन्धिनोऽग्निदग्धो यः प्रान्तः तद्गतेन स्फुलिङ्गेन
तेन पुनः पुनस्तापनाज्जनितस्वेदस्य दशो नश्यति । अथवा सर्पनिर्माणकेन
पुटपाकदग्धेन कृतनिर्घर्षणं तद्वत्स क्लेशमापले निपततीति ॥ २१२ ॥

जीरअपिफखं पण्णा सिह्थअसज्जरसमीसिअं हरइ ।

घअमन्भंगेण हुआसडडुदुखं माट्टेण ॥ २१३ ॥

जीरकपकं पश्चात् सिक्थकसर्जरसमिश्रितं हरति ।

घृतमभ्यङ्गेन हुताशदग्धेन दुःखं क्षणार्धेन ॥

अजाज्यसिद्धं घृतं कृत्वा मधुच्छिष्टेन राख्या च घृतपले प्रत्येकतो-
लकमिति माश्या मिश्रितं संलेपेनोपयुक्तमग्निदग्धं तत्कालमेव शमयति । अत्र
साधनं पूर्वोक्तं १२२ पलं पानीयपलपोडशं घृतपलचतुष्टयं युगपत् काथयित्वा
घृतशेषं माद्यमिति ॥ २१३ ॥

तिलकतेलकडदृजवमिसिविल्लिसमइरा विमुसासन्दावम् ।
सिहिडडुं पण्णपई तत्तेल्लभग्गिअं चहुसो ॥ २१४ ॥

तिलतैलदग्धयवमीविल्लिसमचिराद् विमुक्तान्तापम् ।
शिखिदग्धं रोहति तसैलाम्यक्तं बहुशः ॥

तिलतैलमध्यदृष्टा त्रिधान्दृष्ट्वा(?) कृतया मय्या विल्लिमं सद् भग्निप्लुष्टं
तत्कालमेवोपशान्तदाहं तेनैव तैलेन पुनः पुन कृताम्यङ्गं निर्दोषीभवतीति ॥

माहिसणवणीअं दुद्धपिट्टनिल्लमीसिअं समं णेइ ।
छेधेण सुग्गिमं दुद्धरं पि भल्लादअप्पभवं ॥ २१५ ॥

माहिपनवनीतं दुग्धपिष्टतिलमिश्रितं शयं नयति ।
लेपेन त्वं(?) दुर्धरमपि भल्लानकप्रभवम् ॥

माहिपीनवनी(तेन ! तं) माहिपीक्षीरसञ्चूर्णिततिलसहितं लेपेन अरुक्कर-
फरुभोजनस्पर्शनादिना जीनच्छ्वेधुं (?) घोरमपि शमयतीति ॥ २१५ ॥

सहसचिअ घअघणसारपूरिओ धवळपट्टअणिवन्धो ।
अप्पत्तपाअधिअणो रुभइ सत्थुअभवो पहरो ॥ २१६ ॥

सहसैव घृतघनसारपूरितो धवळपट्टकनिबन्धः ।
अप्राप्तपादखदनो रोहति अस्रोद्धवः प्रहारः ॥

गोसर्पिषा तथा घनसारेण कर्पूरेण सहसैव लम्मात्र एव हरितस(?)
खड्गाघातः श्वेतांशुकवद्धपाकमनपेक्ष्यैव तेनैव पट्टिकाबन्धेन निर्मणमिवति ।
आ सप्ताहात् सद्योमणोक्ता चिकित्सा शस्त्रभते कर्तव्या । सप्ता(हा)दूर्ध्वं त्व-
न्येति ॥ २१६ ॥

रोहेइ दहणळव्विअसरपुंखामूल्लिआरसो पहरं
महिस्तीसुअपट्टमपुरीसमसिणचुण्ण न्य णिमिसेण ॥ २१७ ॥

रोह(य)ति दशनचर्वितशरपुङ्गामूलरगः प्रहारम् ।
माहिपीसुतप्रथमपुरीपमसृणचूर्णमिव निमिषेण ॥

शरपुङ्गायाः बाणपुङ्गायाः मूलस्य दन्तचर्वितस्य रमः पूरणान् शस्त्र-
पातं रोहयति, यथा तत्कालप्रसूतस्य माहिपीरत्तस्यारुहानमासस्य प्रथमप्रवृत्त-
शकृत् तस्य शुष्कस्य सम्यन्धी चूर्णा रोहयतीत्युपमानद्वारेण द्वितीयः पयोग
इति ॥ २१७ ॥

जलवद्विउद्ववाकाणिमूलं (मूलं) व मेससिंगीए ।

षणपरन्तालेषेण णट्टसळ्ळं समुद्धरइ ॥ २२६ ॥

जलवर्तितोप्वारुणीमूलं मूलं वा मेपशृङ्गयाः ।

षणपर्यन्तालेपेन नष्टशत्यं समुद्धरति ॥

उष्ट्वारुण्याः करभवारुण्याः मूलं जलपिष्टं श(खं ? ख)क्षताभ्यङ्गेनाद्वयं
शस्यमाकर्षयति, अथवा मेपशृङ्गया अजशृङ्गया मूलमिति ॥ २२६ ॥

आअळ्ळिअमूलरअणीण खण्डखण्डेहि कादिअं तेळ्ळं ।

पूरणमत्तेणाच्चिअ णासे(इ) चिरब्भवं णाडिं ॥ २२७ ॥

आअळ्ळिअमूलरजन्योः खण्डखण्डैः क्वथितं तैलम् ।

पूरणमात्रेणैव नाशयति चिरकालोद्भवां नालीम् ॥

आअळ्ळी निष्पर्याया देशविशेषप्रसिद्धा या, तस्या मूलं तथा रजनी
पिण्डहरिद्रा तयोः शकलशकलेः क्वथितं तैलं व्रणस्य पूरणमात्रेणैव कालान्तर-
प्ररूढां नालीं गतिं रोहयति । तैलस्य मूलखण्डैः सह क्वाथमात्रं विवक्षितं, न
(त ? तु) पाकविधिरिति ॥ २२७ ॥

माहिंसदधिकुद्ववकूरमीसिअं हरइ चिरप्ररूढं पि ।

खइअं कंगुळिआमूलबुण्णमइदारुणं णाडिं ॥ २२८ ॥

माहिषदधिकोद्ववान्मिश्रितं हरति चिरप्ररूढमपि ।

खादितं कङ्गुनीकामूल(चूर्ण)मतिदारुणां नालीम् ॥

कङ्गुनिका निष्पर्याया ओषधिस्तस्या मूलचूर्णं कोद्ववन्म कौरदूपम्य
तृणभान्यविशेषस्यात्रेण महिषीदधिसंयुक्तेन सह भुक्तं चिरप्रवृत्तामपि घोरं
व्रणस्य गतिं शमयतीति ॥ २२८ ॥

समतुळ्ळिअपुटपईपिअत्ताळ्ळणणाअमूलमपीभरिआ ।

णासइ णाडी बुट्टं च दूसहं चिरप्ररूढं पि ॥ २२९ ॥

समतुलितपुटप्रदीपिततालघननागमूलमपीभरिना ।

नश्यति नाली दुष्टं च दुःसहं चिरप्ररूढमपि ॥

तुल्यांशैर्मितस्यान्तर्भूमदग्धस्य हरितालस्य तण्डुलीयनमूलस्य मध्या,

पूरिता नाली व्रणगतिः प्ररोहति । दुष्टं च व्रणं चिरकालप्रस्थितनसद्येदनमपि
निवर्तते पूरणादेवेति ॥ २२९ ॥

हेहंसोसुवभवरक्तमण्डलं सिसिरसलिलपिष्टेण ।

उवसमह् कखेणञ्चिभ्र दिअतरुफळळेवमत्तेण ॥ २३० ॥

फे(न)निकर्पोद्भवरक्तमण्डलं शिशिरसलिलपिष्टेण ।

उपशाम्यति तत्क्षणमेव (जितस्त ? द्विजत)रुफललेपमात्रेण ॥

समुद्रफेननिकर्षणवशाज्जङ्घादिगात्रेषु यद् रक्तमण्डलमण्डलं दूषितरुधि-
रभिम्बमुत्पद्यते तद् द्विजतरोः पलाशवृक्षस्य फलैः शीताम्बुपिष्टैर्लिप्तमात्रेण निव-
र्तते इति ॥ २३० ॥

सरळरुहिरोळ्ळ(अ ?)गन्धअविडंगजवह्इसुण्ठळेवेण ।

विह्वयइ अब्बुदं रविमऊहळ्ळिळं व हिमखण्डं ॥ २३१ ॥

सरलरुधिरार्द्रगन्धकविलङ्गयवभृतिशुण्ठिलेपेन ।

विद्रवत्यर्बुदं रविमयुखस्पृष्टमिव हिमखण्डम् ॥

कुकलासस्य रक्तेनार्द्रकृतं यद् गन्धपापाणस्य चूर्णं तथा कृमिघ्नबी-
जानि तथा यवक्षारं तथा नागरमेतैर्मिथितैः कृतेन लेपेन शोफविकारोऽर्बुदा-
ल्यो व्याधिर्नश्यति । आशु निवृत्तावुपमानं स्पष्टमिति ॥ २३१ ॥

सोम्यदिसान्भूअं विहिगहिअं हरइ लेवमत्तेण ।

ददगण्ठ(अ?)गण्डमाळव्बुआइ उत्तण्टईमूळं ॥ २३२ ॥

सोमदिवसंभूतं विधिगृहीतं हरति लेपमात्रेण ।

दृढग्रन्थिगण्डमालार्बुदान्युत्तण्टकीमूलम् ॥

उत्तण्टकीं निष्पर्याया, तस्या उचराशाभिसुखत्वेन जातं मूलं विधिना
वनप्रवेशोचितेन समयेन स्वीकृतं जलपिष्टं लेपमात्रेणैतान् विकारान् विनाश-
यति । तत्र ग्रन्थिर्बुदोपेक्षया सूक्ष्म किन्त्वसमा (!) । बहूनि गण्डानि गण्ड-
माला अर्बुदमुक्तलक्षणमिति ॥ २३२ ॥

अअनिरामीसिद्धत्थअजवमूळअसिग्गुबीअळेवेण ।

अंधिळअतदरुपिष्टे(ण) गण्डगण्डीआं पांभन्ति ॥ २३३ ॥

अतगिशपीसिद्धार्धरुचमूलकरिपुवीजलेपेन ।

अम्लवक्रपिष्टेण गण्डग्रन्थयो नश्यन्ति ॥

अतसी भङ्गा, शमी पवित्रपत्रा, तथा गौरसर्पपस्तथा यवमहाकन्दा,
तथा श्वेतभरिचमेतद्धीजैश्चुकगोरसपिष्टैः कृतेन लेपेन गण्डानि ग्रन्थयश्च न-
श्यन्तीति ॥ २३३ ॥

कृष्णमत्सेण विळिज्जइ वणकिणगण्डी णराण कठिणो थि ।
णिअजणाणिवाहकीडअपिच्छिळ्ळपळेविओ णिउणं ॥ २३४ ॥

क्षुणमात्रेण विलीयते व्रणकिणग्रन्थिर्नराणां कठिनोऽपि ।

निजजननिवाहकीटपिच्छिललिप्तो निपुणम् ॥

निजजननिवाहाख्यः कीटोऽर्कशल्म इति प्रसिद्धस्तस्याच्छादिय पि-
च्छिलं सरसं (!) वस्त्रान्तेन प्रलितो व्रणानां किणस्य रुद्धव्रणनाशस्योपरि
ग्रन्थिः कठिनो विकारस्तत्कालमेव निश्शेषं गलतीति ॥ २३४ ॥

उळ्ळंविअणरगीवावासममी सिसिरसळिळसञ्जुत्ता ।

पीआपस्मारं हरइ दुट्टघरिणिव्व घरसारं ॥ २३५ ॥

उल्लम्बितनरग्रीवापाशमपी शिशिसलिलसंयुक्ता ।

पीतापस्मारं हरति दुष्टघृहिणीव गृहसारम् ॥

उल्लम्बितस्य पुंसो ग्रीवापाशस्य (घ! पु)टपाकदग्धस्य यद् भस्म तच्छी-
ताम्बुना सह पीतमपस्मृतिं विनाशयति । उपमानं गतार्थमिति ॥ २३५ ॥

परसळिळपिड्डसेआपराइआसळिळणा(स? म)णं सघअं ।

भूअग्गह्विह्वणं समरिअमुणिक्कुसुमसळिळं च ॥ २३६ ॥

परसलिलपिष्टश्वेतापराजितासलिलनावनं सघृतम् ।

भूतग्रहविद्रावणं समरिचमुनिकुसुमसलिलं च ॥

तण्डुलोदकपिष्टश्वेतगिरिकर्णिकामूलं घृतसहितं नस्येनोपयुक्तं भूतानां
पिशाचादीनां ग्रहाणामपस्मारादीनां विनाशनम् । अथवा कटुकसमभागः अग-
म्यतरुपुष्पाणां रस एवमेवोपयुक्त इति ॥ २३६ ॥

दिहुवआसिद्धत्थअणिंयदळ्ळमुअंगकत्तिणिअविओ ।

ळामामोहिअमोक्खं करेइ मिद्धो महाधूवो ॥ २३७ ॥

हिद्रुवचासिद्धार्थकनिम्बदलभुजङ्गकृत्तिनिर्मित(म्?) ।
लामाद्युद्रितमोक्षं करोति सिद्धो महाधूपः ॥

वाल्मीकीप्रगन्धागौरसर्पपिचुमन्दपत्रैः सर्पकञ्चुकैः सम्पादित उत्कृष्टो
धूपो द्रागित्यधिष्ठितानां मोक्षं ततः परित्यागं करोतीति ॥ २३७ ॥

पक्षं गोजल्यसिअं पक्षं विसाच्याए णाम्भणं दिण्णं ।
णासेइ चम्मरक्खसमण्णे वि गहे सुदुव्वारे ॥ २३८ ॥

पक्षं गोजलोपितं फलं विशालाया नावनं दत्तम् ।
नाशयति ब्रह्मराक्षसमन्यांश्च प्रहान् सुदुर्वारान् ॥

गोमूत्रपर्युपितं पूर्णं फलं पक्षमिन्द्रवारुण्या निष्पीड्य नस्येनोपयुक्तं
ब्रह्मराक्षसाख्यमहामहमन्यानप्यपसारार्दान् दुष्करनिवारणान् महामहान् नाश-
यतीति ॥ २३८ ॥

मागहिआसेन्धवसुरहिपित्तमहुमरिअरइअमइपअहं ।
भूअहरमञ्जणमिणं दुद्धरगहदप्पविह्वणं ॥ २३९ ॥

मागधिकासैन्धवसुरभिपित्तमधुमरिचरचितमतिप्रकटम् ।
भूतहरमञ्जनमिदं दुर्द्धरग्रहर्षविद्रावणम् ॥

उपकुल्यासैन्धवलवणगोपित्तक्षौद्रोपणैः सम्पादितं सुलभद्रव्यसाध्यस्वा-
दत्यन्तस्फुटमिदमञ्जनं भूतदोषनाशनं, तथा दुर्वारवलानां ब्रह्मराक्षसादिग्रहाणां
मन्त्रविद्रावणमिति ॥ २३९ ॥

दारुहरिइं पूसे पूसफळरसेण वट्टिआ रइआ ।
अञ्जणगुणिआ गह्वन्दवन्दिआ भूअविह्वणी ॥ २४० ॥

दारुहरिद्रां (द्रां? द्रा) पुष्ये पुष्यफलरसेन वर्तिता रचिता ।
अञ्जनगुलिका ग्रहवृन्दवन्दिता भूतविद्रावणी ॥

दारुहरिद्रां पिष्ट्वा कूटमाण्डरसेनालोढ्य पुष्पनक्षत्रे सम्पादिताञ्जनायै
गुलिकाञ्जनेनोपयुक्ता सर्वदुष्टमहर्षीतिः साद्धिः स्तुता सर्वदुष्टभूतानां व्यप-
हारिणी, सर्वग्रहभूतनिवारणीत्यर्थः ॥ २४० ॥

कसणंयरगाढणिअन्त्रसपुरकाआरिपिञ्जधूपेण ।
रविअ(र)छिफोन्व नमो णामइ चातुत्थओ दूरं ॥ २४१ ॥

कृष्णाम्बरदृढग्रथितसपुरकाकारिपिञ्जधूपेन ।
रविकरस्पृष्टमिव तमो नश्यति चातुर्थको दूरम् ॥

कृष्णस्वर्पटखण्डे निविडं कृत्वा ग्रथिता ये महिषाक्षसहिताः कौशिक-
पक्षास्तैः सर्वैर्दग्धैर्जनितेन धूपेन चातुर्थकज्वरो नश्यति ॥ २४१ ॥

जो पिअइ पूसदिअहे जळपिट्टं सिअपुणणवामूलं ।
पासे वि णहु विअरन्ति तस्स अट्टिविच्चुआ वरिसं ॥ २४२ ॥

यः पिवति पुंष्यदिवसे जलपिष्टं मितपुनर्नवामूलम् ।
पार्श्वेऽपि न खद्य विचरन्ति तस्याहिवृश्चिका वर्षम् ॥

यस्तोयसञ्चूर्णितं श्वेतवर्षामूलं पिवति, तस्य संवत्सरं यावत् सर्प-
वृश्चिकाः समीपेऽपि न गच्छन्तीति ॥ २४२ ॥

जो धिणअतणअपडिमं तरच्छदददसणविरइअं वहइ ।
ओजग्गिउं ण तीरइ भीमेहि वि सो भुअंगेहि ॥ २४३ ॥

यो विनतातनयप्रतिमां तरक्षुदृढदशनविरचितां वहति ।
अभिभवितुमपि न पार्यते भीमैरपि स भुजङ्गमैः ॥

यस्तरक्षोः श्रापदविशेषस्य ऋक्षाख्यस्य सम्बन्धिण्या दंष्ट्रया दृढद-
शनया निर्मितां गरुडमूर्तिं कण्ठादौ धारयति, अशनिदारुणैरप्युरगैराक्रमितुं
न स शक्य इति ॥ २४३ ॥

छम्मासमही ण डसइ पूसे पीएण गरुळिमूलेण ।
अह डसइ कह वि पुरिसं ता मरइ खणद्धमत्तेण ॥ २४४ ॥

षण्मासानहिर्न दशति पुष्ये पातेन गरुळिमूलेन ।
अथ दशति कथमपि पुरुषं तदा म्रियते क्षणार्धमात्रेण ॥

गरुली रक्तपुष्पा पुनर्नवा तन्मूलेन जलपीतेन भासपट्कं सर्पः पुरुषं
न दशति । यदि वा कथञ्चिद् दशति तदासौ सर्पस्तत्कालमेव म्रियत
इति ॥ २४४ ॥

पाणञ्जनलेपणावणेहि (क ? त)ञ्चिअ विअं समुप्पसइ ।
डक्कस्स गरुळमूळं जइ दट्टमसामळं होइ ॥ २४५ ॥

पानाञ्जनलेपननावनेस्तदेव विपं सपुत्तुंसयाति ।
दष्टस्य गरुलिमूलं यदि घृष्ट(म)श्यामलं भवति ॥

तदेव गरुल्याः पुनर्नवाया मूलं पानाञ्जनलेपननस्यैः प्रयुक्तं दष्टस्य
विषमशेषं नाशयति । यदि तन्मूलं निघृष्टं सत् कृष्णवर्णं न भवति । श्वेत-
वर्णं तत्कार्यं करोतीत्यर्थः ॥ २४५ ॥

ळिष्ण(क ?)करो घट्टेण (व) लज्जाभूच्छेण णिअसरीरम्मि ।
षग्गाहेइ भुअंगे गरुट्टव्य णरो णिरासंको ॥ २४६ ॥

लिप्तकरो बद्धेन वा लज्जामूलेन निजशरीरे ।
उद्ग्राहयति भुजङ्गान् गरुड इव नरो निराशङ्कः ॥

लज्जा समन्ना तन्मूलेन जलपिष्टेन लिप्तहस्तोऽथवा तेनैव बाह्यादि-
शरीरैकदेशबद्धेन वैनतेय इव निर्भयः सर्पं गृह्णातीति ॥ २४६ ॥

अक्कजडावक्कळमसिणचुण्णमइसिसिर(सळिळ)सञ्चुत्तं ।
पीअमहिकणअघोणसट्टआरि(अ)विषाण विइवणं ॥ २४७ ॥

अर्कजटावल्कलमसृणचूर्णमतिशिशिरसलिलसंप्लुक्तम् ।
पीतमहिकनकगोनसट्टयारि(ज)विषाणा विद्रावणम् ॥

रूपिकामूलस्य त्वचं सूक्ष्मचूर्णीकृतमतिशीतलजलसहितं सत् पानेनो-
पयुक्तं सर्पधूर्मण्डलिकरवीरजानां विषाणां निवारणमिति ॥ २४७ ॥

तुससळिळमसिणवट्टिअकाअणिअत्तमूळपाणळेवेण ।
ओसरइ मण्डळिविसं मारुअधिदुअं व घणवन्दं ॥ २४८ ॥

तुपसलिलमसृणमर्षितक्राकनिकामूलपानलेपेन ।
अपसरति मण्डलिविषं पारुतविधुतमिन घनघृन्दम् ॥

काधिकसूक्ष्मपिष्टं गुञ्जामूलं तेनैव सह जलेनोपयुक्तम् । गोनासविष-
मपगच्छति वायुनिर्धूतमग्नजालं यथेति ॥ २४८ ॥

तण्डुळजळेण पिट्टा पीआ घज्जमीसिआ समुप्पसइ ।
घणणाअजडा णिम्मिअगरळं अइगरुअवेअं पि ॥ २४९ ॥

तण्डुलजलेन पिष्टा पीता घृतमिश्रिता समुत्पुंसयति ।

धननादजटा निर्मितगरलमतिगुरुवेगमपि ॥

तण्डुलीयकमूलं तण्डुलधावनसञ्चूर्णितं सद् घृतेन सह पीतं निर्मितं
छत्रिमं विषं तीव्रदर्पमप्यपसारयतीति ॥ २४९ ॥

ळज्जालुईए मूळं पीळीमूळं च तण्डुळजळेण ।

मण्डळिविषमइयिस्समं वि पीअमरां णिवारेइ ॥ २५० ॥

लज्जालु(की ? क्या) मूलं नीलीमूलं वा तण्डुलोदकेन ।

मण्डलिविषमतिविषममपि पीतमात्रं निवारयति ॥

समग्राया मूलं तण्डुलोदकेन पिष्ट्वा तेनैव पीतं घोरतरमपि गोनास-
विषं तत्कालमेव नाशयति । अथवा नीलीमूलमेवोपयुक्तमिति ॥ २५० ॥

सगुळो कोहळ(अ)रसो (क)जेण (डु)द्वश्च सककरासहिअं ।

पीअमपहरइ मोहं कुइवधुद्धूरअप्पहवं ॥ २५१ ॥

सगुलः कोहलकरसः क्रमेण दुग्धं च शर्करासहितम् ।

पीतमपहरति मोहं कोद्रवधुर्धूरकप्रभदम् ॥

कुश्माण्डकरसो गुलसहितः पीतः कोरदूपकभोजननिमित्तं मोहं ना-
शयति । तथा गोक्षीरं शर्करासंयुक्तं मातुळप्रभवं मोहं नाशयतीति ॥ २५१ ॥

गरुओ वि चोफ्फळमओ जपिउच्चमदपुळअभेअमइमोहो ।

चवसमइ शक्ति सीअळजळेण चुळुएहि पीएण ॥ २५२ ॥

गुरुरपि पूगफलमदो ज्वितोद्भटपुष्पस्वेदमदिमोहः ।

उपशाम्यति शगिति शीतसजलेन चुळुकैः पीतेन ॥

पूगफलेनोद्वेगेन महानापि कृतो मदः स्वेदरोमाश्च बुद्धिभ्रमसहितः
शिशिरोदकेन चुळुकैः पीतेन शगिति निवर्तत इति ॥ २५२ ॥

अवदन्धिअमुहणीसरिअपउळ(दा)ळाजळो समोसरइ ।

पुरुसाण पुफ्फळमओ जिघाए अट्टविहारे च्य(?) ॥ २५३ ॥

अपहस्मितमुखनिःसृत(गदल)लालाजलः समपसारति ।

पुरुषाणां पूगफलम(दे ? दो) घ्रातंऽटनीशुष्कगोमये वा ।

अथवा पूगफलमदः पुंसामरण्यगोशकृच्छकले (विमि ? प्रा)ते सति

निवर्तते । कीदृशः सन् । द्रव्यवला(द)निवारित आस्यनिष्क्रान्तो बहलः स्नेह-
निःस्पन्दो य(ते ? त्र) स तथाविध इति ॥ २५३ ॥

घअसक्करावलेहं पदमे काऊण पिअइ जो पच्छा ।
वहाममणहरं पि ह्यु तस्स ण (स ? घ) ज्झं मअं कुणइ ॥
[२५४ ॥

घृतशर्करावलेहं प्रथमं कृत्वा पिबति यः पश्चान् ।
वहाममनोहरमपि खलु तस्य (न) म(ध्ये ? द्यं) मदं कुरुते ॥

यो गोघृतमत्स्य(पि ?) ण्डीतत्सेकाभ्यामपावलीढमुपयुज्य पश्चाद्वहामं
बहुप्रगल्भवीर्यं वा मनोहरं हृद्यमपि तस्य तन्मद्यं न विकारं जनयतीति
॥ २५४ ॥

फसणंकोळ्ळजडाकाठओ च्च चुण्णं च तिण्णि दिअहाइ ।
अवहरइ गरविसं दुज्जअं पि पीओ पअत्तेण ॥ २५५ ॥

कृष्णाङ्गोलजटाक्वाथो वा चूर्णं वा त्रीणि दिवसानि ।
अपहरति गरविपं दुर्जयमपि पीतः प्रयत्नेन ॥

कृष्णस्य इरिविलस्य मूलकायचूर्णाभ्यामेकतरो दिनत्रयमुपयुक्तः गर-
विपं दुष्करमपि कृत्रिमविपं नाशयति ॥ २५५ ॥

अरुणसिळाभण्टिकरञ्जवीअकुट्टेहि तांइ लंकाओ ।
अइविसमस्त चि विच्छअवद्धन्नविमयेअट्टकवस्स ॥ २५६ ॥

शुक्लमशिलाभण्टिकरञ्जवीजकुर्ध्वनति भंक्रामः ।
अतिविपमस्यापि शुधिकूर्ध्वमानावेपयोगदुःखस्य ॥

अरुणशिलाशिरीषनक्तमालवीजवाप्यैम्बुल्याद्यैः पानीयेन कृतया गुलि-
क्या दंशस्थाने गाढं व्यवधाय करनदन्तिरादिना (?) न्यस्तया वृथिकसम्बन्धि-
नो वर्धमानविपदर्पकेशस्य दुष्करस्यापि तत्र संक्रान्तो भवति । दष्टः स्वास्थ्यं
गच्छत्यतः स्वदक्षेण निरन्तरतया सा तत्र न देयेति ॥ २५६ ॥

ओआरेइ अहोणीअमुद्धमारोविअं पि चट्टेइ ।
वक्कस्स दिज्जुअविसं विहिणा वणमज्जुआमूळं ॥ २५७ ॥

अवधारयत्यथोनीतमूर्ध्वमारोपितं ? तमपि वर्धयति ।
दष्टकस्य शुधिकविपं विधिना वनमज्जुक्रान्मूलम् ॥

वातश्लेष्माण्णां रूपेण विधानेन दंशस्यावस्थानीतं सद् विपं हासयति
ऊर्ध्वं नीतं सदृशवती करोति (?) ॥ २५७ ॥

भाअंगमल्लुञ्जवपुण्डरीअचतुआर(वि?)नक्कफळ(कळळ?)
[रइआ ।

पिच्छअविस(संकाभं) क(र? रे)इ तिणत्तण्ठिआ गुळिआ
[॥ २५८ ॥

मातङ्गमलोद्भवपुण्डरीकवद्दुकारपरुफलरचिता ।

पृश्चिकवि(पं?प)संक्रामं करोति तृणसंस्थिता गुळिका ॥

हस्तिशङ्खजातेन पद्माकारेण शिरटिकेति प्रसिद्धेन कन्दप्रायेण द्रव्येण
तथा बहुकारस्य श्लेष्मातकतरोः पक्वेन फलेनेति द्वाभ्यां निर्मिता पिण्डी
तृणादिना वंशः (?) श्लेष्मिकादंशाद् वृश्चिकविषमाक्रम्य तेन तृणादौ संक्राम-
यत्यतश्च हस्तेन साक्षान्न समर्पणयिति ॥ २५८ ॥

अरुणसिळानळकोसुंनसहिअकुरुविळळविसिअणिम्म-
[विआ ।

रविसळभएणगोहापुरीसरुसिअंरसुम्मिआ सा (?)
[॥ २५९ ॥

गुळिआ समत्पयिच्छअविसवेअं सअळळोअपच्छक्वं ।
संक्राम(अ)इ जाहिच्छं पुत्ताहिदपुळणिअनाहप्पं ॥ २६० ॥

फुड्कुमासिळाअळकुसुम्भ(महित)कुरुविल्लिपिभितनिर्मिता ।

रविमूलमङ्गवनगोधापुरीपरुयिकरसोन्धिथा ॥

गुळिका समस्तपृश्चिकविषवेगं सकललोकप्रत्यक्षम् ।

संक्रामयति यथेष्टं धूर्ता विज्ञानमाहात्म्यात् (?) ॥

अरुणं मनश्शिखा हरितालं महारजतम् एतैः सहितं कर्कटमांसं तथा
रविशशिनोऽर्कमिण्डिकाख्यं तथा गृहगोधाया. कुड्यमत्स्याख्यस्य प्राणिनः
शकृद् एतानि सर्वाणि समाशान्यर्कक्षरेण समालोच्य गुळिका कृता सर्ववृश्चिक-
विषवेगं यथारुचि सर्वजनसमक्षं संक्रामयति दद्यादन्यत्र अदष्टेऽपि निवेशयति ।
एवञ्च नरेन्द्रराजेन मूलदेवेन विदितप्रभावेनेति युगलकम् ॥ २५९, २६० ॥

पिच्छअडक्कस्स स्सेअत्तळिळरोमाअवोविआ(पारेइ?)ज्वाइ ।
णासेइ पीअन्नत्तं घअभीसुं संन्धउम्भीसम् ॥ २६१ ॥

वृद्धिचकदष्टस्य स्वेदसलिलरोमाञ्चवेपितन्यानि ।

नाशयति पीतमात्रं घृतमिश्रं सैन्धवोन्मिश्रम् ॥

कृष्णं गव्यं सर्पिः सैन्धवलवणेनाष्टभागमात्रेण संयुक्तं घृतं वृश्चिक-

दष्टविषविकारं शमयति घर्मान्बुरोमहर्षस्वेदादयो निवर्तन्त इति ॥ २६१ ॥

स्वज्जूरअढक्कोपरि पद्मेवतेळ्ळं विहळ्ळमवहरइ ।

घोरं पि विसगसेसं चिन्ताहारो व्य लाघण्णम् ॥ २६२ ॥

खर्जूरकदंशोपरि प्रदीपतैलं विती(ल ? र्ण)मपहरति ।

घोरमपि विषमशेषं चिन्ताहर(इति ? पिन) लाघण्यम् ॥

सर्जूरः शतपदी प्रसिद्धः प्राणी तेन कृतस्य दंशस्य पृष्ठदत्तप्रयोक्त-

तैलमपि विषं समस्तं नाशयति शोकवेग यथा सौन्दर्यमिति ॥ २६२ ॥

गुग्गुलुधूवे चारिए र(ति ? त्ति)अड्यस्स जाव पासअ ।

रूविअकिसळयपिण्डीमअघरवद्धा विसं हरइ ॥ २६३ ॥

गुग्गुलुधूपे घृते रात्रिकदंशे यावत् प्रस्वेदः ।

रूपिककिसलयपिण्डी सघृता बद्धा विषं हरति ॥

रात्रिकप्राणी उच्चिदङ्ग इति प्रसिद्धः । तच्छृते दंशे महिपाक्षं ता(व)द्

धूपयेत्, यावत् तत्र स्वेदो भवेत् । पश्चादकंप्रवालान् पिष्ट्वा कृता पिण्डिका

सघृता शम्भादिना बद्धा रात्रिकविषं नाशयतीति ॥ २६३ ॥

पुणरुक्तसुरसर(स)भाविअहरिआळ्ळुचळअसिळा ++ ।

विसमं वि मूसिअविसं पासइ पाणम्मि दिण्णाइ ॥ २६४ ॥

पुनरुक्तसुरसार(स)भावितहरितालकुवलयशिलाभिः ।

विषममपि मूपिकविषं नश्यति पाने दत्ताभिः ॥

पुनःपुनः सुरसायाः मज्जुकायाः पीडिनायाः निःप्यन्द्रेण भाविताभिः

हरितालकुवलयमनदिशलाभिः जलेन सह पानेन प्रयुक्ताभिः घोरमप्युन्दुरुविषं

नश्यति ॥ २६४ ॥

मूसिअविसं विसाउरणामग्गहणेण उद्धरेज्जण ।

खिप्फइ पट्टज्जुळिआ जा तस्स विसं नमांसरइ ॥ २६५ ॥

मूपिकाविषमपि विपातुरनामग्रहणेनोद्घृत्य (यावत् ?) ।

धिप्यते वध्यागुलिका (?) तावत् तस्य विषं समपसरति ॥

उन्दुरुदंशसङ्क्रान्तेन विषेण व्याधितस्य संज्ञां गृहीत्वा उन्मुलिता पङ्-
पुळ्ळिका निष्पर्याया नानत् प्रवृत्ते दूरे परियस्यते अमुकस्य मूषिकविषं नश्य-
त्विस्युस्त्वा तावत्कालं जपतस्य (?) विषं निवर्तत इति ॥ २६५ ॥

फडुएळ्ळकोससत्तिअधूविअड्ढस्स णासइ खणेण ।

अंकोळ्ळपत्तधूविअड्ढ(अविस ? स्स धि)मच्छविसवि-

[अणा ॥ २६६ ॥

फटुतैलकोशसंयुक्तधूपितदंशस्य (नश्यति) क्षणेन ।

(अङ्गोलपत्रधूपितदंशस्यापि) मत्स्य(विष)वेदना ॥

सर्पपतैलेन खल्य(?)सक्तुभिर्दत्तधूपः शृङ्गिमत्स्यविषदंशो यस्य तस्य

पुरुषस्य तत्कृता व्यथा तत्कालमेव प्रणश्यति । अधवारिकिल्लस्य पल्लवैर्धूपितो

दंशो यस्य तस्यापि शृङ्गिमत्स्यविषवेदना तथैव नश्यतीति ॥ २६६ ॥

एहोअअमसिणाणिहृणामिअं हरइ विसमवेअं पि ।

गोहेरअड्ढाविसं मूळमहिं(सइ ? साए) णिमिसेण ॥ २६७ ॥

उष्णोदकमसृणनिघृष्टनाचनं (कृतं ?) हरति विषमवेगमपि ।

गोधेरकदंशविषं मूलमहिं(स ? सा)या निमिसेण ॥

महिंसाया गृध्रनस्या मूलमुष्णसलिलेन पिष्ट्वा तेनैव सह नस्यं

कृतं सद् गोधेरकस्य प्राणिविशंभ्य प्राग्वाहुनंशया प्रसिद्धस्य सम्बन्धिना दंशेन

सङ्क्रान्तं विष क्षणेन नश्यतीति २६७ ॥

विअमीसिअविक्कसपिण्डी संअविहिणा च गाहि अचणेइ ।

सिंणिअमच्छअविहिणा मिअंफरान्तिच्च गोसग्गे ॥ २६८ ॥

घृतमिश्रितचिकमपिण्डी स्वेदविधिना व्रणानपनयति ।

शृङ्गिमत्स्यवेदना मृगाङ्कान्तिरिव निशान्ते ॥

गोघृतेन मिश्रिता भद्रवचूर्णपिण्डी स्वेदविधिना शृङ्ग्यात्यमीनदंश-

सङ्क्रान्तविषव्यथानपसारयति । (अथवा ?) राज्यवसाने ज्योत्स्नेयेति ॥ २६८ ॥

इक्कम्मि लोहघटे उद्धरिण कण्ठए (च) डयकाहि ।

णासइ वरदीए विसं दिण्णाए च फाणि(ज्ज)अरसम्मि

[॥ २६९ ॥

दंशे लोहघृष्टे उद्धृष्टे कण्ठके वा दंशे ।

नश्यति वरद्या विषं दत्ते (वा) फाणिज्जकस्य (रसे) ॥

मरुबकस्य कुबेरस्म वा (शरे ! रसे) दत्ते सति उद्ध्रिषं नश्यतीति ॥ २६९ ॥

लेषो मिरिअमहोत्तइकेसरकुडिल्लेहि मच्छिआगरळं ।

णासेइ घउम्मीसिअसअरफ्फा(सँ)धचकओ व्व ॥ २७० ॥

लेपो मरिचमहौपयकेसरकुडिल्लैर्गाक्षिकगरलम् ।

नाशयति घृतोन्मिश्रितशतपुष्पासैन्धवउतो वा ॥

फटुनागरकेसरतगरैर्जैलवर्तितैः समांशैः कृतो लेपो माक्षिकाणां सरघाणां
संबन्धि विषं नाशयति । भयवा गोघृतमिश्रया (तन्म्याः ? मिस्या) सैन्धवलवण-
युक्तया कृतो लेप एषं करोति ॥ २७० ॥

कुळिसतलदुद्धयट्टिअसिरीसओ ताएळित्तजयहरइ ।

ददुदुरविम(मा ? म)दिसअदाचणं पि सळि(ळ ? लेण)जळणो
[व्व ॥ २७१ ॥

कुलिशतरदुग्धवर्तितशिरीषर्वाजैर्लिप्तमुपशाम्यति ।

दर्दुरविषमतिशयदारुणमपि सलिलेन ज्वलेन इव ॥

सुधारक्षस्य क्षीरेण पिष्टं क्षीरतर्बुजैः कृतेन लेपेन लिप्तं मण्डूकविषं
घोरमपि नश्यति । व्यक्तमुपमानमिति ॥ २७१ ॥

हरयळ्ळहरसमीसं दुद्धसमं गुळघआण पळजुअळं ।

उन्मत्तण्णहविसमविसवे(अ)णं हरइ पाणेण ॥ २७२ ॥

हरवल्लभसुरसोन्मिश्रं दुग्धसमं घृतगुलानां पलयुगलम् ।

उन्मत्तघ्न(विषम)विषवेदनां हरति पानेन ॥

मातुलस्वरससहि(तेन ? त)क्षीरतुल्यांशयोर्घृतगुलयोः पलद्वयम् । एवमुक्तं
भवति — चतुर्णां द्रव्याणां प्रत्येकमर्धपलम् एकत्र पलद्वयं पानेनोपयुक्तम्
अलर्कदशनसंक्रान्तघोरविषव्यथां निवारयतीति ॥ २७२ ॥

काउंवरिआमूळं हरदइअफळाइ तण्डुळजळेण ।

समयीआइ घ पीआइ कविळ्विस्तदोसत्तमणाइ ॥ २७३ ॥

काकोदुम्बरिका मूलं हरदयित्तफलानि तण्डुळजलेन ।

समयीजानि वा पीतानि कपिलविषदोषशुभनानि ॥

सेलकोदुम्बरिका फल्यु तस्या मूलं तण्डुलजलेन सह विष्ट्वा पीतं
शदंशविषदोषं शमयति । अथवा धुर्धूरकनलानि ज्वलनतरुमूलतुल्यांशानि
तेनैव तण्डुलजलेन पीतान्युक्तं कार्यं कुर्वन्तीति ॥ २७३ ॥

जळपळिआए गोइज्जिआए महुमीसिआए कअळेवो ।
णीसेसजीअसंभयणहदन्तविसं खअं णेइ ॥ २७४ ॥

जलवर्तितया गोत्रिहया (मधुमिश्रितया) कृतलेपः ।
निश्चेपजीवसम्भवनखदन्तविषं क्षयं नयति ॥

गोजिहिकया गोधूमिकया पानीयेन पिष्टया माक्षिकेण सहितया
(घृ ! कृ) तलेपः सर्वेषां विषवतां प्राणिनां नखदशनसमुद्भवं क्षययति ॥ २७४ ॥

निम्पमसीवडवकळकादिअसळिळेण छित्तमुवसनइ ।
णहदन्तविसं गरुअं दारुणिसारअणि(वि ?)ळित्तं व ॥ २७५ ॥

निम्बरजनीवटवल्ककथितसलिलेन लिप्तमुपशाम्यति ।
नखदन्तविषं गुरुकं दारुनिशारजनीलिप्तं वा ॥

पिन्धुमन्दपत्रपत्रन्यप्रोषत्वग्भिस्तुर्याभिः कथितेन सलिलेन लिप्तं घोर-
मपि पूर्ववत्सदन्तजं विषं विनश्यति । अथवा दार्ढीपिण्डहरिद्राम्बां जल-
पिष्टाम्बां लिप्तमेवं भवतीति ॥ २७५ ॥

पत्तंगणिसाकेसरमङ्गिद्वारअणिळेविआ (ळूआ) ।
उवसमइ इं(गु)ईतरुवकळळेयेण गण्डं व ॥ २७६ ॥

पत्तङ्गनिशाकेसरमङ्गिष्ठाचित्रवल्लिलता दार्ढित्येताभिर्जलपिष्टाभिर्मचोति-
सा(ः) लता विनश्यति । तथा इहुदीरुक्ष्म तिल्वकस्य त्वचा जलपिष्टया लिप्तं
सद् वा पिट(प!)कविशेष उपशाम्यति इति । उपमानदारेण द्वितीयप्रयोग इति ।
तत्र लता सूर्यकिरणमध्यमेवा(रि ! ति)दुर्लक्षप्राणिरूपा दंशविशेषानुमेया । आयु-
(व ! वे)दात् तस्या लक्षणानि ज्ञेयानी(ति) ॥ २७६ ॥

मूळेहि व वीएहि घ कञ्जुअपिष्टेहि छित्तमुवसमइ ।
कीटविड(अ ? आदि)दुष्टं लम्बासुरतालिफळिणीणं ॥ २७७ ॥

मूलैर्वा वीजैर्वा काशिकपिष्टलिप्तमुपशाम्यति ।
कीटपिटकादिदुष्टं लम्बासुरतालिफलिनीनाम् ॥

तिकालाबुदेवतालीलाङ्गलीनामेकतमाया मूलैः फलैर्वा आरनालसञ्चू-
णितैर्दक्षेपस्य शरीरकीटपिटकादित्वग्दोषो विनश्यति । कीटादि ग्रन्थ्याकारम् ।

येषां लोहितपा(पा?मा)नां पाकेन विना स्वेदः कठिनं च मुखं दृश्यते ते
पिटकाः प्रसिद्धा विकारा इति ॥ २७७ ॥

तिलसरिसवमीसकरञ्जवीअळेवेण सअळपिडआण ।

(दा?त)रुणफलदन्तिणिहि च भवज्जइ पसरो विळ्ळि-
[त्ताणं ॥ २७८ ॥

तिलसर्पपामिश्रकरञ्जवीजलेपेन सकलपिटकानाम् ।

(दा?त)रुणफलदन्ति(नी)भ्यां वा मिद्यते वा प्रसरो विलिप्तानाम् ॥

तिलसिद्धार्थकचूर्णमिश्रैः करञ्जस्य नक्तमालस्य बीजैः पानीयपिष्टैः
कृतेन लेपेन ये केचित् पिटकभेदाः शरीरेषु सम्भवन्ति, तेषां प्रसृतिर्निवर्तते ।
यदि तरु(ण)स्यैरण्डस्य फलं (तेन) तथा दन्तिन्या निकुम्भेनेत्येताभ्यां कृताभ्या-
मेतत् कार्यं भविष्यतीति ॥ २७८ ॥

जाळावइहविअणं हरेन्ति जळवट्टिआइ सघआइ ।

पीळीतण्डुळमूळाइ णूणमुयळेवमत्तेण ॥ २७९ ॥

ज्वालागर्दभवेदर्ना हरन्ति जलवर्तितानि सघृतानि ।

(तिल?नीली)तण्डुलमूलानि नूनमुपलेपमात्रेण ॥

नीलिन्या मेघनादस्य च मूलानि नूनमुपलेपमात्रेण तोयवृष्टानि घृतेन
सहितानि लेपोदव ज्वालागर्दभास्यस्य व्याधेः सम्बन्धिनी व्यथां शमयन्ति ।
यस्यैवं लक्षणं पठन्ति — दौषैः पिचोल्बणैः मत्तैः विसर्पवत् शोफपाकस्ताम्रो
ध्वरकृत् ज्वालागर्दभो जालगर्दम इति द्विधा चास्य संज्ञा श्रूयत इति ॥ २७९ ॥

गोइभिआए मूळं (अहवा) उत्तण्टअस्स विहिगहिअं ।

तण्डुळजळेण दिण्णं सेअ(ळिअ)णिचारणं कुणइ ॥ २८० ॥

गोजिहिकाया मूलमथवोत्कण्टकस्य विधिगृहीतम् ।

तण्डुलजलेन दत्तं शीतलिकानिवारणं करोति ॥

गोजिहिका व्याख्याता, तस्या मूलं ज्येष्ठोदकेन पिष्ट तैनेव सह पीतं
सत् शीतलिकाव्याधेर्विस्फोटास्यस्य विनाशं सम्पादयति । (अथवा उत्कण्ट-
कस्य । विनाशं सम्पादयति । ?) अथवा उत्कण्टकस्य पुनर्नवाया मूलमेवमुक्त-
कार्यं करोति । सर्वोपधीनां ग्रहणे विधिर्नियमविशेषो ग्रन्थसमाप्तां विवक्षित
इति ॥ २८० ॥

उपसर्गगमि पअट्टे रअणी चिञ्चादळेहि सञ्जुत्ता ।
सिसिरजळपिट्टपीआ करेइ सीअळिअपडिसेहं ॥ २८१ ॥

उपसर्गे प्रवृत्ते रजनी चिञ्चादलैः संयुक्ता ।

शिशिरजलपिष्टपीता करोति शीतलिकाप्रतिषेधम् ॥

पिण्डहरिद्रा अम्लिकादलैः सह शीतलेन (जलेन) सञ्चूर्णिता तेनैव सह पीता पूर्वगाथोक्तस्य व्याधेः प्रसरनिरोधं करोति । कदा । उपसर्गे दैविक उपद्रवे बाहुल्येन प्रवृत्ते सति । उपसर्गजस्य शीतलिकादोषस्य निवर्तनेऽयं प्रयोग इति ॥ २८१ ॥

जत्तिअमत्ता अङ्गे सीअळिआओ त्तिएहि पण्णेहि ।

छिण्णोहि सेळुतरुणो आउरणाक्षेण णासन्ति ॥ २८२ ॥

यावन्मात्रा अङ्गे शीतलिकास्तावद्भिः पर्णैः ।

छिन्नैः शेलुतरोरातुरनाम्ना विनश्यन्ति ॥

यावन्मात्राः सङ्ख्या यावन्त्यः आतुरस्य मात्रे शीतलिका उत्पत्त्यवसरे दृश्यन्ते, तावत्सङ्ख्यारेव श्लेष्मातकतरोर्दलैर्देवदत्तस्य शीतलिका नश्यन्तिवति आतुरनामग्रहणपूर्व त्रोटितैस्ता निवर्तन्त इति ॥ २८२ ॥

*अन्ते सेअळिअसमुब्भवम्मि गरुएहि देहसन्दावे ।

परिवसिअसळिळपाणं महुमीसकुळं (सं) (पुं कु)णइ
[॥ २८३ ॥

रात्रिपर्युषितस्य माक्षिकसंयुक्तस्य तोयस्य पानं शीतलिकाजनितं शरीरस्यात्मदाहं शमयतीति ॥ २८३ ॥

महिळाण तक्खणाच्चिअ थक्कइ रुहिरं सिराम्मि विणिहित्ते ।

जळकळसे दुद्धेण व पीए चक्कङ्कमूळम्मि ॥ २८४ ॥

महेलानां तत्क्षणमेव तिष्ठति रुधिरं शिरसि विनिहिते ।

जलकलशे दुग्धेन वा पीते चक्राङ्गमूले ॥

स्त्रीणामतिप्रवृत्तं रक्तं प्रदरास्यो व्याधिस्तत्क्षणेनैव निरुध्यते शीतल-
सलिलपूर्णं कलशे मस्तके न्यस्ते सति, अथवा गोक्षीरेण सुदर्शनामूले पीते
सतीति ॥ २८४ ॥

कुंसवडिआतरुमूळाइ पीअमत्ताइ तण्डुलजलेण ।

महिळाण महारुहिरं वरेन्ति कअळीहळाइ च्य ॥ २८५ ॥

कुशवाद्यालकतरुमूलानि (ममांशानि?) पीतमात्राणि तण्डुलजलेन ।
महेलानां महारुधिरं वारयन्ति कदलीफलानि वा ॥

स्त्रीणामतिरजः कुशानां दर्भाणां तथा वाद्यालकस्य बलाया मूलानि
समांशानि वरजलेन पिष्ट्वा पीतान्येव नि(तन्व ? रुन्ध)न्ति । अथवा रम्भायाः
फलं मोचकास्यं घृतेन सह पीतमेतत्कार्यं करोतीति ॥ २८५ ॥

तण्डुलसल्लिळेण बळा पुराणगुळबिरइअन्व पोराली ।

महिळाण महारुहिरं (वि) पीअमत्ते णिवारेइ ॥ २८६ ॥

तण्डुलसल्लिलेन बला पुराणगुलविरचिता (वा) बदराली ।

महेलानां महारुधिरमपि पीतमात्रान्निवारयति ॥

ज्येष्ठसल्लिलेन पिष्टा तेनैव सह पीता बला (तस्या ?) महारुधिरं घोरमपि
प्रदरं स्त्रीणां निवारयति । अथवा बदरचूर्णं शीतलगुलसममात्रं ज्येष्ठजलपीतम्
उक्तकार्य(कर)मिति ॥ २८६ ॥

दुद्धेण बळामूळं घणरवमूळाइ तण्डुलजलेण ।

मधुमीसिअमेक्केक्कं पीअं पअरं समं णेइ ॥ २८७ ॥

दुग्धेन बलामूलं घनरवमूलानि तण्डुलजलेन ।

मधुमिश्रितमेकैकं पीतं प्रदरं शमं नयति ॥

बलायाः कन्दौदन्या मूलं गोक्षीरेण पिष्टं पीतं मधुसंयुक्तं प्रदरमतिरजः
शमयति । अथवा लोहितलीलसस्य मूलानि ज्येष्ठोदकेनैव पीतानि माक्षिक-
सहितान्येवोक्तं कार्यं कुर्वन्तीति ॥ २८७ ॥

पिट्ठञ्च रत्तसाळीण दुद्धसिद्धं सुसीअळं समधु ।

पीअमवहरइ पअरं सिवचिन्ता पापणिवहं व ॥ २८८ ॥

पि(ष्टेन ? ष्टं च) रक्तशालीनां दुग्धसिद्धं सुशीतलं समधु ।

पीतमपहरति प्रदरं शिवचिन्ता पापनिवहमिव ॥

रक्तशालीनां लोहितशालीनां शालिविशेषाणां संबन्धि पिष्टं तण्डुलचूर्णं
गोक्षीरेण सह क्षीरिणीवत् पक्वं पश्चात् सिद्धं माक्षिकेण सहोपयुक्तमतिरजः
शमयति । यथा महेश्वरस्मरणं किल्बिपसमूहमिति ॥ २८८ ॥

ळवका घअत्तकडिआ पीआ दुन्देण हरइ महिळाण ।
मोअररसो व्व सीसे अमुणिअणिम्मीळिओ पअरं ॥२८९॥

लाक्षा घृतसंक्वथिता पीता दुग्धेन हरति महेलानाम् ।

मपूरकरसो वा शीर्षे अत्रातनिष्पी(डि)तः प्रदरम् ॥

लाक्षा तरुव्याधिः पूर्वं घृतेन कथितेऽता) पश्चाद् दुग्धेन पिष्टपीता
स्त्रीणामतिरजः शमयति । अथवा अपामार्गस्य अगृहीतसंज्ञस्यैवातुरशिरसि
निष्पीडितस्य रस उक्तं कार्यं करोतीति ॥ २८९ ॥

चुण्णं तिअडुअदिअळट्टिआण तिळकाढेण पिअमवहरइ ।

विसमं पि रत्तगुम्भं कुसुमणिरोहञ्च तरुणीण ॥ २९० ॥

चूर्णं त्रिक(टुक)द्विजयष्टयास्तिलकायेन पीतमपहरति ।

विपममपि रक्तगुल्मं कुसुमनिरोधं च तरुणीनाम् ॥

व्योपस्य चूर्णं ब्राह्मणयष्टयाश्च मूलचूर्णमेवं चतुर्णां समांशानां चूर्णं
तिलकथितेन सह पीतं स्त्रीणां घोरमपि रक्तगुल्मं वातेन गुल्मत्वमापादितं
रक्तं तथा कुसुमस्य ऋतुकालजस्य रक्तरोधं स्तम्भं शमयतीति ॥ २९० ॥

किटवकणागुळमअणफळदन्तिजळखारतुंविबीएहि ।

सकुळिसडुद्धा वत्ती जोणिगआ कुसुम(सं)जणणी ॥ २९१ ॥

किण्वकणागुळमदनफलदन्तीयवक्षारतुम्बिबीजैः ।

सकुलिशदुग्धा वर्ती योनिगता कुसुमसञ्जननी ॥

किण्वं सुराबीजं तथा पिप्पली तथा गुलः तथा मदनस्य मुमनस्य
फलं तथा निकुम्भः तथा यवशूकः तथा तिकालबुबीजान्येतानि तुल्यांशानि
सुपाक्षीरेण वर्तितानि कृत्वा कृता वर्ती स्त्रीणां वराङ्गन्यस्ता कुसुमस्योन्तर्भवस्य
रजसः प्रवर्तनीति ॥ २९१ ॥

पावणा(अ)एसरचुण्णं घएण पाऊण कुसुमदिअहेसु ।

दुन्दरभा स + णरसङ्गमेण णारी सुअं ळभः ॥ २९२ ॥

नवनागकेसरचूर्णं घृतेन पीत्वा कुसुमादिवसेषु ।

दुग्धर(त ? ता) सदा नरसङ्गमेन नारी सुतं लभते ॥

नवस्य प्रत्यग्रस्य कनकस्य चूर्णं गोघृतेन सहावलेहं प्राग्गृत्तुदिनान्युप-
युज्य गोक्षीराहा(र ? रा) पुरुषसंप्रयोगेन पुत्रं लभते । सदेति, प्रयोगस्याव्यभि-
चारार्थं नित्यग्रहणमिति ॥ २९२ ॥

सद्यअं णाम(ण)विहिणा दाहिणणा(सा)उडाम्मि उदुसमए ।
वज्झाणं देइ सुअं लिङ्गाङ्किअळक्खणांमूलम् ॥ २९३ ॥

सद्यतं नाव्रजविधिना दक्षिणनासापुटे ऋतुसमये ।

बन्ध्याभ्यो ददाति सुतं लिङ्गाङ्कितलक्ष्मणामूलम् ॥

केनत्रिद् वस्तुना लिखितेन लिङ्गेनाङ्कितं कृतचिह्नं यल्लक्ष्मणायाः पुत्र-
जनन्योपधेर्मूलं तद् बन्ध्याभ्यः गर्भग्रहणरहिताभ्यः पुत्रजन्म प्रयच्छति केन
प्रकारेण * ॥ २९३ ॥

(दक्खिण ? एके)ण सिहिसिहाळक्खणाण मूळेण दुद्धपीणण ।
गवभं धरेइ महिळा कुसुमवई तीणिण दिअहाइ ॥ २९४ ॥

एकेन शिखिशिखालक्ष्मणयोर्मूलेन दुग्धपीतेन ।

गर्भं धारयति महिला कुसुमवती त्रीणि दिवसानि ॥

मयूरशिलापुत्रजननीमूलयोरेकतमेन गोक्षीरेण सह त्रीणि दिवसानि
पिष्टपी(तानि ? तेन) महिला गर्भमपत्यं गृह्णाति । बन्ध्या पीतसंयोगा (?) न
भवतीत्यर्थः ॥ २९४ ॥

कुणइ कुरण्डअमूळं ऋद्धिं गवभस्स पीअमणुदिअहं ।

गोहांमिसे व कमिसो थोअत्थोअं समवभसिअं ॥ २९५ ॥

करोति कुरण्टकमूलम् ऋद्धिं गर्भस्य पीतमनुदिवसम् ।

गोधामिपं वा क्रमशः स्तोत्रस्तोकं समभ्यस्तम् ॥

कुरण्डस्याम्लतकस्य मूलं पानीयेन पिष्टं सत् तेनैव सह इति-
दिवसं पीतं गर्भस्य ऋद्धिं सम्पूर्णघातुत्वं करोति । अथवा गोत्र-प्रानिविधेयः
प्रसिद्धस्तन्मांसं क्रमेणाम्यस्यमानमुक्तं कार्यं करोतीति ॥ २९५ ॥

* अवशिष्टो मयः क्षुप्तः स्यात् ।

जळपिटं जोणिगअं धरेइ (ण धरेइ) जट्टजळपीअं ।

गव्भं जळवेसदिसानवसुन्दुरुकणिणआमूळं ॥ २९६ ॥

जळपिटं योनिगतं धारयति न धारयति ज्येष्ठजलपीतम् ।

गर्भं यक्षेशदिग्भवमुन्दुरुकर्णिका मूलम् ॥

उन्दुरुकर्णिकाया मूपिककर्णिकाया मूलमुदीचीप्रसृतं जलेन पिटं वराहस्थं
सद् गर्भं धारयति । तण्डुलघावनेन सह पिटं पीतं तु गर्भं न धारयति प्रवर्त-
यतीत्यर्थः ॥ २९६ ॥

जा महुघअमीसपळासवीअळेवं करेइ भअकुहरे ।

उडुसमए सा महिळा ण कआ(इ) वि होइ गव्भवई
[॥ २९७ ॥

या मधुघृतमिश्रपलाशवीजलेपं करोति भगकुहरे ।

ऋतुसमये सा महिला न कदाचिदपि भवति (गर्भवती) ॥

या स्त्री गोघृतक्षौद्राभ्यां सहितेन पलाशतरोः किंशुकस्य बीजानां
चूर्णेन योन्यन्तरम् ऋतुकाले लिम्पति, सा न कदाचिदपि गर्भं गृह्णाति ।
ऋतुकालशेषप्रयोगो न तु सकृदेवेति ॥ २९७ ॥

रइसमए तेळळोळळं गव्भासअवअणविणिहिअं विहिणा ।

अवहरइ ळोणखण्डं गव्भभअं दुट्टरण्डाण ॥ २९८ ॥

रतिविरामे तैलाद्रं गर्भाशयवदनविनिहितं विधिना ।

अपहरति लवणखण्डं गर्भभयं दुष्टरण्डानाम् ॥

दुश्शीलविधवानां सैन्धवशकलं तिलतैलाभ्यक्तं गर्भसम्भवं त्रासं
हरति । गर्भं तासां नाशयतीत्यर्थः । किं कृतं सत्, सुरतावसाने गर्भग्रहण-
मुखे विधिना तत्रैव सम्यक्समर्पणरूपेण प्रकारेण निक्षिप्तमिति ॥ २९८ ॥

पूसुम्मूळिअहरदइअमूळिअं णिअकडीए वन्धेउं ।

कामेह कामिणीओ कामेन्ति ण पसवितं जाउ ॥ २९९ ॥

पुष्योन्मूलितहरदयितमूलिकां निजकटौ बद्ध्वा ।

कामयन्तं कामि(नीं ? न्यः) कामयन्ते (न) प्रसवितुं यान्ति ॥

पुष्यनक्षत्रोत्खातां मातुलशिकां स्वनितम्बे ग्रथयित्वा रमणी रमयति ।
वास्ताः प्रसवं नेच्छन्ति ॥ २९९ ॥

जलकुसुमकन्दतिलसकराओ महुमीसिआ(ओ) पीआओ ।
 वारेन्ति गन्धपडणं धम्ममई कुगइगमणं व ॥ ३०० ॥

जल(कुसुमकन्दतिल)शर्करा मधुमिश्रिताः पीताः ।

(घा ? वा)रयन्ति गर्भपतनं धर्ममतिः कुगतिगमनमिव ॥

जलकुसुमस्य पद्मस्य कन्दं विसं तथा तिलास्तथा सितशर्करा
 एतानि समांशानि माक्षिकेणोपयुक्तानि गर्भस्य पात निरुन्धन्ति । यथा धर्म-
 बुद्धिर्नरकपातमिति ॥ ३०० ॥

धाअइकुसुमसमंगाणीलुप्पळसवरकुल्लुम्ममारेहि ।

ण पडइ गन्धो जलसण्ठिआइ दुद्धेण पीएहि ॥ ३०१ ॥

धातकीकुसुमसमङ्गानीलोत्पल(शवर)कुसु(म)मारैः ।

न पतति गर्भो जलसंस्थिताया दुग्धेन पीतः ॥

आ नामेः पानीयान्तर्गताया गर्भवत्या गर्भम् एतैर्द्रव्यैर्गोक्षीरेण सह
 पीतैर्न पतति न सञ्चति । कैर्द्रव्यैः । धातकी मदयन्ती तत्पुष्पैस्तथा लज्जाव-
 त्यास्तथा कुवल्यैस्तथा लोभ्रेण एतैः समांशैर्माक्षिकेणावलोलितैरिति ॥ ३०१ ॥

सिहसुरहिकळमनण्डुळचुण्णं समसकरं पिअन्तीए ।

उंवरिकन्दकसाणण पडइ गन्धो (ण) महिळाए ॥ ३०२ ॥

सितसुरभिकलमतण्डुलचूर्णं समशर्करं पिवन्त्याः ।

उदुम्बरिकन्दकपायेण पतति गर्भो न महेलायाः ॥

शुक्रस्य सुगन्धस्य च शालेः पिष्टं सितशर्करासमां(शैः!शं) काकोदुम्बरी-
 काया मूलकथितेन सह पिवन्त्याः (नया ! नार्या) गर्भो (महेलायाः शुक्राशुक्रस्य
 सुगन्धस्य शालेः पिष्टम्सितशर्करासमांशैः काकोदुम्बरिकाया मूलकाथेन सह
 पिवन्त्यानया गर्भो!) न विस्वतीति ॥ ३०२ ॥

धंमेइ गन्धपडणं कुळा(डू?)ळकरकइमं मुटुत्तेण ।

..... धरिआ गिरिअण्णिअजडच्च ॥ ३०३ ॥

(स्तम्भयति गर्भपतनं कुलालकरकर्दमं मुहूर्तेन ।

..... घृता गिरिकर्णिकाजटा वा ॥)

कुम्भकारपाणिलमो मृत्पिण्डो माक्षिकयुक्तेन छागक्षीरेण सह पीतो
 ग(र्भिणी ! र्भे नि) रुणद्धि । अथवा ध्वनस्यन्दाया मूलं नारीनिनम्बद्धमेवं क्रो-
 तीति ॥ ३०३ ॥

पञ्जरइ सोणिअं गढिभणीए गवभाव जीए महिळाए ।
तिस्सा पाणं तण्डुळजळेण पारावअपुरीसं ॥ ३०४ ॥

(प्रसवति शोणितं गर्भिण्या गर्भाद् यस्यां महैलायाः ।
तस्याः पानं तण्डुलजलेन पारावतपुरीषम् ॥)

यस्या गर्भिण्या गर्भाद् रक्तं स्रवति, तस्मास्तन्निवृत्तये कलरवमलं
व्येष्टाजलेन सह पानं देयमिति ॥ ३०४ ॥

महुअसिआकुवळअकन्द(चुण्ण)पाणं परिभमइ गवभे ।
महिळाण हरइ पीडं परि(पी?पे)ओ सीअळां तहअ ॥

मधुकसिताकुवलयकन्दचूर्णपानं परिच्युते गर्भे ।
महेलानां हरति पीडां परिपेकः शीतलस्तथाच ॥

मधुयाष्टिसितोत्पलमूलानां समाशानां चूर्णस्य पानीयेन सह पानं स्त्रीणां
गर्भच्युतौ सत्यां वेदनां निवारयति शिशिरश्च परिपेक इति ॥ ३०५ ॥

कढिआरनाळपीअं सिन्धुभवहिं गुचुण्णमवळाण ।
तुरिअं करेइ पसवं कढिचद्धा मातुळजडव्व ॥ ३०६ ॥

कथितारनालपीतं सिन्धुद्रव(हिडु)चूर्णमवलानाम् ।
त्वरितं करोति प्रसवं कटिचद्धा मातुलजटा वा ॥

सैन्यवलवणवाहीकयोश्चूर्णं ऋधितकान्बिकेन सह पीतं स्त्रीणामाशु
गर्भमोक्षं करोति । अथवा हरवत्सस्य मूलं स्त्रीनिमित्त्वे प्रथितमेवं करोति ॥

एककं सुरअरुवाअसमोरअमूळाण विहिपरिग्गहिअं ।
माहिळाण कढिणिचद्धं सुहपसवं कुणइ णिमिसेण ॥३०७॥

एकं सुरतरुवायसमयूरकमूलानां विधिपरिगृहीतम् ।
महेलानां कटि(नि)चद्धं सुखप्रसवं करोति निमिषेण ॥

सुरतरुः पारिभद्रकः तथा वायसजह्वा तथा अपामार्गः एतन्मूलानामेकं
स्त्रीणां नितम्बप्रथितं सुखेन शीघ्रं च प्रसवं करोतीति (विधिरक्षति!) ॥३०७॥

वाढाए मोरअस्म व मूळं महिळाण जोणिविणिहित्तं ।
कुणइ सुहं विअ पसवं दुक्खप्पसवाण वि खणेण ॥३०८॥

भद्रया अपामार्गस्य वा मूलं महैलानां योनिविनिहितम् ।
करोति सुखमेव प्रसवं (दुःख)प्रसवानामपि क्षणेन ॥

भङ्ग्या अपामार्गस्य (वा) मूलं स्त्रीणां वरान्ननिक्षिप्तं सक्लेशमसवानामप्य-
 क्लेशेनैव, शीघ्रं गर्भमोक्षं सम्पादयतीति ॥ ३०८ ॥

जह तं मोरं अमूलं पायो कुट्टइ समुद्धरिञ्जन्तं ।

ता पस ३ हिइ कुमारीं महिळा तणअं अकुट्टम्मि ॥ ३०९ ॥

यदि तन्मयूरकमूलं तदानीं सण्ड्यते समुद्ध्रियमाणम् ।

तत् प्रसोष्यते कुमारीं महिला तनयमखण्डिते ॥

यदि तदपामार्गमूलं पूर्वोक्तप्रयोग(र्थ)मुन्मूल्यमानं तदानीमेव नुद्यति
 त्वारी कन्यां जनयिष्यतीति ज्ञेयम् । अनुद्यते तद्द्रुते पुत्रमिति ॥ ३०९ ॥

पुट्टइसप्पकञ्चुअमसिणमसीकुसुमसारभरिअब्भी ।

झ(स्ति) विसळ्ळा जाअइ गवभवई मूढगवभा वि ॥ ३१० ॥

पुट्टदग्धसर्पकञ्चुकमसृणमपीकुसुमसारभरिताक्षी ।

झगिति विशल्या जायते गर्भवती मूढगर्भापि ॥

अन्तर्धूमदग्धेन भुजगनिमोकेन कृतं यत् सूक्ष्मपिष्टं (भरिते ! तेन) माक्षि-
 कमिश्रितेन पूरितेनत्रा अपामार्गप्रवृत्तगर्भापि स्त्री तत्कालमेव विगतशल्या
 सम्पद्यते । सुखेन शीघ्रं मुञ्चतीत्यर्थः ॥ ३१० ॥

धोएणाच्चिअ णिपडइ (पु?कु)ळिसच्छीरेण सीसणिहिएण ।
 महिळाण गवभवसळ्ळं सरपुंखामूळिआएण ॥ ३११ ॥

स्तोकेनैव निपतति कुलिशक्षीरेण शीर्षनिहितेन ।

महेलानां गर्भ(शल्यं) शरपुह्वामूलिकाया वा ॥

सुधाक्षीरेणात्पेनापि मूर्धन्यस्तेन स्त्रीणां जरायुः केवलगर्भरहितो वा
 निपततीति । अथवा बाणपुष्पाया. मूलेन शिरसि न्यस्तेन एवं भवतीति

॥ ३११ ॥

पडइ पभावेणच्चिअ गवभो महिळाण जोणिधरिआए ।

जाआ वा अडाए ॥ ३१२ ॥

.... ..
 .... ..
 .... ..

आर्द्रायाः श्वेतापराजिताया जटामूलेन वीर्यमात्रेणैव महेलानां गर्भः
 भवतीति । कीदृश्या । अन्तर्वराहस्थापितया । अथवा काकादन्याः शिफमेवं
 कृतया गर्भः पततीति ॥ ३१२ ॥

पाडेइ जरसणाहं मअं पि गवभं जरं (च) पाडेइ ।

मद्विळाण चरणचूडं उक्तरिणीमूळिआवइअं ॥ ३१३ ॥

पातयति जरासनाथं मृतमपि (गर्भं जरां च) पातयति ।

महेलानां चरणन्यस्तमुत्तरिणीमूलिकावलयम् ॥

उत्तर(रस्या ? रिण्या) उट्ट्वारुण्या मूलं बलमीकृतं पयोक्षिप्तं स्त्रीणां तत्कारुमेव जरायुसहितं विपन्नमपि गर्भं पातयति । तस्मिन् वा पूर्वपचितं शिष्टं(?) जरायुमपि पातयति ॥ ३१३ ॥

दरचुण्णिअगोसेणाडअमूळमूळखण्डेण (?) जोणिविणिहि-
[एण ।

रभणीण तक्खणसिअ णिपडइ गवभो पपेवन्तो ॥ ३१४ ॥

... .

....

दरचूर्णितगोरसेन वराङ्गन्यस्तेन तत्कालमेव गर्भं मवर्तत इति ॥ ३१४ ॥

जज्जरिअत्तिळ्ळतुंविअपुणणवा(स)रसमूळखण्डेण ।

गवभासअमुहच्छित्तेण पडइ गवभो मुहुत्तेण ॥ ३१५ ॥

" .. ..

....

जर्जरिततैलाभ्यक्तमार्द्रं वर्षीभूमूलं गर्भग्रहणीवदननिक्षिप्तं मवर्तयति गर्भं क्षीघ्रमेवेति ॥ ३१५ ॥

मइरामण्डालोळिअपुराणगुळसुरसपत्तसरसेहि ।

पीएहि जाइ णासं परंगसूळं पसूआण ॥ ३१६ ॥

मदिरामण्डालोक्षितपुराणगुळसुरसपत्रस्वरसाभ्याम् ।

पीताभ्यां याति नाशं धराङ्गशूलं प्रसूतानाम् ॥

(मदिरा) स्वच्छभागेन मिश्रितो यो जीर्णगुलं मज्जुकापलवगुणनिःप्यन्दः ताभ्यां गुलस्य कर्षो द्रवद्रव्यस्य पलत्रयेणेति मात्रया मिश्रीकृत्य पीताभ्यां पृथप्रसूतानां नारीणां प्रसवजनिता वेदना नश्यतीति ॥ ३१६ ॥

णासइ वरंगविअणा पुणणवामोरआण एक्कस्त ।

सरसेण छत्ति दददूसइ वि अन्तो णिहिच्छेण ॥ ३१७ ॥

नश्यति वराङ्गवेदना पुनर्नयामयूरफयोरेकस्य ।

स्वरसेन श्टिति हृददुस्सहाप्यन्तर्निहितेन ॥

वर्षाम्वा अपामार्गस्य च मध्यादेकतरस्य स्वरसेन निजनिःप्यन्देन
योन्यन्तरनिक्षिप्तेन स्त्रीणां तीव्रमपि योनिशूलं तत्कालमेव निवर्तत इति
॥ ३१७ ॥

बिउडेह जोणिषिअणं पञ्चगुळतिळळतिन्मिअं तूळं ।

अन्तो णिहिओव्व फुडं सञ्जाआळंयुसारइओ ॥ ३१८ ॥

विघटयति योनिवेदनां पञ्चाङ्गुलनैलसिक्तं तूलम् ।

अन्तर्निहितो वा स्फुटं दम्बालम्बुसारचितः ॥

कार्पासपिञ्जळम् पेरण्डकमूलवीजतैलाम्यक्तं योन्यन्तरन्यस्तं तच्छूलं
शमयति । अथवा श्रमणशीर्षिके(ण) (केशः श्लक्ष्ण)चूर्णाकृतेन घृतमर्जितेन सम्पा-
दितं सद् यावकसारं प्रायः तद्वत् कलारूपया प्रसिद्धं योनिशूलं नाशयति । संयाव-
विरचने द्विधा युक्तिर्यत् तप्तघृतमध्ये श्रमणशीर्षचूर्णं मृष्टं कृत्वा तत् उद्धृत्य
पानीयपिष्टं पिण्डीकृत्य यथासुखावहं घृताम्यक्तं योनौ संयोज्यमित्येकः
प्रकारः । द्वितीयस्तु पानीयेन सूक्ष्मपिष्टं पिण्डीकृत्य तप्तघृतेनार्द्राकृतं पूर्ववद्
योनौ संयोज्य तथा निवेश्यमिति ॥ ३१८ ॥

अथहरह जयक्खारो पक्कळं सृङ्गाण महिळाण ।

कटिअं जळेण घण्ण च पीअं घेरं विसाओ व्व ॥ ३१९ ॥

अपहरति चवक्षारं पक्कळं घृतिकानां महेलानाम् ।

कथितं जलेन घृतेन वा पीतं वीर्यं विपाद इव ॥

घृतप्रसवानां स्त्रीणां यादृशं शूलमुत्पद्यते तस्य पक्कळमित्याख्या ।
तद् यवशूकः कफादिकानां क्वथिततोयेन वा पीतं घृतेन वावलेहयोग्यं कृत्वा
क्रमात् पानावलेहनोपयुक्तः शमयति । स्पष्टमुपमानमिति ॥ ३१९ ॥

इद्धेण कळमतण्डुळधुण्णं पीओ विदारिकन्दो वा ।

सत्ताहं दुद्धरआए कुणइ दुद्धं पसूआए ॥ ३२० ॥

दुग्धेन फलमतण्डुलचूर्णं पीतो विदारिकन्दो वा ।

सप्ताहं दुग्धरत्नायाः करोति दुग्धं प्रवृत्तायाः ॥

गोक्षीरेण सहस्रकालं शालेस्तण्डुलानां सम्बन्धिषु सप्त दिनानि पाने-
नोपयुक्तं जातापत्यायाः अल्पक्षीरायाः क्षीरवृद्धिं करोति । (तथा विदारिकन्धं वा)
तान्येषु सप्त दिनानि क्षीरप्रधानमेव मुञ्जानायाः भरितस्वनीयुक्तं कार्यमिति (!)
॥ ३२० ॥

कुक्कुरमर्दकमूलं चण्डिअधरिअं मुहम्मि महिळाए ।

हरइ ठणकीढए कुणइ (ठ)ण्णरिद्धिअ सत्ताहा ॥ ३२१ ॥

कुक्कुरमर्दकमूलं चर्वितधृतं मुखे महेखायाः ।

हरति स्तनफीटकान् करोति स्तन्यर्द्धिं च सप्ताहात् ॥

कुक्कुरमर्दकस्य रामशीतलिकाया मूलं तच्चूर्णितं सदास्यान्तरस्था-
पितं नार्था कु(नयो)रुत्वान् क्षीरदोषहतान् कण्टकप्रायान् विकारान्
नाशयति, क्षीरं च वर्धयति सप्त दिनान्युपयुक्तमिति ॥ ३२१ ॥

हरइ यिसाळामूलं धणविअणं कामिणीण ळेवेण ।

तणअभवं सहळिहो कुमारिकन्दो व्व णिमि(पे)ण ॥ ३२२ ॥

हरति विशालामूलं स्तनघेदनां कामिनीनां लेपेन ।

तनमभवां सहरिद्रः कुमारिकन्दो वा निमिषेण ॥

स्त्रीणामपत्यविपत्त्यादिव्यथादिजां कुचपीडामिन्द्रवारुणीमूलं पानीयपिष्टं
विलेपेनोपयुक्तं नाशयति । अथवा पिण्डहरिद्रामहितं फलकुमारीमूलमेवोपयुक्त-
मतिशीघ्रमेवं करोतीति ॥ ३२२ ॥

तणुईकरेइ मज्झं पीअं महिण माहयीमूलं ।

ळीढव्व णिशाविरमे कथेलुअं घअभट्टमीसं ॥ ३२३ ॥

तनूकरोति मध्यं पीतं मथितेन माधवीमूलम् ।

लीढं वा निशाविरामे कथेलुकं घृतमधुन्मिश्रम् ॥

माधव्या अतिमुक्तकलताया मूलं तत्रेण सह पीतं स्त्रीणामुदरं (तनू-
करोति ।) अथवा गोघृतमाक्षिकाभ्यां मिथितं काम्पिलकं माषितं चूर्णीकृतं
सदबलेहनोपयुक्तमेवं करोति ॥ ३२३ ॥

गोमअविरुक्खिआइं जळवट्टिअसघअवरणअदळेहि ।

उच्चट्टिआइ पट्टुसो कळसिआणं विणास्तान्ति ॥ ३२४ ॥

गोमयविरूक्षितानि जलवर्तितसघृतवरणकदलैः ।

वद्वर्तितानि बहुशः किकिसिकानि (विनश्यन्ति) ॥

(किकिसिकानि) ग्रन्थिकात्वभेदजलवैरूप्यहेतवो रोगविशेषाः गोशकृता प्रथमं विरूक्षत्वं प्रतिपादितानि पश्चाद् गोघृतसंयुक्तेर्वरणवृक्ष(स्य) श्वेतपुष्पा-
स्यस्य पत्रैस्तोयपिष्टैः पुनः पुनः कृतैरुद्वर्तनैः शाम्यन्ति ॥ ३२३ ॥

फप्पासवीअसाहिअघअपोणी जौणिस्सळमवहरइ ।

मूसिअपिसिअविपक्कं तेळळं (य) वरंगविब्भंसं ॥ ३२५ ॥

(कार्पासवीजसाधितघृतपोणी योनिशूलमपहरति ।

मूपिकपिशितविपक्वं तैलमिव वराङ्गविभ्रंशम् ॥)

कार्पासवीजैः साधितेन घृतेनाक्ता कार्पासवीजधूर्जेनावचूर्णिता यासौ पोणी कार्पासादिपिचुरुष्णीकृता योनौ समर्पिता तच्छूलं निवर्तयति यथा उन्दुरुमांससिद्धं तैलं वराङ्गस्य बहिर्निस्सरणरूपेण विभ्रंशमभ्यङ्गाद्विवर्तयति । घृततैलपाकविधिः सामान्येनोक्त इति ॥ ३२५ ॥

पविसइ णिक्कन्ता वि खु कारळ्ळीकन्दलेचिआ जोणी ।

सडिळा वि होइ गाढा सुरगोवअ(घअ)कअब्भंगा ॥ ३२६ ॥

प्रविशति निर्गतापि खलु कारवल्लीकन्दलेपिता योनिः ।

शिथिला(पि) भवति गाढा सुरगोपक(घृत)कृताभ्यङ्गा ॥

बहिः प्रसृतमपि स्तीर्णा वराङ्गमन्तः प्रविशति मकृतिस्मं भवति, कार-
वल्ली निष्पर्याया, तन्मूलेन जलपिष्टेन कृतलेपं सत् । तथापि शिथिला सस्तापि
गाढा दृढा भवति योनिः इन्द्रगोपाल्यः कीटस्तच्छरीरचूर्णयुतेन घृतेनाम्यक्ता
सतीति ॥ ३२६ ॥

माआफळमधुकर्पूरपूरिअं होइ कामिणिजणस्स ।

चिरगळिअजोव्यणस्स वि चरंगमइगाढसोमाळं ॥ ३२७ ॥

मायाफलमधुकर्पूरपूरितं भवति कामिनीजनस्य ।

चिरगलितव्यावनस्यापि वराङ्गमतिगाढमुद्गमारम् ॥

मायाफलानि प्रसिद्धानि तेस्तथा माशिकृपनसाराभ्यां भरितं स्त्री-
(जनस्य) बहुदृढस्यापि वराङ्गं विगतशैथिल्यं मुद्गस्यं च भवति ॥ ३२७ ॥

घातइतुरंगगन्धाकाराअणित्खडरसाहिअं सळिळं ।
पक्खाळणेण जोणि कुणइ गावग्रं सुइरं(?) ॥ ३२८ ॥

(घातकितुरङ्गगन्धाकारायणिनिर्याससाधितं सलिलम् ।
प्रक्षालनेन योनिं करोति .... .. ॥)

घातकितुरङ्गगन्धाकारायणिनिर्याससाधितं सलिलं प्रक्षालनेन प्रयुक्तं
बहुफालं तस्य शैथिल्यं निवारयतीति ॥ ३२८ ॥

खरतरणिकिरणभाविअभे(अ?)ण्टअरस(र?)व)ण्ण-
[मूसअवसाहि ।

भण्डूअवसासहिओ कुणइ कुमारत्तणं ळेवो ॥ ३२९ ॥

खरतरणिकिरणभावितभे(क?)ण्टकरसवन्यमूपिकवसामिः ।

भण्डूकवसासहितः करोति कुमारित्वं लेपः ॥

तीव्रार्करश्मिभिर्भावितस्य भण्टकस्य वार्ताकस्य तालहडस्य (रसेन)
तथा दर्दुरवसया तथा (वन्यमूपिकवसया) एतैस्तुल्यांशैः कृतो यः स लेपः
कुमार्याः सत्याः पुरुषोपभुक्तायाः पुनः कुमारियमविभ्रमयोनित्वं सम्पादयतीति
॥ ३२९ ॥

भहुळट्टिपश्चपळळवमाळइकुसुमेहि रविअरविपक्कं ।

णारीवरंगगन्धं घअमवभंगेण णासेइ ॥ ३३० ॥

मधुयष्टिपश्चपछवमालतीकुसुमै रविकरविपक्कम् ।

नारीवराङ्गगन्धं घृतमभ्यङ्गेन नाशयति ॥

मधुयष्ट्या तथा पञ्चभिः पल्लवैः कपित्थस्याग्रस्य जम्बीरस्य बीजपूरस्य
विष्यस्येति पद्यानां वृक्षाणां पत्रैः तथा सुमनःपुष्पैरैतैः सप्तभिस्तुल्यांशैरष्ट-
गुणं गोघृतं पक्ष्मात्रं सूर्यकिरणैः कथितं वराङ्गाभ्यङ्गाचारीणां तद्दौर्गन्ध्यं
नाशयतीति ॥ ३३० ॥

अघहरइ धामळ(कुवळ)अयीअविसोसीरजळहरविपक्कं ।
डुग्गन्धसिहिल्लपिच्छिळविसमचरत्तणं(?) तेळळं ॥ ३३१ ॥

अपहरति कमलकुवलयपद्मीजविपोशीरजलधरविपक्कम् ।

दुर्गन्धशिथिल्लपिच्छिळ ... .. तैलम् ॥

अपहरति कमलकुवलयपद्मीजविपोशीरजलधरविपक्कं (तैलं) दुर्गन्ध-
शिथिल्लपिच्छिळत्वं, तथा वैषम्यं निन्नात्तत्वं च नाशयतीति ॥ ३३१ ॥

पनखाळिभं सुवहुसो णियकसाएण धूविभं पण्णा ।
णिं(य)च्छळ्ळीए वरङ्गकुहरमइसुन्दरं होइ ॥ ३३२ ॥

प्रक्षालितं सुवहुशो निम्बकपायेण धूपितं पषात् ।

निम्बत्वचा वराङ्गकुहरमतिमुन्दरं भवति ॥

पिचुमन्दकाथेन पुनःपुनर्निर्माजितं पश्चान्निम्बत्वचा दत्तधूपं कीर्त्तना
वराङ्गं सौकुमार्यसौगन्ध्यादिगुणयोगादतिमुन्दरं भवति सम्पद्यत इति ॥ ३३२ ॥

मअसासिकुङ्कुमरसाउरु च(?) तण्डुलमळअकृवळअणहेहि ।

समहृदि लडहकामिणिवरंगधूओ समुद्दिष्टो ॥ ३३३ ॥

मदशशिकुङ्कुमरसागुरु च(?) तण्डुलमळपकृवलयनसैः ।

समधुभिर्लटहकापिनविराङ्गधूपः समुद्दिष्टः ॥

एतैर्द्रव्यैरुत्तमस्त्रीणां भगधूपनमुक्तम् । कैर्द्रव्यैः । मदेन कस्तूरिक्रिया
तथा कर्पूरेण तथा काश्मीरेण तथा बोलेन तथा नलेन एतैस्तुत्पादितैर्माहिक-
मिश्रितैरिति ॥ ३३३ ॥

घुण्णं हरिआळपळासभूइछारेहि रोमाणिउरुण्यो ।

णासेइ लेविअमत्तं रस्तचन्दमिअंकसरिसेहि ॥ ३३४ ॥

चूर्णं हरितालपळाशभूतिज्ञा(रेण ?) रोमनिङ्कुम्भम् ।

नाशयति लिप्तमात्रं .... यन्द्रमृगाङ्कसहितैः ॥

हरितालं तथा शुकदारुमस्य तथा वरङ्गरस्य एतैः हरितालस्य पत्र-
भागाः (पलाशमस्य) क्षारयोर्द्वौ भागौ इति मात्रया जरपिष्टैः सेनसन्द्ं टिठनात्रं
घातयतीति । मृगाङ्कः कर्पूरः ॥ ३३४ ॥

उप्पडिऊण रोमाइ तुप्पिअ (?) जस्स होइ पेरन्तो ।

रोमरहिअं वरंगं पत्तिहि क्रोसंयित्तेळ्ळेण ॥ ३३५ ॥

उत्पाद्य रोमाण्य(त्पयो ? म्यक्तो) यस्य भवति पर्यन्तः ।

रोमरहितं वराङ्गं प्रवीहि कौशाम्बितैने ॥

यस्य वराङ्गस्य रोमाण्य(ङ्क्याः ! त्साय) कौशाम्ब्याः कौशादक्या
बीजसम्भूतेन तैनेन पर्यन्तमागोऽभ्यन्तरे तद् वराङ्गं मित्यमेव सेनवर्जितं
भवत्यत्र प्रत्ययं कुर्वति ॥ ३३५ ॥

हाळाहळकिप्पइचुण्णमीसिअं सत्तरत्तपरिवसिअं ।
सरिसवतेळ्ळं व इमं करेइ अब्भंगमत्तेण ॥ ३३६ ॥

हालाहलपुच्छविचूर्णमिश्रितं सप्तरात्रपर्युपितम् ।
सर्पपतैलं वेदं करोत्यभ्यङ्गमात्रेण ॥

इदमुक्तं कार्यं गौरसिद्धार्थकतैलं वा अभ्यङ्गमात्रेण सम्यादयति ।
कीदृशम् । ब्राह्मणिकारूपस्य प्राणिनश्चूर्णाकृतेन पुच्छेन मिश्रितं सत् सप्ताहो-
रात्रस्थापितमिति ॥ ३३६ ॥

महुमीसवीअपूरअदळ्ळचुण्णं पियइ जा पओसम्मि ।
सा लज्जावहमारुअणिरुद्धपसरा सुहं सुवइ ॥ ३३७ ॥

मधुमिश्रवीजपूरकदलचूर्णं पिबति या प्रदोषे ।
सा लज्जावहमारुतनिरुद्धप्रसरा मुखं स्वपिति ॥

माक्षिकेण मिश्रं यन्मातुल्यरुपत्राणां चूर्णं तदपराहसन्ध्यायामवलेहेन
या उपमुद्धे सा व्रीलाकरस्य भारतस्य निरुद्धप्रवृत्तिं सती निरागहत्वात् मुखं
स्वपिति समीपे निद्रामनुभवतीति ॥ ३३७ ॥

जम्मदिअहाहि दिण्णो सत्ताहं याळ्ळाण सचिएहि ।
धूओ करेइ रक्खं दाहिणादिअपक्खपिच्छाहि ॥ ३३८ ॥

जन्मदिवसादारभ्य (दत्तः) सप्ताहं बालकानां सघृतः ।
धूपः करोति रक्षां दक्षिणद्विजपक्षपिच्छैः ॥

उत्पत्तिदिनादारभ्य सप्त दिनानि शिशुनामैतैर्द्रव्यैर्दत्तो धूपः प्रहादिभ्यो
रक्षां करोति ॥ ३३८ ॥

विसवाहिभूअरवखं मेहं सुरहित्तमंगळावण्णं ।

कुणइ सिअकुड्डं अन्तरा पाणअविहिणा सि (?) दिंयाण ।

विषव्याधिभूतरक्षां मेधां सुरभित्वमङ्गलावण्यम् ।
करोति सितकुष्ठमन्तरा पानविधिना बालानाम् ॥

धैव(म ! कुष्ठस्य) चूर्णं गोघृतक्षौद्रमिश्रितं जातमात्रस्यागृहीतस्तन्यस्यैव
बालस्यावलेहनत्वेनोपयुक्तं विषादिभ्यो रक्षां करोति सौगन्ध्यादिस्वगुणान् करो-
तीति ॥ ३३९ ॥

सिहिचूळआए मूळं अहिमअराधिडप्पसंगमे गहिअं ।

याळाण कण्ठवद्धं समत्थगहदोसाविइवणं ॥ ३४० ॥

शिशिचूडाया मूलमहिमकराराहुसङ्गमे गृहीतम् ।

बालानां कण्ठमदं समस्तग्रहदोषविद्रावणम् ॥

शिशिचूडा मयूराशिसा तस्या मूलं ग्रहणकाले स्वीकृतं शिशूनां
गलप्रथितं सर्वबालग्रहभयनिवारणम् । अहिमकरः सूर्यः । विडम्पो राहुरिति
॥ ३४० ॥

संखुप्पळकुट्टवआ(क ? का)ळाअसधारणं कुमाराण ।

कुणइ सआ सव्वत्तो रक्खं सअळोवसग्गेसु ॥ ३४१ ॥

शङ्खोत्पलकुट्टवचाका(लवयो ? लायस)धारणं कुमाराणाम् ।

करोति सर्वदा सर्वतो रक्षां सकलोपसर्गेषु ॥

आधिदेवादिषु सर्वेषूपद्रवेषु जातेषु सर्वेभ्यो ग्रहादिदोषेभ्यो बालानां
रक्षामेतेषां धारणं सम्पादयति । केपां, शङ्खस्य समुद्रजस्य कम्बोरूपलस्य कुष्ठस्य
चाप्यस्यैव त्रयोप्रगन्धायास्तथा शस्त्रस्यैषां व्यस्तानां समस्तानां चेति ॥ ३४१ ॥

रूविअबुद्धमहोसहतम्माघअकुणडिआहि णिम्मविअं ।

दिंभाण विळेयणअं गहगणघणदोसविहवणं ॥ ३४२ ॥

रूपिकदुग्धमहौषधताम्राघृतकुनटीभिर्निर्मितम् ।

दिम्मानां विलेपनं ग्रहगणघनदोषविद्रावणम् ॥

अर्कक्षीरेण तथा नागरेण तथा गोघृतेन तथा कुनट्या मनःशिलया
पतैर्निर्मितं कृतं समालम्बनं बालानां सर्वदुष्टग्रहवृन्दानां सततानां दोषाणामप-
सारणं करोतीति ॥ ३४२ ॥

सिअसिन्दुवारमूळं पुण्यदिसासंभवं समुप्पसइ ।

षा(ळ ? ळाण)गळणिवद्धं दसणुब्भववेअणाडुक्खं ॥ ३४३ ॥

सितसिन्दुवारमूलं पूर्वादिग्भवं समुत्पुंसयति ।

बालानां गलनिवद्धं दगनोद्भववेदनादुःखम् ॥

सितसिन्दुवारस्य श्वेतपुष्पस्य मूलं प्राचीदिग्भागप्रसृतं कण्ठप्रथितं सत्
कुमाराणां दन्तजन्मव्ययात्मकं क्लेशमपहरतीति ॥ ३४३ ॥

एषां बुद्धळिआसंखफुळिळतुंयीजवासमूळाण ।

षाळाण कण्ठमदं दसणुब्भवडुक्खमपहरइ ॥ ३४४ ॥

एकं दुग्धलिकाशङ्खपुष्पितुम्नीयवापमूलानाम् ।
वालानां कण्ठग्रहं दशनोद्भवदुःखमपहरति ॥

अर्कपुष्पाः तथा शङ्खपुष्पाः स्फेरुट्याः तथा तिक्तालाव्यास्तया यवा-
पस्य दीपमूलस्य सम्बन्धितां मूलानामन्यतमं शिशूनां गलप्रथितं सद् दशनो-
द्भवकालजातं व्यथां (शिशूनां!) क्षमयतीति ॥ ३४४ ॥

मधु(णा) ककरकपिञ्ज(ल)चक्कर+ओ करेइ अवळीढे ।
दन्तगगनमङ्गुरिअं चाळाण उवद्वविमुत्तं ॥ ३४५ ॥

मधुना ककरकपिञ्ज(ल)चक्करकं करोत्यवलीढम् ।
दन्तोद्गममतिन्वर्षितं बान्धानामुपद्रवविमुक्तम् ॥

ककरकपिञ्जलयोः सम्बन्धि शृङ्गमांसचूर्णं क्षौद्रेण सहावलेहेनोपयुक्तं
कुमाराणां शीघ्रमेव करोत्यतिसाराशुपद्रवरहितं दशनजन्म सम्पादयतीति ।
ककरकपिञ्जलयोरभावे तित्तिरिलायकां प्राद्याविति ॥ ३४५ ॥

घाळाण बिळ्ळधाअइ(गअ)पिप्पळिसवरसलिलसम-
[भाओ ।

सञ्चाइसारधरणो समद्द चुण्णो कसाओ च्च ॥ ३४६ ॥
वालानां विश्वधातकिगजपिप्पलीशवरसलिलसमभागः ।

सर्वातिसारधरणः समधुश्चूर्णः कपायो वा ॥

माखरमज्जा तथा ताम्रपुष्पा तथा चविका तथा लोध्रः तथा बालक
इत्येतेषां समभागो यस्मिंस्तादृशचूर्णो माक्षिकेण सहानलेहेनोपयुक्तः अती-
सारं सर्वदोषमपि निरुणाद्धि । अथवा एतैरेव क्वाथः समाक्षिक एवेति ॥ ३४६ ॥

घअफळिणीसोवीरअचुण्णो तण्डुळजळेण मधुसहिओ ।
अइसारछदितहाउ हरइ दिण्णो कुमाराण ॥ ३४७ ॥

घनफलनीसौवीरकचूर्णस्तण्डुलजलेन मधुसहितः ।

अतिसारच्छर्दिदृष्णः हरति दन्तः कुमाराणाम् ॥

मुस्ताप्रियङ्गुशिलाजानागां चूर्णं ज्येष्ठजलेनालोच्य तैरेव सह माक्षिकेण
पीतमतिप्रशुचिं वर्मिं तृपं च नाशयति ॥ ३४७ ॥

णिपडन्ति नि कळिवळ्ळान्(मि)आ डिंभस्स मुण्णिपीअ-
[न्तस्स (?)

दाऊण उत्तमद्दे सहस्रपळासायळामूळं ॥ ३४८ ॥

निपतन्ति कृमयो वत्सारु(पिता) डिम्भस्य सुपीतमात्रस्य (?) ।
दन्वोद्यमाङ्गे सूक्ष्मपलाशावलामूलम् ॥

बालस्य वच्छारुपिता व्याधिविशेषा मूर्ध्नि तोये भवन्ति । तेषु कृमयो
जायन्ते । ताः (स्याः?)सूक्ष्मपत्राया बला(याश्च) (तद्रौदिव्याः?) मूलचूर्णं शिरसि
दत्त्वा स्नापितस्यैव (भवन्ति?) ततो निपतन्ति तद्द्रव्यं च रोहति ॥ ३४८ ॥

ळकखासुघण्णगेरिअसविळंगसिळाहिदारुअणी(हि) ।
खुखुणिआमुत्थ(इ)पमुहरोअहरमञ्जणं भणिअं ॥

लाक्षा(द्रव ?)सुवर्णगैरिकसविलङ्गशिलाहिदारुअनीभिः ।

कुखुणिकामुस्तकीप्रमुख(नयन ?)रोगहरमञ्जनं भणितम् ॥

तरुव्याधिस्तथा सुवर्णगैरिकं मसिद्धं तथा कृमिप्रसहिता कुनटी
तथा अहिर्नागकेसरं तथा दावी एतैः समांशैः कृतमञ्जनं कुकूणकमुस्तकीभु-
खानां चक्षुरोगाणां विनाशनमुक्तम् । कुकूणकस्य लक्षणमेवं पठन्ति —

“कुकूणकः शिशोरेव दन्तोत्पत्तिनिमित्तजः ।

स्यात् तेन शिशुरुच्छूनताप्राप्तो वीक्षणाक्षमः ॥”

इति । एष कुखुणिकासंज्ञपेहोक्तः । मुस्तकाख्यस्तु शिशूनामन्येषामपि भवती-
त्यस्य वर्त्मान्भ्यन्तरे सूक्ष्मपिटको नामादिरूपं (?) लक्षणमाहुः । प्रमुखग्रहणेन
कूच्छप्रबोधादीनां चतुर्विं(शा ? शत्य)न्तर्वर्त्मरोगाणां ग्रहणमिति ॥ ३४९ ॥

मसिणवळामूळवआचुण्णसणाहं खराअवविपणं ।

तुळिआमअमाहृष्यं तेळळं सुहृअं कुमाराण ॥ ३५० ॥

मसृणवलामूलवघाचूर्णसनाथं खरातपाविपक्वम् ।

तुलितामृतमाहात्म्यं तैलं सुखदं कुमाराणाम् ॥

सूक्ष्मपिटकेन वाय्वालकमूलस्य तथा (जपा ? वचा)याश्चूर्णेन संयुक्तं तैलं
पद्मगात्रं तीक्ष्णार्ककिरणकथितं सदभ्यङ्गेन प्रयुक्तं बालकानां बालमुष्टिवर्णाधि-
कारत्वात् सवितामृतप्रभावमत एव सौख्यदायीति ॥ ३५० ॥

एएण वाअवभंगो धळाजडाविगअतुसजळोम्मळिओ ।

उहोहूपळाकाहिअजळेण घाळां पळं लहइ ॥ ३५१ ॥

एतेन कृताभ्यङ्गो बलाजटाविगततु(पो ? पजलो)न्मलितः ।

उष्णोष्णबलावधितजलेन बालो (बठं बभवे)

अनेनोक्तेन तै(ला?लेना)भ्यक्ताङ्गः शिशुः पश्चाद् बलाचूर्णेन नि-
स्तुपीकृत(मांसी)चूर्णेन चैताभ्यां जलमिश्रिताभ्यामुद्धर्तितस्ततो बलाक्वाथेन
सुखोष्णेन सलिलेन स्नापितो बलं लभत इति ॥ ३५१ ॥

हृअरिउकरञ्जरदविअसत्तच्छअपणपसुजळोम्मळिओ ।
हिरिचेरदे(सि?)बिळंबुपकादिअविच्छोणिअसरीरो ॥ ३५२ ॥

हिंयुवआपुरचेहिंणाणिग्गुण्डीणिंवपणकअधुओ ।
घअकुसुमसार(स)कउह्वेणुवभवकणअकअळेहो ॥ ३५३ ॥

गअविसहदिसाणुद्धरिअमट्टिआत्तुरहिरोअणात्तिळओ ।
भोरआणिमत्तकण्ठअसुवणमणिमूळकअरद्वो ॥ ३५४ ॥

सुसिणिद्धजणाणिपरिअणाणिच्चत्तिअविविहमंगळाआरो ।
गहदोसवाहिरहिओ होइ कुमारो कुमार च्व ॥ ३५५ ॥

हयरिपुकरञ्जरूपिकसप्तच्छदर्पणपधु(पति?)जलोन्मलितः ।
हीचेरदेव्यलम्बुपाकाथविक्षालितशरीरः ॥

हिङ्गुवचापुरशिखि(ञ्ज? पिञ्ज)निर्गुण्डीनिम्बपर्णकृतधूपः ।
घृतकुसुमसार(स)ककुभवेणूद्भवकनककृतलेहः ॥

गजवृषभविषाणोद्घृतमृत्तिकासुरभिरोचनातिलकः ।
मयूरकण्ठकसुवर्णमणिमूलकृतरक्षः ॥

सुरिनग्धजननीपरिजननिर्वर्तितविविधमङ्गलाचारः ।
ग्रहदोषव्याधिरहितो भवति (कुमारः) कुमार इव ॥

परिचर्यमाणो बालः स्कन्दसमो भवति । कीटशः । करबीरनक्तमालकै-
(सप्तपर्ण)मूलानां चूर्णेन, एतैः समांशैश्छागमूत्रमिश्रितैः कृतोद्धर्तनः, बालक-
सहदेवीश्रमणसर्पिकैः कथितजलेन क्षालिताङ्गः, तथा बाह्यिकेनोन्नम्यया मदि-
पाक्षेण मयूरपक्षेण तथा भूतकेश्या पिचुमन्दपत्रैः समांशैः प्रयुक्तधूपः, तथा
गव्यसर्पिषा क्षौद्रेण चालोलितैः अर्जुनपुष्पवंशरोचनापत्रकैः समांशैर्दत्ताबलेहः,
तथा दन्तिबलीवर्दशृङ्गात्स्यातया मृदा तथा गोरोचनया रचितविशेषकः, तथा
सर्पभयघ्नैर्मन्त्रैः कृतेन कण्ठाभरणेन तथा सुवर्णेन तथा मणिमरतकादिभिः
तथा बलमोटाचौपधीनां मूलैः कण्ठे बद्धैः सम्पादितरक्षः, स्निग्धैर्मातृप्रमुखैः

परिचारकैः सम्पादिता नानाकाराः कल्याणप्रधानक्रियाविशेषा यस्य तथाविधः
बालो बालग्रहदोषैर्ज्वरादिभिश्च वजितः सन्नुक्तरूपो भवतीति ॥ ३५२-
३५५ ॥

कुट्टमुराणा(अ)एसरचुण्णं जो लिहइ घअमहुम्मिसं ।

सो होइ सुरहिगन्धो तरुणीअणवळ्ळहो तह अ ॥ ३५६ ॥

कुट्टमुरानागकेसरचूर्णं यो लेट्टि घृतमधून्मिश्रम् ।

स भवति सुरभिगन्धस्तरुणीजनवल्लभस्तथा च ॥

वाप्यस्य तथा मुराया गन्धवाद्याः (तथा नागकेसरस्य) सूक्ष्मपिष्टचूर्णं
सर्पिःक्षौद्राम्यामालोलितं यः पुमानवलेहेनोपयुक्ते, स मुगन्धिशीलः कामिनी-
लोकदयितश्च भवतीति ॥ ३५६ ॥

तामरसणाअकेसरविसुद्धकुट्टाण पलसअं विहिणा ।

महुसुरहिघअकरंभिअमअ(णं) धण्णन्मि परिवसिअं

[॥ ३५७ ॥

थोअत्थां(अञ्जा ?)अं गोसे खज्जन्तामिणं करेइ सोभग्गं ।

आअहुअममरउळं सररीरगन्धञ्च मासेण ॥ ३५८ ॥

तामरसनागकेसरविसुद्धकुट्टानां पलशतं विधिना ।

मधुसुरभिघृतमिश्रितमपनं धान्ये पर्युपितम् ॥

स्तोकस्तोकं प्रभाते खाद्यमानं करोति सौभाग्यम् ।

आकृष्टममरकुलं शरीरगन्धं च मासेन ॥

तामरसस्य पद्मपुष्पस्य तथा (नागकेसरस्य तथा) निर्मलीकृतस्य
वाप्यस्यैतेषां तुल्यांशकल्पनारूपेण विधानेन पलशतं माक्षिकेण गोघृतेन च
समांशाभ्यामालोलितं पण्नासं व्रीहिमध्ये पर्युपितं कृत्वा ततःपरममिचलोपे-
क्षिण्या मात्रया स्वल्पं स्वल्पं मुज्यमानं सुभगतां जनयति । देहामोदं
चाक्षिषपट्पददृन्दं मासेन जगयति । विधिरत्र रसायनोपक्रमविहितशरीरशोष-
नादिविचक्षित इति युगलकम् ॥ ३५७, ३५८ ॥

सयअं आमळअघोस्ताणिआण जो पियह घअमहुम्मिसं ।

ळट्टपच्छासी तइण दिणाम्मि सो सुअहरो होइ ॥ ३५९ ॥

स(पद ? वच)गामलककोशातकीनां नः पियति घृतमधून्मिश्रम् ।

लघुपथ्याशी तृतीये दिनेऽसौ श्रुतपणे भवति ॥

भात्रीफलघोषयोश्चूर्णम् उमगन्धाचूर्णेन (सह?) सहेति त्रयं समांशं घृतमाक्षिकाभ्यां समांशाभ्यामालोलितं यः पुमान् स्वल्पहितभोजनः सन्नवलेदि दिनत्रयं, सः तृतीय एव दिवसे यच्छास्त्रादिकं किञ्चिच्छृणोति, तद् धारयति न विस्मरत्येकसन्धो भवति । गाथामामस्यां चूर्णशब्दोऽध्याहार्य इति ॥ ३५९ ॥

समहुधअं सविडंगं पळासयीअरअमा(म)ळरसेण ।

पीअं मासेण जरं जअइ महाबुद्धिजणणञ्च ॥ ३६० ॥

समधुघृतं सविलङ्गं पलाशबीजर(स? ज) आमामलकरसेन ।

पीतं मासेन जरां जयति महाबुद्धिजननं च ॥

किंशुकबीजानां चूर्णं कृमिघ्नफलेन समांशघृतक्षौद्राभ्यामालोलितं पात्रीफलनिःस्पन्देन सह पानयुक्त्योपयुक्तं सद् मासाभ्यासात् पलितमभि- भवति, प्रकृष्टां च प्रज्ञामुत्पादयतीति ॥ ३६० ॥

घअमहुतिळमीसामळअचुण्णसेवाए परिणअवओ वि ।

मासेण जोव्वणं पाविऊण वाईसरो होइ ॥ ३६१ ॥

घृतमधुतिलमिश्रामलकचूर्णसेवया परिणतवयस्कोऽपि ।

मासेन यौवनं प्राप्य वागीश्वरो भवति ॥

तिलचूर्णसमांशस्य पात्रीचूर्णस्य घृतक्षौद्राभ्यामालोलितस्य त्रिंशदा- श्रोपयोगेन वृद्धोऽपि पुरुषस्तारुण्यमासाद्य वादादौ स्वेच्छाविधेयभारतीकः सम्पद्यत इति ॥ ३६१ ॥

सघआमळअसिआमहुतिळसमतुळिअं पळासतरुबीअं ।

मत्ताए सअणकाळे खइऊण णरो जरं जिणइ ॥ ३६२ ॥

सघृतामलकसितमधुतिलसमतुलितं पलाशतरुबीजम् ।

मात्रया शयनकाले खादित्वा नरो जरां जयति ॥

किंशुकतरुबीजचूर्णमैतैः सर्वैः समांशैः कृत्वेषां सर्वेषां यावत्परिमाणं भवति तुलितं, (तावत् कृत्वा) पुरुषोऽभिवलानुसारेण निद्राकाले भुक्त्वा पलितं तिस्करोतीति ॥ ३६२ ॥

आमळचुण्णं लीढं जळेण महुणा घएण च पओत्से ।

फुणइ महणअणणासासचणे णवजोव्वणचळाइं ॥ ३६३ ॥

आमलकचूर्णं क्रीडं जलेन मधुना घृतेन वा (प्र)दोषे ।

करोति पतिनयननासाश्रवणनवयोवनवलानि ॥

घात्रीफलचूर्णं सलिलेन सह पीतं घृतमाक्षिकाभ्यां वा सहावलेहेन
निशारम्भे उपपुक्तं मन्नायाश्चक्षुषो धागस्य कर्णयोर्जठराग्नेस्तारुण्यस्य चैषां
बलानि स्वशक्तीर्जनयतीति ॥ ३६३ ॥

पीळपाविहिगल्लिअंकोळळयीअन्निअसरिसवुब्भवं तेळळं ।

णा(सह जीवजजु)त्तीए जणं करेउ परमाउसंपुण्णं ॥ ३६४ ॥

पीळनविधियुहीताङ्गोलयीनसितसर्पयोद्भवं तैलम् ।

नायनपुवत्या जनं करोति परमायुस्सम्पूणम् ॥

इरिक्किह्वविन्ध्यस्तथा गौरसर्पेभ्यः समांशेभ्यः पीळनकर्मणा सञ्जातं
तैलं नस्येनोपपुक्तमभ्यासात् पुरुषं परमेनायुषा विशत्याधिक्यर्षशतपरिमाणेन
सम्पूर्णं सम्पादयतीति । परमायुःप्रमाणं—

“समा पृथिर्विंशति मनुजकरिणां पञ्च च निशा

हयानां द्वात्रिंशत् खरकरभयोः पञ्चककृतिः ।

विरूपा साप्पायुर्वृषमहिषयोर्द्वादश शुनां

स्मृतं द्यागादीनां दशकसहिताः पद् च परमम् ॥”

इति वराहमिहिरः ॥ ३६४ ॥

जो ळिहह रअणिविराने वअभलुणा कुहचुण्णमणुदिअहं ।

सो सुरहिकडिणदेहो जिअह णरो दीहरं काळं ॥ ३६५ ॥

यो लेटि रञ्जनिविरामे घृतमधुना कुष्ठचूर्णमनुदिवसम् ।

(स) सुरभिकटिनदेहो जीवति नरो दीर्घकालम् ॥

वाप्यचूर्णं घृतसमाग्रेण क्षौद्रेण सह प्रत्याह ममात् एव योज्वलेहेनोपपुष्टे,
स सुमगामोदस्वैर्ययुक्तशरीरः सन् पुरुषायुषमात्रजीवी भवतीति ॥ ३६५ ॥

त्तिसिरे तुरङ्गगन्धाकुन्दरओ पळळयअन्नदुम्मीसं ।

एवजजन्तो तारुण्णं धेराण वि कुणट् मासेण ॥ ३६६ ॥

शिशिरे तुरङ्गगन्धाकुन्दरजः पळळघृतमधुन्मिश्रम् ।

साधमानं तारुण्यं स्वविराणामपि करोति मासेन ॥

अभ्यगन्धा(कुन्द)मूलानां चूर्णं तिलचूर्णेन समाशेन सहितं घृतमा-
 च क्षिप्त्वाभ्यामालोलितमवलेहेन शिशिरर्तुकाले नासं भुज्यमानं वृद्धानामपि यौवनं
 जनयतीति ॥ ३६६ ॥

रसलोहशिलाजतुलोहदहअचक्रकगअणविसचुण्णं ।

खज्जन्तं घअमहुणा वाहिजरामरणविहवणं ॥ ३६७ ॥

रसलोहशिलाजतुलोहदयितचक्राङ्कगगनविपचूर्णम् ।

खाद्यमानं घृतमधुना ध्याधिजरामरणविद्रावणम् ॥

(रसः पारतः), रोहं शस्त्रचूर्णं, शिलाजतु शिलानिःप्यन्दः, लोहदयितो
 आमकोऽप्यस्कान्तः, चक्राङ्कं पट्टमाक्षिकं, गगनमङ्गकं स्यावरं मुस्तकादि, पषां
 विपरहितानां समांशानां चूर्णम् । विपचूर्णस्य तु प्रत्येकं रसादीनां यदि पलं
 तप्तस्य तिलमात्रया । घृतसहितेन माक्षिकेणालोलितं प्रस्यहं भुज्यमानमेतच्चूर्णं
 सर्वरोगाणां पलितस्य मृत्योश्च निवारणमिति ॥ ३६७ ॥

पवगभतुसघअसोप्पडिअमासळिआइपाअसं सिद्धं (?) ।

घअसक्करासणाहन्दिमिच्च महिळासअं रमह ॥ ३६८ ॥

व्यपगततुपचुप्यटितमापमयूरकद्वग्धमसूरककच्छत्रीजद्वग्धानि (?) ।

पीत्वा नरो रमणीशतमापि रमयति रजन्याम् (?) ॥

निस्तुपीकृता यवास्तथा मापास्तथा अपामार्गस्य तथा केकिलासस्य
 तथा कपिकच्छ्वा बीजानि एतानि समांशानि पिष्टानि क्षरिण सह पीत्वा
 सुमनो तस्यामपि(?) रात्रौ शतं कामिनीनां कामयत इति ॥ ३६८ ॥

सममासकळमतण्डुळजघगोहृमाविप्पळी(ण) चुण्णेण ।

घअ(वि?)पक्कं पूपाळिअं खइजण ससक्करं दुद्धं ॥ ३६९ ॥

जो पिअइ सो सकन्दप्पसमणत्तसमत्थो(?) ।

कळार्धिको व्य विळंभइ तोसधिअविळासिणीस(म?)त्थो

[॥ ३७० ॥

सममासकळमतण्डुलयवगोधूमविप्पलीनां चूर्णेन ।

पृतपक्कां पूपाळिकां खादित्वा सशर्करं दुग्धम् ॥

यः पिबति स कन्दर्पप्रशमनसमर्थः ।

फलविद् इव जृम्भति तोपितविलासिनीसार्धः ॥

समनापा येषां तादृशा ये कलमस्य शालेस्तण्डुलास्तथा यवास्तथा
गोशूमाः तथा मागधिका एषां समांशानां चूर्णेन कृतमपूपं घृतमध्ये परं भुक्त्वा
पश्चात् सितशर्करासहितं क्षीरं यः पिबति, स मन्मथोद्विक्तयुवतिवृन्दमदक्षयण-
शक्तः सन् चटकावद् विलसति अत एवानन्दितमुन्दरीवृन्द इति युगलकम्
॥ ३६९, ३७० ॥

भणिअं णरणारीअणसररीरपरिअम्मभिह सुवित्थिण्णं ।

गोमहिसप्पमुहाण वि संपह भणिमो समासेण ॥ ३७१ ॥

भणितं (नर)नारीजनशरीरपरिक(र्ममिभिं)ह सुविस्तीर्णम् ।

गोमहियममुखानामपि सम्प्रति भणामः समासेन ॥

उक्तार्थसंग्रहार्था वक्ष्यमाणोपक्षेपणार्था स्पष्टार्था गाया । समासेन
संक्षेपेणेति ॥ ३७१ ॥

गह्णइ दुहाअणेच्चिअ तच्छा गन्भं सुपुट्टसव्वंगं ।

चव्विअळक्खणजडिआसगव्वभमुहह्णइअवरंगा ॥ ३७२ ॥

गृह्णाति द्विहायनैव ताम्ना गर्भं सुपुष्टसर्वाङ्गम् ।

चर्वितलक्षणानटिकासगर्भमुखपूरकृतयराद्वा ॥

द्विहायना वर्षद्वय(वय)स्केव गौर्गर्भमाधत्ते । कीदृशं, सुसम्पूर्णसकलावय-
वम् । कीदृशी गौः । चर्वितेन दन्तदलितेन लक्षणायाः पुत्रजनन्या मूलेन सगर्भं
चरितं यद् गोपस्यासं, (तेन) दत्तकृत्वारं योनिदलं यस्याः सा तथा, या गौर्गर्भं न
गृह्णाति, सानेन प्रयोगेणाकालेऽपि गर्भवती भवतीत्यतिशयोक्तिरिति ॥ ३७२ ॥

तम्माए संगघट्टं सामरिसञ्जाभ(सर)सङ्कुसखण्डं ।

तुरिअं पाडेइ जरउं दिण्णं गुञ्जाफळद्वं वा ॥ ३७३ ॥

ताम्नायाः शृङ्गघट्टं (श्यामलं ? शास्मलि)सञ्जात(स)सङ्कुसखण्डम् ।

त्वरितं पातयति जरायुं दत्तं गुञ्जाफळार्थं वा ॥

शास्मलिबृक्षे समुत्पन्नानां कुशानां दर्भाणां प्रत्यगो भागः गोविषान-
मपितो गर्भशम्याम(स्थोःस्थो) बहिर्निस्तारयति । अथवा रक्तिकायाः फलं
द्विधा कृत्वा गोराम्ने क्षिप्तमर्भं योनावुक्तं कार्यं करोतीति ॥ ३७३ ॥

अच्छ णिअमणं पि खु गोरंभातकजरिअमहूहि ।
कअळेवं घच्छरुअं होइ पिअइ(?)सुरहीण ॥ ३७४ ॥

भास्तां निजोऽन्योऽपि खलु गोरंभातकजीरकमधुभिः ।
कृतलेपो वत्सको भवति (पियः सुरभीणाम्) ॥

आत्मीये तु का मान्तिरिति ॥ ३७४ ॥

पाहाणं पि विळितं इमिणा जोएण विणिहिअं पुरओ ।
बहन्ती मअ(र?)वच्छा वि रोहिणी झत्ति बह्णअइ ॥ ३७५ ॥

पापाणमपि विलिप्तम(धु? मु)ना योगेन विनिहितं पुरतः ।
लिहन्ती मृतवत्सापि रोहिणी झत्ति प्रस्नौति ॥

अनेन पूर्वोक्तेन प्रयोगेणाभ्यक्तमइमानमग्रे स्थापितं जिह्याव(लीढं ? लिष्ट)
मृतवत्सापि गौः सहसैव क्षीरं प्रसवति । पूर्वोक्तयोगातिशयप्रतिपादनपरमेत-
दिति ॥ ३७५ ॥

उम्मुहळित्तम्मि किमी वणाहि दसणा अहोमुहविळित्से ।
सुरहीए संगजुअळे पडन्ति फिळ बह्णदण्डीए ॥ ३७६ ॥

उन्मुखलिप्ते कृमयो व्रणाद्दशनादधोमुखविलिप्ते ।
सुरभेः शृङ्गयुगले पतन्ति किल ब्रह्मदण्ड्या ॥

द्विजयष्ट्या जलपिष्टयावलिप्तेन हस्तेन गोशृङ्गे ऊर्ध्वगामिना (कारः
करे)णाभ्यक्ते व्रणात् कायगतात् क्षताज्जन्तवो विलुप्यन्ति । तथाषोगामिना
(कारः करे)ण शृङ्गे लिप्ते सति जन्तवः पतन्तीति ॥ ३७६ ॥

सुरहीए सेरिहीए व मण्डळहृष्टेण कण्ठयद्धेण ।
सुइरुवमयं पि सहसा वणाहि किमिजाळअं पडइ ॥ ३७७ ॥

सुरभ्या महिष्याश्च मण्डलास्थ्ना कण्ठप्रथितेन ।
सुचिरोद्भवमपि सहसा व्रणात् कृमिजालं पतति ॥

मण्डलास्था तदीयेन कीकसेन गोर्महिष्या वा गलप्रथितेन क्षतात्
अन्तुद्वन्द्वं प्यवते कालान्तरजातमपीति ॥ ३७७ ॥

करजुअळमळिअवारुणिकळभरिअवणाहि पड(इ) णीसेसं ।
किमिजाळं दुवइचउप्पआण पण्णप्पइ धणो वि ॥ ३७८ ॥

करजुगलमलितवारुणिकळभरितव्रणात् पतति निश्चेष्टम् ।
कृमिजाळं द्विपदचतुष्पदानां रोहति व्रणोऽपि ॥

हस्तद्वयनिर्मथितेन्द्रवारुणीफलरसेन पूरिताद् (व्रणात्) समग्रजस्तु न्द
व्यवते द्विप(दानां) मनुष्यपक्ष्यादीनां, तथा चतुष्पदानां गवाधादीनां च
व्रणं च तेषां रोहतीति ॥ ३७८ ॥

उड्ढोदअपक्खाळणमत्त(अ)सिद्धत्थतेळ्ळचुव्वडणं ।
ळाळादळ्ळेवो वा मुहरोअं हरइ तम्माण ॥ ३७९ ॥

उष्णोदकप्रक्षालनमात्रसिद्धार्यतैलचुव्वडणम् ।
रालादललेपो वा मुखरोगं हरति ताम्राणाम् ॥

धेनुनामास्यव्याधिमन्तरुष्णजलेन प्रक्षास्य गौरसर्पपाम्यङ्गाद्यामवा सर्ज-
रसगन्धपत्राभ्यां लेपनं हरति ॥ ३७९ ॥

अम्मकणअं(?) गोसेरिहीण णासेइ ळेयमत्तेण ।
चण्डालिअभूइ फुळ्ळमवि(?) घोणसक्खारं ॥ ३८० ॥

नवनीतापहारं गोमहिषीणां नाशयति लेपमात्रेण ।
चण्डालिकाभूते पुष्पमपि गोनासक्षारम् ॥

गवां महिषाणां च मुष्कमूर्तर्हिसादिना यो नवनीतापहारः तं नाशयति
लेपमात्रेण शमयति । अथवा गोनासशरीरवाहजं मस्य तथा कृतं शमयति ।
प्रत्यक्षं नवनीतनाम तदभावात् प्रत्यक्षमिति केचिद् दध्याचक्षत इति(?) ॥ ३८० ॥

ओसक्कइ तम्मासेरिहीण गअमुत्तसेअ(मा ? पा)णोहि ।
मरु(व ?)अमुवसग्गडुक्खं हट्ठेण षवे णिहीएण ॥ ३८१ ॥

अपसर्पति(तासां?) गोमहिषीणां गजमूत्र(सङ्क ? सेक)पानाम्पाम् ।
म(रुव ? र)कम्पसर्गदुःखमस्थना गोष्ठानिहितेन ॥

धेनूनां च महिषीणां च मरुकं समूहमरणम् अन्यच्च व्याध्यायुपठवदुःखं
गजानां सम्बन्धिनो मूत्रस्य पानेन तदभ्युक्षणेन चापसर्पति । अथवा गजस-
म्बन्धिनैव कीकसेन गवादीनामास्पदस्थाने निखातेनापसर्पति ॥ ३८१ ॥

अच्छल णिअमणं पि खु गोरंभातकजरिअमहहि ।
कअळेवं वच्छरुअं होइ पिअइ(?)सुरहीण ॥ ३७४ ॥

भास्तां निजोऽन्योऽपि खलु गोरम्भातकजरिकमधुभिः ।
कृतलेपो वत्सको भवति (मियः सुरभीणाम्) ॥

आत्मीये तु का भ्रान्तिरिति ॥ ३७४ ॥

पाहाणं पि विळितं इमिणा जोएण विणिहिअं पुरओ ।
बड्ढन्ती मअ(र?)वच्छा वि रोहिणी झत्ति वहुअइ ॥ ३७५ ॥

पापाणमपि विलिप्तम(धु?घु)ना योगेन विनिहितं पुरतः ।
लिहन्ती मृतवत्सापि रोहिणी झत्ति प्रस्नौति ॥

अनेन पूर्वोक्तेन प्रयोगेणाभ्यक्तमश्मानमग्रे स्थापितं जिह्याव(लीढं ? लिष्ट)
मृतवत्सापि गौः सहसैव क्षीरं प्रसवति । पूर्वोक्तयोगातिशयप्रतिपादनपरमेत-
दिति ॥ ३७५ ॥

उम्मुहळित्तम्मि किमी वणाहि दसणा अहोमुहविळित्से ।
सुरहीए संगजुअळे पडन्ति किल वघ्पदण्डीए ॥ ३७६ ॥

उन्मुखलिप्ते कृपयो व्रणादशनादधोमुखविलिप्ते ।
सुरभेः शृङ्गयुगले पतन्ति किल व्रह्मदण्ड्या ॥

द्विजयष्ट्या जलपिष्ट्यावलिप्तेन हस्तेन गोशृङ्गे ऊर्ध्वगामिना (कार!
करे)णाभ्यक्ते व्रणात् कायगतात् क्षताज्जन्तवो विलुप्यन्ति । तथाधोगामिना
(कार! करे)ण शृङ्गे लिप्ते सति जन्तवः पतन्तीति ॥ ३७६ ॥

सुरहीए सेरिहीए व मण्डळहट्टेण कण्ठयट्टेण ।
सुइरुभवं पि सहसा वणाहि किमिजाळअं पडइ ॥ ३७७ ॥

सुरभ्या माहिष्याश्च मण्डलास्थना कण्ठप्रथितेन ।
सुचिरोद्भवमपि सहसा व्रणात् कृमिजालं पतति ॥

मण्डलास्मा तदीयेन कीकसेन गोर्महिष्या वा गलप्रथितेन क्षतात्
अन्तुपुन्दं च्यवते कालान्तरजातमपीति ॥ ३७७ ॥

करजुअळमळिअपारुणिफळभरिअवणाहि पच्च(इ) णीसेसं ।
किमिजाळं दुयहचउप्पआण पण्णप्पइ घणो वि ॥ ३७८ ॥

करयुगलमलितवारुणिफलभरितव्रणात् पतति निशेषम् ।

कृमिजाळं द्विपदचतुष्पदानां रोहति व्रणोऽपि ॥

हस्तद्वयनिर्मथितेन्द्रवारुणीफलरसेन पूरिताद् (व्रणात्) समप्रजस्तु न्द
प्यवते द्विप(दानां) मनुष्यपक्ष्यादीनां, तथा चतुष्पदानां गवाश्वादीनां च ।
मणं च तेषां रोहतीति ॥ ३७८ ॥

उहोदअपक्खाळणमत्त(अ)सिद्धत्थतेळ्ळुच्चुव्वडणं ।

ळाळादळ्ळेवो वा मुहरोअं हरइ तम्माण ॥ ३७९ ॥

उष्णोदकमषाढनमात्रसिद्धार्थतैळुच्चुव्वडणम् ।

रालादललेपो वा मुखरोगं हरति ताम्राणाम् ॥

धेनूनामास्यव्याधिमन्तरुष्णजलेन प्रशास्य गौरसर्पपाम्यत्राद्यायवा सर्व-
रसगन्धपत्राभ्यां लेपनं हरति ॥ ३७९ ॥

अम्मकणअं(?) गोसेरिहीण णासेइ ळेवमत्तेण ।

चण्डालिअभूइ फुळ्ळमवि(?) घोणसक्खारं ॥ ३८० ॥

नवनीतापहारं गोमहिषीणां नाशयति लेपमात्रेण ।

चण्डालिकाभूते पुष्पमपि गोनासक्षारम् ॥

गवां महिषाणां च मुष्कमूतहिसादिना यो नवनीतापहारः तं नाशयति
लेपमात्रेण शमयति । अथवा गोनासशरीरवाहजं भस्म तथा कृत्वं शमयति ।
प्रत्यक्षं नवनीतनाम तदभावात् प्रत्यक्षमिति केचिद् दध्याचक्षत इति(!) ॥ ३८० ॥

ओसक्कइ तम्मासेरिहीण गअमुत्तसेअ(मा ? पा)णेहि ।

मरु(ष ?)अमुचसन्गदुक्खं हट्ठेण षवे णिहीएण ॥ ३८१ ॥

अपसर्पति(तासां?) गोमहिषीणां गजमूत्र(सङ्क ? सेक)पानाम्याम् ।

म(रुच ? र)कम्पसर्गदुःसमस्थ्ना गोष्ठनिहितेन ॥

धेनूनां च महिषीणां च मरुकं समूहमरणम् अन्यथ व्याघ्यायुपष्ठवदुःखं
गजानां सम्बन्धिनो मूत्रस्य पानेन तदभ्युक्षणेन चापसर्पति । अथवा गजस-
म्बन्धिनैव कीकसेन गवादीनामास्यदस्थाने निखातेनापसर्पति ॥ ३८१ ॥

अथवा —

भोरअमुणालळाआपुरवेसिणरेन्दगोमअघएहि ।

धुओ वज्जन्तो गोहणाण गोहे जरं हरइ ॥ ३८२ ॥

मयूरमृणालकराजपुरपेशिनरेन्द्रगोपयघृतैः ।

धूपो दद्यमानो गोधनस्य गोष्ठे ज्वरं हरति ॥

अपामागोशीर(ह ! मृ)एधान्यगुग्गुलमांसीतगरगोशकृत्सर्पिर्भिर्गोवामास्पदे
दद्यमानो धूपभागो ज्वरं निवर्तयतीति ॥ ३८२ ॥

भूमिकुरवअमूलं चक्षुज्जडव मत्थअणिघद्धा ।

कुणइ णवणीअरक्खं रक्खइ धण्णअ(च)क्कङ्गा ॥ ३८३ ॥

भूमिकुरवकमूलं चक्राङ्गज(भांटा) वा मस्तकनिबद्धा ।

करोति नवनीतरक्षां रक्षति स्तन्यं (च) चक्राङ्गा ॥

गोमहिषाणां नवनीतस्य रक्षां हिसानिवृत्तिं भूमिकुरवकस्य तिरक(!)तरो-
मूलं शीर्षमाघितं सम्पादयति । अथवा सुदर्शनामूलमेवं करोतीति । सुदर्शना
च शीर्षनिबद्धा क्षीरेण रक्षति तस्य दुग्धदिसां निवारयतीति ॥ ३८३ ॥

पेक्खइ अन्धो वि एओ गुज्जायीअभिभएहि भच्छीहि ।

णवणीअपूरिएहि य उहोअअसेइएहि व्व ॥ ३८४ ॥

प्रेक्षतेऽन्धोऽपि ह्यो गुञ्जायीजाञ्जिता(भ्याप)क्षिभ्याम् ।

नवनीतपूरिताभ्यामुष्णोदकसिकाभ्यां वा ॥

अचक्षुष्मानपि तुरगः रक्तिकासूक्ष्मचूर्णेन दद्यान्जनाभ्यां नेत्राभ्यां
पश्यति । अथवा नवनीतघृताभ्यां पश्चादुष्णजलेन पूरिताभ्यां दक्षतेकाभ्यां
पश्यतीति ॥ ३८४ ॥

बुण्णिअसरपुंखावण्णळोणपिण्णेण वेसरहआण ।

णासन्ति वारिफोटा होइ वळं सुन्दरच्छाअं ॥ ३८५ ॥

चूर्णितशरपुष्पापर्णद्वयणपिण्डेन वेसरहयानाम् ।

नश्यन्ति वारिस्फोटा भवति बलं सुन्दरच्छायम् ॥

बाणपुष्पायाः पत्रैः सैन्धवलवणेन च कृतकवैस्तेन दत्तेन वेसरतुर-
गाणां वेसरणां स्वरेण दुरगीतो जातानां तथा(माःप्रा)कृतानामधानां वारिस्फोटाः

अन्तर्जलेन वारिस्फोटीचूर्णाः शारीरविस्फोटरूपा विकारा नश्यन्ति । सामर्थ्य-
शोधनाच्छवी भवतीति (!) ॥ ३८५ ॥

घरकुमरि(दीप)सपिण्डो लोणसणाहो दशाहमत्तेण ।

अवहरइ तुरङ्गम(वे)सराण सव्यंगिअं कण्डुं ॥ ३८६ ॥

गृहकुमारीपत्रपिण्डो लवणसनायो दशाहमात्रेण ।

अपहरति तुरङ्गम(वे)सराणां सार्वार्द्धिकीं कण्डुम् ॥

हठकुमार्याः (पत्र)पिण्डैश्चूर्णाकृतेन रसेन संयुक्तैः कृतः कथलः दश-
दिवसमात्रोपयोगाद्भानां येसराणां (च) समस्तावयवजां कण्डूतिमपनयतीति
॥ ३८६ ॥

हेसं पि णिअधिळिंयं वटवा सेवेत तक्खणच्चेअ ।

सिन्धुम्मवकुट्टसणाहकुसुम(रस)ळेविअसरीरं ॥ ३८७ ॥

द्वेष्यमपि निजशिभिलिं(?) वटवा सेवते तत्क्षणमेव ।

सिन्धुम्मवकुट्टसनाथकुसुमरसक्तिशरीरम् ॥

सैन्यवलवणवाप्यचूर्णेन युक्तं यन्माक्षिकं, तेनाभ्यक्तदेहं स्ववत्सं द्वेष्यम-
प्यथा प्रीत्या भजत इति ॥ ३८७ ॥

घारावणसु कम(री)सो धवळाकणसहळानि जाअन्ति ।

करडामभूळसइइ भुग्गपिठ्ठे चळाणी(?) ॥ ३८८ ॥

पारावतेषु कमशो धवलाकणसहलानि जायन्ते ।

करडामपूरसमुद्रसुपिठ्ठे पलानि ॥ (?)

कलरवैः प्रकटिताद्याहारपोषितशरीरेषु यथाक्रमं धवलान्यरध्यान्मुत्स-
पन्ते । तेन कटिकया कुमुम्भवीजेन येषु पिष्टा भवन्ति तेषां मुवर्णपातका जा-
यन्ते ये बलिताः मसूरेण तेषां लोहितवर्णाः ये सदरुः समुद्रैस्तेषां पीवरा इति
क्रमार्थे इति (!) ॥ ३८८ ॥

इअ विविहजोअदंसणपरितुट्टविअट्टविज्जगोरविण् ।

हरमेहळाए विरमइ एत्थ चउत्थो परिच्छेओ ॥ ३८९ ॥

इति विविधयोगदर्शनपरितुष्टविदग्धवैद्यननितगौरवः ।

हरमेखलाया विरमतीह चतुर्थः परिच्छेदः ॥

इति यथोक्तेन क्रमेण प्रतिपादितो हरमेखलायाश्चतुर्थः परिच्छेदः समाप्तिं भजते । कीदृशः । नानाकाराणां प्रयोगाणां निरूपणेन सानन्दैर्व्युत्पन्नैर्भिषग्भिः प्रशंसया प्रकटितमाहात्म्य इति ॥ ३८९ ॥

चतुर्थस्य प्रयोगाणाममुद्देशसंग्रहः ।

स्मृतिसौकर्यसम्पत्त्यै क्रमेण परिलिख्यते ॥

शिरसः परिकर्मादौ शिरश्शूलचिकित्सितम् ।

श्रोत्ररोगचिकित्सा (च) श्रोत्रपाल्यादिवर्धनम् ॥

चिकित्सा नेत्ररोगाणां कामलानामिकारुजाम् ।

चिकित्सा मुखरोगाणां मुखस्य परिकर्म च ॥

कण्ठरोगप्रशमनमपवाहुचिकित्सितम् ।

परिकर्म स्तनादीनां शान्तिः प्लीहोदरादिषु ॥

कुष्ठादीनां चिकित्सा च रक्तपित्तचिकित्सितम् ।

तथा पीनस्यैस्वर्यकासघ्नास(मप ! शम)क्रिया ॥

यक्ष्मादीनां प्रशमनं हृद्रोगस्य च भेषजम् ।

अतीसारचिकित्सा च विषूच्याश्च निवारणम् ॥

प्रमेहादिनिवृत्तिश्च भगन्दरचिकित्सितम् ।

चिकित्सा ! त्सित)ञ्च दुर्नाम्नां प्रयोगश्चामिदीपनः ॥

छर्दितृष्णाप्रशमनं ज्वरस्य च चिकित्सितम् ।

निद्रायोगस्तथा वातशोणितस्य चिकित्सितम् ॥

ऊरुस्तम्भादिशमनमस्थिभङ्गचिकित्सितम् ।

अमिदग्घचिकित्सा च शल्यमृतचिकित्सितम् ॥

नानाविषचिकित्सा च गर्भसंस्थापनादिकम् ।

चिकित्सितं च बालानां रसायनविधिस्तथा ॥

शुद्धियो(ग ! गो) गवादीनामभिकर्म यथाक्रमम् ॥

इति हरमेखलायां चतुर्थः परिच्छेदः ॥

LIST OF SANSKRIT PUBLICATIONS FOR SALE.

	RS. AS. P.
भक्तिमञ्जरी Bhaktimanjari (Stuti) by H. H. Svāti Śrī Rāma Varma Mahārāja.	1 0 0
स्यानन्दुरपुरवर्णनप्रबन्धः Syanandurapuravarnana- prabandha (Kāvya) by H. H. Svāti Śrī Rāma Varma Mahārāja, with the commentary Sundarī of Rājarāja Varma Koil Tampuran.	2 0 0

Trivandrum Sanskrit Series.

No. 1—दैवम् Daiva (Vyākaraṇa) by Deva with Puruṣakāra of Kṛṣṇadīlāśukamuni (out of stock).	1 0 0
No. 2—अभिनवकौस्तुभमाला-दक्षिणामूर्तिस्तवै Abhi- navakaustubhamala and Daksina- murtistava by Kṛṣṇadīlāśukamuni (out of stock).	0 2 0
No. 3—नलाभ्युदयः Nalabhyudaya (Kāvya) by Vāmana Bhaṭṭa Bāṇa (second edition).	0 1 0
No. 4—शिवलीलाणवः Sivalilāṇava (Kāvya) by Nīlakaṭṭha Dīkṣita (out of stock).	2 0 0
No. 5—व्यक्तिविवेकः Vyaktiviveka (Alaṅkāra) by Mahima-Bhaṭṭa with commentary (out of stock).	2 12 0
No. 6—दुर्घटवृत्तिः Durghatavṛtti (Vyākaraṇa) by Śaraṇadeva (out of stock).	2 0 0
No. 7—ब्रह्मतत्त्वप्रकाशिका Brahmatattvapra- śika (Vedānta) by Sadāśivendrasara- svatī (out of stock).	2 4 0
No. 8—प्रद्युम्नाभ्युदयम् Pradyumnabhyudaya (Nāṭaka) by Ravi Varma Bhūpa (out of stock).	1 0 0

- No. 22—मध्यमव्यायोग-दूतवाक्य-दूतघटोत्कच-कर्णभारो-
रमङ्गानि *Madhyamavyayoga-Duta-
vakya-Dutaghatotkaca-Karna-
bhara and Urubhanga (Nāṭaka)*
by Bhāsa (*out of stock*). 1 8 0
- No. 23—नानार्थार्णवसंक्षेपः *Nanartharnavasam-
ksepa (Kośi)* by Keśavasvāmin
(*Part I, 1st and 2nd Kāṇḍas*).
(*out of stock*). 1 12 0
- No. 24—जानकीपरिणयः *Janakiparinaya (Kāvya)*
by Cakra Kavi (*out of stock*). 1 0 0
- No. 25—काणादसिद्धान्तचन्द्रिका *Kanadasiddhanta-
candrika (Nyāya)* by Gaṅgādharma-
sūri (*out of stock*). 0 12 0
- No. 26—अभिषेकनाटकम् *Abhisekanataka* by
Bhāsa (*out of stock*). 0 12 0
- No. 27—कुमारसम्भवः *Kumarasambhava (Kāvya)*
by Kalidāsa with the two comment-
aries, *Prakāśikā* of Aruṇagirinātha
and *Vivarāṇa* of Nārāyaṇa Paṇḍita
(*Part I, 1st and 2nd Sargas*)
(*out of stock*). 1 12 0
- No. 28—वैखानसधर्मप्रश्नः *Vaikhanasadharmapra-
śna (Dharmasūtra)* by Vikhāns
(*out of stock*). 0 8 0
- No. 29—नानार्थार्णवसंक्षेपः *Nanartharnavasam-
ksepa (Kośi)* by Keśavasvāmin
(*Part II, 3rd Kāṇḍa*) (*out of stock*). 2 4 0
- No. 30—वास्तुविद्या *Vastuvidya (Śilpa)* (*out of
stock*) 0 12 0
- No. 31—नानार्थार्णवसंक्षेपः *Nanartharnavasam-
ksepa (Kośi)* by Keśavasvāmin
(*Part III, 4th, 5th and 6th
Kāṇḍas*). 1 0 0
- No. 32—कुमारसम्भवः *Kumarasambhava (Kāvya)*
by Kalidāsa with the two comment-
aries, *Prakāśikā* of Aruṇagirinātha
and *Vivarāṇa* of Nārāyaṇa Paṇḍita
(*Part II, 3rd, 4th and 5th Sargas*)
(*out of stock*). 1 8 0

- No. 33—**घाररुचसंग्रहः** Vararucasangraha
(Vyākaraṇa) with the commentary
Dīpaprabhā of Nārāyaṇa
(out of stock). 0 8 0
- No. 34—**मणिदर्पणः** Manidarpana (Nyāya) by
Rājacūḍāmanimakhin. 1 4 0
- No. 35—**मणिसारः** Manisara (Nyāya) by Gopī-
nātha. 1 8 0
- No. 36—**कुमारसम्भवः** Kumarasambhava (Kāvya)
by Kālidāsa with the two comment-
aries, Prakāśikā of Aruṇigirinātha
and Vivaraṇa of Nārāyaṇa Paṇḍita
(Part III, 6th, 7th and 8th Sargas). 3 0 0
- No. 37—**अशौचाष्टकम्** Asaucastaka (Smṛti) by
Vararuci with commentary. 0 4 0
- No. 38—**नामलिङ्गानुशासनम्** Namalinganusasana
(Kośa) by Amarasimha with the com-
mentary Tikāsarvasva of Vandyā-
ghaṭīya Sarvānanda (Part I, 1st
Kāṇḍa). 2 0 0
- No. 39—**चारुदत्तम्** Carudatta (Nāṭaka) by Bhāsa
(out of stock). 0 12 0
- No. 40—**अलङ्कारसूत्रम्** Alankarasutra by Rājānaka
Ruyyaka with the Alaṅkārasarvasva
of Maṅkhuka and its commentary by
Samudrabandha (second edition). 2 8 0
- No. 41—**अध्यात्मपटलम्** Adhyatmapatala (Ve-
dānta) by Āpastamba with Vivaraṇa
of Śrī Śaṅkara-Bhagavat-Pāda
(out of stock). 0 4 0
- No. 42—**प्रतिमानाटकम्** Pratimanataka by Bhāsa
(out of stock). 1 8 0
- No. 43—**नामलिङ्गानुशासनम्** Namalinganusasana
(Kośa) by Amarasimha with the two
commentaries, Amarakośodghāṭana of
Kṣīrasvāmin and Tikāsarvasva of
Vandyāghaṭīya Sarvānanda (Part II,
2nd Kāṇḍa, 1-6 vargas). 2 8 0
- No. 44—**तन्त्रसुद्धम्** Tantrasuddha by Bhaṭṭāraka-
Vedottama. (out of stock). 0 4 0

	RS.	AS.	P.
No. 45—प्रपञ्चहृदयम् Prapancahrdaya.	1	0	0
No. 46—परिभाषावृत्तिः Paribhasavṛtti (Vyākaraṇa) by Nilakaṇṭha Dikṣita.	0	8	0
No. 47—सिद्धान्तसिद्धाञ्जनम् Sidhantasiddhanjana (Vedānta) by Kṛṣṇānanda Sarasvatī (Part I.)	1	12	0
No. 48—सिद्धान्तसिद्धाञ्जनम् Do. Do. (Part II).	2	0	0
No. 49—गोलदीपिका Goladīpikā (Jyotiṣa) by Parameśvara.	0	4	0
No. 50—रसार्णवसुधाकरः Rasarnavasudhakara (Alaṅkāra) by Singa Bhūpāla.	3	0	0
No. 51—नामलिङ्गानुशासनम् Namalinganusasana (Kośa) by Amarasimha with the two commentaries, Amarakośodghāṭana of Kṣīrasvāmin and Tikāsarvasva of Vandyaghaṭīya Sarvānanda (Part III, 2nd Kanda, 7-10 vargas).	2	0	0
No. 52—नामलिङ्गानुशासनम् Namalinganusasana (Kośa) by Amarasimha with the commentary Tikāsarvasva of Vandyaghaṭīya Sarvānanda (Part IV, 3rd Kāpṛḍa).	1	8	0
No. 53—शाब्दनिर्णयः Šabdaniṛṇaya (Vedānta) by Prakāśātmapātrindra.	0	12	0
No. 54—स्फोटसिद्धिन्यायविचारः Sphotasiddhi-nyayavicāra (Vyākaraṇa).	0	4	0
No. 55—मत्तविलासप्रहसनम् Mattavilasaprahasana (Nāṭaka) by Mahendravikramavarman. (out of stock).	0	8	0
No. 56—मनुष्यालयचन्द्रिका Manuṣyālayacandrika (Śilpi) (out of stock).	0	8	0
No. 57—रघुवीरचरितम् Raghuvīracarita (Kāvya).	1	4	0
No. 58—सिद्धान्तसिद्धाञ्जनम् Sidhantasiddhanjana (Vedānta) by Kṛṣṇānanda Sarasvatī (Part III).	2	0	0

- No. 59—नागानन्दम् Nagananda (Nāṭaka) by
Harṣadeva with the commentary
Vimarśinī of Śivarāma (*out of
stock*). 3 4 0
- No. 60—लघुस्तुतिः Laghustuti by Laghubhaṭṭāraka
with the commentary of Rāghavānanda. 0 8 0
- No. 61—सिद्धान्तसिद्धान्तम् Siddhantasiddhanjana
(Vedānta) by Kṛṣṇānanda Sarasvatī
(Part IV). 1 4 0
- No. 62 सर्वमतसंग्रहः Sarvamatasangraha.
(*out of stock*). 0 8 0
- No. 63—किरतार्जुनीयम् Kiratarjuniya (Kāvya)
by Bharavi with the commentary Sa-
bdārthadīpikā of Citrabhānu (1, 2
and 3 Sargas). 2 8 0
- No. 64—मेघसन्देशः Meghasandesa by Kālidāsa
with the commentary Pradīpa of
Dakṣiṇāvartanātha. 0 12 0
- No. 65—मयमतम् Mayamata (Śilpa) by Maya-
muni (*out of stock*). 3 4 0
- No. 66—महार्थमञ्जरी Maharthamanjari (Darśana)
with the commentary Parimala of
Maheśvarānanda. 2 4 0
- No. 67—तन्त्रसमुच्चयः Tantrasamuccaya (Tantra)
by Nārāyaṇa with the commentary
Vimarśinī of Sankara (Part I,
1-6 Paṭalās) (*out of stock*). 3 4 0
- No. 68—तत्त्वप्रकाशः Tattvaprakāśa (Āgama) by
Śrī Bhojadeva with the commentary
Tātparyadīpikā of Śrī Kumāra 1 12 0
- No. 69—ईशानशिवगुरुदेवपद्धतिः Isanasivaguru-
devapaddhati (Tantra) by Isānaśiva-
gurudevamiśra Part I, Sāmānya-
pāda). 1 8 0
- No. 70—आर्यमन्त्रुर्धूमकल्पः Aryamanjusrimula
kalpa (Part I). 2 8 0

- No. 71—तन्त्रसमुच्चयः *Tantrasamuccaya* (Tantra) by Nārāyaṇa with the commentary *Vimarsinī* of Śaṅkara (Part II, 7—12 Pāṭalās) (*out of stock*). 3 8 0
- No. 72—ईशानशिवगुरुदेवपद्धतिः *Isanasivagurudevapaddhati* (Tantra) by Iśānaśiva-gurudevamiśra (Part II, Vāntrapāda). 4 0 6
- No. 73—ईश्वरप्रतिपत्तिप्रकाशः *Isvarapratipatti-prakasa* (Vedānta) by Madhusūdana-sarasvatī. 0 4 0
- No. 74—याज्ञवल्क्यस्मृतिः *Yajnavalkyasmṛti* with the commentary *Bālakriḍā* of Viśvarūpācārya (Part I — Ācāra and Vyavahāra Adhyāyās). 3 4 0
- No. 75—शिल्परत्नम् *Silparatna* (Śilpa) by Śrī-kumāra (Part I). 2 12 0
- No. 76—आर्यमन्त्रुश्रीमूलकल्पः *Aryamanjusrimulakalpa* (Part II) 3 0 0
- No. 77—ईशानशिवगुरुदेवपद्धतिः *Isanasivagurudevapaddhati* (Tantra) by Iśānaśiva-gurudevamiśra (Part III, Kriyāpāda 1—30 Pāṭalās). 3 0 0
- No. 78—आश्वलायनगृह्यसूत्रम् *Asvalayanagrhyasutra* with the commentary *Anāvīlā* of Haradattācārya. 2 6 0
- No. 79—अर्थशास्त्रम् *Arthasastra* of Kauṭalya with commentary by Mahāmahopādhyāya T. Gaṇapati Śāstri (Part I, 1 & 2 Adhikaraṇās). 3 12 0
- No. 80—अर्थशास्त्रम् *Do. Do.* (Part II, 3—7 Adhikaraṇās). 4 0 0
- No. 81—याज्ञवल्क्यस्मृतिः *Yajnavalkyasmṛti* with the commentary *Bālakriḍā* of Viśvarūpācārya (Part II. Prāyaścittādhyāya). 2 0 0
- No. 82—अर्थशास्त्रम् *Arthasastra* of Kauṭalya with commentary by Mahāmahopādhyāya T. Gaṇapati Śāstri (Part III, 8—15 Adhikaraṇās). 3 4 0

No. 83—इशानशिवगुरुदेवपद्धतिः Isanasivagurudevapaddhati (Tantra) by Iśānaśivagurudevamiśra (Part IV, Kriyāpāda 31-64 Pāṭalās and Yogapāda).	3	8	0
No. 84—आर्यमञ्जुश्रीमूलकल्पः Aryamanjusrimulakalpa (Part III).	2	0	0
No. 85—विष्णुसंहिता Visnusamhita (Tantra).	2	8	0
No. 86—भरतचरितम् Bharatacarita (Kāvya) by Kṛṣṇakavi.	1	8	0
No. 87—सङ्गीतसमयसारः Sangitasamayasara (SangIta) of SangItākara Pārśvadeva.	1	2	0
No. 88—काव्यप्रकाशः Kavyaprakasa (Alaṅkāra) of Maṃnatābhaṭṭa with the two commentaries the Sampradāyaprakāśinī of Śrī Vidyācakravartin and the Sāhityacūḍāmaṇi of Bhaṭṭagopāla (Part I, 1-5 Ullāsās).	3	0	0
No. 89—स्फोटसिद्धिः Sphotasiddhi (Vyākaraṇa) by Bharatamiśra.	0	8	0
No. 90—मीमांसाश्लोकवार्तिकम् Mimamsaslokovartika with the commentary Kāśikā of Sucaritamiśra (Part I).	2	8	0
No. 91—होराशास्त्रम् Horasastra of Varāhamihira-cārya with the Vivaraṇa of Rudra.	3	0	0
No. 92—रसोपनिषत् Rasopanisat.	2	0	0
No. 93—वेदान्तपरिभाषा Vedantaparibhasa (Vedānta) of DharmarājādharIndra with the commentary Prakāśika of PeddādIkṣita.	1	8	0
No. 94—बृहदेशी Brihaddesi (SangIta) of Matangamuni.	1	8	0
No. 95—रणदीपिका Ranadipika (Jyotiṣa) of Kumāraganaka.	0	4	0

- No. 96—~~ऋक्संहिता~~ Rksamhita with the Bhāṣya of Skandasvāmin and the commentary of Veṅkaṭamādhavārya (Part I, 1st Adhyāya in 1st Aṣṭaka). 1 8 0
- No. 97—~~नारदीयमनुसंहिता~~ Naradiyamanusamhita (Smṛti) with Bhāṣya of Bhavasvāmin. 2 0 0
- No. 98—~~शिल्परत्नम्~~ Silparatna (Śilpa) by Śrī-kunāra. (Part II.) 2 8 0
- No. 99—~~मीमांसाश्लोकवार्तिकम्~~ Mimamsasloka-vartika (Mimāṃsā) with the commentary Kāśikā of Sucaritamīra (Part II). 2 0 0
- No. 100—~~काव्यप्रकाशः~~ Kavyaprakasa (Alaṅkāra) of Maṃmaṭabhaṭṭa with the two commentaries, Saṃpradāyaprakāśini of Śrīvidyācakravartin and Sāhitya-cūḍāmaṇi of Bhaṭṭagopāla. (Part II, 8-10 Ullāṣas). 5 0 0
- No. 101—~~आर्यभटीयम्~~ Aryabhaṭīya (Jyotiṣa) of Āryabhaṭācārya with the Bhāṣya of Nīlakaṭṭhasomasutvan (Part I. Gaṇitapāda). 2 8 0
- No. 102—~~दत्तिलम्~~ Dattila (Sangīta) of Dattila-muni. 0 4 0
- No. 103—~~हंससन्देशः~~ Hamsasandesa (Vedānta) with commentary 1 0 8 0
- No. 104—~~साम्यपञ्चाशिका~~ Sambapancasika (Stuti) with commentary. 1 0 0
- No. 105—~~निधिप्रदीपः~~ Nidhipradīpa of Siddha-erikaṭṭhaśambhu. 0 4 0
- No. 106—~~प्रक्रियासर्वस्यम्~~ Prakriyasarvasya (Vyākaraṇa) of Śrī Nārāyaṇa Bhaṭṭa with commentary (Part I.) 1 0 0

- No. 107—काव्यरत्नम् Kavyaratna (Kāvya)
of Arhaddāsa 0 12 0
- No. 108—बालमार्तण्डविजयम् Balamartanda-
vijaya (Nāṭaka) of Devarājukavi. 1 8 0
- No. 109—न्यायसारः Nyayasara with the
commentary of Vāsudevasūri. 1 8 0
- No. 110—आर्यभटीयम् Aryabhatīya (Jyotiṣā) of
Āryabhaṭācārya with the Bhāṣya
of Nīlakaṇṭhaśomāśutvan. (Part II.
Kālakriyāpāda) 1 0 0
- No. 111—हृदयप्रियः Hridayapriya (Vaidyaka)
by Parameśvara. 3 0 0
- No. 112—कुचेलोपाख्यानम् अजामिलोपाख्यानं च ।
Kucelopakhyana and Ajamilo-
pakhyana (Saṅgīta) by H. H.
Svāti Śrī Rāma Varma Maharaja. 0 4 0
- No. 113—सङ्गीतरत्नयः Sangitakrtis (Gāna)
of H. H. Svāti Śrī Rāma Varma
Maharaja 1 0 0
- No. 114—साहित्यमीमांसा Sahityamimamsa
(Alaṅkāra) 1 0 0
- No. 115—ऋक्संहिता Rksambhita (with the
Bhāṣya of Skandasvāmin and the
commentary of Veṅkaṭamādha-
vārya) (Part II 2nd Adhyāya in
Ist Aṣṭaka.) 1 8 0
- No. 116—वाक्यपदीयम् Vakyapadiya (Vyākaraṇa)
with the commentary Prakīrṇaka-
prakāśa by Helaraja son of Bhutiraja.
(Part I). 1 8 0
- No. 117—सरस्वतीकण्ठाभरणम् Sarasvatikanta-
bharana (Vyākaraṇa) by Bhojadeva
with the commentary of Śrī Nārā-
yaṇa Daṇḍanātha. 1 8 0

No. 118—बालरामभरतम् (Nāṭya) by Bālarāma Varma Vanci Maharaja.	Balaramabharata	2 8 0
No. 119—विवेकमार्तण्डः (Vedānta) of Viśvarūpadeva	Vivekamarthanda	0 8 0
No. 120—शौनकीयम् Saunakiya.		0 8 0
No. 121—वैखानसागमः (Tantra) of Marici.	Vaikhanasagama	2 0 0
No. 122—प्रबोधचन्द्रोदयम् (Nāṭaka) by Kṛṣṇamiśrayati with the commentary Nāṭaka- bharāṇa of Śrī Govindāṃṣṭa- bhagavān.	Prabodhacandrodaya	2 0 0
No. 123—सङ्ग्रामविजयोदयः daya(Jyotiṣa).	Sangramavijayo-	2 0 0
No. 124—हरमेखला with commentary (Part I. chapters 2, 3 & 4)	Haramekhala of Mahuka	1 8 0

Apply to:—

*The Superintendent,
Government Press,
Trivandrum.*